

αλάνα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΔΙΦΗΜΗ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΔΙΦΗΜΗ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ

...στις Αμερικές των κινημάτων

Αίμα στη σημαία της Βραζιλίας

ΓΕΩΓΡΑΦΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΝ

- Μεξικό: Καραβάνι Αλληλεγγύης στους Ζόπατίστας
- Χάρλεμ-Νέα Υόρκη: «η γειτονιά δεν πουλιέται»

Η ΑΥΔΗ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

Σωματείο Σερβιτόρων και Μαγείρων

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ

- Η διελκυστίνδα της Βολιβίας

ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΑΠΟΔΑ

- μικρό αφιέρωμα: πείνα και δρόμοι αντίστασης
- Διατροφική ασφάλεια: κάτω και αριστερά
- Κούβα: «Είναι καιρός για συνεταιρισμούς, συνεργασία...

ΟΣΑ ΔΕΝ ΠΑΙΡΝΕΙ Ο ΑΝΕΜΟΣ

- Βραζιλία: Φτιάχνουν έναν κόσμο όπου εμείς δεν χωράμε

09

Όσα δεν παίρνει ο άνεμος
Φτιάχνουν έναν κόσμο όπου εμείς δεν χωράμε
Ποίηση: Οτόμι Πεγιότε
espejos (καθέρεφτες)

Αίμα στη σημαία της Βραζιλίας
...με τη φωνή των από εκεί
Καταραμένε Σεπτέμβρη...

Γεωγραφίες των αντιστάσεων

ΜΕΞΙΚΟ: Καραβάνι στην καρδιά της αυτονομίας

Αποσπάσματα από τα λόγια του Υποδιοικητή
Μάρκος στο καραβάνι Αλληλεγγύης

Αποσπάσματα από την ομιλία του
Αντισυνταγματάρχη Μοΐσες

Μαρτυρίες από το καραβάνι Αλληλεγγύης

Ατένκο: η αντίσταση συνεχίζεται

Χάρλεμ-Νέα Υόρκη: «η γειτονιά δεν πουλιέται»

Συνέντευξη με εκπρόσωπο του MST Βραζιλίας

Ειδήσεις: Παραγουάη, Κολομβία, Αργεντινή

Η αυλή των θαυμάτων

Σωματείο Σερβιτόρων Μαγείρων

Πολιτικά τοπία

23 Η διελκυστίνδα της Βολιβίας

Ρατσισμός, εξουσία και επανάσταση
στη Βολιβία

24 Βολιβία: οι δραστηριότητες της πρεσβείας
ήταν ολοένα και πιο φανερές

25 Εκουαδόρ: νέο Σύνταγμα

26 Ειδήσεις: Βενεζουέλα, Ονδούρα

Ένας κόσμος ανάποδα

μικρό αφιέρωμα: πείνα και δρόμοι

32 αντίστασης – το τσουνάμι της πείνας

Η διατροφική κυριαρχία απέναντι στην πείνα
33 και εναλλακτικές δυνατότητες

34 Διατροφική ασφάλεια: κάτω και αριστερά

35 Περού: τα λαϊκά συσσίτια

36 Κούβα: Είναι καιρός για συνεταιρισμούς, συνεργασία...

37 Μετανάστες: Κεντρική Αμερική – ΗΠΑ

38 Καναδάς: γενοκτονία στα οικοτροφεία των ιθαγενών

Αίμα στη σημαία της Βραζιλίας

ανέκδοτο κείμενο του Φερρέζ¹ για την «αλάνα»

Έχει αίμα στη σημαία της Βραζιλίας
Το αίμα του Ζουμπί, του Λαμπιάο και του Κονσελέιρο,

Αίμα του λαού που έχτισε τη χώρα

Μα κληρονόμησε μόνο βάσανα

Αίμα των παιδιών της περιφέρειας

Αίμα της σπουδαίας ανθρωποκότνας πατρίδας

Από αστυνομία στρατιωτική και πολιτική, βουλευτή, γερουσιαστή

Έχει κυρά-Μαρία που πλένει το αίμα από τη στολή

Έχει δακρυγόνα για το πλήθος

Σφαίρες, ξύλο στο MST

Κλοτσίες, γκλομπ, ηλεκτροσόκ στο αστυνομικό τμήμα

Το έθνος που ματώνει κιμωλία από το χέρι του καθηγητή

Ο πυροβολισμός που κανένας δεν ρίχνει στον καταπιεστή,

Τράβα στην Όσκαρ Φρέιρε, Αλφαβίλ, Ντασλού²,

Το αίμα στο σοκάκι, 13 νεκροί εδώ στα νότια,

Περιπλανίσου, δες την ανισότητα,

Έχει αίμα στα χέρια αυτού που ψηφίζει την πλειοψηφία

Εκείνου που κλείνει, σφραγίζει, κυκλώνει και εξυγιαίνει,

Εκείνου που παλεύει για την πάρτη του και ζει στην υποκρισία,

Χώρα δίχως πορεία, ανέφικτη, δύσκολη αποστολή,

Αίμα του καταπιεσμένου, αλλά καθαρός ο καταπιεστής.

Κι εσύ που βλέπεις Big Brother, τη βρίσκεις και σωπαίνεις, πρέπει

να σφίξεις το χέρι και να ψηφίσεις τον ίδιο υποψήφιο

Να πάρεις τα τρόφιμα της κοινωνικής πρόνοιας,

Να βλέπεις το γιο σου ξυπόλητο και να είσαι ευχαριστημένος

Πρέπει να δεις όλο το ταξίδι από την τιβί

Γιατί από το Σάο Πάουλο δεν θα φύγεις όσο ζεις

Πρέπει να γελάς, μα και να κλαις με το δράμα στο σήριαλ

Πρέπει να τα βλέπεις όλα αυτά και να μένεις στη φαέλα

Πρέπει να βλέπεις το ρέμα και να το θεωρείς φυσικό

Τη δυνατή μουσική του γείτονα στο καρναβάλι

Πρέπει να καταπίνεις τις μόδες, το funk, το pagode και το axé³

Πρέπει να ακούς τραγούδια εκατομμυριούχων και

να πηγαίνεις με τα πόδια,

Πρέπει να είσαι όλα αυτά για να είσαι Βραζιλιάνος και σωστός

Με τόσα βάσανα που κληρονόμησες από τον πατέρα,

Πρέπει να σκύβεις το κεφάλι σαν βλέπεις γκρίζο αρουραίο,

Κανείς δεν μπορεί να κυκλοφορεί χωρίς κράνος και πενηνταράκι μηχανάκι,

Πρέπει να βλέπεις την πληγή και να τη δέχεσαι,

Και την άλλη μέρα ξύπνα νωρίς για τη δουλειά.

μετάφραση: Κρίτων Ηλιόπουλος

1. Συνέντευξη με τον συγγραφέα στην σελίδα 50.

2. Όσκαρ Φρέιρε είναι δρόμος με καταστήματα πολυτελείας, Αλφαβίλ συνοικία εκατομμυριούχων και Ντασλού υπερκατάστημα μόδας.

3. Είδη χορευτικής μουσικής

αλάνα

...στις Αμερικές των κινημάτων

Τριμνυαία εκδοση.

Τηλέφωνα επικοινωνίας: 210 9589 022 και 210 7522 248
e.alana@gmail.com, http://periodikoalana.blogspot.com/

Κεντρική διάθεση: Συνεταιρισμός Ο Σπόρος (Σπ. Τρικούπη 21)

Σε αυτά την «αλάνα» συναντήθηκαν οι: Μιχάλης Ανιτόπακης, Γιάννα Βαρσάκη, Στέλιος Γαβριηλίδης, Βασιλική Γιαμαλάνη, Έφωφίλη, Νικόλας Ζήσιμος, Κρίτων Ηλιόπουλος, Εύη Κώτσου, Ευγενία Μικαλοπούλου, Νικολέττα Μούτα, Λευτέρης Μπέκος, Ελπίδα Νίκου, Μαρία Ουζούνη, Ματούλα Παπαδημητρίου, Κώστας Παπαθωμόπουλος, Κρίστην Πετροπούλου, Αλεκάνδρο Ρέγιες, Γιάννης Σαρρής, Δάμητρα Σούλιου, Χρήστος Στεφάνου, Αγγελική Στουπάκη, Χαρά Τζούμα, Ήλιας Τζουράς, Τασούλα Χεπάκη.

Οι φωτογραφίες της «αλάνας» είναι ταν: Νικόλα Ζήσιμου, Σύνης Κώτσου, Ελπίδας Νίκου, Ματούλας. Παπαδημητρίου, Κώστα. Παπαθωμόπουλου, Χρήστου Στεφάνου.

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

ΑΘΗΝΑ: Abanico (Κολοκοτρώνη 12), Αμόνι (Δεινοχάρους 1 και Ανταίου 2, πλατεία Μερκούρη,

Πετράλωνα), Απρόβλεπτο (Ρ. Φεραίου 25, Ηλιούπολη), Αυτόνομο Στέκι (Ζ. Πηγής & Ισαύρων), Βαβέλ (Λόντον 1 & Ζ. Πηγής), Εκτός των τειχών (Μπενάκη 53), Ελεύθερος Τύπος (Βαλετσίου 53), ΕΙ Μυρτού (Λεωφ. Συγγρού 9), Εναλλακτικό Βιβλιοπωλείο (Θεμιστοκλέους 37), Ενδέλχεια (Κάφας 3), Ευριπίδης στη στού (Α. Παπανδρέου 11, Χαλάνδρι), ΚΨΜ (Ζ. Πηγής 54), Λέσχη Ανατολικός Άνεμος (Δερβενίων 50 και Μπενάκη), Μιγκέλ ντε Θερβάντες (Καποδιστρίου 2), Ναυτίλος (Χαρ. Τρικούπη 28), Πολιτεία (Ασκληπιού 22), Στέκι Μεταναστών (Τσαμαδού 13), Συνεταιρισμός Ο Σπόρος (Σπ. Τρικούπη 21), Χάρτης (Γράμμου 40, Βριλήσσια) και στα περιπτέρα της πλατείας Εξαρχείων και Κάνηγος.

ΑΓΡΙΝΙΟ: «Ξενόγλωσσο Βιβλιοπωλείο» (Καζαντζή 12), καφέ «Αλβεδόν» (Πλ. Παναγοπούλου), Δίσκοι «Πολύτυπος» (Πλατεία Σουλίου), ΒΕΡΟΙΑ: Βιβλιοπωλείο «ΣΥΝ-ειδηση» & Κρίστη Πετροπούλου 23310-25875, ΒΟΛΟΣ: Σπύρος Φούκης 24210 37740, ΔΡΑΜΑ: Άγγελος Νουσδήλης 25210-21795, ΖΑΚΥΝΘΟΣ: Βιβλιοπωλείο «Θεωρία», (Τερσάτη 32), ΗΡΑΚΛΕΙΟ: «Πολιτιστικός Σύλλογος Ηρακλείου» (Αναλήψεως 19, 2810-341060), Αριστείδης Παπαδάκης 2810-242451, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: καφέ «Ανδρομέδα» (Αποστόλου Παύλου 3), «Στέκι Μεταναστών» (Φιλίππου 51), Κέντρο Βιβλίου (Λασάνη 3), Λέσχη «Αντίπερα Όχθη» (Ιουστινιανού 11 & Βενιζέλου), Νίκος Νούλας 6974479243, ΚΑΛΑΜΑΤΑ: Φώτης Ξεπαπάδεας 6945568697, ΚΟΖΑΝΗ: Συνεταιριστικό Βιβλιοπωλείο (Ρήγα Φεραίου 10), ΛΑΡΙΣΑ: Νέστορας Αντωνίου 6973 207441, ΝΑΟΥΣΑ: «Βιβλιοπωλείο της Ρένας» 6972876606, ΠΑΤΡΑ: Στέκι Avanti (Ερεσσού 10 & Ηφαίστου), ΠΡΕΒΕΖΑ: Διονύσης Παπανίκος 6936684864, ΣΠΑΡΤΗ: «Ιδιομορφή» (Δωριέων 45, 27310-82203), ΤΡΙΠΟΛΗ: Κατερίνα Ρέβελα 6972155463, ΧΑΝΙΑ: «Στέκι Μεταναστών» (Χατζημιχάλη Νταλιάνη 5), Βιβλιοπωλεία: «Πολύεδρο» (Μπονιάλη 26), «Σχήμα» (Δημοκρατίας 38), ΧΙΟΣ: καφέ «Αλκυόνη»

Συνδρομή: 16 ευρώ για 4 τεύχη

Αρ. Λογαριασμού: Αγροτική Τράπεζα, 003 01 011287 45
Επιτρέπεται και προωθείται η αναδημοσίευση τημμάτων ή ολόκληρων κειμένων. Αν το θυμηθείτε, αναφέρετε την πηγή.

Καταραμένε Σεπτέμβρη...

Βικτόρια Αλδουνάτε Μοράλες

Αυτόνομη φεμινίστρια, kaosenlared.net

Στην Κόκε, την Ντένριο, την Τσέκε και τις άλλες...

· με τη Φωνή των από εκεί ·

Τον Σεπτέμβρη δεν χειροκροτώ, δεν είμαι χαρούμενη, δεν μιλάω για τη ζωή, γιατί όταν μιλάω για τη ζωή θέλω να μιλάω για ζωή όμορφη, για κορμά ελεύθερα, για αγάπες έντονες, για επιθυμίες πραγματοποιημένες... Ναι, με πικραίνει ο Σεπτέμβρης, γιατί Σεπτέμβρης σημαίνει Πατρίδα και Πατρίδα είναι Γενοκτονίες, σημαίνει Ανεξαρτησία που είναι Εξάρτηση, σημαίνει κυβερνήσεις, άνθρωποι που αναρριχώνται στην εξουσία πίνοντας το αίμα των άλλων, σημαίνει Μητέρα Πατρίδα, μια μητέρα κατακτημένη, αποπλανημένη, συνένοχη στον βιασμό των θυγατέρων της, σημαίνει οικογένεια και ιδιοκτησία, σκλάβες και πατριάρχες... Δεν ανεμίζω τη σημαία, δεν βάφομαι στα τρία της χρώματα και, αφού δεν ανήκω πουθενά, δεν γιορτάζω τίποτα –τίποτα άλλο παρά μόνο το ότι είμαστε ζωντανές, εσύ, όλες, κι εγώ– λίγες μόνο μέρες μετά το κλάμα, τον θυμό και το σύρσιμο από τους μπάτσους, από το ποτάμι Μαπότσο μέχρι το νεκροταφείο...

Ο Σεπτέμβρης είναι καταραμένος. Τον Σεπτέμβριο του 1541, μια "σκλάβα" ευγενικής καταγωγής, η κονκισταδόρα Ινές ντε Σουάρες, στο μέρος που τώρα ονομάζεται Σαντιάγο δε Τσίλε, για χάρη ενός παράσημου κι ενός συζύγου, έσφαξε εκατοντάδες ιθαγενείς Μαπούτσε! Και το 1782, στη Λα Πας δολοφόνησαν την Μπαρτολίνα Σίσα και τη Γρεγόρια Απάσα, γυναίκες αξιοπρεπείς, ιθαγενείς Αϊμάρα, καπιτενίσσες, αγωνίστριες κατά της ισπανικής αυτοκρατορικής κυριαρχίας. Παγιδευμένες και προδομένες από κάποιους δικούς τους, φυλακίστηκαν στα τέλη Ιουνίου και την αυγή της 5ης Σεπτεμβρίου, οι δυνάστες τους τις καταδίκασαν, τις βίασαν, τις μαστίγωσαν, τις περιέφεραν γυμνές καβάλα σε γαιδούρι στην κεντρική πλατεία της Λα Πας, τις έσυραν κι έπειτα τις κρέμασαν... Τεμάχισαν το σώμα της Μπαρτολίνα, εκείνης που είχαν μισήσει πιο πολύ απ' όλες για τη δύναμή της, και άφησαν το κεφάλι της σε κοινή θέα για μέρες, καρφωμένο σ' έναν πάσσαλο, στους ίδιους δρόμους όπου εκείνη αντιστάθηκε.

Σεπτέμβρη επίσης οι στρατιώτες έκαναν κομμάτια τη Μόνικα Μπεναρόγιο Πένκου, την αποκεφάλισαν. Αφού την έθαψαν ζωντανή μέχρι τον λαιμό, την κλότσησαν στο κεφάλι μέχρι θα-

νάτου... στην Αρίκα, στη Χιλή, το 1973. Εκείνη η νεαρή ταξιδιώτισσα, μιγάδα από διάφορες επιψειξίες, γεννημένη στη Ρουμανία, μεγαλωμένη στην Ουρουγουάη, έμεινε για λίγο στο Μπουένος Αΐρες και μετά στην Αρίκα, σπουδασε φιλοσοφία, κέρδιζε τη ζωή της μεταφράζοντας, έφτασε σ' αυτή την ταλαίπωρη χώρα για να δουλέψει, ήταν μέλος του ΚΚ Ουρουγουάης και ένα διάταγμα του καταραμένου Σεπτέμβρη την απέλαυνε από τη Χιλή. Ψέματα: στην πραγματικότητα τη συνέλαβαν και τη δολοφόνησαν εγκέφαλοι μοχθηροί, καταραμένοι να είναι από μένα και απ' όλες – από εκείνη τη στιγμή μέχρι και τη συντέλεια του κόσμου και ακόμα παραπέρα... Γιατί Σεπτέμβρης είναι το ρημαγμένο σώμα κάποιου φίλου που με πονά να το κοιτάζω... Ο Σεπτέμβρης είναι ασυγχώρητος κι έτσι να μείνει για πάντα. Αμήν!

Σεπτέμβρης. Τώρα είναι το Πάντο. Κυνηγημένοι και βασανισμένοι ιθαγενείς από τους φασίστες της Νεολαίας της Σάντα Κρους και τους επικεφαλής τους, τους ακροδεξιούς διοικητές...

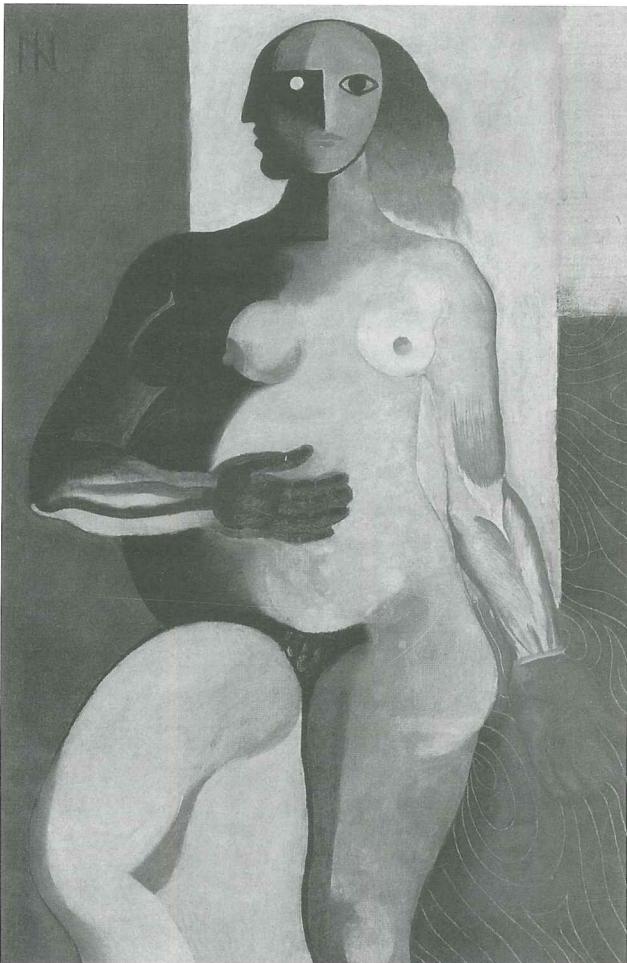
Όχι, δεν γιορτάζω.

Όχι, δεν θα χορέψω κουέκα, κουνώντας το μαντήλι, ευχαριστώ! Αυτήν την παραδία χαράς απογυμνωμένης από τον μαύρο της ρυθμό, γελοίο κατάντημα αρσενικών που κυνηγούν θηλυκά, ενοχλημένα χαμόγελα και ηλίθιοι μορφασμοί σε βάρος γυναικών και ομοφυλόφιλων. Ροντέο και αρρωστημένες φίεστες. Βασανιστές με κασκέτα και τσουτσούνια ανάμεσα στα πόδια τους, να τσιγκλάνε τα άλογα, να σέρνουν, να καταδιώκουν, να κομματιάζουν ζώα απελπισμένα. Πολύ άντρες αυτά τα άξεστα κτήνη με όλη τη εξουσία των ενστίκων τους, προστατευμένοι από τον πολιτισμό της βίας! Τόσο άντρες όσο και οι κτηνώδεις μπάτσοι καβάλα πάνω στα εξαντλημένα και τρομαγμένα άλογά τους. Τα αναστατωμένα από τους καπνούς, τις σφαίρες, τις κροτίδες και τον κόσμο που τρέχει ολόγυρα. Τόσο τρομαγμένα και αναστατωμένα όσο κι εμείς, εγκλωβισμένες/οι ανάμεσα στο μίσος και το ψεύτικο γέλιο, κυνηγημένες/οι από τις δυνάμεις καταστολής και –μια βδομάδα μετά– συμμέτοχοι στον πολιτισμό των σκουπιδιών...

Όχι, δεν νιώθω το παραμικρό ίχνος πατριωτισμού, γιατί δεν έχω πατρίδα, είμαι μιγάδα, έχω μόνο μια ιστορία και ένα σώμα –το μοναδικό μου έδαφος– και, όπως λέει η φίλη μου η Μάσι: δεν επιθυμώ καμιά θέση στο θλιβερό αυτό τραπέζι της διαφθοράς και της λήθης.

Καταραμένους Σεπτέμβρηδες περνάω...

μετάφραση: Δήμητρα Σούλιου

Καραβάνι στη καρδιά της αυτονομίας

«Φαίνεται εύκολο να μιλάς για την αυτονομία αλλά δεν είναι αλήθεια.

Στα λόγια ακούγεται πολύ ωραία, αλλά στην πράξη είναι αλλιώς.

Υπάρχουν βιθλία που γράφουν για την αυτονομία.

Ποιος ξέρει όμως, ίσως έχουν ένα 2 ή ένα 5%

από αυτό που είναι η αυτονομία.

Το υπόλοιπο 95% τους λείπει».

Αντιουνταγματάρχης Μοϊσές, 2 Αυγούστου 2008

Τους τελευταίους μήνες παρατηρούμε μια σημαντική αύξηση των επιθέσεων ενάντια στις ζαπατιστικές κοινότητες της Τσιάπας. Δεν πρόκειται φυσικά για ένα νέο φαινόμενο. Ο λεγόμενος πόλεμος χαμηλής έντασης, που περιλαμβάνει απειλές από στρατό και παραστρατιωτικούς, βίαιους εκτοπισμούς κοινοτήτων, καταστροφές καλλιεργειών και σπιτιών, απόπειρες εξαγοράς και, κυρίως παρεμπόδιση των ειρηνικών καθημερινών δραστηριοτήτων, είναι σε εξέλιξη από τις πρώτες μέρες της εξέγερσης. Είναι όμως η πρώτη φορά που φαίνεται να σφίγγει τόσο πολύ ο κλοιός γύρω από τις ζαπατιστικές κοινότητες, κάτι που καταμαρτυρούν οι καταγγελίες που αποστέλλονται σχεδόν καθημερινά από τα Συμβούλια Καλής Διακυβέρνησης, την ανώτερη διοικητική δομή των ζαπατίστας.

Απέναντι σε αυτό το κλίμα αυξανόμενης καταστολής, η Ευρωπαϊκή Καμπάνια Άλληλεγγύης στους Ζαπατίστας (www.europazapatista.org) στην οποία συμμετέχουν ομάδες αλληλεγγύης από όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης, αποφάσισε στη συνάντησή της στην Αθήνα, τον Μάιο του 2008, τη διοργάνωση ενός καραβανιού αλληλεγγύης. Στόχος του θα ήταν η άμεση στήριξη της ζαπατιστικής αυτονομίας και η καταγγελία της πολιτικής καταστολής της μεξικανικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης και της πολιτειακής κυβέρνησης της Τσιάπας.

Το καραβάνι ξεκίνησε από την Πόλη του Μεξικού στις 28 Ιουλίου και ολοκλήρωσε την περιοδεία του στις 10 Αυγούστου. Συμμετείχαν 350 περίπου άτομα, κυρίως από την Ευρώπη και το Μεξικό, αλλά και από χώρες όπως οι ΗΠΑ, το Ιράν, η Ουρουγουάη και η Αργεντινή. Χωρίστηκε σε τέσσερις ομάδες, κάθε μία από τις οποίες επισκέφτηκε από ένα Καρακόλ (τα ζαπατιστικά εδάφη χωρίζονται σε πέντε γεωγραφικές περιοχές που ονομάζονται Καρακόλ). Συγκεκριμένα, το

καραβάνι επισκέφτηκε τα Καρακόλ της Γκαρούτσα, του Οβεντίκ, της Μορέλια και της Ρεαλιδάδ. Σε κάθε ένα από αυτά, οι αρχές των Συμβουλίων Καλής Διακυβέρνησης, οι ομάδες γυναικών, οι λειτουργοί υγείας και εκπαίδευσης, παρουσίαζαν τον τρόπο δουλειάς τους και τα βήματα που έχουν κάνει στο να αποφασίζουν οι ίδιοι και οι ίδιες για το πώς θα λύσουν τα προβλήματά τους και πώς θα οργανώσουν με έναν άλλο τρόπο, αυτόνομο, τους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της δικαιοσύνης και της παραγωγής.

Στη συνέχεια δόθηκε η δυνατότητα στα μέλη του καραβανιού να επισκεφτούν κοινότητες που στο πρόσφατο παρελθόν έχουν γίνει στόχος επιθέσεων του στρατού και των παραστρατιωτικών ή όπου βρίσκεται σε εξέλιξη κάποια σύγκρουση. Επίκεντρό τους, τις περισσότερες φορές, είναι η ανακτημένη από την εξέγερση του 1994 γη και οι προσπάθειες της ομοσπονδιακής και πολιτειακής κυβέρνησης να προκαλέσουν ενδοιθαγενικές συγκρούσεις, χορηγώντας τίτλους ιδιοκτησίας για αυτή την ανακτημένη γη και εξοπλίζοντας ομάδες παραστρατιωτικών μέσα από τους κόλπους των ίδιων των κοινοτήτων. Άλλες αιτίες σύγκρουσης αποτελούν διάφορα σχέδια τουριστικής

...οι κόσμοι των κινημάτων
Ζεωγραφίες Των Ανθρακών
Δωρεάν Στέλνονται σε όλη την Ελλάδα

3 Καραβάνι στην καρδιά της αυτονομίας

6 Αποσπάσματα από τα λόγια του Υποδιοικητή Μάρκος στο Καραβάνι Άλληλεγγύης

8 Αποσπάσματα από την ομιλία του Αντιουνταγματάρχη Μοϊσές

9 Μαρτυρίες από το καραβάνι Άλληλεγγύης

11 Αιτένκο: η αντίσταση συνεχίζεται

13 Χάρλεμ-Νέα Υόρκη: «η γειτονιά δεν πουλιέται»

16 Συνέντευξη με εκπρόσωπο του MST Βραζιλίας

19 Ειδήσεις Παραγουάν, Κολομβία, Αργεντινή

22 η αυλή των δαυμάτων

εκμετάλλευσης, κατασκευής φραγμάτων και αυτοκινητοδρόμων, ιδιωτικοποίησης νερού και άλλων φυσικών πόρων, εγκατάστασης μεταλλευτικών εταιρειών κ.λπ. Δεν λείπουν όμως και οι περιπτώσεις που ο στόχος δεν είναι άλλος από τον εκφοβισμό των ιθαγενών ζαπατίστας και την αποδυνάμωση του κινήματος. Κάτι αντίστοιχο συνέβη για παράδειγμα στις 4 Ιουνίου, όταν 200

στρατιώτες επιχείρησαν να εισβάλλουν στην κοινότητα Γκαλεάνα, στο Καρακόλ της Γκαρούτσα με πρόσχημα την έρευνα για καλλιέργειες μαριχουάνας, αλλά απωθήθηκαν από τις γυναίκες και τους άντρες βάσεις στήριξης του EZLN. Πρόκειται για μία από τις πρώτες κοινότητες που εισχώρησαν στην οργάνωση το 1984 και όπου μία από τις ομάδες του καραβανιού είχε την τύχη να μοιραστεί με τους κατοίκους της για δύο μέρες τη στέγη, τα φασόλια με το καλαμπόκι και τον χορό.

Το πολιτικό τοπίο στο Μεξικό

Οι επιθέσεις αυτές αποτελούν κλιμάκωση της αντιδραστικής και αυταρχικής πολιτικής του μεξικανικού κράτους, που έχει επιλέξει την ποινικοποίηση των κοινωνικών κινημάτων και τη βίαιη καταστολή των εστιών αντίστασης, όπως στο Ατένκο, την Οαχάκα και τώρα των αυτόνομων ιθαγενικών κοινοτήτων. Στην περίπτωση των ζαπατίστας, η επιλογή της χρονικής συγκυρίας για την αύξηση των παρενοχλήσεων, φαίνεται να είναι η ιδανική. Με την Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα και την έναρξη της Άλλης Καμπάνιας, προβλήθηκε ένας

άλλος τρόπος να κάνεις πολιτική, χωρίς ηγεμονισμούς, ακούγοντας τον λόγο των άλλων και διαμορφώνοντας από κοινού ένα πρόγραμμα για τη ριζική αλλαγή της κοινωνίας. Η χρονική σύμπτωση της Άλλης Καμπάνιας με την προεκλογική εκστρατεία, το 2006, και η κριτική στο «κεντροαριστερό» PRD (Κόμμα της Δημοκρατικής Επανάστασης) και γενικότερα στην εκλογική διαδικασία, έκανε μεγάλο μέρος των ψηφοφόρων του, που στο παρελθόν είχαν εκφράσει την αλληλεγγύη τους στο κίνημα των ζαπατίστας, να αποστασιοποιηθεί τώρα από αυτό και να το θεωρήσει μάλιστα υπεύθυνο για την ήπτα του υποψηφίου του. Χωρίς την υποστήριξη αυτών των στρωμάτων και με τη σιωπή των άλλοτε φιλικά διακείμενων διανοούμενων και μέσων ενημέρωσης, φαίνοταν να είναι εξαιρετικά εύκολο για την κυβέρνηση να επιχειρήσει την αποδυνάμωση ή και τον αφανισμό του ζαπατιστικού κινήματος, χωρίς τον αναμενόμενο κοινωνικό ξεσηκωμό των προηγούμενων χρόνων. Επιπλέον, μέσα σε ένα τόσο εχθρικό κλίμα αλλά και μια γενικευμένη κρίση του πολιτικού συστήματος, το μεξικανικό κράτος δεν θα μπορούσε να επιτρέψει σε δεκάδες ζαπατίστας κομαντάντες και κομαντάντας να διατρέχουν, στο πλαίσιο της Άλλης Καμπάνιας, απ' άκρη σε άκρη το Μεξικό, με τον διακηρυγμένο στόχο να συνενώσουν τις διάσπαρτες αντιστάσεις και να διαμορφώσουν με αυτές ένα κοινό σχέδιο αγώνα. Η στρατιωτικοποίηση των ζαπατιστικών κοινοτήτων φαντάζει ο καλύτερος τρόπος για να ανακοπούν τα σχέδια της Άλλης Καμπάνιας και η ανάπτυξη της ζαπατιστικής αυτονομίας.

Το χτίσιμο της αυτονομίας

Η στρατιωτικοποίηση όμως αυτή, το κλίμα έντασης και οι προσπάθειες ενσωμάτωσης και εξαγοράς των ιθαγενών της Τσιάπας, κάθε άλλο παρά έχουν ανακόψει το χτίσιμο της αυτονομίας. Αν ο στόχος του καραβανιού

ήταν να επιβεβαιώσει την αλληλεγγύη του στο κίνημα των ζαπατίστας, ο στόχος ο δικός τους ήταν να δείξουν στους παρευρισκόμενους και τις παρευρισκόμενες και σε όλο τον κόσμο πως, σύμφωνα με τα λόγια του Μοΐσες, «αν ο λαός οργανωθεί φυσικά και μπορεί να αυτοκυβερνηθεί και να αποφασίσει πιώς θέλει να ζήσει».

Πέντε χρόνια μετά την ίδρυση των Συμβουλίων Καλής Διακυβέρνησης, χιλιάδες ιθαγενείς έχουν δημιουργήσει έναν χώρο, μια κοινωνία, όπου μόνοι τους και μόνες τους αποφασίζουν για το πώς θα αυτοκυβερνηθούν, πώς θα δουλέψουν τη γη τους και θα αποδώσουν δικαιοσύνη, πώς θα προλάβουν και θα θεραπεύσουν τις ασθένειές τους, πώς θα εκπαιδευτούν και θα διεκδικήσουν για τις γυναίκες αυτό που τους αξίζει. Πρόκειται για ένα μοντέλο που διασώζει στοιχεία που ενυπάρχουν στον ιθαγενικό τρόπο οργάνωσης, όπως η δημόσια διαβούλευση, η συλλογική εργασία και ιδιοκτησία, και αναδεικνύει κάποια άλλα που αποτελούν διαχρονικά προτάγματα για μια διαφορετική οργάνωση της κοινωνικής ζωής, όπως η άμεση δημοκρατία, η αυτοοργάνωση, η εναλλαγή στα αξιώματα και η ανακλητότητα. Ένα μοντέλο υπό διαρκή διαμόρφωση και βελτίωση μεν, εδραιωμένο δε σε τέτοιο βαθμό που θα μπορούσαμε να πούμε ότι όμοιά του στην πρόσφατη ιστορία έχουν υπάρξει λίγα. Υπερβολές; Ας το δούμε λίγο πιο αναλυτικά.

Σε διοικητικό επίπεδο, η λειτουργία των Συμβουλίων Καλής Διακυβέρνησης έχει αναδειχθεί σε ένα διαρκές σχολείο. Η οργανωτική μορφή διακυβέρνησης έχει ως βάση και κεντρικό πυρήνα τις συνελεύσεις των κοινοτήτων (κατώτερη βαθμίδα). Στις συνελεύσεις ορίζονται οι εκπρόσωποι της κάθε κοινότητας που, σε δημοτικό επίπεδο, απαρτίζουν τα Αυτόνομα Συμβούλια των Αυτόνομων Δήμων (ενδιάμεση βαθμίδα). Τα μέλη κάθε Αυτόνομου Δημοτικού Συμβουλίου ορίζονται για τρία χρόνια. Δεν δέχονται κανενάς είδους μισθό και είναι ανακλητά. Είναι αυτοί και αυτές που, κυλιόμενα, γίνονται μέλη των Συμβουλίων Καλής Διακυβέρνησης. Κάθε 15 περίπου μέρες (ανάλογα με το Καρακόλ), εναλλάσσονται στην άσκηση των καθηκόντων τους. Έτσι, που θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι, πέρα από την εκπλήρωση των καθηκόντων της διακυβέρνησης, αυτή η οργανωτική μορφή είναι μια διαρκής μαθητεία, όπου όσο το δυνατόν περισσότεροι και περισσότερες εκπαιδεύονται στη διαχείριση των συλλογικών υποθέσεων, κάνοντας πράξη το «κυβερνώ υπακούοντας».

Η οργανωτική μορφή διακυβέρνησης των ζαπατιστικών εξεγερμένων κοινοτήτων, εξασφαλίζει μέσα από την εναλλαγή και τον διαρκή έλεγχο της βάσης την αποφυγή φαινομένων διαφθοράς, την αποφυγή «συγκέντρωσης εξουσίας» στα χέρια κάποιων «ειδικών διακυβέρνησης» και «επαγγελματών πολιτικών». Και αποδεικνύει ότι μπορούν να δοκιμαστούν οργανωτικές και διοικητικές μορφές που δίνουν σάρκα και οστά στο αίτημα της άμεσης δημοκρατίας και της συμμετοχής στην άσκηση εξουσίας. Είναι αξιοσημείωτη η παρουσία των γυναικών σε όλες τις βαθμίδες διακυβέρνησης και, ακόμα περισσότερο, η συμμετοχή των νέων. Πρόκειται για μια νέα γενιά αγοριών και

κοριτσιών, 18-20 χρόνων, που έχουν γεννηθεί λίγο μετά την εξέγερση και έχουν κάνει δική τους την υπόθεση του αγώνα για την αξιοπρέπεια.

Στον τομέα της **υγείας**, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένας από τους βασικούς λόγους, πέρα από την ιδιωτικοποίηση της γης, για τον οποίο οι ζαπατίστας, και κυρίως οι γυναίκες, αποφάσισαν να εξεγερθούν τον Ιανουάριο του 1994, ήταν και η παιδική θνησιμότητα. Σύμφωνα με τα λόγια του Μάρκος: «Από το 1990 μέχρι το 1992 δεν υπήρχε παιδί στη Ζούγκλα Λακαντόνα που να έφτανε τα πέντε χρόνια. Πέθαιναν πριν από τα πέντε τους από ιάσιμες ασθένειες. Ξέρω ότι αυτό στην πόλη μπορεί να φανεί ακόμα και ως ένα πλεονέκτημα. Λιγότερα γαϊδούρια, λιγότερη ζωτροφή, λένε. Στην περίπτωση όμως ενός ιθαγενή λαού, ο θάνατος των παιδιών του συνεπάγεται την εξαφάνισή του ως λαού». Ένα από τα επιτεύγματα της αυτόνομης οργάνωσης στον τομέα της υγείας έχει να κάνει με το γεγονός ότι έχει εξασφαλίσει την κάλυψη όλων σχεδόν των κοινοτήών, ακόμα και των πιο απομακρυσμένων, με έναν ή μία λειτουργό υγείας. Επίσης, έχουν δημιουργηθεί κλινικές στις έδρες των Συμβουλίων Καλής Διακυβέρνησης και μικρότερα κέντρα υγείας στις πρωτεύουσες των Αυτόνομων Δήμων, εφοδιασμένα με εργαστήρια και ιατρικά μηχανήματα. Οι ελλείψεις σε φάρμακα και εξοπλισμό είναι μεγάλες, και οι ομάδες αλληλεγγύης έχουν να επιδείξουν σημαντικό έργο για τον περιορισμό τους. Ωστόσο, δεν είναι η βοήθεια που φτάνει απ' έδω αυτό που στηρίζει το ζαπατιστικό σύστημα υγείας, αλλά η ίδια η αυτοοργάνωση των κοινοτήών. Μέσα από μια μακρόχρονη και αθόρυβη διαδικασία, εκαντοντάδες νέοι και νέες έχουν εκπαιδευτεί στην αντιμετώπιση των πιο διαδεδομένων ασθενειών, σε βαθμό που να έχει περιοριστεί σημαντικά η παιδική θνησιμότητα και οι θάνατοι από ιάσιμες ασθένειες. Η διαδικασία αυτή συνεχώς εξελίσσεται και μπορεί να συνεπάγεται για το άτομο που επιμορφώνεται την υποχρέωση να ταξιδεύει μακριά από την κοινότητά του μέχρι το μέρος που γίνονται τα μαθήματα, για ένα διάστημα που μπορεί να φτάσει μέχρι και τα τρία χρόνια. Μεγάλη έμφαση, τέλος, έχει δοθεί στη διάσωση των παραδοσιακών γνώσεων γύρω από τη χρήση των φαρμακευτικών φυτών και έχουν μάλιστα δημιουργηθεί αρκετά εργαστήρια επεξεργασίας βοτάνων.

Στην **εκπαίδευση**, ο τρόπος λειτουργίας είναι περίπου ο ίδιος. Κάθε Αυτόνομος Δήμος έχει το δικό του κέντρο επιμόρφωσης λειτουργών εκπαιδευτης και κάθε κοινότητα το δικό της αυτόνομο ζαπατιστικό σχολείο. Το περιεχόμενο της διδασκαλίας είναι προϊόν διαφούλευσης των κατοίκων της κάθε περιοχής και γι' αυτό έχει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της γλώσσας και του πολιτισμού τους. Δομείται συνήθως γύρω από τους άξονες: «φύση και άνθρωπος», «μαθηματικά», «γλώσσες» και «ιστορίες» (πάντοτε στον πληθυντικό, καθώς θεωρείται ότι δεν υπάρχει μόνο μία) και καθορίζεται από τις ανάγκες και τα προβλήματα των κοινοτήών. Οι γνώσεις δεν παρέχονται με σκοπό να αξιοποιηθούν σε επαγγελματικά, αλλά για να

βοηθήσουν το άτομο στις καθημερινές του ασχολίες και, κυρίως, για να μπορέσει με αυτές να ωφελήσει την κοινότητά του.

Πριν από τον Επαναστατικό Νόμο των Γυναικών του 1993, που σχεδιάστηκε και επιβλήθηκε από τις ίδιες, οι γυναίκες δεν είχαν δικαίωμα γνώμης για το ποιον και σε ποια ηλικία θα παντρευτούν, πόσα παιδιά θα κάνουν, τι ιατρική περίθαλψη και εκπαίδευση θα λάβουν. Σήμερα, παρόλο που δεν έχουν καταφέρει να ξεπεράσουν πλήρως τους περιορισμούς που επιβάλλει η κοινωνία και η οίκογένεια, είναι σημαντικός ο αριθμός των γυναικών που συμμετέχουν στις κοινοτικές και δημοτικές αρχές, στα Συμβούλια Καλής Διακυβέρνησης, και που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ως λειτουργοί υγείας και εκπαίδευσης. Επίσης, σημάδι της αυξανόμενής τους αυτοπεποίθησης είναι το γεγονός ότι πραγματοποιούν ξεχωριστές συναντήσεις, τόσο εσωτερικές όσο και με άλλες γυναίκες του κόσμου, και ότι δημιουργούν γυναικείους συνεταιρισμούς, αποκτώντας τη δική τους πηγή εσόδων. Τέλος, συζητούν θέματα οικογενειακού προγραμματισμού και διοργανώνουν σεμινάρια σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας.

Τις περισσότερες φορές, οι κατακτήσεις σε όλους αυτούς τους τομείς δεν έχουν ένα χειροπιαστό υλικό αντίκρυσμα. Και είναι αλήθεια μάλιστα ότι μπορείς συνήθως να διακρίνεις σε μια μικτή κοινότητα τα ζαπατιστικά σπίτια από τα υπόλοιπα, καθώς είναι αυτά που δεν έχουν τσιμέντο στο πάτωμα, καινούριες λαμαρίνες στην οροφή, τσιμεντόλιθους στους τοίχους, υλικά που

διανέμονται στο πλαίσιο κυβερνητικών προγραμμάτων. Και σίγουρα δεν είναι ζαπατίστας αυτοί και αυτές που στήνονται στις ουρές για να πάρουν ένα πενιχρό οικονομικό επίδομα ή κάποια φυτοφάρμακα. Ωστόσο, όσοι και όσες επιμένουν εδώ και σχεδόν 25 χρόνια να δημιουργούν και να εφαρμόζουν στην πράξη αυτό που για αιώνες τους στέρούσαν –και η γενιά που γαλουχήθηκε μέσα από αυτή την εμπειρία– έχουν την περηφάνια ότι τώρα πια έχουν τη γη που τους ανήκει και μπορούν να αποφασίζουν οι ίδιοι και οι ίδιες πώς θέλουν να συσχετιστούν με τον υπόλοιπο κόσμο και να αυτοκυβερνηθούν.

Το καραβάνι έκλεισαν τα λόγια του Μοΐσες, στη γιορτή για την πέμπτη επέτειο από την ίδρυση των Συμβουλίων Καλής Διακυβέρνησης και για τον αποχαιρετισμό του καραβανιού: «Εσείς φεύγετε, αλλά εμείς μένουμε. Μένουμε γιατί έχουμε να κάνουμε πολλά ακόμα. Μένουμε για να προετοιμαστούμε καλύτερα κι έτσι την επόμενη φορά να έχουμε περισσότερα πράγματα για να κουβεντιάσουμε».

Κώστας Παπαθωμόπουλος

«Το στομάχι της εξουσίας ή σε χωνεύει ή σε αποβάλλει»

Καλησέρα. Το όνομά μου είναι Μάρκος, Εξεγερμένος Υποδιοικητής Μάρκος. [...] Πώς ξεκίνησαν όλα αυτά; Πριν 24 χρόνια, σχεδόν 25, έφτασε μια μικρή ομάδα ανθρώπων της πόλης, ή πολιτών όπως εμείς τους λέμε, όχι σε αυτό το μέρος της ζούγκλας, αλλά ακόμα πιο βαθιά. Η αντίληψη αυτής της μικρής ομάδας –μιλάω για το 1983-1984– ήταν η παραδοσιακή αντίληψη των απελευθερωτικών κινημάτων της Λατινικής Αμερικής: Μια μικρή ομάδα φωτισμένων ξεσκόνεται ένοπλα ενάντια στην κυβέρνηση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολύς κόσμος να τους ακολουθήσει, να ξεσκωθεί, να ανατρέψει την κυβέρνηση και να εγκαταστήσει μια σοσιαλιστική κυβέρνηση. Μιλάω πολύ σχηματικά, αλλά βασικά είναι αυτό που είναι γνωστό ως η θεωρία της «αντάρτικης εστίας»: Μια μικρή ομάδα που περνά δεκαετίες κλεισμένη στα βουνά, αναμένοντας τη στιγμή που θα συμβεί κάτι και θα μπορέσει να δράσει μέσα στην κοινωνική πραγματικότητα ή να καταλήξουν, όπως κάποιο κομμάτι της ριζοσπαστικής αριστεράς στο Μεξικό τότε, ως βουλευτές, γερουσιαστές ή νόμιμοι πρόεδροι της θεσμικής αριστεράς στο Μεξικό.

Συνέβη τότε κάτι που μας έσωσε. Μας έσωσε και μας νίκησε εκείνα τα πρώτα χρόνια. [...] Αυτός ο στρατός και η άποψή του υπέστησαν μια ήττα καθώς διαιψεύστηκε ο πεφωτισμένος, αρχηγικός, κλασικός επαναστατικός σχεδιασμός, όπου ένας άνθρωπος ή μια ομάδα ανθρώπων μετατρέπεται σε σωτήρα της ανθρωπότητας ή της χώρας. [...] Αυτός ο σχεδιασμός ηττήθηκε την ώρα που συναντήθηκαμε με τις κοινότητες και αντιληφθήκαμε ότι όχι μόνο δεν μας καταλάβαιναν, αλλά και ότι η δική τους πρόταση ήταν καλύτερη. Βρισκόμασταν μπροστά σε ένα κίνημα ζωής που οι αντιστάσεις του έφεραν ένα πολιτισμικό φορτίο: η γλώσσα, το λεξιλόγιο, ο τρόπος τους να σχετίζονται με τη φύση αντιπροσώπευε όχι μόνο μια εναλλακτική πρόταση ζωής αλλά και αγώνα.

[...] Δεν μάθαμε σε κανένα να αντιστέκεται. Μεταμορφώνομασταν σε μαθητές εκείνου του σχολείου αντίστασης πέντε αιώνων.

Αυτοί που πήγαιναν να σώσουν τις ιθαγενικές κοινότητες, σώθηκαν από αυτές. Και βρήκαμε πορεία, προορισμό, δρόμο, συντροφικότητα και ταχύτητα για το βήμα μας. Αυτό που, τότε και τώρα, αποκαλούμε «η ταχύτητα του ονείρου μας».

Αποσπάσματα από τα λόγια
του Υποδιοικητή Μάρκος
στο Καραβάνι Αλλολεγγύης

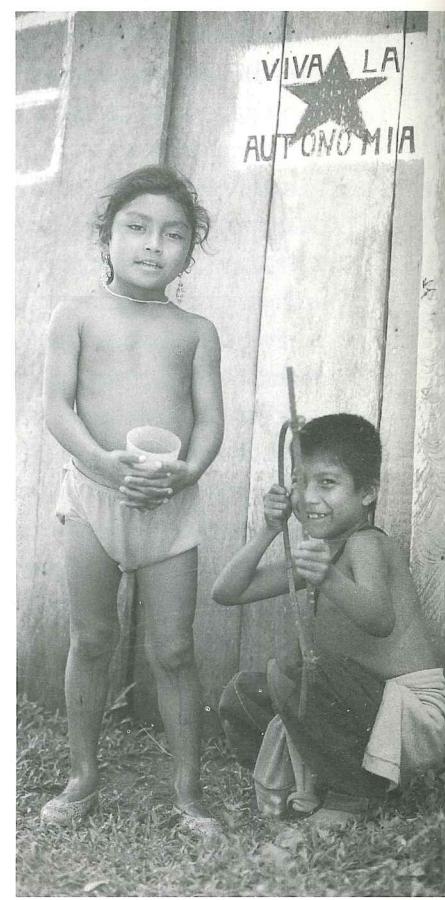
Όταν η μικρή αντάρτικη ομάδα έρχεται σε επαφή με τις κοινότητες, υπάρχει ένα πρόβλημα και ένας αγώνας: Εγώ έχω μια αλήθεια –εγώ, η αντάρτικη ομάδα– και εσύ είσαι ένας ανίδεος, πρόκειται να σε διδάξω, να σε προσηλυτίσω σε ένα δόγμα, να σε εκπαιδεύσω, να σε διαμορφώσω. Λάθος και ήττα. Από ένα κίνημα που προοριζόταν να υπηρετείται από τις μάζες, για να φτάσει στην εξουσία και να τους κατευθύνει στην ύψιστη ευτυχία, ο EZLN μετατράπηκε σε έναν στρατό ιθαγενών, στην υπηρεσία των ιθαγενών. Και από έξι, που ξεκινήσαμε τον EZLN, φτάσαμε σε περισσότερους από έξι χιλιάδες μαχητές.

Τι είναι αυτό που πυροδότησε την εξέγερση την πρώτη του Γενάρη του '94; Γιατί αποφασίσαμε να εξεγερθούμε παίρνοντας τα όπλα; Η απάντηση βρίσκεται στα παιδιά [...] Οποιοσδήποτε από σας θα συμφωνήσει μαζί μου στο ότι η διεθνής συγκυρία δεν ήταν κατάλληλη για μια ένοπλη εξέγερση.

[...] Οποιοσδήποτε με ελάχιστη λογική θα μας έλεγε: δεν υπάρχουν οι συνθήκες, μην παίρνετε τα όπλα, παραδώστε τα όπλα, μπείτε στο κόμμα μας κ.λπ. κ.λπ. Όμως υπήρχε κάπι μέσα μας που μας έκανε να αιψυφήσουμε αυτές τις προγνώσεις και αυτές τις διεθνείς συνθήκες.

Είναι τότε που ο EZLN σχεδιάζει, για πρώτη φορά, να προκαλέσει το ημερολόγιο και τη γεωγραφία των από πάνω. Τα παιδιά, σας είπα. Εκείνα τα χρόνια, στις αρχές του 1990, έγινε μια μεταρρύθμιση που εμπόδιζε τους αγρότες να έχουν πρόσβαση στη γη (σ.τ.μ: αναφέρεται στην αλλαγή του άρθρου 27 του μεξικανικού συντάγματος). [...]

Χάθηκε η δυνατότητα πρόσβασης σε ένα κομμάτι γης. Και

την ίδια στιγμή οι αρρώστιες άρχισαν να αποτελείωνταν τα παιδιά. Από το 1990 μέχρι το 1992 δεν υπήρχε παιδί, στη ζούγκλα Λακαντόνα, που να φτάνει στα πέντε χρόνια. Πέθαιναν πριν τα πέντε τους από αρρώστιες θεραπεύσιμες. [...] Ήταν οι γυναίκες που άρχισαν να ωθούν στην εξέγερση. Δεν ήταν οι άντρες. Ήταν οι γυναίκες που έβλεπαν τα παιδιά τους να πεθαίνουν. [...] Η διαφορά που υπήρχε με τους υπόλοιπους ιθαγενείς λαούς, είναι ότι εδώ υπήρχε ένας στρατός επαναστατικός, ένοπλος.

[...] Θα σας το πούμε με το όνομά του: αυτή η εξέγερση οφείλεται στις γυναίκες ζαπατίστας. Εμείς κάναμε αυτό που έπρεπε να κάνουμε τότε, που ήταν να ρωτήσουμε όλους τι θα κάνουμε. Υπήρξε, τότε, το 1992, μια διαβούλευση -χωρίς τηλεόραση, χωρίς την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, χωρίς τίποτα από αυτά που υπάρχουν τώρα-, πέρασε από κοινότητα σε κοινότητα και πραγματοποιήθηκαν συνελεύσεις. Εξετάστηκε το πρόβλημα. Το δύλημμα ήταν πολύ απλό: εάν πάρναμε τα όπλα θα μας κατατρόπωναν, θα προκαλούσαμε όμως την προσοχή και θα καλυτερεύαμε τις συνθήκες των ιθαγενών. Εάν δεν πάρναμε τα όπλα θα επιζούσαμε, θα εξαφανίζόμασταν όμως ως ιθαγενείς λαοί. Οι κοινότητες είπαν: γι' αυτό υπάρχεις, πάλεψε, πάλεψε μαζί μας.

[...] Δεν θα σας διηγηθώ την πρώτη Γενάρη του '94. [...] Αυτό στο οποίο θέλω να στρέψω την προσοχή σας είναι η αλλαγή της θέσης του EZLN σχετικά με το πρόβλημα της εξουσίας. Αυτή η προσέγγιση του προβλήματος της εξουσίας είναι που θα μας σημαδέψει με τον πιο βαθύ τρόπο και θα αφήσει βαθύ αποτύπωμα στο δρόμο των ζαπατίστας. [...]

'Όλη η προηγούμενή πρότασή μας, όλη η πρόταση της ορθόδοξης αριστεράς, μέχρι τότε ήταν: τα πράγματα για τους από κάτω λύνονται από τα πάνω.

[...] Και συνεχίζει να υπάρχει αυτή η προσδοκία: ότι είναι δυνατό η αριστερά [...] να φτάσει να κυβερνά χωρίς να σταματήσει να είναι αριστερά. Η Ισπανία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Ελλάδα, ουσιαστικά όλες οι χώρες του κόσμου, μπορούν να μας διηγηθούν το αντίθετο: ο κόσμος της αριστεράς, συνεπής -όχι απαραίτητα ριζοσπαστικός-, τη στιγμή που φτάνει στη εξουσία σταματάει να είναι αριστερά. Διαφέρει η ταχύτητα, διαφέρει το βάθος, αναντίρρητα όμως μεταμορφώνονται. Αυτό είναι που εμείς αποκαλούμε «το στομαχικό αποτέλεσμα» της εξουσίας: ή σε χωνεύει ή σε αποβάλλει. [...] Μας ζητήθηκε από αυτή την ομάδα των διανοουμένων, καλλιτεχνών, αρχηγών σοσιαλιστών, να επιστρέψουμε την ιστορία στο 1984 [...] να εναποθέσουμε την εμπιστοσύνη μας, το μέλλον, τη ζωή και την εξέλιξή μας, σε κάποιον φωτισμένο, σε ένα άτομο, παρέα με μια συμμορία 40 απατεώνων που είναι η αριστερά στο Μεξικό. Εμείς είπαμε ότι όχι [...] απλά δεν πιστεύουμε σε αυτή τη διαδικασία. Δεν πιστεύουμε ότι κάποιος είναι ικανός να κάνει αυτό το μετασχηματισμό. [...] Δεν μπορούσαμε να το κάνουμε, και τότε ήρθε η ρήξη. Ο ζαπατισμός

είναι στενόχωρος. Όπως στο παζλ της εξουσίας που φτάνει ένα κομμάτι που δεν ταιριάζει και πρέπει να το χαλάσεις. Ας μας συγχωρήσουν, όμως η πρότασή μας συνεχίζει να είναι η ίδια: δεν αναζητούμε την κατάληψη της εξουσίας, σκεφτόμαστε ότι τα πράγματα οικοδομούνται από τα κάτω [...] η εξουσία δεν σε αφήνει να προσχωρήσεις σε αυτήν χωρίς τιμωρία.

Η εξουσία είναι ένα κλαμπ για λίγους. Για να μπεις σ' αυτό υπάρχουν ορισμένα προαπαιτούμενα. Αυτό που οι ζαπατίστας ονομάζουμε «η κοινωνία της εξουσίας» έχει κανόνες.

Οποιοσδήποτε αναζητά τη δικαιοσύνη, την ελευθερία, τη δημοκρατία και τον σεβασμό στη διαφορά, δεν έχει τη δυνατότητα να είναι αποδεκτός εκεί, εκτός και αν προδώσει αυτές τις ιδέες.

[...] Πέρα από αυτή τη θέση απέναντι στην εξουσία, υπάρχει ένα σημαντικό χαρακτηριστικό στο ζαπατισμό και θα το δείτε αυτές τις μέρες που βρίσκεστε εδώ ή αν μιλήσετε με τα Αυτόνομα Συμβούλια και με τα Συμβούλια Καλής Διακυβέρνησης, δηλαδή με τις Αυτόνομες Αρχές: η αποκήρυξη της ηγεμονίας και της ομογενοποίησης της κοινωνίας. Εμείς δεν προτείνουμε

ένα Μεξικό ζαπατιστικό, ούτε έναν κόσμο ζαπατιστικό. Δεν προτείνουμε να γίνουν όλοι ιθαγενείς. Εμείς θέλουμε έναν τόπο, εδώ, τον δικό μας, να μας αφήσουν σε ησυχία, να μην μας διατάξει κανείς. Αυτή είναι η ελευθερία: να αποφασίζουμε εμείς αυτό που θέλουμε να κάνουμε.

Και σκεφτόμαστε ότι αυτό είναι δυνατό μόνο εάν άλλοι, όπως εμείς, το θέλουν και αγωνίζονται γι' αυτό. Και έτσι θεμελιώνεται μια σχέση συντροφικότητας, λέμε εμείς. Αυτό είναι που θέλει να οικοδομήσει η Άλλη Καμπάνια. Αυτό είναι που θέλει να οικοδομήσει η Διεθνής Έκτη. Μια συνάντηση εξεγερμένων, μια ανταλλαγή εμπειριών και μια σχέση άμεση, όχι διαμεσολαβημένη, μια σχέση πραγματική, μια σχέση στήριξης ανάμεσα σε οργανωμένες δράσεις. [...]

Δεν θέλουμε ελεγμοσύνη, δεν θέλουμε οίκτο. Δεν θέλουμε να μας σώσετε τη ζωή [...] θέλουμε έναν σύντροφο, μια συντρόφισσα στην Ελλάδα, που να αγωνίζονται για τα δικά τους. Στην Ιταλία, τη χώρα των Βάσκων, την Ισπανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Δανία, την Ελβετία. [...]

Όταν έκανα αυτή τη γρήγορη αναδρομή, σας μίλησα για μια δέσμευση ήθους και ηθικής. [...] Εμείς έχουμε μια δέσμευση με εκείνους που πέθαιναν αγωνίζομενοι. Και θέλουμε να φτάσει η μέρα που να μπορούμε να πούμε σε αυτούς και σε αυτές, στους νεκρούς μας και τις νεκρές μας, τρία πράγματα, τίποτα περισσότερο: δεν παραδοθήκαμε, δεν ξεπουληθήκαμε, δεν υποταχτήκαμε.

μετάφραση: Νικολέττα Μούκα

ΥΞΩΔΙΑΦΙΞΕΣ ΤΩΝ ΔΥΤΙΣΤΑΡΩΝ

...ΟΙ ΚΟΣΜΟΙ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΑΩΝ

Για να μπορέσουμε να μιλήσουμε για αυτονομία, πρέπει να ζήσουμε εκεί που δημιουργείται. Να ανακαλύψουμε, να δούμε και να γνωρίσουμε πώς διαμορφώνεται, πώς γίνεται στην πράξη αυτό που είναι η δημοκρατία. [...]

Οι πατεράδες μας και οι παππούδες μας συμμετείχαν σε νόμιμες οργανώσεις, σε αυτές που η κακή κυβέρνηση έλεγε ότι θα έλυναν τα προβλήματα. Τις δοκίμασαν και δεν λύθηκε τίποτα. Ήρθε η ιδέα ότι πρέπει να οργανωθούν ανεξάρτητα, σε ανεξάρτητες οργανώσεις. Τις δοκίμασαν και δεν λύθηκε τίποτα. Όλο διώξεις, φυλακίσεις, εξαφανίσεις. Γ' αυτό, όταν έφτασε ο EZLN άρχισαν να οργανώνονται με αυτό τον τρόπο οι κοινότητές μας.

[...] Το ανώτερο επίπεδο αρχής είναι οι σύντροφοι και οι συντρόφισσες των Συμβουλίων Καλής Διακυβέρνησης. Αυτοί και αυτές συναντιούνται για να συζητήσουν το πλάνο δουλειάς. Και μετά προτείνουν στις αρχές των Εξεγερμένων Αυτόνομων Ζαπατιστικών Δήμων, δηλαδή στους συντρόφους και συντρόφισσες που έχουν οριστεί από τις κοινότητες ως επίτροποι, σύμβουλοι, εκπρόσωποι στον κάθε Αυτόνομο Δήμο. Είναι αυτοί και αυτές οι συντρόφισσες που κατεβάζουν την πρόταση του Συμβουλίων Καλής Διακυβέρνησης προς συζήτηση στις κοινότητες. Βγαίνουν οι αποφάσεις των κοινοτήτων, γίνεται δημοτική συνέλευση. Εκεί κερδίζεται η πλειοψηφία της απόφασης για την πρόταση του Συμβουλίου Καλής Διακυβέρνησης. Από κει και πέρα, γίνεται η γενική συνέλευση που περιλαμβάνει και το Συμβούλιο Καλής Διακυβέρνησης. Και εκεί αποφασίζεται αυτό που ο λαός εντέλλεται. Και τότε πια κατατίθεται η απόφαση στο Συμβούλιο Καλής Διακυβέρνησης.

Και το αντίστροφο: οι κοινότητες μπορούν να προτείνουν τις δουλειές ή τους απαραίτητους νόμους. Δηλαδή, για να δώσω ένα παράδειγμα, αυτή τη στιγμή, σε αυτή την περιοχή, όλες οι ζαπατιστικές κοινότητες αποφασίζουν για το πώς θα δουλευτεί η ανακτημένη γη. Σε όλες τις κοινότητες αυτή τη στιγμή δουλεύεται αυτό.... Απομένει η γενική συνέλευση αυτής της περιοχής για να βγει από εκεί η εντολή του πώς θα φροντιστεί η γη.

Λοιπόν, τι συμβαίνει όταν γίνεται γενική συνέλευση; Σκεφτείτε ότι εσείς, που βρίσκεστε εδώ τώρα, είστε οι αρχές. Μερικές φορές βγαίνει κατά πλειοψηφία η απόφαση και μένει μια μειοψηφία. Κάποιος από τους συντρόφους ή τις συντρόφισσες ξαναβάζει το θέμα, ότι δηλαδή αυτό που συμφωνήθηκε έχει προβλήματα που θα έχουν συνέπειες μετά. Τότε η πλειοψηφία δίνει το δικαίωμα στον σύντροφο ή τη συντρόφισσα να επιχειρηματολογήσει, να πει δηλαδή ποιες θα είναι οι συνέπειες. Και η συνέλευση ακούει προσεκτικά.

Εάν είναι μια δουλειά που δεν έχει δοκιμαστεί στην πράξη, η πλειοψηφία λέει: πάμε να το κάνουμε πράξη και αν δεν μας βγαίνει καλά, εμείς είμαστε αυτοί που δίνουμε την εντολή, θα το διορθώσουμε από την αρχή.

Αποσπάσματα από την ομιλία του Αντιουνταγματάρχη Μοϊσές

Δηλαδή, λένε στη μειοψηφία πως δεν είναι ότι δεν αξίζει η γνώμη της, αλλά τα πράγματα θα καλυτερεύουν όσο δοκιμάζονται στην πράξη. [...] Και γι' αυτό λέμε ότι αυτό που μας οδήγησε στην υλοποίηση της αυτονομίας, μετά, είναι ότι πήραμε τη γη από τους γαιοκτήμονες ή τους τσιφλικάδες. Όταν καταλαμβάνονται τα μέσα παραγωγής. Τίποτα άλλο δεν χρειάζεται να καταφέρεις. Γ' αυτό απαιτείται η οργάνωση.

[...] Ο λαός δίνει εντολές και η κυβέρνηση πρέπει να υπακούει. Οι αυτόνομες κυβερνήσεις μας πρέπει να κατεβαίνουν στις κοινότητες και όχι να ανεβαίνουν ψηλά για να διατάζουν χωρίς να συμβουλεύονται, χωρίς να προτείνουν στον λαό.

Οι Αυτόνομες Αρχές μας και τα Συμβούλια Καλής Διακυβέρνησης πρέπει να προτείνουν στον λαό. Και όχι να επιβάλλουν. Πρέπει να δουλεύουν για να πείθουν τον λαό και όχι να τον νικούν με την ισχύ. Πρέπει να χτίζουν αυτό που χρειάζεται, αυτό που είναι καλό και όχι ότι φέρνει καταστροφή.

Οι αυτόνομες αρχές πρέπει να εκπροσωπούν, δηλαδή αυτό που εννοεί πραγματικά η λέξη, τη σκέψη του λαού. Και να μην κάνουν τίποτα που να λένε ότι είναι ο λόγος του λαού χωρίς να τον έχουν συμβουλευτεί. Δηλαδή, δεν θέλουμε οι αυτόνομες αρχές να υποκαθιστούν. Οι αυτόνομες αρχές μας θέλουμε να υπηρετούν το λαό. Και όχι να υπηρετούνται επειδή είναι αυτόνομη κυβέρνηση.

[...] Οι αντιπρόσωποι και οι γερουσιαστές που λένε ότι είναι οι εκπρόσωποι του λαού στο Μεξικό, πότε μας συμβουλεύτηκαν για τους νόμους που φτιάχνουν; Δεν υπηρετούν κανέναν αυτοί οι γερουσιαστές που βρίσκονται εκεί. Δεν εκπροσωπούν τον λαό του Μεξικού, ποτέ δε μας συμβουλεύτηκαν. Ούτε πιστεύουμε επίσης ότι ρώτησαν τους εργάτες τι νόμους χρειάζονται. μετάφραση: Νικολέττα Μούκα

Μαρτυρίες από το Καραβάνι Αλληλεγγύης

Καρακόλ της Γκαρρούτσα:

Καθόμασταν στους πάγκους, που χρησιμοποιούνταν και σαν κρεβάτια, με μια συντρόφισσα από το καραβάνι, όταν μας πλησίασαν δυο κοτέλες, ιθαγενείς, η μια με ένα μωράκι οκτώ μηνών στην αγκαλιά της. Μας πιάσανε κουβέντα, μας ρωτήσανε από πού είμαστε, δεν ξέρανε πού βρίσκεται η Ελλάδα, με τι φτάσαμε ως εκεί, κι όταν τους είπαμε ότι πήγαμε με αεροπλάνο ως την Πόλη του Μεξικού, μας ρωτήσανε πόσο πληρώσαμε για το εισιτήριο. Αμηχανία, τι να πεις τώρα, το ποσό είναι αστρονομικό για τους ανθρώπους που ζουν στις κοινότητες. Τους είπαμε ότι κοστίζει πολύ, ότι χρειάζεται να δουλέψουμε περισσότερο από έναν μήνα για να συγκεντρώσουμε τα χρήματα. Και τότε μας ρώτησαν με γνήσια απορία: Και γιατί ήρθατε; Τι να πεις, είναι πολλά αυτά τα γιατί. Είπαμε τα πιο προφανή: Ότι κι εμείς στη χώρα μας είμαστε φτωχοί ανθρώποι, ότι παλεύουμε για μια καλύτερη ζωή, για μια καλύτερη κοινωνία και ότι δεχόμαστε κι εμείς στο πετσί μας την καταστολή, ότι ο εχθρός είναι κοινός κι ότι θέλουμε να κερδίσει η δική τους εξέγερση γιατί θα είναι και δική μας νίκη. Τα υπόλοιπα γιατί, τα πιο βαθιά, για την πνιγηρή καθημερινότητα στην αναπτυγμένη Ελλαδάρα μας, για τα όνειρά μας που δεν θέλουμε να μείνουν όνειρα, για... για... δεν μπορέσαμε να τα πιούμε. Άλλα, παρ' όλα αυτά, η αμηχανία μας υποχώρησε γιατί, έστω και μ' αυτά που είπαμε, στα μάτια τους δεν υπήρχε πια η έκπληξη για το ότι κάναμε όλο αυτό το ταξίδι και χαλάσαμε τόσα πολλά λεφτά. Άλλιώς μας κοιτάζανε τώρα, πιο οικεία, η μια κοπελιά μας είπε ότι ο αδερφός της είχε σκοτωθεί στην εξέγερση του '94 στο Σαν Κριστόμπαλ, 17 χρονών...»

Γιάννα Βαρσάκη

Αυτό που είδα στη Ζαπατιστική Γη δεν είναι ακριβώς αυτό που θα είχε στο μυαλό του ένας πολίτης γαλουχημένος στον δυτικό πολιτισμό όπως τον ξέρουμε, άσχετα από το πόσο πολιτικοποιημένος, κοινωνικά ευαισθητοποιημένος, αριστερός, ακτιβιστής ή ότι άλλο μπορεί να είναι.

Αυτό που είδα δεν ήταν ένας στρατός εξεγερμένων που κατευθύνει τους «αμαθείς» ιθαγενείς στη μάχη. Ούτε είδα πεφωτισμένους διανοούμενους επαναστάτες να ηγούνται μιας εξέγερσης και στο όνομα αυτής να δημαγωγούν. Δεν είδα «συντρόφους» να αναλώνονται σε θεωρίες, ανίκανοι να προβούν σε πράξεις λόγω εσωτερικών διαφορών που, συχνά, έχουν ως ρίζα τους μια καλά κρυμμένη ιδιοτέλεια.

Αυτό που είδα ήταν άνθρωποι πραγματικά αλληλέγγυοι και συγκινητικά αφοσιωμένοι, χωρίς εγωισμός και προσωπικές φιλοδοξίες, που δρουν έχοντας ως δεδομένο και θεωρώντας απόλυτα φυσικό ότι «όλα είναι για ΟΛΟΥΣ». Άνθρωποι ισορροπημένοι, με κυρίαρχο μέσα τους τον δεσμό με τη φύση και τον σεβασμό τους προς αυτήν, όχι γιατί είναι πολιτικά ορθό, αλλά γιατί... απλά έτσι είναι. Άνθρωποι που μεγαλώνουν έχοντας πλήρη συνείδηση των δικαιωμάτων τους, αλλά και των υποχρεώσεών τους απέναντι στον εαυτό τους και στο σύνολο, με μια πειθαρχία εντυπωσιακή, που δεν πηγάζει από το ΠΡΕΠΕΙ αλλά από την αποφασιστικότητά τους. Είδα ανθρώπους που εκπέμπουν τη δύναμη αυτών που είναι σύγουροι για το δίκιο τους και για τις δυνατότητές τους και δεν είναι καταπιεσμένοι, μιας και κάνουν αυτό που θέλουν. Τέλος, είδα ανθρώπους που, μέρα με τη μέρα αγωνιζόμενοι, δεν κερδίζουν απλά την επιβίωση αλλά μια αξιοπρεπή ζωή και που είναι αρκετά έξυπνοι ώστε να ξέρουν πως μόνο ενωμένοι μπορούν να συνεχίσουν.

Αυτό που είδα είναι κάτι που δεν θα επιτρέψω ποτέ στον εαυτό μου να αρκεστεί στην ανάμνηση του.

18-10-2008 Ερωφίλη

200 λέξεις για την εμπειρία ενός ταξιδίου στις εξεγερμένες ζαπατιστικές περιοχές; Γιατί όχι; Ενδιαφέρουσα πρόκληση. Ξεκίνω λοιπόν.

Βουνά του νοτιοανατολικού Μεξικού. Δέκα χρόνια προετοιμασίας και δεκατέσσερα χρόνια πολέμου. 17 Νοέμβρη 1983, 1η Γενάρη 1994.

.....οι κόρδονοι των κινητούς

Στέγη, γη, δουλειά, ψωμί, υγεία, εκπαίδευση, ανεξαρτησία, δικαιοσύνη, δημοκρατία, ελευθερία, ειρήνη, ιθαγενική κουλτούρα, πληροφόρηση.

Καλύπτουν τα πρόσωπά τους για να τους δουν. Πασαμοντάνια.

Τσελτάλ, Τσοτούλ, Τσολ, Τοχολαμπάλ, Σόκε. Άνθρωποι από καλαμπόκι. Ποσόλ, φριχόλες, τορτίγιας.

Νεκροί που πεθαίνουν για να ζήσουν, ανήσυχοι νεκροί. Στρατιώτες για να μην υπάρχουν στρατιώτες. Βάσεις στήριξης, πολιτοφύλακες, εξεγερμένοι. Σύντροφος Ραούλ, Αντισυνταγματάρχης Μοϊσές, Υποδιοικητής Πέδρο, Υπό Μάρκος, Διοικητής Δαβίδ, Διοικήτρια Ραμόνα, Ντουρίτο. 1111 Εξεγερμένες Κοινότητες, 39 Αυτόνομοι Δήμοι, 5 Καρακόλες.

Καρακόλ της Λα Ρεαλιδάδ «Μητέρα των Κοχυλιών της Θάλασσας των Ονείρων μας», της Μορέλια «Ο Ανεμοστρόβιλος των Λόγων μας», της Λα Γκαρούτσα «Αντίσταση για ένα Νέο Ξημέρωμα», του Ρομπέρτο Μπάρριος «Το Καρακόλ που Μιλάει για Όλους», του Οβεντίκ «Αντίσταση και Εξέγερση για την Ανθρωπότητα»

Συμβούλια Καλής Διακυβέρνησης. Κυβερνώ υπακούοντας. Βαδίζουμε αργά, ρωτώντας βαδίζουμε.

Ένας κόσμος που να χωράει πολλούς κόσμους. Όλα για όλους, τίποτα για εμάς.

Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα. Η Άλλη Καμπάνια. Πολιτική από αριστερά και από τα κάτω.

Διαγαλαξιακή Συνάντηση, Πορεία των 1111 βάσεων στήριξης; Πορεία των 23 διοικητών και ενός υποδιοικητή, Πορεία του Χρώματος της Γης, Διεθνές Φεστιβάλ της Οργής της Αξιοπρέπειας.

Ουφ! 197 λέξεις ως εδώ. Ε ας γράψω και τρεις ακόμα:

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ...

Γιάννης Σαρρής

Τσιάπας. Νιώθω κάπως ανόητος προσπιαθώντας να διαβάσω λίγες ακόμη σελίδες από τον Πολιτισμό και Δυστυχία του Ζιγκμουντ Φρόουντ. Κλείνω το βιβλίο και αρχίζω να συλλογίζομαι τα περίεργα και θαυμαστά πράγματα που συμβαίνουν εδώ. Οι γνώσεις θολώνουν, τα επιτακτικά άγχη λιώνουν και διαλύνονται, η αξία των απλών πραγμάτων, αυτών που δίνουν αξία στη ζωή, αποκαθίσταται. Η σκέψη απεκδύεται τη φαύλη επισημότητά της και γίνεται στοχασμός πηγαίος που ατενίζει το τοπίο με διάθεση ποιητική. Εδώ μπορείς να παρακολουθήσεις την ανεπιασθητή κίνηση ενός σύννεφου και να μείνεις σιωπηλός για όσο θέλεις. Εδώ ο χρόνος δε βιάζεται. Οι στιγμές δεν συνωστίζονται για μια καλή θέση σε μια αναμνηστική φωτογραφία. Εδώ οι άν-

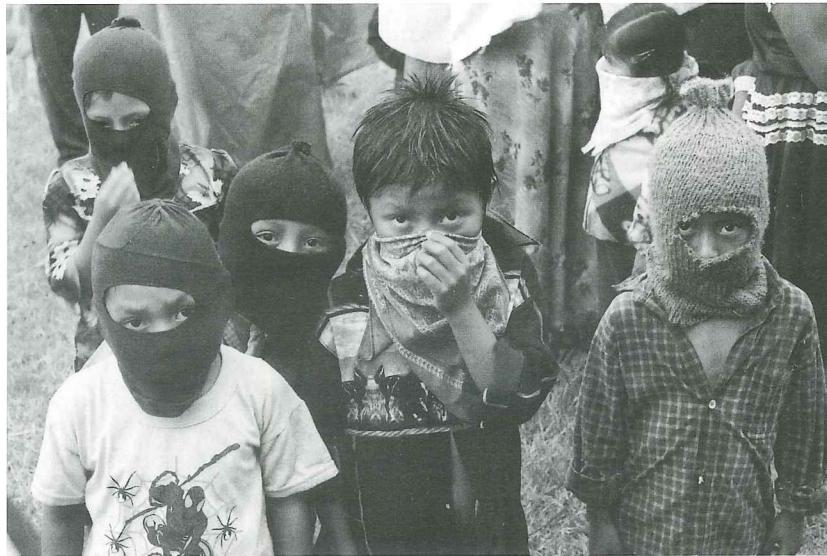
θρωποί είναι ελεύθεροι να πάρουν από τη ζωή ό,τι χωράει η καρδιά τους, όχι ό,τι χωράει στην τσέπη τους. Η ελευθερία τους δεν ξοδεύεται σε έργα σαστισμένα και επιφανειακά, γιατί η ελευθερία τους είναι πολύ ακριβή αλλά και στέρεη, βαθειά ριζωμένη στη γη. Οι άνθρωποι της Τσιάπας την έσπειραν και τη φρόντισαν σα λουλούδι, και την έκαναν να ανθίσει σε μια απτή και χθόνια Εδέμ.

Νικόλας Ζήσιμος

Το 1994, μετά την εξέγερση των συντρόφων, οι ελάχιστοι γαιοκτήμονες, που κατείχαν όλη τη γη στην Τσιάπας, εγκατέλειψαν ολόκληρη την περιοχή, η γη ανακτήθηκε από τον EZLN και ξαναμοιράστηκε σε όλους τους ιθαγενείς που έμεναν εκεί και όχι μόνο στους εξεγερμένους. Δεν μπόρεσα παρά να αναρωτηθώ όταν το έμαθα: «μα καλά, τι λόγο έχει ένας αγρότης, που πλέον έχει το μικρό του κομμάτι γης και δεν δουλεύει για τον γαιοκτήμονα σαν σκλάβος αλλά για τον ίδιο και την οικογένειά του, τι λόγο έχει να συνεχίσει να αντιστέκεται και να ζει με τη διαρκή τρομοκρατία του στρατού και των παραστρατιωτικών»; Δεκατέσσερα χρόνια πριν δεν είχαν απολύτως τίποτα να χάσουν και σκέφτομαι ότι πολλοί θα αρκούνταν σε ένα κομμάτι γης.

Όμως, δεν αρκέστηκαν στο λύγο, που θα ήταν εξαιρετικά πιο βολικό. Ζητάνε πολύ περισσότερα και το πιο σημαντικό είναι ότι δεν τα ζητάνε από την κυβέρνηση αλλά από τους εαυτούς τους μόνο. Όπως χαρακτηριστικά είπε ένας σύντροφος, η οργάνωση του αγώνα δεν τους βοήθησε μόνο να ανακτήσουν τη γη τους αλλά τους γιάτρεψε από τον τρόμο. Ένας τρόμος που έλεγχε καθημερινά τις ζωές τους και, γι' αυτό, νομίζω ότι δεν συγκρίνεται με την τωρινή τρομοκρατία της κυβέρνησης. Τώρα είμαστε ήρεμοι, έλεγαν και ξαναέλεγαν όλοι, γιατί τώρα εμείς αποφασίζουμε για τις ζωές μας. Άνθρωποι που ούτε πριν ούτε μετά την εξέγερση δεν έχουν αναλωθεί σε συζητήσεις για την αναγκαιότητα του «σοσιαλισμού», του «κομουνισμού» ή του «αναρχισμού», που δεν έχουν ούτε ακουστά τον Μαρξ και τον Μπακούνιν αλλά οργανωνουν τη ζωή τους με βάση τις πραγματικές ανάγκες και επιθυμίες τους. Γιατί, στις εξεγερμένες ζαπατιστικές κοινότητες, οι λέξεις αυτοοργάνωση και αυτονομία δεν είναι βερμπαλισμός αλλά πραγματικότητα. Αυτή η πραγματικότητα δεν μπορεί παρά να μας εμπνέει διαρκώς, να μας δίνει κουράγιο και ελπίδα για να συνεχίσουμε εδώ τον δικό μας αγώνα. Να συνεχίσουμε να κάνουμε μικρά βήματα για τη δική μας αυτονομία. Γιατί το σύνθημα των Ζαπατίστας «είμαστε η εξεγερμένη αξιοπρέπεια» ταιριάζει στους αγωνιζόμενους ολόκληρης της γης.

Χαρά Τζούμα

Ατένκο: η αντίσταση συνεχίζεται

Στις 15 Αυγούστου 2008, τους συναντήσαμε όσοι από το «καραβάνι» πήγαμε στο Ατένκο. Σ' εκείνη την πλατεία που είχαμε γνωρίσει από εικόνες καταστολής που είχαν φτάσει εδώ, με ανθρώπους να ποδοπατιούνται και να γίνονται κουβάρι αίματα. Μπροστά σ' εκείνο το ανεπανάληπτο μουράλ όπου, μέσα στην πολυχρωμία των ανθρώπων της γης, ο Ζαπάτα στεκόταν μεγάλος και δυνατός ανάμεσά τους. Μας περίμεναν γεμάτοι αγκαλιές και δάκρυα για να μας συναντήσουν. Ανεβήκαμε στον δικό τους χώρο και το πρώτο που είδαμε ήταν ένα μακρύ τραπέζι όπου είχαν ακουμπήσει τα δέματα για τους φυλακισμένους τους: τρόφιμα, χαρτί και μολύβι. Δεκατρείς άνθρωποι φυλακισμένοι είναι τόσοι πολλοί για μια κοινότητα. Και όχι μόνο αυτοί. Είναι και οι καταζητούμενοι. Η Αμέρικα δελ Βάγιε, που αναγκάστηκε να φύγει για να μη φυλακιστεί. Μια αφίσα με τη φωτογραφία της μας λέει εδώ: PRESENTE».

Μόλις μπήκαμε, άρχισαν να ακούγονται κροτίδες. «Έτσι ειδοποιούμε τους συντρόφους», μας είπαν, «για να καταλάβουν ότι κάτι συμβαίνει εδώ». Πραγματικά, άρχισαν να έρχονται. Καθίσαμε να κουβεντιάσουμε και να γνωριστούμε. Να μας μιλήσουν, να μας τα πούνε από κοντά, να πούμε και μεις τα δικά μας. Και τότε καταλάβαμε ποιο είναι το όπλο της αλληλεγγύης, ακούγοντας τη φράση: «το να σας μιλάμε γι' αυτά μας είναι επώδυνο αλλά μας βοηθάει να ξεπεράσουμε τον τρόμο». Και καταλάβαμε γιατί ήθελαν να ξέρουν όλοι για τη συνάντηση μας. Είναι η δικαιώση ότι κάποιοι από μακριά ήρθαν σ' αυτούς γιατί καταλαβαίνουν ότι ο αγώνας τους είναι δίκαιος και ας τους αντιμετωπίζει αυτό το κράτος σαν εγκληματίες. Αυτά που μας είπαν ήταν λόγια πόνου αλλά όχι για να τους συμπιονέσουμε, όχι για να τους λυπηθούμε. Το κράτος προσπάθησε να τους εξοντώσει, προσπάθησε να τους αφανίσει για να μην υπάρχουν, για να μην αντιστέκονται. Δολοφονήθηκαν και τραυματίστηκαν - κάποιοι μέχρι θανάτου-, κυνηγήθηκαν από τα σπίτια τους και οι γυναίκες κακοποιήθηκαν, στοιβάχτηκαν σε καμιόνια, και μεταφέρθηκαν σε νοσοκομεία και φυλακές αυτοί που απέμειναν. Έτσι έσπειραν τον τρόμο όχι μόνο σε αυτούς αλλά σε όλους. «Τρομαγμένοι και φυλακισμένοι δεν αντιστέκονται», είπαν. Γι' αυτό τους χτύπησαν. Τι κατάφεραν; Αυτό που απέμεινε από τον πόνο τους είναι μόνο ο πόνος που προκαλεί ο θάνα-

Η γόνιμη γη του μεγάλου ποιητή Nezahualcoyotl μετατράπηκε πάλι σε χαλάσματα πολέμου. Πρώτα, κατά τη διάρκεια της κατάκτησης, με την άφιξη των Ισπανών και το πέρασμα του Ερνάν Κορτές από αυτά την περιοχή.

Μετά, από τους κασίκες, πολέμαρχους της εποχής του Πορφίριο Ντίας, που τελικά διώχθηκαν από τα τέσσερα μεγάλα αγροκτήματα τους όταν, με την ολοκλήρωση της Επανάστασης και την αγροτική μεταρρύθμιση το 1917, η γη πέρασε στα χέρια των αγροτών.

«Η γη είναι γι' αυτούς που τη δουλεύουν» είπε ο αρχηγός του νότου, Εμιλιάνο Ζαπάτα.

Και από αυτό, το τελευταίο που είδαμε, το πιο σκληρό και αδίστακτο, με επικεφαλής τον Βιοέντε Φοξ και τον πρώην κυβερνήτη Αρτούρο Μονιέλ.

τος των δολοφονημένων συντρόφων τους. Άλλα και αυτός μετατράπηκε σε οργή για την ατιμωρησία όσων το έκαναν. Αυτή την οργή τους μας μετέφεραν τα λόγια πόνου που μας μιλήσαν. «Θα αγωνίζομαι συνέχεια για να βγουν οι άνθρωποι μας από τη φυλακή, γιατί και οι φτωχοί έχουν δικαίωμα στην ελευθερία», μας είπε μια γιαγιά. «Γιατί είναι άδικο να βρίσκονται αυτοί που αγωνίστηκαν για μας στη φυλακή». Αυτό μας έκαναν τα λόγια τους, να νιώσουμε την αδικία ακούγοντας για τους φυλακισμένους αγωνιστές του Ατένκο, για τους ανθρώπους τους, να τους θεωρήσουμε δικούς μας ανθρώπους. Άλλα και να διαπιστώσουμε ότι ο τρόμος δεν τους τρομοκράτησε, όπως περίμεναν οι διάκτες τους. Γιατί, μπροστά στη ζωή δικήση του κράτους, οι άνθρωποι στο

Ατένκο προβάλλουν τη δύναμη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Με αυτή τη δύναμη προχωρούν το δύσκολο μονοπάτι απέναντι στη βίαιη υποταγή, απέναντι στη λεηλασία και τον επιχειρούμενο ευτελισμό της ζωής τους. Μόλις έχουν φτιάξει τους δικούς τους αυτόνομους συνεταιρισμούς με πρώτη ύλη τα προϊόντα που δίνει η γη τους. Βασικός προορισμός των προϊόντων τους είναι οι ιθαγενείς της περιοχής που πατροπαράδοτα τα χρησιμοποιούσαν. «Αυτά μας τα δίνει η γη μας. Αυτή τη γη προσπάθησε να μας πάρουν λέγοντας ότι είναι άγονη. Αυτή τη γη υπερασπιστήκαμε και λέμε για άλλη μια φορά ότι μας έδινε και συνεχίζει να μας δίνει ζωή».

γεωγραφίες των αντίστασών
...οι κόδισοι των κινημάτων

από πάνω. Γι' αυτό και επέλεξαν την παραδειγματική τιμωρία τους, για να δείξουν ότι οι από κάτω δεν μπορούν να νικούν χωρίς τιμωρία. Η εκδίκηση του κράτους έγινε επιχείρηση για τον αφανισμό αυτών που τόλμησαν, για να σταματήσουν όλοι να τολμούν.

Είναι, άραγε, τόσο ισχυρή η κρατική τρομοκρατία όσο θέλει να δείχνει με το έργο των μηχανισμών που την ασκούν; Είναι η φυλακή φυλάκιση του αγώνα και της αντίστασης;

Οι άνθρωποι που συναντήσαμε στο Ατένκο μετουσίωσαν τον πόνο και τον φόβο σε οργή και δύναμη και συνεχίζουν. Συνεχίζουν να αντι-

στέκονται. Μπορεί λιγότεροι τώρα, μπορεί να προστέθηκε στα αιτήματα του αγώνα τους το βαρύ αίτημα της αποφυλάκισης των συντρόφων τους, αλλά συνεχίζουν.

«Η φυλακή μπορεί να φοβίζει, αλλά δεν σκοτώνει, πεθαίνει μόνο αυτός που σπάει, αυτός που υποτάσσεται». Αυτοί είναι οι φυλακισμένοι τους, γι' αυτούς ζητάνε δικαιοσύνη.

Δικαιοσύνη που δεν βρίσκεται στο κράτος και τους δικαστικούς μηχανισμούς, οι οποίοι, για μια ακόμα φορά, τους στερούν το δικαίωμα να ζουν και να υπερασπίζονται το δικαίωμα στη ζωή, επιβάλλοντάς τους ισόβιες καταδίκες.

Δικαιοσύνη που απαιτούμε όλοι όσοι θεωρούμε ότι έγκλημα είναι να υποτάσσεσαι στο θάνατο που σου επιβάλλουν, αλλά και να σιωπάς όταν εξοντώνουν αυτούς που αντιστέκονται.

Όταν κτυπάνε έναν, είναι σαν να μας κτυπάνε όλους.

Νικολέττα Μούκα

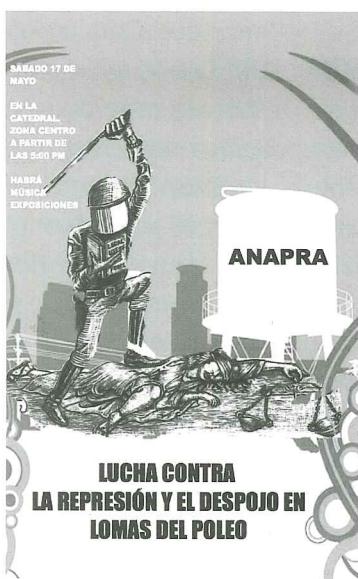
Λόμας ντε Πολέο

του Αλεχάνδρο Ρέγιες, για την «αλάνα»

Στην πόλη Χουάρες, στα σύνορα με τις ΗΠΑ, κυριαρχούν η ατιμωρητοσία και η αντίσταση. Πρόκειται για τη συνοικία Λόμας ντε Πολέο, που έχτισαν πριν από 30 χρόνια φτωχές οικογένειες.

Σήμερα θέλουν να τους αρπάξουν τη γη στην οποία έχτισαν σπίτια, σχολεία, εκκλησία, μαγαζιά... τη ζωή τους.

Η ιστορία υφαρπαγής στη Λόμα ντε Πολέο θα μπορούσε να προστεθεί στις αναρίθμητες καταχρήσεις που γίνονται στο Μεξικό, αλλά αυτό που συμβαίνει εδώ ξεπερνά κάθε όριο. Πριν από πέντε χρόνια, οι Πέδρο και Χόρχε Σαραγόσα, που ανήκουν σε μία

από τις πιο ισχυρές οικογένειες της Τσιουάουα, αποφάσισαν ότι τα 345 εκτάρια τους ανήκουν. Από τη μια μέρα στην άλλη αποφάσισαν να περιφράξουν την έκταση με σύρμα, να φτιάξουν ένα παρατηρητήριο όπως στις φυλακές ή τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, και να πα-

ρακολουθούν τις ζωές των κατοίκων με οπλισμένους φύλακες. Από τότε στη Λόμας ντε Πολέο εγκαταστάθηκε ο τρόμος.

Σιγά σιγά οι οικογένειες άρχισαν να τρέπονται σε φυγή, καθώς ήδη είχαν δολοφονήσει έναν κάτοικο, εί-

χαν κάψει σπίτια και είχαν απαγάγει άλλους δύο γείτονες. Όμως, παρά τις απειλές, πάνω από 30 οικογένειες αντιστέκονται και αρνούνται να παραδώσουν τη γη, η οποία λόγω δικαιώματος κατοχής τούς ανήκει. Αυτή τη στιγμή δεν μπορούν να φύγουν από τα σπίτια τους, γιατί οι οπλισμένοι μπράβοι του Σαραγόσα τα καταστρέφουν και αμέσως καθαρίζουν τα μπάζα για να σβήσουν κάθε ίχνος ζωής στην περιοχή.

Οι Σαραγόσα, που δρουν με τη συνενοχή της πολιτειακής κυβέρνησης, εποφθαλμιούν τη γη αυτή γιατί είναι μέρος ενός συνοριακού προγράμματος πολλών εκατομμυρίων που προβλέπει μια νέα εμπορική ζώνη μεταξύ της Πόλης Χουάρες και του Νέου Μεξικού.

Οι οικογένειες της Λόμας ντε Πολέο αντιστέκονται και κάνουν έκκληση στην εθνική και διεθνή αλληλεγγύη. Συναγερμός στα σύνορα.

μετάφραση: Ματούλα Παπαδημητρίου

Το κίνημα για τη Δικαιοσύνη στη Γειτονιά

«Η γειτονιά δεν πουλιέται»

Συνέντευξη της «αλάνας» με τον **Χουάν Άρο**, εκπρόσωπο του κινήματος που βρέθηκε στην Αθήνα στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής Συνάντησης Αλληλεγγύης στους Ζαπατίστας και την Άλλη Καμπάνια του Μεξικού, από τις 9 ως τις 11 Μαΐου του 2008.

Πότε ξεκινήσατε και τι έχετε κάνει από τότε;

Αρχίσαμε τον Δεκέμβριο του 2004. Ήμασταν 15 οικογένειες, που ξεκίνησαν να οργανώνονται πόρτα πόρτα, κτίριο προς κτίριο, τετράγωνο με τετράγωνο. Τώρα έχουμε τριάντα επιτροπές σε τριάντα πολυκατοικίες όπου κατοικούμε ως ενοικιαστές. Είναι κόσμος απλός και ταπεινός, που για πρώτη φορά στη ζωή του αποφάσισε να αγωνιστεί. Το πιο σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε είναι οι εξώσεις. Ζούμε στο ανατολικό Χάρλεμ, όπου βρίσκεται και το Μανχάταν, οπότε οι τοπικές δημοτικές αρχές, οι ιδιοκτήτες και κάποιες πολυεθνικές προσπαθούν να μας διώξουν για να μπορέσουν να αυξήσουν τα ενοίκια και να κάνουν τη γειτονιά μας όπως τις άλλες γειτονιές του Μανχάταν. Εμείς, όμως, είμαστε μια κοινότητα που αντιστέκεται. Το ανατολικό Χάρλεμ κατοικείται κυρίως από ανθρώπους με χαμηλά εισοδήματα, στην πλειονότητά τους Λατινοαμερικανούς και Αφροαμερικανούς, που ζουν εκεί για δεκαετίες. Αυτό λοιπόν θέλουν να το αλλάξουν. Όχι μόνο θέλουν να μας πετάξουν έξω, αλλά και να κλείσουν τα μικρά μαγαζιά και να σταματήσουν τους πλανόδιους μικροπωλητές, που δουλεύουν σκληρά για να έχουν μια αξιοπρεπή ζωή. Εμείς, όμως, είπαμε «φτάνει πια!». Αγωνιστήκαμε ενάντια στους ιδιοκτήτες των σπιτιών μας. Αρχίσαμε τον αγώνα μας ενάντια σε έναν πολυεκατομμυριούχο ιδιοκτήτη που ονομάζεται Στίβεν Κέσνερ. Αυτός είχε ένα πολύ επιθετικό σχέδιο εξώσεων και άφηνε τα διαμερίσματα χωρίς συντήρηση, χωρίς θέρμανση και ζεστό νερό κατά τη χειμερινή περίοδο. Ο στόχος ήταν να κουραστούν οι ενοικιαστές των διαμερισμάτων και να τα εγκαταλείψουν, για να αυξήσουν οι ιδιοκτήτες τα ενοίκια. Επίσης, μας απειλούν ότι θα καλέσουν τη Διώνη Λαθρομετανάστευσης ή μας χρεώνουν επιπλέον και απειλούν με δικαστήρια αν δεν πληρώσουμε. Αγωνιζόμαστε όχι μόνο ενάντια στους ιδιοκτήτες αλλά και ενάντια σε ένα παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, που προσπαθεί να καταλάβει όλες τις γωνιές του κόσμου όπου ζει οι αξιοπρεπής και ταπεινός κόσμος, γιατί θέλει τα πάντα δικά του.

Στη γειτονιά υπάρχει, λοιπόν, μια κοινότητα, που ενώθηκε και αγωνίζεται. Μετά από δύο χρόνια διαδηλώσεων, άμεσων δράσεων, πορειών και ένδικων διεκδικήσεων, καταφέραμε να διώξουμε αυτόν τον ιδιοκτήτη από τη γειτονιά μας. Αυτή ήταν μεγάλη επιτυχία για τους συντρόφους μας, γιατί

είναι κόσμος ταπεινός και φτωχός, που δεν μιλάει αγγλικά, που δεν ξέρει να χρησιμοποιεί υπολογιστή, άνθρωποι που ενώθηκαν και αγωνίστηκαν. Αυτό συνέβη πριν έναν χρόνο. Ήταν μοναδική η περίπτωσή του για τη Νέα Υόρκη, γιατί είχε στην ιδιοκτησία του 47 κτίρια, όλα στη γειτονιά μας. Αν πετύχαινε τον στόχο του, θα την άλλαζε και θα την έκανε γειτονιά μόνο για πλούσιους.

Οι σύντροφοί σας έχουν χαρτιά και πού εργάζονται;

Τα μέλη του Κινήματος για τη Δικαιοσύνη στη Γειτονιά, στην πλειοψηφία τους δεν έχουν χαρτιά. Εργάζονται στις κατασκευές, ως οικιακές βοηθοί ή σε εστιατόρια όπου κάνουν τις πιο βαριές και κακοπληρωμένες δουλειές. Επίσης, υπάρχουν αρκετοί πλανόδιοι μικροπωλητές, που πουλάνε φαγητά στον δρόμο, ή κάποιοι μουσικοί στο μετρό.

Μπορείς να μας περιγράψεις τον τρόπο λειτουργίας της οργάνωσης;

Έχουμε 30 επιτροπές σε 30 κτίρια. Κάθε επιτροπή συναντίεται αυτόνομα. Για να ιδρυθεί μια επιτροπή της οργάνωσης πρέπει να συμμετέχει η πλειονότητα των ενοικιαστών. Η επιτροπή πρέπει να αποφασίσει ποια θα είναι η στρατηγική που θα ακολουθήσει. Αφού συζητηθούν έξι ή επτά στρατηγικές για τον αγώνα ενάντια στον ιδιοκτήτη ή τις τοπικές δημοτικές αρχές, ψηφίζονται δύο από αυτές: για παράδειγμα, ένδικες διεκδικήσεις, μια διαδήλωση, κάλεσμα στα MME για να μιλήσουν για το θέμα τους ή να ερευνήσουν από πού δανειοδοτείται ο ιδιοκτήτης, για να ξεκινήσει έτσι μια εκστρατεία ενάντια σε αυτή την τράπεζα και να αναγκαστεί η ίδια να πιέσει τον ιδιοκτήτη του ακινήτου. Οι υπόλοιπες 29 επιτροπές στηρίζουν την τριακοστή και αυτή αποφασίζει μόνη της για το καλύτερο.

ΥΕΩΥΡΑΓΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΩΝ
...ΟΙ ΚΟΙΡΑΙΟΙ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Κάθε μήνα έχουμε μια συνάντηση όπου συνευρίσκονται όλες οι επιτροπές, γνωρίζονται και ανταλλάσσονται εμπειρίες. Σε αυτές τις συναντήσεις, οι σύντροφοι αξιολογούν τον αγώνα μας και τα επόμενα βήματα με συλλογικό τρόπο. Επίσης, μελετούν τα εθνικά και τα παγκόσμια κοινωνικά κινήματα. Σε αυτές τις συναντήσεις ήταν που έμαθαν για τον ζαπατισμό και αποφάσισαν να πάρουν πρωτοβουλίες αντλώντας έμπνευση από αυτόν και επιχειρώντας να τις εφαρμόσουν σε τοπικό επίπεδο, προσπαθώντας να υλοποιήσουν τον ζαπατισμό των πόλεων.

Υπάρχουν άλλες οργανώσεις μεταναστών με τις οποίες έχετε συνεργασία;

Εμείς σκεπτόμασταν πάντα πως στην κοινωνία υπάρχει διαχωρισμός λόγω της φυλής, λόγω του φύλου, διαχωρισμός ανάμεσα σε ετεροφυλίους και ομοφυλόφιλους, λεσβίες και τραβεστί. Γνωρίζουμε, λοιπόν, πως όταν αυτές οι διακρίσεις ενισχύονται από την καθημερινότητα στη γειτονιά είναι μόνο προς όφελος των από πάνω. Όμως, εμείς έχουμε κάτι κοινό. Είτε Μεξικανός, είτε Αφροαμερικανός, είτε Πορτορικανός, είτε Κινέζος, είτε ομοφυλόφιλος, αυτό που έχουμε κοινό είναι ότι οι από πάνω μάς εξαπατούν, μας καταπίεζουν. Σκεφτόμαστε, λοιπόν, πως είναι πολύ σημαντικό να σπάσουμε αυτά τα σύνορα που μας χωρίζουν και να ενωθούμε. Όχι μόνο σκεφτόμαστε έτσι, αλλά θέλουμε και να το κάνουμε πράξη. Μερικές φορές, παρόλο που οι περισσότεροι είμαστε Μεξικανοί, υπάρχουν μεταξύ μας και Αφρικανοί ή τραβεστί. Όταν προσπαθούμε να οργανώσουμε ένα νέο κτίριο, κάποιες φορές τα νέα μέλη κουβαλούν προκαταλήψεις ενάντια στο διαφορετικό. Όταν εμείς αντιληφθούμε στην οργάνωση κάτι τέτοιο, προσπαθούμε στις συνελεύσεις μας να το αντιμετωπίσουμε με έναν τρόπο ενεργητικό. Το βάζουμε στην ημερήσια διάταξη, το συζητάμε και προσπαθούμε να βρούμε τρόπους να στηρίξουμε την ενότητα και να αντιμετωπίσουμε τις προκαταλήψεις και τη διαίρεση. Δεν υπάρχει έτοιμη συνταγή για να λυθεί κάτι τέτοιο, αλλά συζητώντας το οι σύντροφοι ανακαλύπτουν τις δικές τους λύσεις.

Όταν λέμε πως αγωνίζομαστε για δικαιοσύνη, δεν είναι ότι αγωνίζομαστε μόνο ενάντια στις εξώσεις. Θέλουμε να πάμε ακόμα πιο πέρα. Θα ήμασταν υποκριτές αν λέγαμε ότι είμαστε μια οργάνωση που αγωνίζεται για την κοινωνική δικαιοσύνη και, ταυτόχρονα, ήμασταν διαιρεμένοι και δεν προσπαθούμασμε να δώσουμε λύση σε αυτό. Εμπνευσμένοι από τις συναντήσεις των Ζαπατίστας, οργανώσαμε την 1η Συνάντηση «Νέα Υόρκη για την αξιοπρέπεια και ενάντια στην έξωση». Πάνω από όλα, οι σύντροφοι ήθελαν να ενωθούν με τους πιο περιθωριοποιημένους, που είναι οι έγχρωμοι λαοί, δηλαδή όσοι δεν είναι λευκοί, οι Λατινοαμερικανοί, οι Ασιάτες, οι Αφρικανοί, οι ιθαγενείς λαοί. Στη συνάντηση αυτή ανταλλάξαμε εμπειρίες, μιλήσαμε για το ποιοι είμαστε,

σε ποιες συγθήκες ζούμε, ποιος είναι ο εχθρός, για ποιο λόγο αγωνίζομαστε και ποια είναι τα όνειρά μας. Σ' αυτόν, λοιπόν, τον χώρο μάθαμε να ακούμε και να περπατάμε μαζί. Άλλα να περπατάμε ρωτώντας. Προσπαθήσαμε, λοιπόν, να δημιουργήσουμε ένα δίκτυο που δεν υπήρχε.

Πότε ίδρυθηκε το κίνημα;

Εμείς ξεκινήσαμε τον Δεκέμβριο του 2004. Τον Μάιο του 2005 οι σύντροφοι αποφάσισαν ότι θέλουν να μάθουν περισσότερα για άλλους κοινωνικούς αγώνες, τοπικούς ή εθνικού επιπέδου, στη χώρα ή σε άλλες χώρες. Στη γειτονιά του Χάρλεμ που ζούμε γεννήθηκε το κίνημα των Νέων Λόρδων (Young Lords), ένα ριζοσπαστικό κίνημα νέων αριστερών, που εμπνεύστηκαν από τους Μαύρους Πάνθηρες. Εμείς θέλαμε να μάθουμε για τους αγώνες τους, γιατί, παρόλο που δεν υπάρχει πια αυτό το κίνημα, αποτελεί μέρος της ιστορίας της γειτονιάς μας. Το πρόβλημα ήταν ότι δεν υπήρχε υλικό για τους Young Lords στα ισπανικά αλλά μόνο στα αγγλικά. Αυτό έπρεπε να το αντιμετωπίσουμε, γιατί οι περισσότεροι σύντροφοι μιλούν μόνο ισπανικά. Όσο προσπαθούσαμε να λύσουμε αυτό το πρόβλημα, βγήκε η Έκτη Διακήρυξη και αναγκαστήκαμε να αλλάξουμε λίγο τα σχέδια, για να μπορέσουμε να μάθουμε κάποια πράγματα για τον ζαπατισμό. Αποφασίσαμε, λοιπόν, να την προσυπογράψουμε. Βέβαια, οι περισσότεροι σύντροφοι δεν γνώριζαν πολλά για τους Ζαπατίστας. Ήξεραν μόνο όσα διέδιαν τα εμπορικά μέσα ενημέρωσης: ότι είναι έμποροι ναρκωτικών, ότι δεν είναι Μεξικανοί, ότι είναι βίαιοι. Οπότε, χρειάστηκε ένα διάστημα μέχρι να καταλάβουν οι σύντροφοι ότι αυτά δεν είναι αλήθεια και όταν οι Ζαπατίστας κάλεσαν τους Μεξικανούς μετανάστες της «άλλης μεριάς», των ΗΠΑ δηλαδή, να συμμετάσχουν στην «Άλλη Καμπάνια», οι σύντροφοι δέχτηκαν.

Αν μας ρωτούσαν ποια είναι η μεγαλύτερη επιτυχία του κινήματός μας, θα περίμενε κανείς να του πούμε ότι κατέφεραμε να διώξουμε αυτόν τον ιδιοκτήτη. Άλλα οι σύντροφοι λένε ότι η μεγαλύτερη επιτυχία ήταν αυτός ο μετασχηματισμός. Οι σύντροφοι ήταν άνθρωποι που ποτέ δεν είχαν συμμετάσχει σε κοινωνικά κινήματα, πουθενά, και όλη αυτή η διαδικασία οικοδόμησε μια συνείδηση.

Γιατί συμμετέχετε στην Άλλη Καμπάνια;

Οι σύντροφοι θεωρούν ότι είναι πολύ σημαντικό να αγωνίζεσαι σε τοπικό επίπεδο για τοπικά προβλήματα, αλλά καταλαβαίνουν πως αναγκαστήκαμε να αφήσουμε το Μεξικό και να έρθουμε εδώ και να αντιμετωπίσουμε αυτά τα προβλήματα, λόγω του συστήματος, λόγω του καπιταλισμού, που μας ανάγκασε να μεταναστεύσουμε σε μια ξένη και άγνωστη χώρα, αφήνοντας πίσω την κουλτούρα μας και τις οικογένειές μας.

Οπότε είπαν: «Ωραία, να αγωνιστούμε σε τοπικό επίπεδο, στη Νέα Υόρκη, για τα προβλήματά μας, αλλά ταυτόχρονα πρέπει να βάλουμε το δικό μας πετραδάκι για το κίνημα στο Μεξικό», δηλαδή την Άλλη Καμπάνια. Βήμα βήμα,

στο πλαίσιο της Άλλης Καμπάνιας, έχουμε κάνει πολύ συγκεκριμένα πράγματα. Όταν η επιτροπή της Άλλης Καμπάνιας ταξιδεψε στο Βόρειο Μεξικό και κάλεσε τους Μεξικανούς που ζουν στις ΗΠΑ να συναντηθούν μαζί της στην Τιχουάνα και στην Πόλη Χουάρες, οι σύντροφοι ήθελαν να πάνε αλλά δεν μπορούσαν γιατί είναι πέρα από τα σύνορα. Οπότε, στελλαμε στη συνάντηση αυτή ένα μήνυμα μέσω βίντεο. Στο μήνυμα αυτό οι σύντροφοι μίλαγαν για τους λόγους που τους ανάγκασαν να εγκαταλείψουν το Μεξικό, για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε στη Νέα Υόρκη, για τη γνώμη μας για τα πολιτικά κόμματα, για τα κίνητρα του αγώνα μας και για τους λόγους που αποφασίσαμε να συμμετέχουμε στην Άλλη Καμπάνια. Οι Ζαπατίστας τότε μας απάντησαν επίσης με ένα μήνυμα μέσω βίντεο. Έτσι,

λοιπόν, καταφέραμε να υπερπηδήσουμε τα σύνορα που μας χωρίζουν.

Πριν όμως από τη συνάντηση της Χουάρες, είχαμε την καταστολή στο Ατένκο. Για τους συντρόφους που δεν είχαν αγωνιστεί ποτέ στο παρελθόν, ήταν συγκλονιστικό να ακούν ότι υπήρχε τέτοιου είδους καταστολή. Δεν είχαν ποτέ νιώσει την καταστολή ως μέλη ενός κινήματος. Επίσης, το γεγονός ότι υπήρχαν πολιτικοί κρατούμενοι ήταν κάτι που ξεπερνούσε τα όρια της καθημερινής τους εμπειρίας. Κάλεσαν, λοιπόν, σε μια έκτακτη διαδήλωση και τύπωσαν 10.000 φέγι βολάν. Βγήκαν στους δρόμους για να τα μοιράσουν στους γείτονες, να ενημερώσουν για τα γεγονότα στο Ατένκο και να καλέσουν όλους τους Μεξικανούς της Νέας Υόρκης να αντιδράσουν.

Όταν προτείναμε το σύνθημα που θα φωνάζαμε μπροστά από το προξενείο του Μεξικού να είναι «Ελευθερία στους πολιτικούς κρατούμενους», οι σύντροφοι ρωτούσαν τι σημαίνει αυτό. Δεν μπορούσαν να καταλάβουν τον όρο «πολιτικός κρατούμενος». Όλα αυτά τα γεγονότα ήταν βήματα μιας διαδικασίας που γινόταν στη βάση. Και ήταν απίστευτο και συγκλονιστικό πώς κάτι τέτοιο συνέβη σε μια γειτονιά με απλό και ταπεινό κόσμο.

Μπορείς να μας μιλήσεις λίγο για την περιοδεία σου στην Ευρώπη;

Μια πολυεθνική εταιρεία, ο όμιλος Dawnay Day, που έχει περιουσία στην Ευρώπη και την Ασία και γραφεία στο Λονδίνο και στη Σκωτία, αποφάσισε πριν έναν χρόνο να αγοράσει τα κτίρια στα οποία ζούμε οι περισσότεροι. Από τότε άρχισαν εντατικές απόπειρες εξώσεων ή και προσφορά χρημάτων στους συντρόφους για να εγκαταλείψουν τις κατοικίες τους. Το σχέδιο της εταιρείας είναι το ίδιο με αυτό του προηγούμενου ιδιοκτήτη. Άλλα είναι πιο ισχυρή γιατί είναι πολυεθνική. Έτσι, λοιπόν, ξεκινήσαμε μια διεθνή καμπάνια, γιατί πιστεύουμε ότι ο μοναδικός τρόπος για να αγωνιστούμε ενάντια σ' αυτή την εταιρεία είναι να αρχίσουμε μια διηπειρωτική καμπάνια με συμμάχους στα μέρη όπου δραστηριοποιείται*. Σε πρώτη φάση θέλαμε να πάμε στα γραφεία του ομίλου. Σύντροφοι και συντρόφισσες από το Ηνωμένο Βασίλειο μας κάλεσαν για να μιλήσουμε και να μοιραστούμε εμπειρίες από

τους αγώνες μας. Είναι οργανώσεις που υπογράφουν την 'Έκτη Διακήρου ΕΣΤΗ', συλλογικότητες που υπερασπίζονται τα δικαιώματα των «χωρίς χαρτί» και ομάδες που αγωνίζονται ενάντια σε εξώσεις. Η ίδια ήταν να αρχίσουμε να πλέκουμε ένα δίκτυο υποστήριξης. Είχαμε συναντήσεις στο Λονδίνο, στο Μάντσεστερ, στο Παρίσι, στη Βαρκελώνη. Επιστρέφοντας στο Λονδίνο ως εκπρόσωπος του κινήματος για να συμμετάσχω σε 20 δημόσιες συζητήσεις, η συνοριοφυλακή άρχισε να με ανακρίνει ρωτώντας αν έχω το κοινωνικό και οικονομικό στάτους για να κάνω αυτό το ταξίδι. Μου αφαίρεσαν τα προσωπικά μου αντικείμενα, με κατέγραψαν στο ηλεκτρονικό σύστημα και τελικά μου ανακοίνωσαν ότι δεν θα μπορούσα να γυρίσω στη Μεγάλη Βρετανία.

Πώς είναι η κατάσταση στη Νέα Υόρκη γενικά;

Όταν πηγαίνουμε σε άλλες χώρες συνειδητοποιούμε ότι υπάρχει μια λαθαμένη εικόνα για τη Νέα Υόρκη. Οι περισσότεροι νομίζουν ότι είναι μια μεγάλη πόλη, όπου όλοι ζουν με άνεση. Υπάρχει, όμως, και η «άλλη» Νέα Υόρκη. Εκεί όπου για να έχεις ένα μικρό διαμέρισμα πρέπει να πληρώνεις πολύ ακριβά ενοίκια, πρέπει να δουλεύεις 10 με 12 ώρες καθημερινά και το μεγαλύτερο μέρος του μισθού σου να το ξιδεύεις στο ενοίκιο. Στη Νέα Υόρκη αυξάνεται καθημερινά ο αριθμός των αστέγων και αυτό είναι πασιφανές όταν περπατάς στον δρόμο. Δεν φαίνεται στα ΜΜΕ γιατί δεν το προβάλλουν για να μην πλήξουν τον τουρισμό και το μεγάλο κεφάλαιο. Γι' αυτό θέλουν να μας εξαφανίσουν, για να επιβάλλουν την κουλτούρα του χρήματος. Άλλη η «άλλη» Νέα Υόρκη αγωνίζεται, αντιστέκεται. Σ' αυτή τη Νέα Υόρκη, οι πιο περιθωριοποιημένοι έχουν υψώσει το ανάστημά τους και αγωνίζονται.

μετάφραση: Χρήστος Στεφάνου

* Στις 24 Αυγούστου, το Κίνημα για τη Δικαιοσύνη στη Γειτονιά γιόρτασε με την πορεία «για την αξιοπρέπεια και ενάντια στην έξωση» τη δεύτερη μεγάλη νίκη του: η Dawnay Day ανακοίνωσε ότι πουλάει την ιδιοκτησία της για να ξεπληρώσει τα χρέη της. «Η ρεπουμπλικανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση και η δημοκρατική τοπική κυβέρνηση, σύμμαχοι της εταιρείας, προσπάθησαν μάταια να εξαγοράσουν ή να δυσφημίσουν μέλη μας. Η πορεία ήταν μια επιβεβαίωση της ενότητας του Κινήματος στη μάχη ενάντια στον καπιταλισμό», σύμφωνα με την ανακοίνωση τους.

«Η στρατηγική μας πρέπει να είναι η υπέρβαση του καπιταλισμού»

Αποσπάσματα από συνέντευξη του Γιλμάρ Μάουρο,

ενός από τους εκπροσώπους του Βραζιλιάνικου MST (Κίνημα των Χωρίς Γη)

Η συνέντευξη δόθηκε στο περιοδικό *Debate Socialista*

και δημοσιεύτηκε στο τεύχος Ιουλίου 2008.

Πώς βλέπει σήμερα το MST την αγροτική πολιτική και ιδιαίτερα τις νέες πρωτοβουλίες της κυβέρνησης Λούλα; Ποιο είναι το σκηνικό μέσα στο οποίο το κίνημα βλέπει τον αγώνα για την αγροτική μεταρρύθμιση υπό την κυβέρνηση Λούλα;

Καταρχάς, εμείς στο MST δεν είχαμε ποτέ αυταπάτες ότι στα πλαίσια του καπιταλισμού θα μπορούσε να γίνει από οποιαδήποτε κυβέρνηση, ακόμα και αριστερή, μια ευρεία αγροτική μεταρρύθμιση, που να δημοκρατικοποιεί πράγματι την πρόσβαση στη γη. Ωστόσο, είχαμε την προσδοκία πως θα μπορούσε να υπάρξει πρόοδος, πως οι απαλλοτριώσεις, τουλάχιστον, θα ήταν περισσότερες. Εν τέλει, πως θα δημιουργούνταν συνθήκες για να προχωρήσει η διαδικασία. Η εκτίμησή μας είναι ότι η κυβέρνηση Λούλα ελάχιστα προχώρησε όσον αφορά τις απαλλοτριώσεις, όσον αφορά, δηλαδή, την αντιμετώπιση της μεγάλης ιδιοκτησίας. Τουναντίον. Τα λίγα βήματα που έγιναν, καρπός συνέχισης του αγώνα, κατά κάποιο τρόπο εξανεμίστηκαν από την αύξηση της εμπορευματοποίησης της γης.

Η γη διεκδικείται από τις μεγάλες επιχειρήσεις και το χρηματιστηριακό κεφάλαιο μπαίνει στις αγροκαλλιέργειες όσο σε καμιά άλλη στιγμή της ιστορίας. Εάν λίγα χρόνια πριν ο βασικός εχθρός ήταν το μη παραγωγικό, ακαλλιέργητο λατιφούντιο, τώρα ο βασικός εχθρός είναι το χρηματιστηριακό κεφάλαιο. Και αυτό μας τοποθετεί σε ένα σκηνικό σύγκρουσης νέου τύπου. Η πραγματικότητα σήμερα είναι πως ο αγώνας για τη γη περνάει από την αντιμετώπιση του μεγάλου κεφαλαίου.

Εμείς, επιπλέον, πέρα από την αντιμετώπιση ισχυρών ενωμένων συμφερόντων, αντιμετωπίζουμε και μια ολόκληρη νομοθεσία, κληρονομιά της κυβέρνησης Καρντόζο, που δεν άλλαξε εντελώς από την κυβέρνηση Λούλα. Μέσω αυτής επιχειρείται, κάθε φορά και πιο πολύ, η ποινικοποίηση του κοινωνικού κινήματος και η νομιμοποίηση της βίας.

Πώς αξιολογεί το MST τη διαδικασία των συνδικαλιστικών και κομματικών ανακατατάξεων που συμβαίνει στη Βραζιλία;

Πιστεύω ότι ζούμε ακόμα το τέλος ενός κύκλου, που οδήγησε τα κοινωνικά κινήματα από τα μέσα της δεκαετίας του '70 σε έναν δρόμο που ένωσε όλη την αριστερά σε ένα λαϊκοδημοκρατικό πρόγραμμα. Αυτός ο κύκλος δεν τελειώνει από τη μια στιγμή στην άλλη. Βρισκόμαστε στη φάση που το νέο ακόμα δεν έχει αναδυθεί και το παλιό δεν έχει εξαφανιστεί. Άλλα υπάρχουν ανακατατάξεις, αναδιοργανώσεις κ.λπ. Το MST, προφανώς, επενδύει σε αυτήν την προσπτική αναδιοργάνωσης των κοινωνικών κινημάτων και των πολιτικών δομών, των πολιτικών εργαλείων. Το ίδιο το MST ζει μια διαδικασία εσωτερικής αλλαγής. Είναι μέρος αυτού του περάσματος από τον προηγούμενο στον νέο κύκλο. Πιστεύω πως βαδίζουμε προς τη θέσπιση ορισμένων πολιτικών κριτηρίων. Για παράδειγμα, με ποιον αναζητούμε στρατηγικές συμμαχίες; Με ποιον θα συνεχίσουμε να αναπτύσσουμε τη σύγκρουση των τάξεων, την πάλη των τάξεων, ποιος σήμερα αντιμετωπίζει τη λογική του αστικού κράτους και του κεφαλαίου, ποιος αναπτύσσει αγώνες; Αυτό είναι βασικό αυτή τη στιγμή, ακόμα και για να μην χαθείς. Πρέπει να συζητήσουμε με πλατιά στρώματα, ναι, αλλά με όρους συμμαχών προτεραιότητας, πρέπει να συμμαχήσουμε με οργανώσεις που έχουν πραγματικά λαϊκή βάση.

Ενάντια σε τι πρέπει να παλεύουμε διαρκώς αυτή την περίοδο; Ενάντια στις πολιτικές ηγεμονισμού, πρωτοπορίας, ενάντια σε προσχωρήσεις στην κυβέρνηση. Όχι με μια έννοια ανωτερότητας αλλά γιατί πρέπει να προχωρήσουμε στην οικοδόμηση νέων πολιτικών εργαλείων.

[...] Είναι λοιπόν αναγκαίο να ξεκινήσει ευρύς πολιτικός διάλογος ανάμεσα σε διάφορα στρώματα της κοινωνίας. Ακόμα και εάν δεν υπάρξει προς το παρόν στρατηγική συμμαχία, ο διάλογος είναι βασικός. Οι προκλήσεις σήμερα είναι: 1) Η οικοδόμηση δεσμών αλληλεγγύης ανάμεσα στα κοινωνικά κινήματα, ανάμεσα σε κοινούς αγώνες, γιατί ότι επηρεάζει εμάς επηρεάζει και τους άλλους. 2) Η από κοινού αναζήτηση μιας πολιτικής ανάλυσης, μελέτης της σημερινής πραγματικότητας του κεφαλαίου, των αλλαγών που συμβαίνουν, του πώς είναι οι τάξεις σήμερα και ο προσδιορισμός των προκλήσεων. 3) Πώς θα οργανωθούν πλατιά στρώματα της εργατικής τάξης; Στρώματα που ζουν σε μια επισφάλεια εργασίας, υποαπασχολούμενοι, μικροπωλητές κ.λπ. Εμείς έχουμε δυσκολίες αλλά και τα υπόλοιπα κοινωνικά και λαϊκά κινήματα επίσης. Ωστόσο είναι πολύ πλατιές οι μάζες της εργατικής τάξης που μπορεί να απευθυνθείς σήμερα, όχι μόνο στη Βραζιλία αλλά σε ολόκληρο τον κόσμο.

Μια άλλη πρόκληση είναι πώς να χτίσεις ένα κοινό πολιτικό πρόγραμμα και ίσως μια πέμπτη θα ήταν ένα πλάνο δράσης για να ξεφύγεις από το «βραχυπρόθεσμο». Είναι αναγκαίο να δίνεις κανείς άμεσες απαντήσεις αλλά ξέσου αναγκαίο είναι να βλέπει μεσοπρόθεσμες προοπτικές.

Ποιες είναι για σένα οι προγραμματικές βάσεις που θα επέτρεπαν την οικοδόμηση ενός νέου στρατηγικού προγράμματος;

Και σ' αυτό υπάρχει μια έντονη συζήτηση. Όπως εγώ το βλέπω, σε αυτή τη συζήτηση που γίνεται, εσωτερικά αλλά και με άλλα κομμάτια της αριστεράς, είναι αναγκαίο να υπερβούμε μέρος των ιδεών του λαϊκοδημοκρατικού προγράμματος που προσανατόλιζαν τη δράση μας μέχρι τώρα. Χρειάζεται να ξεπεράσουμε την αντίληψη ότι το στρατηγικό σχέδιο θα είναι εθνικό - αναπτυξιακό, ένα σχέδιο που θα περικλείει ορισμένες μεταρρυθμίσεις, μια βελτίωση. Είναι μεταρρυθμίσεις που η αριστερά διούλεψε ως στρατηγικό σχέδιο: έναν ορισμένο έλεγχο του χρηματιστηριακού κεφαλαίου, ορισμένο έλεγχο των μέσων επικοινωνίας, κάποιου είδους πολιτική συμφερόντων... Αυτό δεν είναι στρατηγικό σχέδιο διότι δεν θα χτυπήσει την ουσία του κεφαλαίου. Είναι διεκδικήσεις μιας ριζοσπαστικοποιημένης, αντιμονοπωλιακής μεσαίας τάξης. Για μένα, το στρατηγικό σχέδιο περνά από την υπέρβαση της αντίληψης ότι υπάρχει κακό κεφάλαιο που είναι το χρηματιστηριακό και καλό κεφάλαιο που είναι το παραγωγικό. Υπάρχει μια συναρμογή, που ακόμα και ο Λένιν σημείωνε όταν έγραφε το «Ιμπεριαλισμός, το ύστερο στάδιο του καπιταλισμού». Άλλα στην αριστερά υπάρχουν ακόμα πολλές ψευδαισθήσεις.

Το στρατηγικό σχέδιο, σύμφωνα με τη δική μου οππική, είναι η υπεράσπιση του σοσιαλισμού. Και δεν έχει ένα στάδιο, δεν έχει τη λογική «πάμε τώρα να ξεγελάσουμε την αστική τάξη της Βραζιλίας με το σχέδιο ορισμένων ελέγχων και μετά, όταν θα έχουμε συσσωρεύσει δυνάμεις, τους τσακίζουμε». Κανείς δεν θα μας πιστέψει. Δεν υπάρχει καλός αστός που υπερασπίζεται ένα εθνικό πρόγραμμα. Το στρατηγικό πρόγραμμα της εργατικής τάξης είναι η υπέρβαση της καπιταλιστικής τάξης πραγμάτων. Και αυτό είναι αναγκαίο, όσο ποτέ, να συζητηθεί στο σύνολο της κοινωνίας. Γιατί, εάν συνεχιστεί η λογική του κεφαλαίου, ίσως δεν θα υπάρχει ανθρωπότητα σε λίγο καιρό. Το «σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα» ισχύει απολύτως. Θα είναι ή σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα.

Γ' αυτό, το ζήτημα του σοσιαλισμού πρέπει να τεθεί σήμερα. Άλλα δεν είναι εύκολο. Η πλειοψηφία των οργανώσεων είναι ακόμα προσδεδεμένη στις ιδέες του λαϊκοδημοκρατικού προγράμματος. Δεν έχω πρόβλημα με ένα πλάνο διεκδικητικών αγώνων, αλλά είναι αναγκαίο να μας γίνει καθαρό ότι το κράτος κοινωνικής πρόνοιας είναι παρελθόν. Το όποιο διεκδικητικό πρόγραμμα πρέπει να στοχεύει πέρα από το εφικτό... Πρόκειται, λοιπόν, για ένα πρόγραμμα που θα συνδυάζει τις άμεσες ανάγκες του πληθυσμού με την υπέρβαση της λογικής του καπιταλισμού. Κατά τη γνώμη μου, σε ένα πλάνο στρατηγικής είναι αναγκαία η ξεκάθαρη σύνδεση των καθημερινών αναγκών με την υπεράσπιση του σοσιαλισμού.

Αυτό, εκ των πραγμάτων, τοποθετεί την επικαιρότητα της σοσιαλιστικής επανάστασης στην ατζέντα.

Ακριβώς. Δεν έχω καμιά αμφιβολία γι' αυτό. Είναι ένα από τα θεμελιώδη ζητήματα. Άλλα είναι αναγκαίο να εμβαθύνουμε. Για παράδειγμα: ποιο είναι το ιστορικό υποκείμενο σήμερα; Εντάξει, είναι το προλεταριάτο, αλλά ποιος είναι το προλεταριάτο σήμερα, πώς οργανώνεται, πού είναι,

γιατί δεν μπορούμε να το πλησιάσουμε; Δεν αρκεί απλώς να προσδιορίσεις, ως θεωρητική κατηγορία, τι είναι το προλεταριάτο... Άλλο ζήτημα: τι είναι το κράτος σήμερα; Μιλάνε για «ελάχιστο κράτος» αλλά στις ΗΠΑ ξοδεύουν δισεκατομμύρια δολάρια για να σώσουν τις τράπεζες. Είναι το κράτος που το κάνει, με δημόσιο χρήμα. Στη Βραζιλία υπάρχουν 270.000 ΜΚΟ, σκορπισμένες σε όλη την περιφέρεια, υπερασπίζοντας το στάτους κβο. Είναι το κράτος, με την πιο ευρεία έννοια, που δρα μέσα από αυτές.

Όλα αυτά κάνουν τη σημερινή πραγματικότητα πολύ πιο περίπλοκη από εκείνην της Ρωσίας το 1917. Ζούμε μια νέα φάση.

[...] Προσωπικά, ισχυρίζομαι ότι μια πολιτική οργάνωση σήμερα πρέπει, από την άποψη της στρατηγικής οπτικής, να συναρθρώσει αυτά τα δύο πράγματα: ένα σαφώς ορισμένο σοσιαλιστικό πρόγραμμα με την αντικειμενική πραγματικότητα του λαού μας, τις διεκδικήσεις. Από οργανωτική οπτική, μια οργάνωση στην περιφέρεια, στον τόπο ως χώρο σημαντικό... στην περιφέρεια, εκεί που ζουν η οικιακή βοηθός, ο άνεργος, ο υποαπασχολούμενος, οι οποίοι, πέρα από τα ίδια τα προβλήματα της δουλειάς, αντιμετωπίζουν και μια σειρά άλλα προβλήματα λόγω έλλειψης κοινωνικής πολιτικής.

Μια πολιτική οργάνωση, λοιπόν, οφείλει να συζητήσει με πραγματικά και υπαρκτά πρόσωπα που ζουν σε κάποιον τόπο αυτής της χώρας. Το προλεταριάτο, ως θεωρητική κατηγορία, είναι όλο αυτό αλλά ζει σε κάποιον τόπο, έχει την υποκειμενικότητά του, τρώει, κοιμάται, κάνει έρωτα. Εάν δεν συζητήσουμε με αυτό πώς θα κάνουμε την επανάσταση; Η επανάσταση δεν ξεφυτρώνει από τη μια ώρα στην άλλη. Είναι αναγκαίο να οικοδομήσουμε αυτή την οργάνωση ξεκινώντας από τον τόπο, [...] ανακτώντας το τοπικό. Υπερασπίζομαι την ιδέα της οικοδόμησης ενός πολιτικού κινήματος μέσω της οικοδόμησης της λαϊκής εξουσίας. Για να ξεφύγουμε από εκείνη τη λογική της «εφόδου ενάντια στην εξουσία»... Είναι αναγκαίο να πάρουμε την εξουσία, δεν υπάρχει αμφιβολία γι' αυτό. Χωρίς να νικήσεις το αστικό κράτος είναι εξαιρετικά δύσκολο να οικοδομήσεις άλλη λογική. Άλλα για να νικήσεις το αστικό κράτος είναι απαραίτητο να οικοδομήσεις τη λαϊκή εξουσία.

Μίλησες για ξεπέρασμα του λαϊκοδημοκρατικού σχεδίου. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σου, η βασική ανεπάρκεια αυτού του σχεδίου;

Μερικά πράγματα ήδη τα σχολίασα, όπως το ζήτημα του σοσιαλισμού και των μεταρρυθμιστικών σχεδίων για να φτάσουμε εκεί. Ωστόσο, πιστεύω ότι το πρώτο για μας είναι να κάνουμε μια σωστή κριτική στο λαϊκοδημοκρατικό σχέδιο και να πάρουμε μαθήματα από την οικοδόμησή του. Να πάρουμε μαθήματα δεν σημαίνει να πετάξουμε στα σκουπίδια όλα όσα κάναμε, γιατί μέρος αυτής της οικοδόμησης εκπλήρωσε έναν ρόλο.

Έπειτα, νομίζω πως είναι αυτή η αντιγραμμένη ιδέα της επαναστατικής εξέλιξης και των σταδίων. Η λογική των σταδίων. «Ωραία, τώρα δεν μπορούμε να κάνουμε σοσιαλισμό γιατί πρέπει να συζητήσουμε με την κοινωνία. Έτσι, λοιπόν, πρέπει να αγωνιστούμε για μια αγροτική μεταρρύθμιση που να αντιμετωπίσει το ζή-

τημα του λατιφούντιου και αυτό θα δημιουργήσει τις συνθήκες». «Πρέπει να είμαστε αντιπεριαλιστές γιατί είναι πολύ σημαντικό αλλά τον σοσιαλισμό τον αφήνουμε στην άκρη γιατί θα τον θέσουμε την κατάλληλη στιγμή». «Πράγματι, ο Λούλα είναι κακός, αλλά αν το PT ή εμείς εκλέγαμε κάποιον καλύτερο τα ζητήματα θα μπορούσαν να λυθούν». Εγώ δεν πιστεύω σε αυτό. Ο ρόλος του ατόμου στην ιστορία είναι σημαντικός, δεν υπάρχει αμφιβολία. Άλλα όπως έλεγε η Ρόζα Λούξεμπουργκ, αξίζει περισσότερο ένα λάθος που διαπράχθηκε κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης εμπειρίας του αγώνα των μαζών από την πιο σωστή επιλογή της καλύτερης κεντρικής επιτροπής ή του καλύτερου ατόμου. Τίποτα δεν λύνεται με το να εκλέξεις έναν. Πολλοί λένε: «Α, χρειαζόμαστε τον δικό μας Τσάβες». Η Βραζιλία είναι Βραζιλία και η Βενεζουέλα είναι άλλη ιστορία. Θα ήταν καλύτερα αν είχαμε έναν Τσάβες εδώ, πολύ καλύτερα από τον Λούλα. Άλλα η επαναστατική διαδικασία δεν θα υπάρξει εξαιτίας ενός ανθρώπου, είναι διαδικασία.

Πρόκειται για την παλιά διαμάχη πάνω στη «συσσώρευση των δυνάμεων»;

Αυτό πρέπει να αμισβητηθεί. Τι σημαίνει «συσσώρευση δυνάμεων»; Είναι, εν τέλει, μια πολιτικοοργανωτική και μεθοδολογική διαμάχη πάνω στις οργανωτικές μορφές. Κατά τη γνώμη μου, οι οργανωτικές μορφές του 20ού αιώνα έδωσαν αποτελέσματα εκείνη την εποχή, αλλά σήμερα είναι ανεπαρκείς για να αντιμετωπίσουν την περίπλοκη διεθνή πραγματικότητα. Είναι αναγκαία η συζήτηση για καινούργιες οργανωτικές μορφές.

Το MST επιμένει σε αυτή την πολύ δυνατή συζήτηση. Είμαι αισιόδοξος ως προς την εσωτερική συζήτηση. Το MST ζει μια διαδικασία ωρίμανσης. Ισως πιο αργή από ότι άλλα τμήματα της κοινωνίας, αλλά μια διαδικασία πολύ συνειδητή. Πιστεύω πως την επόμενη περίοδο το MST θα κάνει ένα άλμα ποιοτικό.

Αυτή η ανάλυση θέτει μια πρόκληση παραπάνω για την αριστερά στο σύνολό της: το καθήκον της διαπαιδαγώγησης. Κάτι που χάθηκε, τα τελευταία 20 χρόνια, στο μεγαλύτερο κομμάτι της αριστεράς.

Με κάθε βεβαιότητα, ακόμα και στην κριτική αριστερά, σήμερα δεν υπάρχει διαπαιδαγώγηση. Κάνω αστεία στους συνδικαλιστές, είμαι φίλος με κόσμο από το PSTU, από την Intersindical, και τους ρωτάω πάντα «Τι διαβάζετε τώρα?». Γιατί υπάρχει ένα «πασάλειμμα»,

μια επιφανειακότητα (την εφημερίδα και μερικά πραγματάκια ακόμα) αλλά καθόλου μελέτη. Πόσοι οπαδοί της αριστεράς μελετάνε ή αφιερώνονται στη μελέτη; Ακόμα περισσότερο, πόσες οργανώσεις της αριστεράς επενδύουν στην εκπαίδευση των μελών τους; Είναι ένα πρόβλημα αντικειμενικό. Θες να δεις πώς θα είναι το

μέλλον; Κοίτα το παρόν. Κατά κάποιον τρόπο, αυτό με αποθαρρύνει. Θα πιστέψουμε στο τέλος ότι η ιστορία είναι στον αυτόματο πιλότο και μια μέρα οι μάζες θα ξεσηκωθούν και τότε εμείς θα είμαστε εκεί να τις καθοδηγήσουμε με την καλή έννοια. Δεν έχω καμιά αμφιβολία ότι σε στιγμές κρίσης, σαν την σημερινή, το καθήκον της εκπαίδευσης πάει πίσω. Αλλά, αν δεν επενδύσουμε σε αυτό, το πράγμα μπορεί να είναι πολύ χειρότερο.

Ξαναγυρνώντας στο MST,
ποιες είναι οι προοπτικές του αγώνα του;

Αρχίσαμε τη χρονιά με κινητοποιήσεις. Είναι δύσκολο, βέβαια, να κάνεις μεγάλες καταλήψεις. Από την άλλη, θα πραγματοποιήσουμε διάφορα σεμινάρια και συναντήσεις με άλλα κοινωνικά κινήματα στο πλαίσιο της διαδικασίας κοινών αναλύσεων και στοχασμών. Υπάρχει μια ενδιαφέρουσα εμπειρία στο Ρίο ντε Τζανέιρο. Συγκεντρώθηκαν γύρω στα 80-90 κοινωνικά κινήματα, σε κοινή συνέλευση, επιχειρώντας να κάνουν μια κοινή ανάλυση και να δημιουργήσουν μια κοινή ατζέντα αγώνα. Το ίδιο θα προτείνουμε στο Σάο Πάουλο και θα καλέσουμε και άλλα κοινωνικά κινήματα.

Σε σχέση με την αντικειμενική κατάσταση που ζούμε (διασπασμένα και αποδυναμωμένα κινήματα, λίγοι κοινωνικοί αγώνες, χάσαμε ορισμένους συμμάχους) είμαι πολύ απαισιόδοξος. Από την άλλη, είμαι αισιόδοξος όσον αφορά τις προοπτικές. Γιατί πιστεύω πως σε καμιά στιγμή της ιστορίας δεν είχαμε τόσα δεδομένα για να βάλουμε πάνω στο τραπέζι με τόση καθαρότητα. Καθώς και την προοπτική, όχι μόνο συντεχνιακών αγώνων, αλλά αγώνων ενάντια στη λογική του κεφαλαίου ως μορφή που θα εγγυηθεί την επιβίωση της ανθρωπότητας για πολύ καιρό.

Αυτή είναι η θετική πλευρά και, την ίδια στιγμή, η πρόκληση για μας. Αυτό μπορεί να γεννήσει διαδικασίες πολιτικής συνάρθρωσης που, τουλάχιστον, θα δυναμώσουν την

αντίσταση στην ηγεμονική λογική που κυριαρχεί. Δεν είναι η επανάσταση ακόμα αλλά σίγουρα είναι αντιστάσεις σημαντικές, που είναι αναγκαίο να οικοδομηθούν για να έχουμε στο μέλλον, πράγματι, δυνάμεις για την επανάσταση.

επιλογή-απόδοση: Ευγενία Μιχαλοπούλου

Πηγές: www.rebelion.org, Debate Sosialista No 3

Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις

Παραγουάη: Καταλήψεις γης

Ενώ η νέα κυβέρνηση του Λούγο έχει υποσχεθεί αγροτική μεταρρύθμιση σε διάστημα 100 ημερών, το κίνημα των «Χωρίς Γη» προχώρησε σε καταλήψεις αγροτικών εκτάσεων στην περιοχή του Σαν Πέδρο, 350 χιλιόμετρα δυτικά της πρωτεύουσας Ασουνσιόν, στα σύνορα με τη Βραζιλία. Κατέλαβαν μεγάλες εκτάσεις που ανήκαν σε Βραζιλιάνους αποικιοκράτες και χρησιμοποιούνταν για παραγωγή γενετικά τροποποιημένης σόγιας. Ο Λούγο στην προεκλογική του καμπάνια είχε αναγγείλει το σταμάτημα

των καλλιεργειών μεταλλαγμένων. Τώρα που ήλθε στην εξουσία, η Παραγουάη εξακολουθεί να είναι η τέταρτη χώρα στον κόσμο στην εξαγωγή μεταλλαγμένης σόγιας. Οι καταλήψεις οδήγησαν σε ένταση και συλλήψεις αγωνιστών. Οι φωνές και οι κινητοποιήσεις ανάγκασαν τον Λούγο να μεταβεί στο Σαν Πέδρο στις 31 Οκτωβρίου και να συναντηθεί με τους ηγέτες του κινήματος. Την 1η Νοεμβρίου συμφωνήθηκε να γίνει μια σύσκεψη με συμμετοχή αγροτών από όλη τη χώρα, με θέμα την αγροτική μεταρρύθμιση και

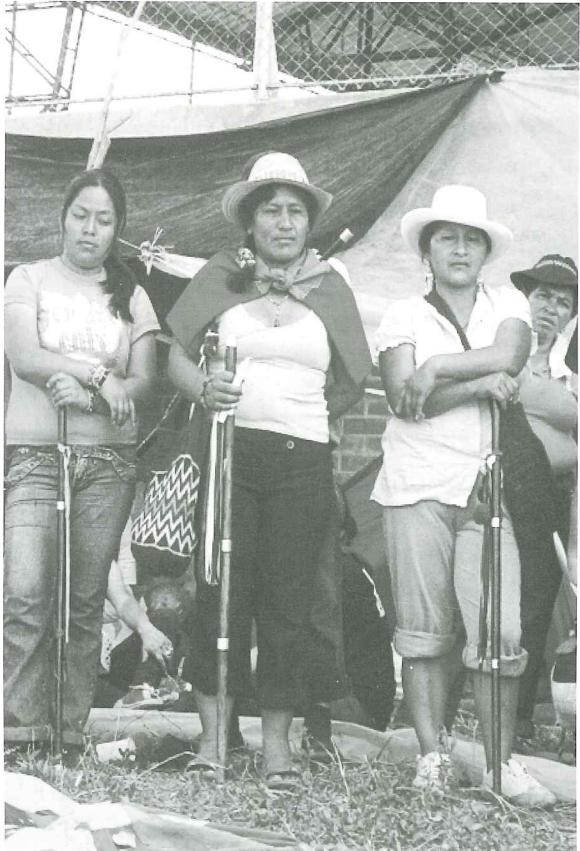

την αναδιανομή της γης. Οι αγωνιστές από την μεριά τους δεν αποχωρούν από τις κατειλημμένες εκτάσεις και απαιτούν την αποχώρηση των Βραζιλιάνων τσιφλικάδων από την Παραγουάη.

Μιχάλης Ανιτσάκης

Κολομβία: ο πρόεδρος προς τους ιθαγενείς που αντιστέκονται:

Είμαστε μαζί σας, αλλά...

«Η κυβέρνηση είναι έτοιμη να συζητήσει μαζί σας μια φόρμουλα για να υπογράψουμε τη Διακήρυξη για τα Δικαιώματα των Ιθαγενών Λαών που προτάθηκε από τον ΟΗΕ ...ΑΛΛΑ υπάρχουν ζητήματα που το Σύνταγμά μας δεν τα επιτρέπει. Αν εξαιρέσουμε αυτά, με τα υπόλοιπα θα τα βρούμε και με μεγάλη μας χαρά.»

Δεν παραδίδουμε τα εδάφη της χώρας μας στις πολιευθυνικές ...ΑΛΛΑ στις περιπτώσεις που το έχουμε κάνει είναι για το καλό της χώρας.

Είμαστε ανοιχτοί στην ανθρωπιστική ανταλλαγή κρατουμένων ...ΑΛΛΑ έχουμε μια αντίληψη ασφάλειας και αντιμετώπισης των απαγωγών που δεν μας επιτρέπει να κάνουμε τις παραχωρήσεις που μας ζητάνε οι τρομοκρατικές οργανώσεις».

Είναι μερικές χαρακτηριστικές απαντήσεις του πρόεδρου Ουρίμπε της Κολομβίας που πήραν οι ιθαγενείς της επαρχίας της Κάουκα, οι οποίοι βρίσκονται σε συνεχή κινητοποίηση από τις 12 του Οκτώβρη.

Από τα 45 εκατομμύρια των κατοίκων της Κολομβίας, το 1,6 είναι ιθαγενείς που ανήκουν σε 102 εθνότητες, από τις οποίες οι 18 βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο να εξαφανιστούν (έχουν απομείνει λιγότερα από 200 μέλη).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσαν οι ίδιοι οι ιθαγενείς, μόνο από το 2002 ως το 2008 έχουν δολαροφονηθεί για πολιτικούς λόγους 1.209 ιθαγενείς, ενώ άλλοι 609 έχουν πεθάνει από έλλειψη ιατρικής φροντίδας. Έχουν μετατοπιστεί από τα εδάφη τους 71.149 άτομα και άλλα 108.000 ζουν εξόριστα χωρίς τη δυνατότητα να μετακινηθούν, ύστερα από κυβερνητική απαγόρευση. Με βάση αυτά τα στοιχεία μπορεί να αναλογιστεί κανείς τις επιπτώσεις στον ιθαγενικό πληθυσμό από τον εσωτερικό πόλεμο που διεξάγεται στην Κολομβία εδώ και 50 σχεδόν χρόνια.

Αυτές ακριβώς τις επιπτώσεις επιδιώκουν να αποφύγουν οι ιθαγενείς κοινότητες της Κολομβίας, προβάλλοντας τον σεβασμό στα εδάφη που ζουν και το δικαίωμα της αυτοδιάθεσής τους απέναντι στο σύνολο των εμπλεκόμενων στον εσωτερικό πόλεμο (στρατό, παραστρατιωτικές οργανώσεις, ναρκέμπτορους, αντάρτες). Από την επαρχία της Κάουκα, όπου υπάρχει σημαντική αναλογία του ιθαγενικού στοιχείου (το 21,5% των 1.300.000 κατοίκων της) και μια μακροχρόνια οργανωμένη δράση του, ξεκίνησε η σημαντικότερη κινητοποίηση στην ιστορία του ιθαγενικού κινήματος της Κολομβίας.

Στις 12 του Οκτώβρη, ημερομηνία κατά την οποία πριν από 516 χρόνια ο Κολόμβος πάτησε το πόδι του στην αμερικανική ήπειρο, άρχισε η «Minga της ιθαγενικής και λαϊκής αντίστασης», όπως ονομάστηκε αυτή η κινητοποίηση. Minga στη γλώσσα κέτσουα σημαίνει συλλογική δουλειά. Χιλιάδες ιθαγενείς, συνοδεύοντας την αντιπροσωπεία τους, ξεκίνησαν πορεία προς την πόλη Κάλι, όπου επρόκειτο να συναντήσουν τον πρόεδρο Ουρίμπε για να συζητήσουν τα αιτήματά τους:

- Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και υπογραφή της Διακήρυξης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ιθαγενικών Λαών.
- Σεβασμός στην εδαφική τους κυριαρχία.
- Σεβασμός στις συμφωνίες που έχει υπογράψει η κυβέρνηση.

Στην υπό ιθαγενικό έλεγχο περιοχή της Λα Μαρία, όπου κατοικούν ιθαγενείς από έξι εθνότητες, δημιουργήθηκε ένας χώρος «συνύπαρξης, διαλόγου και διαπραγμάτευσης». Η κυβερνητική απάντηση δεν άργησε να έρθει καθώς ισχυρότατες δυνάμεις καταστολής επιτέθηκαν από έδαφος και αέρα, αφήνοντας τρεις νεκρούς και δεκάδες τραυματίες, χωρίς ωστόσο να μπορέσουν να σταματήσουν την ιθαγενική αντίσταση. Στα αιτήματα προστέθηκε και η διαλεύκανση των γεγονότων της Λα Μαρία και η τιμωρία των ενόχων. Η πορεία 45.000 ιθαγενών, περιφρουρούμενη από την «ιθαγενική φρουρά», προς την πόλη Κάλι, συνεχίστηκε. Όταν μετά από εφτά ημέρες πεζοπορία έφθασαν στο ραντεβού τους, ο Ουρίμπε απουσίαζε. Αποφασίστηκε η πορεία να κατευθυνθεί πια προς την πρωτεύουσα Μπογοτά. Για να κρατήσει τους ιθαγενείς μακριά από την πρωτεύουσα, ο Ουρίμπε δέχεται να τους συναντήσει στη Λα Μαρία, τον τόπο που πριν από μερικές μέρες είχαν δεχτεί τις επιθέσεις των δυνάμεων καταστολής.

Η συνάντηση αυτή τη φορά πραγματοποιήθηκε, το κυβερνητικό κλιμάκιο που συνόδευε τον Ουρίμπε ήταν πολυπληθές, αλλά οι απαντήσεις που έδωσαν ήταν στο κλίμα που αναφέραμε στην αρχή: «καλή διάθεση, αλλά...».

Οι ιθαγενείς αποφάσισαν να συνεχίσουν την προγραμματισμένη πορεία προς την πρωτεύουσα, καλώντας μάλιστα να την πλαισιώσουν και από άλλες περιοχές της χώρας.

Στέλιος Γαβριηλίδης

Ρωγμές στα τείχη των φυλακών

Αργεντινή: Παραγουανοί κρατούμενοι

Στις φυλακές της Αργεντινής βρέθηκαν για δύο χρόνια και έξι μήνες έξι Παραγουανοί αγρότες κατηγορούμενοι για τον θάνατο της κόρης του πρώην προέδρου της χώρας Ραούλ Κούβας Γκράουν. «Ήρθαμε στην Αργεντινή με την ελπίδα να βρούμε προστασία και καταλήξαμε στη φυλακή», λένε οι αγρότες στην τελευταία γραπτή τους δήλωση. Όπως είναι γνωστό, το κόμμα Κολοράδο της Παραγουάης οδήγησε στον θάνατο εκατοντάδες αγρότες αγωνιστές κατά τη διάρκεια των 61 χρόνων που ήταν στην εξουσία και άφησε χιλιάδες οικογένειες χωρίς γη.

Οι φυλακισμένοι, το τελευταίο διάστημα της κράτησής τους, κατέφυγαν στο ύστατο μέσο πίεσης που τους απέμεινε, την απεργία πείνας, ζητώντας την αναγνώρισή τους ως πολιτι-

κών φυλακούμενων και την παραχώρηση πολιτικού ασύλου από την κυβέρνηση της Αργεντινής. Δυστυχώς, παρά τον δίκαιο αγώνα και την αλληλεγγύη διαφόρων πολιτικών οργανώσεων, το ανώτατο δικαστήριο της Αργεντινής ενέκρινε την έκδοσή τους, υπακούοντας στις «αντιτρομοκρατικές οδηγίες» του Λευκού Οίκου που ακολουθούνται πια πιστά σε όλον σχεδόν τον κόσμο.

Οι ίδιοι οι αγρότες, μετά απ' αυτήν την απόφαση δήλωσαν: «Είμαστε παρ' όλα αυτά

υπερήφανοι γιατί καταφέραμε με την αλληλεγγύη των οργανώσεων της Αργεντινής να δημοσιοποιήσουμε την πραγματικότητα της καταπίεσης που ζει εδώ και δεκαετίες ο φτωχός και πεινασμένος λαός μας. [...] Μάθαμε ότι δεν υπάρχουν σύνορα στον πολιτικό αγώνα. Σε οποιαδήποτε γωνιά αυτής της ταξικής κοινωνίας κι αν βρισκόμαστε μπορούμε να αγωνιστούμε».

Ελληνικές φυλακές: «Φτάνει πια»

Πολλά χιλιόμετρα μακριά από τις φυλακές Μάρκος Πας του Μπουένος Άιρες, όπου κρατούνται ακόμα οι έξι Παραγουανοί, στις ελληνικές φυλακές, μια άλλη απεργία πείνας εξαγγέλλεται από χιλιάδες αγανακτισμένους κρατούμενους που διαμαρτύ-

ρονται για τις άθλιες συνθήκες κράτησής τους. Η πρωτόγνωρη και συντονισμένη αυτή αγωνιστική κινητοποίηση των κρατουμένων σε όλες σχεδόν τις φυλακές της χώρας, που άρχισε στις 3 Νοέμβρη ως αποχή από το συσσίτιο και κλιμακώνεται σε απεργία πείνας, αποτελεί ένα βροντερό «Φτάνει πια» στην καταπάτηση κάθε αξιοπρέπειας, τον εξευτελισμό, τον αυταρχισμό και την ασυδοσία των ανθρωποφυλάκων που ποινικοποιούν κάθε κίνηση, ματιά και κουβέντα των κρατουμένων, χαρακτηρίζοντάς τες ως ανεπίτρεπτες ενδείξεις απείθειας. «Φτάνει πια» στις φυλακές, χωματερές ανθρώπινων ζωών, όπου σε θαλάμους οκτώ ατόμων στοιβάζονται 24, όπου η έλλειψη υγιεινής ξεπερνά κάθε φαντασία και όπου οι τοξικοξαρτημένοι βαφτίζονται για τις ανάγκες του σωφρονιστικού συστήματος «έμποροι» και αντιμετωπίζονται ως τέτοιοι. «Φτάνει πια» στην περικοπή των αδειών, στην έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περιθαλψης, στη στέρηση κάθε μορφωτικής διαδικασίας και στις απάνθρωπες συνθήκες επισκεπτηρίων. «Φτάνει πια» στη φυλακή μέσα στη φυλακή και στην αδιαφορία των ιθυνόντων.

Η αλληλεγγύη όλων μας στη οργή και τον αγώνα τους είναι κάτι παραπάνω από απαραίτητη. Ο αγώνας τους θα είναι σίγουρα πολύ πιο δύσκολος χωρίς τη στήριξή μας.

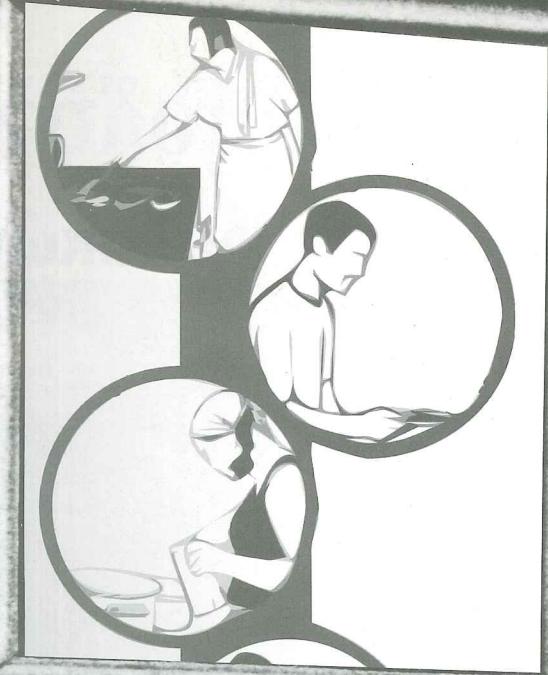
Τασούλα Χεπάκη

**ΜΑΖΙΚΗ ΑΠΟΧΗ ΣΥΣΣΙΤΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΠΕΡΓΙΑ ΠΕΙΝΑΣ
ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ 21 ΦΥΛΑΚΕΣ**

**ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ
στον αγώνα των κρατουμένων**

...οι κόροι των χωνύμων
γεωγραφίες των αντιστάσεων

μια άλλη αντίληψη για τον συνδικαλισμό...

Σωματείο Σερβιτόρων Μαγείρων

Το Σωματείο Σερβιτόρων, Μαγείρων και λοιπών εργαζομένων, του κλάδου του επιστημού, δημιουργήθηκε τον Απρίλη του 2007, μετά από κουβέντες που ξέκινήσαμε κάποιοι εργαζόμενοι/ες -σερβιτόροι/ες κυρίως- το καλοκαίρι του 2006. Η απόφασή μας να ιδρύσουμε ένα καινούριο σωματείο έχει να κάνει με την απόρριψη εκ μέρους μας του καθεστωτικού, γραφειοκρατικού συνδικαλισμού και τη θέλησή μας να εκφραστούμε μέσα από ένα σωματείο που θα λειτουργεί αμεσοδημοκρατικά και αντιεραρχικά.

Χωρίς να έχουμε πολιτική οργάνωση που να μας καθοδηγεί, ούτε μικροπολιτικές σκοπιμότητες που να υπαγορεύουν τη δράση μας, το πεδίο είναι ελεύθερο για να πράξουμε τα αυτονόητα, δηλαδή να εντείνουμε την αλληλεγγύη και τους δεσμούς μας, ώστε να αγωνιστούμε για τα συμφέροντά μας στους χώρους εργασίας μας.

Βρεθήκαμε όλοι μαζί, βιώνοντας την ίδια πραγματικότητα. Εργαζόμενοι σε μαγαζιά διασκέδασης, είμαστε αυτοί που, την ώρα που οι άλλοι χαλαρώνουν, πρέπει να τους εξυπηρετήσουμε. Μας ζητείται να χαμογελάμε ενώ τρέχουμε, να κλείνουμε τα αυτιά στα σεξιστικά σχόλια, να κάνουμε μια χειρωνακτική δουλειά με επικοινωνιακή διάθεση ή να ανεχόμαστε ρατσιστικές συμπεριφορές (όσοι είμαστε άλλης εθνικότητας). Τα αφεντικά μας αντιμετωπίζουν σαν αναλώσιμα είδη, σε ένα χώρο εργασίας που απ' ένω μοιάζει καταναλωτικά ελκυστικός, αλλά πίσω απ' τις βιτρίνες κρύβει μια μίζερη πραγματικότητα εκμετάλλευσης...

Για μας, ο αγώνας για τη διεκδίκηση καλύτερων συνθηκών εργασίας πρέπει να είναι συλλογικός. Μόνο έτσι μπορούμε να τα βάλουμε με το καθεστώς του εργασιακού μας χώρου, που υποστηρίζεται από κράτος και εργαδοσία και τείνει να νομιμοποιήσει την ανασφάλιστη εργασία, τα πετσοκομένα μεροκάματα, την κάθε είδους μείωση της προσωπικότητάς μας ή και τρομοκράτησής μας από τους εργοδότες... Μάλιστα, σε επαγγέλματα σαν τα δικά μας, όπου η επαφή με τους πελάτες έχει και πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, πολλές φορές οι καταστάσεις που δημιουργούνται είναι πιο περίπλοκες απ' την κλασσική σχέση εργαζομένου-αφεντικού.

Στη σύντομη διαδρομή του, το ΣΣΜ έχει καταφέρει να παρέμβει επιτυχώς σε μια σειρά από διενέξεις ανάμεσα σε εργαζόμενους και αφεντικά, τόσο σε χώρους εργασίας, όσο και στην επιθεώρηση ή σε δίκες επιλυσης εργατικών διαφορών. Έτσι, έχει συμβάλλει στο να εισπραχθούν από εργαζόμενους πάνω από 20.000 ευρώ από απλήρωτα δεδουλευμένα και αποζημιώσεις απολύσεων.

Το σωματείο στηρίζεται οικονομικά στα μέλη του και δεν λαμβάνει χρήματα ή επιχορηγήσεις, ούτε από τη ΓΣΕΕ ούτε από δευτεροβάθμια όργανα. Στεκόμαστε αλληλέγγυοι προς όλους τους εργαζόμενους που αντιμετωπίζουν την εργοδοτική αυθαιρεσία ή και τις επιθέσεις του καθεστωτικού συνδικαλισμού, με κείμενα, ψηφίσματα και τη φυσική μας παρουσία όπου χρειαστεί. Συνεργαζόμαστε και με άλλα πρωτοβάθμια σωματεία για την προώθηση κοινών αιτημάτων και διεκδικήσεων.

Ομως, η λειτουργία του σωματείου δεν εξαντλείται μόνο στα ζητήματα διεκδικητικού χαρακτήρα. Σκοπός του σωματείου είναι να βοηθήσει στη βελτίωση των συνθηκών στον κλάδο, αλλά και να βάλει ταυτόχρονα προβληματισμούς στους συναδέλφους και τα μέλη του γύρω απ' το ζήτημα της εργασίας και τη φύση της.

Ένα ακόμη σημαντικό ζητούμενο για μας, είναι να εξασφαλίζεται η αμεσοδημοκρατική και αντιεραρχική λειτουργία του σωματείου. Το εκλεγμένο Δ.Σ. δεν έχει παρά τυπικές αρμοδιότητες και οι εβδομαδιαίες συναντήσεις του, είναι ανοιχτές κουβέντες συντονισμού δράσεων, μεταξύ των μελών του σωματείου, χωρίς δυνατότητα λήψης απόφασεων. Οι δράσεις και η λειτουργία του ΣΣΜ, αποφασίζονται σε γενικές συνελεύσεις, οι οποίες γίνονται τακτικά κάθε 5-6 εβδομάδες.

Οποιος θέλει να μας βρει για να βοηθήσει στην προσπάθεια ή για να πάρει συμβουλές για κάποιο εργατικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει, μπορεί να το κάνει στα γραφεία μας, Λόντου 6 και Μεσολογγίου, στα Εξάρχεια, κάθε Τετάρτη 13:30-15:00 και κάθε Κυριακή 17:30-19:00, ή να μας πάρει τηλέφωνο τις ίδιες ώρες στο 210-3820537. Άλλιως, υπάρχει ανά πάσα στιγμή το 6998051810 και τα email μας: ssm.info@gmail.com και protovouliaergazomenon@yahoo.com

ΤΟΠÍΑ

Η διελκυστίνδα της Βολιβίας

ΠΟΛΙΤΙΚÁ ΤΟΠÍΑ

Στη Βολιβία η πολιτική είναι στους δρόμους εδώ και χρόνια. Δεν είναι τωρινό φαινόμενο. Χιλιάδες άνθρωποι διεκδικούν, διαδηλώνουν, εξεγέρονται. Αυτή την περίοδο, όμως, η Βολιβία λειτουργεί σαν μεγεθυντικός φακός που αποκαλύπτει την κατάσταση όλης της Λατινικής Αμερικής σε γενικές γραμμές, παρά τις ιδιαιτερότητες.

Η συντριπτική πλειοψηφία –οι πιο αδικημένοι της Βολιβίας– υποστήριξε την κυβέρνηση στο δημοψήφισμα του Αυγούστου, όπου ο Μοράλες ουσιαστικά επανεκλέχτηκε με 67%. Η δεξιά αντιπολίτευση δεν δέχτηκε το αποτέλεσμα και συνέχισε να μάχεται κατά του Συντάγματος που ψηφίστηκε στη Συντακτική Συνέλευση, την οποία θεωρεί άκυρη. Τον Σεπτέμβρη, έσπασε συντονισμένη εξέγερση των δεξιών επαρχιών με αίτημα την αυτονομία και μονάδες κρούσης ακροδεξιούς ρατσιστές. Κατέλαβαν κυβερνητικά κτίρια, έκοψαν το φυσικό αέριο, έκλεισαν μέσα ενημέρωσης. Σε απάντηση κινήματα, συνδικάτα, οργανώσεις ιθαγενών έκλεισαν τους δρόμους με μαζικές κινητοποιήσεις. Η χειρότερη στιγμή ήταν η σφαγή στην απομονωμένη επαρχία Πλάντο, που τη λυμαίνονται κάθε λογής αρπακτικά. Ο κυβερνήτης Λεοπόλδο Φερνάντες έστησε ενέδρα σε διαδηλωτές όπου ένοπλες συμμορίες σκότωσαν 18 άτομα.

Παρά τη φανερή υποστήριξη του Βορειοαμερικανού πρέσβη (τον απέλασε έγκαιρα η κυβέρνηση) προς τους αυτονομιστές, τα γειτονικά κράτη υποστήριξαν τον Μοράλες. Η κυβέρνηση υποχώρησε σε πολλά, όμως η αντιπολίτευση με μεγάλη πίεση δέχτηκε διαπραγματεύσεις. Η αδιαλλαξία τους δεν κάμφθηκε τόσο από τις υποχωρήσεις του Μοράλες όσο από τη λαϊκή πίεση. Η απίστευτων διαστάσεων διαδήλωση, που κατέληξε στη Λα Πας τη μέρα της ψηφοφορίας, είχε ξεκινήσει πριν μια εβδομάδα από διάφορες περιοχές της χώρας. Στα τελευταία χιλιόμετρα της πορείας βάδιζε και ο Μοράλες. Αμέτρητο πλήθος κατέκλυσε τους δρόμους της πρωτεύουσας και δεν διαλυόταν αν δεν ολοκληρώνονταν οι διαπραγματεύσεις. Οι εκπρόσωποι γαιοκτημόνων και κεφαλαιοκρατών, απομονώνοντας τις ακραίες φασιστικές οργανώσεις που χρησιμοποίησαν ως ομάδες κρούσης, δέχτηκαν να οριστεί δημοψήφισμα για την έγκριση του Συντάγματος. Πέτυχαν να αφαιρεθεί η δυνατότητα επανεκλογής του προέδρου (ο Μοράλες έχει δικαίωμα υποψηφιότητας μόνο για το 2009) και να συζητηθούν ξανά 100 σημεία. Για παράδειγμα, προβλέπεται (χωρίς να καθορίζεται πώς) ο «κοινωνικός έλεγχος» σε φυσικά πρόσωπα και οργανισμούς που διαχειρίζονται υποθέσεις και χρήματα του δημοσίου. Στις διαπιστώσεις περί «κοινωνικού ελέγχου» η δεξιά βλέπει το φάντασμα των μπολσεβίκων και τη γκιλοτίνα του Ροβεστιέρου, που θα οδηγούσε σε «αναρχία», θα «έδενε τα χέρια των αρχών» και άλλα εφιαλτικά για όσους κατέχουν ιδιοκτησία και εξουσία.

Ποιος κέρδισε, ποιος έχασε; Δεν υπάρχουν απλές απαντήσεις. Η δεξιά πέτυχε επαναδιαπραγμάτευση του Συντάγματος που ψήφισε η Συντακτική, την οποία ποτέ δεν αναγώρισε. Ουσιαστικά ακυρώνουν τη Συντακτική –μολονότι έγινε σύμφωνα και με τις δικές τους επιλογές– και το Σύνταγμα θα κριθεί στο κοινοβούλιο. Η κυβέρνηση, επίσης, εκτιμά ότι νίκησε επιβάλλοντας το Σύνταγμα και το δημοψήφισμα έγκρισή του. Ενώ οι ακροδεξιοί φασίστες δηλώνουν προδομένοι από τη συμφωνία, αρκετές κοινωνικές οργανώσεις και κινήματα θεωρούν υπερβολικές τις υποχωρήσεις της κυβέρνησης. Και οι δύο πλευρές θεωρούν κέρδος την «εθνική ενότητα». Νικητής είναι η Βολιβία, η αφηρημένη ιδέα του έθνους, που ενώνει σαφώς αντίπαλες κοινωνικές ομάδες, οι οποίες τη διεκδικούν εξίσου. Η πολιτική και κοινωνική σύγκρουση τροφοδοτεί την ιδεολογική. Ωστόσο, δεν θα έπρεπε να αναζητούνται απαντήσεις σε κατασκευές κοινωνικών ταυτοτήτων με φυλετικές ή γενεαλογικές αναγωγές στην ιστορία, αλλά με βάση σημερινές ανάγκες και δικαιώματα. Ποιος δικαιούται να λέγεται Βολιβιανός; Ο καταπιεσμένος ιθαγενής, διεκδικώντας την ιστορική συνέχεια με ό,τι υπήρχε εκεί (ή ό,τι φαντάζεται πως υπήρχε) πιού πριν «δρυθεί» η Βολιβία; Ή ο «λευκός» γαιοκτήμονας που διεκδικεί ιστορική συνέχεια με όσους έφτιαξαν τη Βολιβία όπως είναι; Εσφαλμένες προσεγγίσεις. Στην πρόσφατη ιστορία διαπιστώνουμε ότι οι εθνικές ιδέες, οι «πατρίδες» και η ενότητα σε εθνικά συμφέροντα, είτε με φυλετική τεκμηρίωση είτε με ιστορική, δεν ωφέλησαν ποτέ τους κοινωνικά αδικημένους. Καλύτερη απάντηση στον ρατσισμό είναι η κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων. Μπορούμε να ελπίζουμε, ωστόσο, ότι κοινωνικές συγκρούσεις σαν της Βολιβίας θα οδηγήσουν σε νέες συλλογικότητες, καταργώντας τις παλιές όσο και τον ατομισμό του χρήματος.

Κρίτων Ηλιόπουλος

Η διελκυστίνδα της Βολιβίας

23

Ρατσισμός, εξουσία και επανάσταση στη Βολιβία

24

Οι δραστηριότητες της πρεσβείας πάνω ολοένα και πιο φανερές

26

Εκουαδόρ: νέο Σύνταγμα

29

Ειδήσεις: Βενεζουέλα,

30

Ειδήσεις: Ονδούρα: το έκτο μέλος της ALBA

31

ΠΟΛΙΤΙΚÁ

23

Ρατσισμός, εξουσία και επανάσταση στη Βολιβία

του Αδόλφο Τζίλι από την εφημερίδα *La Jornada*

«Το πρόβλημα στη Βολιβία είναι ότι η χώρα ζει μια διαδικασία μεταρρυθμίσεων χωρίς να βγει από τα πλαίσια της δημοκρατίας, όμως τόσο η αντιπολίτευση όσο και η κυβέρνηση μιλούν σα να ήταν επανάσταση», δήλωσε ο Μάρκο Αουρέλιο Γκαρσία, στενός συνεργάτης του Λούλα για διεθνή θέματα, σύμφωνα με το άρθρο του Χοσέ Νάτανσον στην Página 12 [σ.τ.μ.: αργεντίνικη εφημερίδα].

Δεν θα πάρω τη φράση κατά γράμμα, αλλά το ειρωνικό ύφος της δήλωσης του Μάρκο Αουρέλιο Γκαρσία, ανθρώπου έξυπνου και πληροφορημένου, που διαπιστώνει ότι οι δύο πρωταγωνιστές της σύγκρουσης στη Βολιβία νομίζουν ότι πρόκειται για επανάσταση. Αυτή η πεποίθηση είναι η καλύτερη απόδειξη ότι πράγματι είναι επανάσταση. Ο αντιπρόεδρος Άλφαρο Γκαρσία Λινέρα, αντιθέτως, είπε ότι είναι σε εξέλιξη «μια διεύρυνση των ελίτ, μια εξάπλωση δικαιωμάτων και μια αναδιανομή του πλούτου. Αυτό, στη Βολιβία, είναι μια επανάσταση».

Έχει κάποιο δίκιο: στη Βολιβία και μόνο αυτό θα ήταν επανάσταση, όπως της Νικαράγουας το 1979. Όμως αυτό που συμβαίνει είναι κάτι πολύ πιο βαθύ και πάει πιο μακριά από τις ελίτ, πιο πέρα από την πολιτική και την οικονομία. Είναι αμφισβήτηση των ίδιων των βάσεων της ιστορικής εξουσίας αυτών των ελίτ, παλιών και νέων. Έρχεται από πολύ χαμηλά, το κινεί μια αρχαία οργή και δεν θα το σταματήσουν οι σφαγές των φασιστικών ορδών, ούτε οι εύθραυστες συμφωνίες της κυβέρνησης με τους περιφερειαρχες της Ημισελήνου.

Η σφαγή στο Πάντο, με πάνω από 30 αγρότες δολοφονημένους εν ψυχρώ

από τους πληρωμένους φονιάδες της λευκής μειοψηφίας, και οι ανατριχιαστικές σκηνές ταπείνωσης, πόνου και αιμασμού των ιθαγενών στην πλατεία της Σούκρε και τους δρόμους της Σάντα Κρους από τις φασιστικές συμμορίες νέων, λένε σε όλη τη Βολιβία ότι η λευκή μειοψηφία ξέρει καλά τι παίζεται: η εξουσία της δεν είναι διαπραγματεύσιμη, κανείς δεν πρέπει να βάλει χέρι στη γη τους, στο δικαίωμά τους στη δεσποτική εξουσία που στηρίζεται στο χρώμα του δέρματος και όχι στην ψήφο των πολιτών. Η λευκή μειοψηφία δεν είναι διατεθειμένη να «διευρύνει» με κανέναν τρόπο αυτό το κυριαρχικό της δικαίωμα και, επιπλέον, στηρίζεται σε τμήματα του λευκού πληθυσμού που ως μοναδική «ιδιοκτησία» έχουν το χρώμα του δέρματός τους. Και πολύ λιγότερο διαθέσιμη είναι να αναδιανείμει ιδιοκτησίες ή πλούτη.

Η δεξιά της Βολιβίας, οι παλιές και νέες ελίτ, οι ιδιοκτήτες και κύριοι της γης και των ανθρώπων, ηττήθηκαν από την τεράστια λαϊκή και ιθαγενική εξέγερση, που άρχισε με τον πόλεμο του νερού, το 2000, και κορυφώθηκε με την εξέγερση του Ελ Άλτο, τον Οκτώβρη του 2003. Κατέληξε στην εκλογή του Έβο Μοράλες στην προεδρία της χώρας τον Γενάρη του 2005. Το νέο Σύνταγμα, που μένει να επικυρώθει με δημοψήφισμα, καθώς και άλλα μέτρα της κυβέρνησης, ήταν βήματα για να κατοχυρωθεί η νέα κυβέρνηση σε θεσμικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο.

Αυτή η πορεία εγκρίθηκε για άλλη μια φορά από τη συντριπτική πλειοψηφία του λαού στο δημοψήφισμα της 10ης Αυγούστου: 67% των ψήφων, δηλαδή περισσότερο από τα δύο τρίτα, και σε ορισμένες περιοχές, όπως στο Αλτιπλάνο, ξεπερνούσε το 85%. Η κυριαρχη λευκή μειοψηφία στην ανατολική πλευρά εξεγέρθηκε και με μανία και λύσσα αγνοεί αυτά τα αποτελέσματα και απειλεί με απόσχιση.

Αυτή η μειοψηφία ξέρει καλά ότι δεν πρόκειται απλώς για «διευρύνσεις της δημοκρατίας» αλλά για μια επανάσταση που αμφισβήτησε την εξουσία της και τα προνόμια της, το «κληρονομικό πλέγμα σχέσεων» της δεσποτικής κυριαρχίας της. Διότι μια επανάσταση είναι μια από εκείνες τις κορυφαίες στιγμές όπου ο ξεσηκωμένος λαός χτυπά τις ίδιες τις βάσεις της καταπίεσης, προσπαθεί να την καταστρέψει και καταφέρνει να χαράξει μια διαχωριστική γραμμή απ' όπου περνάει η καταπίεση στη δεδομένη κοινωνία.

Δεν πρόκειται για τη γραμμή που χωρίζει κυβερνώντες από κυβερνώμενους - το πολιτικό ζήτημα- αλλά για εκείνη που χωρίζει καταπιεστές και υποταγμένους. Ο κλασικός ορισμός της κοινωνικής επανά-

στασης περιλαμβάνει ακριβώς αυτή την ανατροπή της κοινωνικής εξουσίας, και όχι μόνο της πολιτικής ή της οικονομικής.

Αυτή η διαχωριστική γραμμή είναι σαφής και βαθιά στη Βολιβία. Δεν είναι μόνο μια ταξική κυριαρχία, η οποία επίσης υπάρχει. Είναι κυρίως μια φυλετική εξουσία διαμορφωμένη από την Αποικιοκρατία, η οποία ενισχύθηκε από την ολιγαρχική δημοκρατία από το 1825 και μετά.

Σ' αυτή τη φυλετική κυριαρχία, για να είσαι πολίτης με πλήρη δικαιώματα πρέπει να είσαι λευκός ή αφομοιωμένος μιγάς. Για να γίνει πολίτης, ο Ινδιάνος πρέπει να πάψει να είναι Ινδιάνος, να φέρεται και να θωρεύται από τους άλλους ως λευκός. Να διακόψει σχέσεις με τη συγκεκριμένη ιστορική του κοινότητα, τους Αϊμάρα, τους Κέτσουα, τους Γκουαραΐ και τις άλλες ιθαγενικές κοινότητες. Πρέπει να μπει υποταγμένος σαν νεοφερμένος στην αφηρημένη κοινότητα των πολιτών της Δημοκρατίας. Δεν έχει ελπίδα ν' αλλάξει η Δημοκρατία και να γίνει όπως ο λαός του. Απαιτούν από τους ανθρώπους ν' αλλάξουν τα ονόματά τους, να παραιτηθούν από την ιστορία τους και να γίνουν όπως οι άλλοι, στη Δημοκρατία των Λευκών, των πλούσιων, των μορφωμένων, των ισπανόφωνων, όπου, κατά τα άλλα, το άσβηστο χρώμα του δέρματός τους θα καταδικάζει πάντα αυτές τις γυναίκες και τους άντρες σε μια δεύτερη κατηγορία πολιτών. Τέτοια είναι η φύση αυτής της εξουσίας.

Η δύναμη της σημερινής επανάστασης στη Βολιβία τροφοδοτείται από έναν αρχαίο πολιτισμό, τον οποίο αρνούνται οι νόμοι αλλά διατηρείται στις γλώσσες, στις συνήθειες, στις πεποιθήσεις, στην αλληλεγγύη και στις κοινότητες, τόσο της υπαίθρου όσο και των πόλεων.

Τους υποταγμένους με το μελαχρινό δέρμα δεν τους έφεραν από άλλη γη. Υπήρχαν εκεί, ήταν και εξακολουθούν να είναι ο γηγενής πολιτισμός. Ο κινηματογραφιστής Χόρχε Σανχινές, σε μια αξέχαστη ταινία, τον αποκάλεσε «Το παράνομο έθνος». Ο Γκιγιέρμο Μπονφίλ τον ονόμασε εδώ «Βαθύ Μεξικό: ο αποκήρυγμένος πολιτισμός». Ακολουθώντας τα βήματά του, εγώ τον ονόμασα «ένας υποταγμένος πολιτισμός», στο βιβλίο μου «Ιστορία κόντρα στο ρεύμα».

Παράνομοι, αποκηρυγμένοι ή υποταγμένοι, το κοινωνικό και πολιτισμικό πλέγμα αυτών των αυτοχθόνων πολιτισμών φαίνεται τη στιγμή που οι κληρονόμοι τους και οι φορείς τους οργανώνουν εξεγέρσεις και επαναστάσεις, διότι αυτές οι εξεγέρσεις και οι ανατροπές έχουν τόσο βαθιές ρίζες όσο βαθιά είναι η καταπίεση της μητρικής φυλής.

Η δύναμή τους προέρχεται επίσης από το κληρονομημένο πλέγμα σχέσεων εξουσιαστών και υποταγμένων που εξεγείρονται για να κατακτήσουν όλα τα δικαιώματα που η τωρινή φυλετική Δημοκρατία τους αρνείται ή τους περικόπτει: την αξιοπρέπεια και τον σεβασμό, τους χώρους ελευθερίας και οργάνωσης, τους φυσικούς πόρους της γης τους, την παιδεία, την υγεία, όλα όσα θα δημιουργούσε ο κοινωνικός ιστός σε μια Δημοκρατία ίσων.

Το παλιό δημοκρατικό σύνθημα «ελευθερία-ισότητα-αδερφοσύνη» έχει σ' αυτές τις εξεγέρσεις το δίδυμό του: «γηδικαιοσύνη-αλληλεγγύη». Γιατί δεν υπάρχει, σ' αυτά τα γεωγραφικά πλάτη, ελευθερία χωρίς διανομή της γης, δεν υπάρχει ισότητα χωρίς δικαιοσύνη για όλους, ούτε αδερφοσύνη χωρίς εσωτερική αλλη-

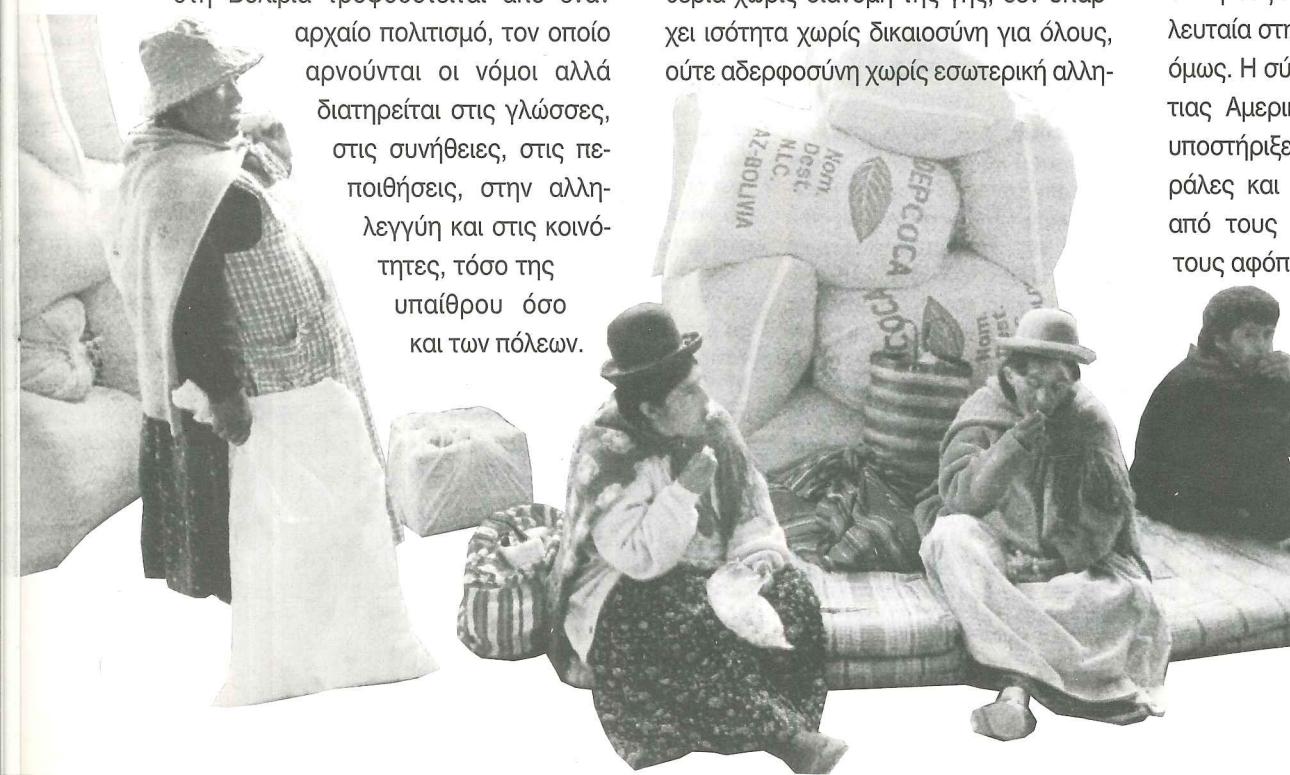
λεγγύη στις πολλαπλές κοινότητες και σε όλη την κοινότητα αυτού του έθνους από έθνη που είναι η Βολιβία. Δεν πρόκειται απλώς για μια νέα πολιτική και οικονομική τάξη. Πρόκειται γι' αυτό που στις βολιβιανικές συνθήκες θα αποτελούσε μια νέα κοινωνική διάταξη. Γι' αυτό ξεσπούν με κτηνώδη βία οι αντιδράσεις των προνομιούχων μειοψηφικών ομάδων και των πληρωμένων φονιάδων τους, όπως στο Πάντο, στη Σάντα Κρους, στην Τσουκισάκα.

Όλη η Βολιβία, και ειδικότερα η ιθαγενής και λαϊκή Βολιβία που νίκησε συντριπτικά στο δημοψήφισμα, είδε στην τηλεόραση και άκουσε στο ραδιόφωνο αυτήν τη δολοφονική βία που ασκείται πάνω στους αδερφούς και τις αδερφές τους. Αυτές οι εικόνες τούς έδειξαν πάλι, καλύτερα από όλες τις διαλέξεις, αυτό που ήδη γνώρισαν και έζησαν στο πετσί τους οι γονείς και οι παππούδες τους. Είδαν ζωντανά και έγχρωμα την απειλή επιστροφής του παρελθόντος.

Δεν θα το επιτρέψουν. Έχουν αρκετή εμπειρία και οργάνωση για να ξέρουν πώς να απαντήσουν στη βία με τη βία, εάν οι κυβερνήτες τους, από τους οποίους περιμένουν αλλά και απαιτούν, δεν σταματήσουν και δεν τιμωρήσουν τους εγκληματίες, τη μοναδική λογική και αποτελεσματική διέξοδο που θα μπορούσε να προκύψει από τις διαπραγματεύσεις με το σημερινό συσχετισμό των αντίπαλων δυνάμεων.

Η απέλαση του πρέσβη της Ουάσινγκτον, επειδή συνωμοτούσε με τη ρατσιστική δεξιά, συνέβαλε στο να μπει η τελευταία στη θέση της. Δεν την καλμάρισε όμως. Η σύσκεψη των προέδρων της Νότιας Αμερικής στο Σαντιάγο της Χιλής υποστήριξε την κυβέρνηση του Έβο Μοράλες και αφαίρεσε ορισμένες ελπίδες από τους πραξικοπηματίες. Όμως δεν τους αφόπλισαν ούτε τους έδεσαν τα χέρια. Μάλιστα έχουν και συμμάχους σ' αυτές τις χώρες.

Ωστόσο, δεν παίζουν μόνο οι κυβερνήσεις. Στη Βολιβία οι λαϊκές και ιθαγενικές οργανώσεις στα ανατολικά, στο οροπέδιο και στις κοιλάδες είναι σε κινητοποίηση και

ορισμένες είναι, κυριολεκτικά, επί ποδός πολέμου. Δεν δείχνουν διατεθειμένες να παραιτηθούν ή ν' αφήσουν να δοθεί λύση σε κλειστά τραπέζια διαπραγματεύσεων μεταξύ της κυβέρνησης και των φονιάδων τοπικών κυβερνητών.

Μια διακήρυξη του Μεγάλου Λαού Τσικιτάνο, στα ανατολικά, αποφάσισε στις 15 Σεπτέμβρη ότι «η ανοχή έχει φτάσει στα όριά της και η αίσθηση επιβίωσης και οργής του λαού Τσικιτάνο αναγεννιέται για να πολεμήσει μέχρι τέλους για τη Γη του, την Αξιοπρέπεια και την Αυτονομία των Ιθαγενών». Συνεπώς, αποφασίζει «να επιβεβαιώσουμε τη συνείδησή μας και τον ακατάβλητο αγώνα μας για να υπερασπίσουμε τα αποτελέσματα της συντακτικής διαδικασίας, η οποία συμπεριλαμβάνει ιστορικές μας διεκδικήσεις [...] ώστε ποτέ πια να μη γίνουμε σκλάβοι ούτε υπηρέτες των ομάδων της ολιγαρχίας και των γαιοκτημόνων της Σάντα Κρους!». Και «τονίζουμε στις πολιτικές και τοπικές αρχές της πε-

ριφέρειας Σάντα Κρους ότι οι αναγνωρισμένες ιθαγενικές περιοχές και σε διαδικασία εξυγίανσης, είναι αδιαπραγμάτευτες, αμετάκλητες και αδιαμφισβήτητες».

Μια δήλωση των Κοινωνικών Οργανώσεων Ανατολικής Βολιβίας απαιτούσε στις 17 Σεπτέμβρη «από το Κοινοβούλιο και την εθνική Κυβέρνηση να μην αγγίξει το νέο Πολιτικό Σύνταγμα του Κράτους, που εγκρίθηκε στο Ορούρο στις 9 Δεκεμβρίου του 2007, ειδικά το κεφάλαιο των αυτόνομων επαρχιών, διότι εκεί βρίσκονται οι βασικές διεκδικήσεις περισσότερων από 25 χρόνων αγώνα. Οι νεκροί μας και εμείς, οι ταπεινωμένοι και καταδιγμένοι, παλεύουμε, διεκδικούμε και πεθαίνουμε για την απελευθέρωσή μας και για όλο τον λαό της Βολιβίας».

Μια καταγγελία του Συντονιστικού Οργάνου των Εθνοτήτων της Σάντα Κρους, στις 17 Σεπτέμβρη, λέει: «Αυτοί που επιτέθηκαν στα γραφεία μας είναι βαλτοί και πληρωμένοι από τους λαθρέμπορους της γης, τους τσιφλικάδες και

τους δουλοκτήτες, που σκλαβώνουν τους ιθαγενείς αδερφούς μας, και από τον Κυβερνήτη, τον Δήμαρχο και τις Επιτροπές Πολιτών, οι οποίοι αρνούνται το ιστορικό μας αίτημα που θέτει το Νέο Σύνταγμα: αυτόνομες περιοχές ιθαγενών, χωρίς υποταγή σε κανένα επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, αίτημα αδιαπραγμάτευτο διότι είναι η βάση της απελευθέρωσής μας ως λαών».

Σ' αυτό το πεδίο, με μια επανάσταση στην οποία οι επαναστάτες και οι πρωταγωνιστές της δεν είναι διατεθειμένοι να την αφήσουν να ηττηθεί και δεν τη διαπραγματεύονται, όποιο κι αν είναι το κόστος και η βία που επιβάλλουν γαιοκτήμονες και ρατσιστές, βρίσκονται οι συγκρούσεις στη Βολιβία. Ίσως να μην υπάρχει άμεση διέξοδος. Όμως, όπως τον Οκτώβρη του 2003, αν οι μεν δεν υποχωρήσουν στη διέξοδο που προτείνουν οι δε, η λύση θα δοθεί στους δρόμους και στα χωράφια. Αυτός είναι ο κύριος λόγος που ανησυχούν οι γειτονικές χώρες.

μετάφραση: Κρίτων Ηλιόπουλος

Οι δραστηριότητες της πρεσβείας ήταν ολοένα και πιο φανερές

Ο Πάμπλο Μαμάνι είναι κοινωνιολόγος, εργάζεται ως καθηγητής του Αυτόνομου Δημόσιου Πανεπιστημίου του Ελ Άλτο (UEPA).

Είναι Αίμαρα στην καταγωγή, όπως ο πρόεδρος Έβο Μοράλες. Συγγραφέας βιβλίων όπως: *Η κραυγή του πλήθους*,

Συνοικιακές Μικροκυβερνήσεις και Ιθαγενικές Γεωπολιτικές. Τώρα συμψεχεί στη γραμματεία των Κοινωνικών Κινημάτων για την Κοινωνική Αυτοδιάθεση.

Σ' αυτή τη συζήτηση, αναλύει τα πιθανά σενάρια κατάληξης της κρίσης και επισημαίνει ότι οι νοτιοαμερικανικές χώρες «έπαιξαν έναν θεμελιώδη ρόλο στη στήριξη της δημοκρατίας στη Βολιβία».

Συνέντευξη του Πάμπλο Μαμάνι στον Μανουέλ Μπαρριέντος περιοδικό *Debate*, 19/9/2008

Ο πρόεδρος Έβο Μοράλες θριάμβευσε στο δημοφήφισμα. Γιατί όμως εκτραχύθηκαν οι παραστρατιωτικές ομάδες στα ανατολικά;

Ουσιαστικά πρόκειται για ένα αυταρχικό και δικτατορικό στοίχημα της δεξιάς γιατί γνωρίζει ότι σήμερα δεν έχει ηθικά και πολιτικά επιχειρήματα και εξακολουθεί να χάνει κοινωνική βάση στις ίδιες τις περιοχές της. Οι άνθρωποι αυτοί ξέρουν ότι δεν θα κερδίσουν με δημοκρατικούς όρους, γι' αυτό προσπαθούν να επηρεάσουν βίαια τις πιο ευάλωτες ομάδες της χώρας, τμήματα των αγροτών και των ινδιάνων, χωρίς λογικά επιχειρήματα αλλά με βία, κακοποίηση, με τη γενοκτονία.

Γιατί η περιφέρεια του Πάντο αποτέλεσε την κυριότερη εστία των ενεργειών τους;

Πρόκειται για μια περιοχή αραιοκατοικημένη αλλά με μεγάλη πολιτική σημασία, γιατί εκεί η δεξιά έχει μεγάλη βάση. Επιπλέον, το Πάντο είναι απομακρυσμένο από το πολιτικό κέντρο της χώρας, η πρόσβαση είναι πολύ δύσκολη από τον εθνικό δρόμο και η συγκοινωνία γίνεται μόνο μέσω αέρος. Είναι πολύ πιο εύκολο, λοιπόν, γι' αυτές τις ομάδες να ενεργούν υπ' αυτές τις συνθήκες στις εσχατιές του κράτους. Επίσης, όμως, και στη Σάντα Κρους υπάρχουν ομάδες του ίδιου επιπέδου και πριν από έξι ή επτά χρόνια υπήρξε μια παρόμοια σφαγή στην Ταρίχα, εκτελεσμένη από ένοπλες ομάδες των γαιοκτημόνων.

Πρόκειται για αυτονομιστικές ομάδες ή χωριστικές; Μπορεί να υπάρχουν διαφορές, αλλά και στην πρώην Γιουγκοσλαβία οι διαμαρτυρίες ξεκίνησαν με το αίτημα της αυτονομίας και αργότερα έγινε το επόμενο βήμα της διάσπασης ή της ανεξαρτησίας της κάθε μιας από τις περιφέρειες. Εδώ, στη Βολιβία, είναι ξεκάθαρο ότι θέλουν να χρησιμοποιήσουν το ίδιο σχήμα ή και την ίδια μέθοδο.

Γιατί; Η αυτονομία μπορεί να είναι μέρος της διαδικασίας αποκέντρωσης ενός κράτους στην πιο ριζοσπαστική της μορφή, της δυνατότητας να μοιραστεί η εξουσία με οριζόντιο τρόπο ανάμεσα στην κεντρική κυβέρνηση και τις περιφέρειες ή τις διοικήσεις. Αν συνδέεται με τις λειτουργίες ενός και μοναδικού κράτους, η αποκέντρωση δεν είναι κακή από μόνη της. Εντούτοις, το θέμα συζήτησης είναι ο τρόπος που η δεξιά ενήργησε για να επιβάλει την αυτονομία, η νομοθεσία που επιδιώκει, η ξεκάθαρη προοπτική απόσχισης.

Ποια είναι η γνώμη σου για τη συνταγματική αναθεώρηση σε σχέση με τις αυτονομίες;

Αυτό το Σύνταγμα αναγνωρίζει διάφορα επίπεδα αυτονομίας: τη διοικητική, την ιθαγενική, τη δημοτική. Εάν θεωρητικά λέσι ότι όλες έχουν την ίδια ιεραρχία, υπάρχει μια αντίφαση, γιατί ορίζει επίσης ότι οι υπόλοιπες αυτονομίες εξαρτώνται από τις διοικητικές αυτονομίες των περιφερειών. Η ιθαγενική αυτονομία απομένει αρκετά αποδυναμωμένη. Όπως και να 'χει, αποτελεί ένα βήμα προς τα μπρος. Πρόκειται για ένα ενδιάμεσο Σύνταγμα ανάμεσα σε αυτό που έχουμε, που είναι φιλελεύθερο και αποκιακό, και σε αυτό που τα κοινωνικά κινήματα περίμεναν, ένα ιθαγενικό και λαϊκό.

Εκτιμάς ότι υπάρχουν περιθώρια για διάλογο ανάμεσα στην εθνική κυβέρνηση και τους κυβερνήτες των ανατολικών περιφερειών;

Πιστεύω ότι η επιδίωξη του διαλόγου μπορεί να ειδωθεί από δύο πλευρές. Από τη μια, ίσως να πρόκειται για στρατηγική χαλάρωσης εκ μέρους της δεξιάς. Εκείνοι έχουν τη Διεθνή Έκθεση της Σάντα Κρους σ' αυτές τις δύο εβδομάδες –από τις 19 ως τις 28 του Σεπτέμβρη– και δεν επιθυμούν να χάσουν τον οικονομικό τζίρο εκατομμυρίων που διακινεί-

ται σ' αυτή την έκθεση. Έτσι, αφήνουν ανοιχτή την πιθανότητα να διαπραγματευτούν με την κυβέρνηση. Η δεύτερη εκτίμηση για τον διάλογο θα μπορούσε να βασιστεί στην ηθική, την πολιτική και την κοινωνική ήπτα, που έχει υποστεί αυτή την περίοδο η δεξιά. Άλλα πρέπει να μείνει καθαρό ότι οι νεκροί, η βία και η ληστεία δεν αποτελούν μέρος των διαπραγματεύσεων, σε καμιά περίπτωση.

Τι ρόλο έχουν παίξει τα κοινωνικά κινήματα των ιθαγενών σε αυτή την κρίση;

Η παρουσία των κινημάτων ήταν ζωτικής και αποφασιστικής σημασίας. Συνεισφέραν με παρουσία κόσμου και κινητοποίηση, με διαδηλώσεις και αποκλεισμό των δρόμων. Με τη μεγάλη τους ποικιλομορφία, τα κοινωνικά κινήματα αντιπροσωπεύουν τον πυρήνα του αγώνα στη Βολιβία και μοιράζονται έναν ορίζοντα σε μια νέα χώρα, πιο δημοκρατική, ιθαγενική, ελεύθερη και χωρίς ξένες ή νεοφιλελεύθερες επιβουλές. Στήριξαν την κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην περιφέρεια του Πάντο για να επιβληθεί το κράτος δικαίου και οι Ινδιάνοι αγρότες να μη δολοφονούνται με τέτοια αγριότητα, όπως συνέβη τις τελευταίες εβδομάδες. Επίσης, στήριξαν την αποπομπή του πρέσβη των Ηνωμένων Πολιτειών Φίλιπ Γκόλντμπεργκ.

Τι επίδραση είχε η δραστηριότητα της βορειοαμερικανικής πρεσβείας στις ταραχές;

Οι πράξεις της πρεσβείας δεν είναι πάντα φανερές αλλά, τις τελευταίες εβδομάδες, η δράση του Γκόλντμπεργκ γίνοταν κάθε φορά πιο προφανής. Συναντιόταν δημόσια και ανοιχτά με τμήματα της αντιπολίτευσης, όπως τους κυβερνήτες της Σάντα Κρους και της Σούκρε, ενώ δεν έκανε το ίδιο με υπαλλήλους της εθνικής κυβέρνησης. Οπότε, υπάρχουν υπερβολικά πολλά δεδομένα για να σκεφτεί κανείς ότι οι ΗΠΑ βρίσκονται πίσω από όλες αυτές τις ταραχές και τη βία στα ανατολικά, καθώς και ότι οργάνωναν συνομωσία και έφαχναν τρόπους για να διαιρέσουν τη χώρα.

Πώς εκτιμάς τη θέση που πήραν οι χώρες της περιοχής;

Η διεθνής κοινότητα έπαιξε βασικό ρόλο στήριξης της δημοκρατίας. Διάφορες κυβερνήσεις της περιοχής στήριξαν δημόσια και ανοιχτά τον αγώνα των κοινωνικών κινημάτων στη Βολιβία, όπως συνέβη στην περίπτωση της Βραζιλίας, του Εκουαδόρ, της Βενεζουέλας, της Αργεντινής, καθώς και της Ονδούρας, όπου δεν αναμενόταν μια τέτοια θέση. Η στήριξη των δημοκρατικών κυβερνήσεων προοδευτικού προσανατολισμού είναι θεμελιώδες

ζήτημα για τη Βολιβία αυτές τις στιγμές, γιατί αν, αντίθετα, είχαμε στην περιοχή διαφορετικά κυβερνητικά σχήματα, θα βρισκόμασταν σε μια κατάσταση περιχαράκωσης. Πιστεύω ότι και στο μέλλον θα συνεχίσουν να παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για να μην έχουν καθόλου στήριξη η δεξιά και οι ομάδες νεοναζί.

Πώς γίνονται αντιληπτές στα λαϊκά και ιθαγενικά τμήματα οι δηλώσεις του Βενεζολάνου προέδρου Ούγκο Τσάβες, σχετικά με την κατάσταση που διανύει η Βολιβία;

Είμαι ειλικρινής και, κατά κάποιον τρόπο, συνήθως δεν συμφωνώ με τον πρόεδρο Τσάβες. Εμείς οι Αιγάρα δεν βλέπουμε τον Σιμόν Μπολίβαρ ως τον μεγάλο απελευθερωτή της πατρίδας, γιατί ήταν εκείνος που διέλυσε με διάταγμα, το 1825, το αϊγιού (ayllu), το σύστημα κοινωνικής οργάνωσης κοινοκτημοσύνης της γης των λαών των Άνδεων. Ενδεχομένως ο Μπολίβαρ να σκέφτηκε ότι με την ατομική ιδιοκτησία θα καταργούνταν ορισμένες συνθήκες καταπίεσης, αλλά μας έδωσε ένα σκληρό χτύπημα. Γι' αυτό κι εμείς οι ιθαγενείς δεν βλέπουμε με καλό μάτι τον Τσάβες όταν αναφέρεται στη μορφή του Μπολίβαρ. Αντιθέτως, συμμεριζόμαστε τη δήλωσή του ότι ο βολιβιάνικος στρατός δεν ενήργησε την κατάλληλη στιγμή μπροστά σε προφανείς πραξικοπηματικές πράξεις.

Πώς θα ενεργήσουν οι Ένοπλες Δυνάμεις αν συνεχίσουν οι ταραχές;

Οι Ένοπλες Δυνάμεις σήμερα έχουν ένα πολιτικό πλαίσιο που δεν τους επιτρέπει να σκεφτούν τίποτα άλλο εκτός από τη στήριξη του Συντάγ-

Τι ρόλο μπορεί να παίξει ο αντιπρόεδρος Άλβαρο Γκαρσία Λινέρα, ως κανάλι διαλόγου με τα μεσαία στρώματα;

Η έννοια της μεσαίας τάξης είναι μια κατηγορία πολύ αμφίσημη στη Βολιβία, γιατί υπάρχουν μεσαία στρώματα ιθαγενών αρκετά ισχυρά και ευκατάστατα, ή που ασκούν ελεύθερα επαγγέλματα. Και υπάρχει άλλο τμήμα της μεσαίας τάξης των μιγάδων και των λευκών. Αυτά τα δύο στρώματα δεν έχουν την ίδια άποψη. Η παρουσία του Γκαρσία Λινέρα πάντα θα είναι ζωτικής σημασίας στον συμβολικό και πολιτικό σχεδιασμό, ως σύνδεσμος με τη μεσαία τάξη των λευκών ή των μιγάδων, στην προσπάθεια να την εντάξει ή, τουλάχιστον, να τη συμπεριλάβει στη διαδικασία αλλαγής. Η παρουσία του είναι πολύ σημαντική, παρόλο που τα στρώματα των ιθαγενών και των αγροτών δεν τον εκτιμούν τόσο όσο τον Έβο.

Είναι πολύ ψηλά τα επίπεδα ρατσισμού στη μεσαία τάξη των λευκών και μιγάδων;

Η ελίτ της Βολιβίας ήταν πάντα πολύ ρατσιστική. Γι' αυτήν, ιθαγενής εξακολουθεί να σημαίνει καθυστέρηση και όχι πολιτισμός, κάτι που είναι απαραίτητο να καταπολεμηθεί και εξολοθρευτεί. Τα μεσαία στρώματα, κατά κάποιον τρόπο, δεν αποδέχονται αυτόν τον ρατσισμό. Κάτι επίσης βέβαιο είναι ότι μεγάλο κομμάτι αυτής της μεσαίας τάξης έχει αποκτήσει άλλον τρόπο έκφρασης μέσα από την προσέγγιση της με τον ιθαγενικό κόσμο. Έχουν ριχτεί γέρφυρες και, εδώ και πολύ καιρό, ο φόβος της, ο τρόμος για τον ιθαγενή, μειώνεται κατά κάποιον τρόπο. Κατανοούν τη συμβίωση με τον άλλον και ότι αυτή τη στιγμή οι ιθαγενείς έχουν την ηθική δύναμη να κυβερνήσουν.

Ποιες είναι οι προβλέψεις σου για το πολιτικό σκηνικό τους επόμενους μήνες;

Εκτιμώ ότι υπάρχουν τρία πιθανά σενάρια. Το πρώτο είναι να υπάρξει ένα είδος συμφωνίας ανάμεσα στο νέο Σύνταγμα και στην αυτονομιστική νομοθεσία για να πραγματοποιηθεί, μετά τη συνάντηση, μια μετριοπαθής μεταρρύθμιση της χώρας. Το άλλο, ότι η δεξιά θα εξακολουθήσει να παίζει το πολιτικό της παιχνίδι και να επιδίδεται σε βίαιες ενέργειες και με αυτή τη μεθοδολογία θα μπορέσει να επιβάλει στο σύνολο της κοινωνίας μια δικτατορία. Το τελευταίο σενάριο βασίζεται στην πιθανότητα, με τη φθορά της δεξιάς, τα κοινωνικά κινήματα και οι κοινωνικές οργανώσεις των πολιτών –όχι μόνο της περιοχής των Άνδεων αλλά επίσης στην Αμαζονία, στα ανατολικά, όπου αυτό τον καιρό είχαμε έναν ξεσηκωμό των κοινοτήτων και των συνδικάτων– να μπορέσουν να επιβληθούν στη δεξιά και να ριζώσει ένα νέο πολιτικό και κοινωνικό σύστημα στη Βολιβία.

Ποιο από όλα τα σενάρια πιστεύεις ότι έχει τις μεγαλύτερες πιθανότητες;

Πιστεύω ότι η κατάσταση θα παιχτεί ανάμεσα στο πρώτο και στο τρίτο σενάριο, γιατί, ακόμη κι αν η δεύτερη επιλογή θριαμβεύσει, με το σημερινό εσωτερικό και πολιτικό πλαίσιο θα είναι πολύ δύσκολο να επιβληθεί η δεξιά. Τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον.

μετάφραση: Μαρία Ουζουνή

ματος. Επιπλέον, σήμερα δεν θα υπήρχε ευνοϊκό διεθνές πλαίσιο αν κάποιος στρατιωτικός τολμούσε να κάνει κάτι σενάριο στο δημοκρατικό σύστημα. Στον στρατό υπάρχει μια ιεραρχία με βάση εθνική, φυλετική. Τα ανώτερα πόστα ανήκουν στους λευκούς και τους μιγάδες. Στις βαθμίδες των υπαξιωματικών είναι μιγάδες και ιθαγενείς ή αγρότες. Και ο στρατός είναι ιθαγενικός και αγροτικός. Αν οι στρατηγοί ενεργούσαν ενάντια στη δημοκρατική κυβέρνηση θα κρίνονταν πολύ αυστηρά από τον ίδιο τον στρατό.

Πώς αναλύεις την προεδρία του Μοράλες; Είναι μια κυβέρνηση με πρόεδρο ιθαγενή, αλλά η κυβέρνηση η ίδια δεν είναι ιθαγενική. Δεν υπάρχει μεγάλη παρουσία ιθαγενών στη Βουλή. Ωστόσο, σε σύγκριση με τους νεοφιλελεύθερους, που πάντα εκμεταλλεύονταν τα αποθέματα του κράτους και την κοινωνία, ο Έβο Μοράλες είναι σημείο αναφοράς ύψιστης σημασίας για τους ιθαγενικούς λαούς και τα λαϊκά στρώματα στις αισικές περιοχές και την ύπαιθρο, που είναι και η μεγάλη πλειοψηφία. Γι' αυτό, αντιπροσωπεύει μια ηθική και πολιτική βάση για να χτυπηθεί η δεξιά.

Εκουαδόρ: νέο Σύνταγμα

του Ντέσιο Ματσάδο
εφημερίδα Diagonal, τ. 86

Μετά το δημοψήφισμα για την έγκριση του νέου Συντάγματος, καλλιεργείται στο Εκουαδόρ και ειδικότερα στην πόλη του Γκουαγιαγκίλ μια έντονη κοινωνική πόλωση χωρίς προηγούμενο στη χώρα.

Λαϊκή Στήριξη.

Ο Ραφαέλ Κορρέα διατηρεί μεγάλη δημοτικότητα σε όλη την επικράτεια του Εκουαδόρ.

Η καμπάνια για το δημοψήφισμα του Συντάγματος πήρε χαρακτηριστικά σύγκρουσης κατά τη διάρκεια των μηνών Αυγούστου και Σεπτεμβρίου στο Εκουαδόρ. Αν και ο πρώην πρόεδρος Λούσιο Γκουτιέρρες, βασική φιγούρα της αντιπολίτευσης, διέσπειρε υποψίες για εκλογική νοθεία, ο ίδιος ο πρόεδρος της επιτροπής διεθνών παρατηρητών του ΟΕΑ (Οργανισμός των Κρατών της Αμερικής) Ενρίκε Κορρέα, το διέψευσε δημόσια λέγοντας ότι «δεν υπάρχουν ενδείξεις εκλογικής νοθείας στο Εκουαδόρ, αν και πραγματικά παρακολουθήσαμε μια καμπάνια βασισμένη στη λογική της σύγκρουσης και της δυσφήμησης του αντιπάλου».

Στις 28 του Σεπτέμβρη η διαδικασία κοινωνικής αλλαγής στο Εκουαδόρ, γνωστή ως «επανάσταση των πολιτών», βρισκόταν σε πολύ κρίσιμο σημείο. Με την ψήφιση του Συντάγματος μπαίνει σε εφαρμογή ένας από τους πιο εκτενείς καταλόγους δικαιωμάτων του κόσμου με τις ανάλογες εγγυήσεις, οι οποίες μετατρέπουν ως και τη φύση σε υποκείμενο δικαιωμάτων, κάτι εντελώς ασυνήθιστο μέχρι τώρα στα συνταγματικά σύμφωνα.

Αυτό το νέο Σύνταγμα θέτει τις βάσεις για μια συμμετοχική δημοκρατία, παρέχοντας, για παράδειγμα, τη δυνατότητα καθαίρεσης του αρχηγού του κράτους με την ψήφο του λαού. Το κείμενο εμπεριέχει βασικά δικαιώματα. Ανάμεσα σε αυτά ξεχωρίζουν το δικαίωμα στο νερό και τη διατροφή, τα δικαιώματα των εγκύων γυναικών, των γερόντων και των ιθαγενικών λαών.

Το νέο Σύνταγμα του Εκουαδόρ δίνει έμφαση στον όρο της γλώσσας Kétsoua sumak kawsay (στα ισπανικά σημαίνει «να ζεις καλά», το «ευ ζην») καθιστώντας το πρωταρχικό στόχο της δημόσιας εξουσίας. Μερικές ώρες πριν ανοίξουν οι κάλπες ο πρόεδρος Ραφαέλ Κορρέα, αναφερόμενος στην κατάσταση της χώρας, έλεγε: «είμαστε μπροστά σε μια ιστορική στιγμή. Αυτή είναι εξαιρετική ευκαιρία για να οικοδομήσουμε ένα νέο Εκουαδόρ, για το οποίο πολλές γενιές έχουμε παλέψει εδώ και χρόνια». Με παρόμοιο τρόπο η Μανουέλα Γαζέχο, μέλος της Γραμματείας των Λαών, Κοινωνικών Κινημάτων και Συμμετοχής Πολι-

τών, δήλωνε στη Diagonal: «δεν θα είναι βιώσιμο το σχέδιο του κοινωνικού μετασχηματισμού που αναπτύσσεται στο Εκουαδόρ, αν ο λαός δεν εγκρίνει το Σύνταγμα. Επιτέλους, οι εθνικές μειονότητες στο σύνολό τους αντικατοπτρίζονται στη Μάγκνα Κάρτα. Επιτέλους, οι γυναίκες, οι ιθαγενείς, οι νέγροι... θα ενδυναμωθούν. Αυτό το σχέδιο αλλαγής, δεν μπορεί πια να σταματήσει».

Η ελίτ είναι ανήσυχη

Η εκκλησία υπήρξε ένας από τους βασικούς παράγοντες της αντιπολίτευσης στην καμπάνια για το «όχι» στο Σύνταγμα. Ο αξιωματούχος της καθολικής εκκλησίας Αρρεγκί, ιερέας βασικής καταγωγής και ξεχωριστό μέλος του Opus Dei, όπως και πρόεδρος της Επισκοπικής Συνδιάσκεψης του Εκουαδόρ, εξέφρασε καθαρά την αντίθεσή του στο Σύνταγμα για τους εξής λόγους: «αυτό το Σύνταγμα θίγει τις αρχές της εκκλησίας. Είναι υπέρ της έκτρωσης, επιτρέπει το γάμο σε άτομα του ίδιου φύλου και στην εισαγωγή του επικαλείται το όνομα του Θεού μαζί με το όνομα της Πάτσα Μάμα». Κατά τον ίδιο τρόπο, η ολιγαρχία καθώς και μεγάλα τμήματα του επιχειρηματικού κόσμου, παρερμηνεύοντας τα περιεχόμενα του συνταγματικού προσχεδίου, προπαγάνδιζαν το «όχι» στο Σύνταγμα, τονίζοντας στις ομιλίες τους ότι το νέο Σύνταγμα απειλεί την ιδιωτική περιουσία, είναι κομουνιστικό, έχει διαμορφωθεί από ξένους συμβούλους που χρηματοδοτούνται από τον πρόεδρο της Βενεζουέλας Ούγο Τσάβες και, τέλος, δεν επιτρέπει τις ξένες επενδύσεις στη χώρα.

Ο Γουόλτερ Λαρρέα, εργαζόμενος στην εμπορική αλυσίδα KAI, με πολλά υποκαταστήματα σε διάφορες πόλεις του Εκουαδόρ, δηλώνει στη Diagonal: «στον εργασιακό μας χώρο, τα αφεντικά μάς απείλησαν με απόλυτη στην περίπτωση που θα ψηφίζαμε «ναι» στο Σύ-

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟΠÍA

νταγμα. Ο αδερφός μου και τα ξαδέρφια μου, που δουλεύουν σε άλλες επιχειρήσεις, δέχτηκαν επίσης απειλές».

Το Εκουαδόρ θεωρείται μια χώρα ήσυχη, παρά το γεγονός ότι ο Ραφαέλ Κορρέα είναι ο έκτος πρόεδρος της χώρας μέσα σε δώδεκα μόνο χρόνια. Πολλοί από τους προκατόχους του εκδιώχθηκαν από τα λαϊκά κινήματα και μέσα από δικαστικές διαδικασίες. Όπως δηλώνει στη *Diagonal* ο κοινωνιολόγος Τζον Αβατάρες: «η κοινωνία του Εκουαδόρ χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι δεν έχει ζήσει μεγάλα διαστήματα πολιτικής καταστολής, οι στρατιωτικοί δεν οδήγησαν σε δικτατορίες τύπου Νοτίου Αμερικής και το επίπεδο πολιτικής αντιπαράθεσης είχε, σε γενικές γραμμές, ένα χαμηλό προφίλ μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο». Συνεχίζει λέγοντας ότι «παρ' όλα αυτά, η κατάσταση αλλάζει. Η καμπάνια για το δημοψήφισμα του Συντάγματος είναι ένα εμφανές παράδειγμα ως προς αυτό. Η κοινωνία μας πολώνεται ανάμεσα σε αυτούς που είναι υπέρ ή κατά του Κορρέα και αυτό είναι ένα φαινόμενο που παρατηρείται ειδικά στο Γκουαγιαγκίλ».

«Μην προκαλείτε το Γκουαγιαγκίλ»

Ο πρόεδρος του Γκουαγιαγκίλ, Χάιμε Νεμπότ, μετατράπηκε σε βασικό εκπρόσωπο της καμπάνιας για το «όχι» στο Σύνταγμα. Υπό το σύνθημα «μην προκαλείτε το Γκουαγιαγκίλ», οργάνωσε μεγάλες μπριγάδες, που πήγαιναν «πόρτα-πόρτα» διασχίζοντας όλη την πόλη, με στόχο να πεί-

σουν τους πολίτες ότι το Σύνταγμα είναι συγκεντρωτικό και αρνητικό για την πόλη την οποία διοικεί. Το Γκουαγιαγκίλ, με δύο εκατομμύρια κατοίκους, είναι η μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη του Εκουαδόρ και έχει μετατραπεί σε προμαχώνα της παραδοσιακής ολιγαρχίας της χώρας. Ο Νεμπότ, ιστορικό μέλος του Κοινωνικοχριστιανικού Κόμματος, είναι ο εκπρόσωπος αυτής της ολιγαρχίας. Στην πραγματικότητα, μαζί με την επαρχία Σούλια της Βενεζουέλας και τις περιοχές του «μισοφέγγαρου» στη Βολιβία, το Γκουαγιαγκίλ αποτελεί ιδρυτικό μέλος της CONFILAR, της συνομοσπονδίας που συσπειρώνει τις περιοχές της Λατινικής Αμερικής που θέλουν να αποσχιστούν. Ο πρόεδρος Κορρέα προειδοποίησε πολλές φορές για τον κίνδυνο να αναπτυχθεί στο Γκουαγιαγκίλ μια κίνηση με παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτήν της Σάντα Κρους στη Βολιβία. Ο Κορρέα προειδοποιούσε για τις δηλώσεις αυτονομίας του Νεμπότ κατά τη διάρκεια της καμπάνιας: «Διαβάστε καλά αυτό που θέλει να πει η ολιγαρχία. Θέλουν να μας μετατρέψουν σε μια άλλη Βολιβία, όπου, πάρα το γεγονός ότι ο Έβο Μοράλες πήρε 68% της λαϊκής ψήφου, η αποσχιστική ολιγαρχία της Σάντα Κρους επιδιώκει να καταστρέψει τη Βολιβία γιατί ποτέ οι άνθρωποι της δεν ένιωσαν Βολιβιάνοι».

μετάφραση: Τασούλα Χεπάκη

Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις

Βενεζουέλα: η Καθολική Μεταρρυθμισμένη Εκκλησία

το διαζύγιο και οι ιερείς μπορούν να επιλέξουν αν θα δώσουν όρκο παρθενίας ή όχι. Έχει ήδη πέντε τόπους λατρείας και πάνω από 2.000 πιστούς στην πλούσια πολιτεία της Σούλια.

«Χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση, θέλουν να διαιρέσουν την καθολική εκκλησία, μπερδεύουν την πολιτική με την θρησκεία» αντέδρασε η βενεζουελάνικη καθολική ιεραρχία. Χα-

ρακτήρισε δε τα μέλη της αιφετικούς, διαφωνούντες και εγκληματίες και απείλησε τους πιστούς που σκέφτονται να προσχωρήσουν στη νέα εκκλησία με αφορισμό. «Υποστηρίζουμε το κοινωνικό πρόγραμμα της κυβέρνησης, δεν έχουμε πολιτική γραμμή, αντίθετα με εσάς», ήταν η απάντηση. Κριτική άσκησαν και η Αγγλικανική Εκκλησία και η Λουθηρανική Εκκλησία.

Ο Τσαβες βρίσκεται σε συνεχή σύγκρουση με την καθολική εκκλησία και χαρακτηρίζει τους αντιπροσώπους της ελιτιστές που υποστηρίζουν την ολιγαρχία και αγνοούν τους φτωχούς της χώρας. «Αργόσχολοι και νοητικά καθυστερημένοι, μερικοί έχουν τον διάβολο κάτω από το ράσο τους» ήταν τα περσινά σχετικά σχόλια του.

Ματούλα Παπαδημητρίου

Πηγές: www.kaosenlared.net, Prensa Latina.

Η Ονδούρα: το έκτο μέλος της ALBA

Αφού για ένα διάστημα περίπου δύο χρόνων ο αριθμός των χωρών που είχαν προσχωρήσει στο σύμφωνο της ALBA (Μπολιβαριανή Εναλλακτική για τις Αμερικές) φαινόταν να έχει σταθεροποιηθεί στις τέσσερις (Βενεζουέλα, Κούβα, Βολιβία, Νικαράγουα), το τελευταίο διάστημα δύο «απρόβλεπτες» συμμετοχές ήρθαν να προστεθούν στις προαναφερθείσες και να δώσουν νέα πνοή στο σύμφωνο. Για την προσχώρηση του μικρού νησιωτικού κράτους της Ντομινίκης αναφερθήκαμε στο τεύχος Νο 8. Τον Αύγουστο προστέθηκε και η Ονδούρα.

Η Ονδούρα (έκταση 122.703 τ.χλμ. – πληθυσμός 7,5 εκατομμύρια) γεωγραφικά ανήκει στη στενή λωρίδα της Κεντρικής Αμερικής που ενώνει τα δύο μεγάλα κομμάτια της αμερικανικής ηπείρου, το βόρειο και το νότιο. Στα προκολομβιανά χρόνια αποτελούσε μέρος της επικράτειας των Μάγιας. Ο πρώτος Ευρωπαίος που πάτησε το πόδι του ήταν ο Κολόμβος το 1502. Ωστόσο, ο κατακτητής των εδαφών αυτών ήταν ο Ερνάν Κορτές, που μετά το Μεξικό επέκτεινε την κυριαρχία των Ισπανών προς τον Νότο.

Όπως και οι περισσότερες χώρες της περιοχής, η Ονδούρα κατέκτησε την ανεξαρτησία της το 1821. Από το τέλος του 19ου αιώνα δύο κόμματα κυριαρχούν στην πολιτική ζωή της χώρας, οι Φιλελεύθεροι και το Εθνικό Κόμμα.

Η Ονδούρα είναι αγροτική χώρα: ο καφές και οι μπανάνες ήταν και είναι τα κυριότερα προϊόντα της, μόνο που τώρα έχουν προστεθεί σαν σημαντικός οικονομικός δείκτης και τα εμβάσματα των μεταναστών. Στις ΗΠΑ βρίσκονται περίπου δύο εκατομμύρια Ονδουριανοί. Για δεκαετίες υπήρξε μία υποδιεγματική χώρα – μπανανία, ελεγχόμενη από τη Γιουνάιτεντ Φρουτ και τη Στάνταρντ Φρουτ. Ακολουθούσε μια μόνιμη πολιτική συνεργασίας, αν όχι απόλυτης εξάρτησης από τις ΗΠΑ. Μετά την επικράτηση των Σαντινίστας στη γειτονική Νικαράγουα, το έδαφός της έγινε μια απέραντη στρατιωτική βάση των Βορειοαμερικανών που πρόσφεραν την απαραίτητη εκπαίδευση και προστασία στους Κόντρας για να διεξάγουν τις επιχειρήσεις τους κατά των Σαντινίστας.

Οι στρατιωτικοί κυριαρχούσαν για χρόνια. Η κοινοβουλευτική δημοκρατία αποκαταστάθηκε το 1980. Ένα σημαντικό βήμα στον εκδημοκρατισμό της χώρας αποτέλεσε η απόφαση του πρώην προέδρου Κάρλος Ρομπέρτο Ρέινα να καταργήσει την υποχρεωτική στρατιωτική θητεία αποδυναμώνοντας σημαντικά την ισχύ των ενόπλων δυνάμεων.

Ο σημερινός πρόεδρος Μανουέλ Σελάγια Ροσάλες, που εκλέχτηκε για την τετραετία 2006-2010, εκπρόσωπος της πατριωτικής τάσης μέσα στο φιλελεύθερο κόμμα, σταδιακά προχώρησε σε πολιτικές πρωτοβουλίες που για τα δεδομένα της πολιτικής ζωής της χώρας ήταν πολύ ριζοσπαστικές. Ήταν ο πρώτος πρόεδρος που διόρισε πρεσβευτή στην Αβάνα: εισηγήθηκε ν' ανοίξει πολιτικό αεροδρόμιο μέσα στην αμερικανική βάση της Παλμερόλα: στους λόγους του χρησιμοποιούσε αποστάσματα από τους «απόστολους της ανεξαρ-

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ

τησίας», τον Μαρτί, τον Μπολίβαρ, τον Μορασάν αντιδρώντας στη ληστρική εμπορευματοποίηση των καυσίμων από τις βορειοαμερικανικές πολυεθνικές προσχώρησε στην «Πετροκαρίμπε», την ένωση των χωρών της Καραϊβικής που συνεργάζονται με τη Βενεζουέλα στη διακίνηση του πετρελαίου, γεγονός που του εξασφάλισε την τροφοδοσία σε πετρέλαιο με χαριστικούς σχεδόν όρους. Τελικά, παρά την αντίδραση των ΗΠΑ, μερίδας του κόμματός του, της αντιπολίτευσης και του επιχειρηματικού κόσμου της χώρας του, προσχώρησε και στο σύμφωνο της ALBA, έχοντας την καθολική υποστήριξη των κοινωνικών οργανώσεων και των φτωχών στρωμάτων.

Στην επίσημη δήλωση προσχώρησης της Ονδούρας στην ALBA, ανέφερε: «Η προσχώρησή μας αποσκοπεί στην αναζήτηση καλύτερων λύσεων για τα ιστορικά προβλήματα της χώρας. Ανοίγονται νέες ευκαιρίες για τους φτωχούς της χώρας μας».

Στην πρόσφατη κρίση της Βολιβίας, σε ένδειξη συμπαράστασης προς τον Έβο Μοράλες, αρνήθηκε να δεχτεί τα διαπιστευτήρια του νέου πρεσβευτή των ΗΠΑ στην Ονδούρα.

Οι χώρες που συμμετέχουν στην ALBA

Χώρα	Έκταση/ τ. χλμ.	Πληθυσμός
Βενεζουέλα	916.445	27.000.000
Κούβα	110.860	11.400.000
Βολιβία	1.098.545	9.630.000
Νικαράγουα	129.494	5.470.000
Ντομινίκη	754	70.000
Ονδούρα	122.703	7.500.000
Σύνολο	2.378.801	61.070.000

Στέλιος Γαβριηλίδης

Πηγές: aporrea.org, Wikipedia

μικρό αφιέρωμα πείνα και δρόμοι αντίστασης

μικρό αφιέρωμα:
πείνα και δρόμοι
αντίστασης
το τσουνάμι
της πείνας

32

Η διατροφική
κυριαρχία και
εναλλακτικές
δύνατις προστασίας

35

Διατροφική
ασφάλεια: κάτω
και αριστερά

37

Περού: τα λαϊκά
συσσίτια

39

Κουβα: Είναι
καιρός για
συνεταιρισμούς,
συνεργασία...

40

Μετανάστες:
Κεντρική
Αμερική - ΗΠΑ

43

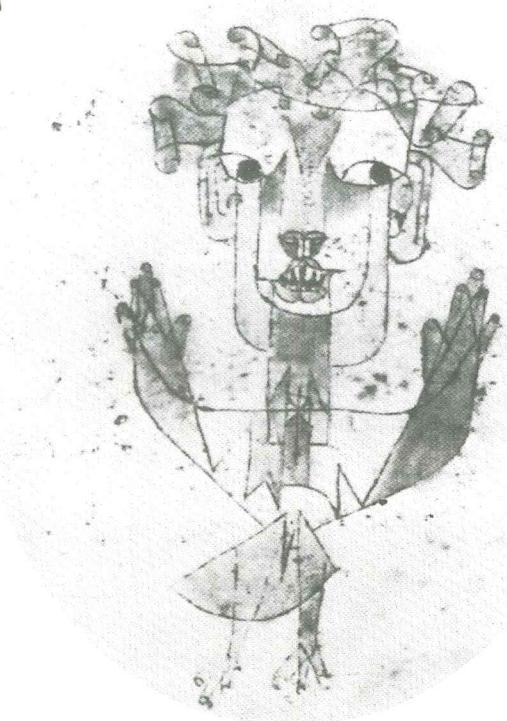
Καναδάς:
γενοκτονία
στα οικοτροφία
των ιδαγενών

46

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΚΙ ΟΠ' ΈΝΥ ΑΝΆΠΟΔΗ

ένας κόσμος

δράμα ποσδα

«Ο πίνακας του Klee με την ονομασία Angelus Novus, παριστάνει έναν άγγελο που κοιτάζει σαν να πρόκειται να απομακρυθεί από κάτι που ατενίζει. Τα μάτια του είναι διάπλατα ανοικτά, όπως και το στόμα, οι φτερούγες απλωμένες. Μ' αυτόν πρέπει να μοιάζει ο άγγελος της Ιστορίας. Το πρόσωπό του στρέφεται στο παρελθόν. Όταν μας εμφανίζεται μια αλυσίδα γεγονότων βλέπει μια μοναδική καταστροφή που συσσωρεύει, αμελίκτα, συντρίμια πάνω στα συντρίμια και τα εκτοξεύει μπροστά στα πόδια του... Η Θύελλα (από τον Παράδεισο) τον οδηγεί ακαταμάχητα στο μέλλον προς το οποίο έχει στρέψει την πλάτη του, ενώ ο σωρός των ερειπίων μπροστά του υψώνεται στον ουρανό. Αυτή η Θύελλα είναι εκείνο που ονομάζουμε πρόοδο.»

Βάλτερ Μπένγιαμιν, Θέσεις για την ιστορία

ΤΟ ΤΣΟΥΝΑΜΙ ΤΗΣ ΠΕΊΝΑΣ

Σε κανένα μέρος του κόσμου, καμιά γενοκτονία, κανένας πόλεμος,
δεν εξαφανίζουν τόσο κόσμο ανά λεπτό, ανά ώρα και ανά μέρα
όσο η πείνα και η φτώχεια στον πλανήτη μας.

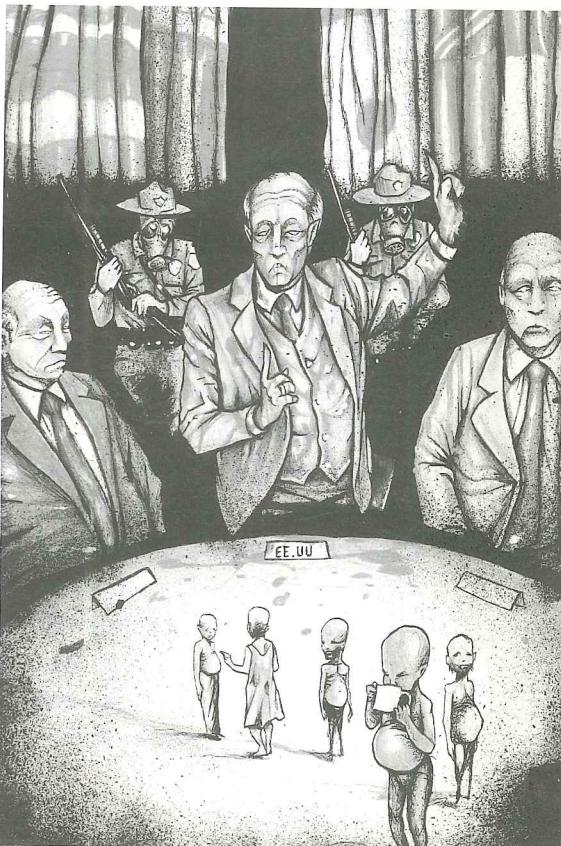
Φιντέλ Κάστρο, 1998

Η πείνα πριν την τρέχουσα κρίση

Από τα έξι δισεκατομμύρια ανθρώπων που ζουν σήμερα στον κόσμο, υπολογίζεται ότι ένα δισεκατομμύριο περίπου αντιμετωπίζει σε καθημερινή βάση το φάσμα της πείνας. Ακόμη περισσότεροι είναι αυτοί που στοιχειώδως καταφέρνουν να αντεπέξερχονται στις βιοποριστικές τους ανάγκες. Ο συνολικός αριθμός των ανθρώπων που ζουν υπό καθεστώς διατροφικής ανασφάλειας και υποσιτίζονται είναι πολύ πιο κοντά στα τρία δισεκατομμύρια, η μισή ανθρωπότητα.

Η έλλειψη παραγωγής σπάνια είναι ο λόγος για τον οποίο οι άνθρωποι πεινούν. Αυτό φαίνεται καθαρά στις ΗΠΑ, όπου παρότι παράγονται περισσότερα τρόφιμα από όσα χρειάζεται ο πληθυσμός, πάνω από 35 εκατομμύρια άνθρωποι δυσκολεύονται να καλύψουν τις διατροφικές τους ανάγκες. Η παραγωγή δημητριακών σε παγκόσμιο επίπεδο έχει τριπλασιαστεί από τη δεκαετία του '60 και τα αποθέματα βρίσκονται πολύ κοντά στη ζήτηση.

Η τροφή, βιολογική ανάγκη του ανθρώπου, όπως το νερό και ο αέρας, έχει μετατραπεί σε ένα ακόμη προϊόν, -όπως τα ρούχα, τα αυτοκίνητα, τα κοσμήματα κ.λπ- και έτσι, οι άνθρωποι που δεν διαθέτουν επαρκή αγοραστική δύναμη δεν μπο-

ρούν να αγοράσουν το φαγητό που χρειάζονται. Πείνα και υποσιτισμός είναι συμπτώματα της φτώχειας μέσα σε ένα οικονομικό σύστημα που δεν αναγνωρίζει άλλο θεό εκτός από το κέρδος.

Σήμερα, εκτός από τη χρόνια πείνα «ρουτίνας» που γεννάει η δομή του συστήματος, έχουμε παγκοσμίως, εδώ και σχεδόν δύο χρόνια, μια οξεία κρίση τροφίμων, που οδηγεί στον αφανισμό εκατομμυρίων ανθρώπων. Οι συνέπειες αυτής της κρίσης είναι πλέον ορατές και στις αναπτυγμένες χώρες της Δύσης –σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, εκτός από τους πραγματικά πλούσιους– ακόμη και στις ΗΠΑ.

Το νέο πρόσωπο της πείνας

Οι τιμές των 60 αγροτικών προϊόντων που διακινούνται στην παγκόσμια αγορά αυξήθηκαν κατά 37% το 2005 και κατά 14% το 2006 (New York Times, 19-1-08). Οι τιμές των βασικών αγροτικών προϊόντων είναι αυτές που έχουν σημειωθεί την πιο θεαματική αύξηση τον τελευταίο χρόνο. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει η περίπτωση των σιτηρών, της σόγιας, των φυτικών ελαίων και του ρυζιού. Η τιμή των σιτηρών, π.χ., έχει αυξηθεί 130% τον τελευταίο χρόνο και του ρυζιού 100%. Η πιο δημιοφιλής ποιότητα ταϋλανδέζικου ρυζιού πουλιόταν πριν από 5 χρόνια 198 δολάρια ο τόνος: πριν από ένα χρόνο έφτασε στα 323 δολάρια και τον Απρίλιο του 2008 εκτοξεύθηκε στα 1000 δολάρια. Στην Αϊτή, στο τέλος του Μάρτη η

Πολυεθνικές, όπως η Cargill και η Bunge, αλλά και η κυβέρνηση των ΗΠΑ ασκούν ισχυρό έλεγχο πάνω στην παραγωγή και την εμπορευματοποίηση αυτών των πρώτων υλών, καθορίζοντας την τελική τους τιμή. Είναι μια δυναμική που διατρέχει όλη την παραγωγική αλυσίδα, καθώς οι μεγάλες πολυεθνικές που μονοπωλούν κάθε ένα απ' αυτά τα βήματα είναι οι κατ' εξοχήν επωφελούμενες από τη σημερινή κρίση. Πράγματι, όσο η κρίση επιδεινώνεται, οι πολυεθνικές του αγροεμπορίου, με επικεφαλής τις Cargill, ADM και Bunge, τους τρεις γίγαντες που ελέγχουν το 80% του εμπορίου των βασικών αγροτικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν πολλαπλασιάσει τα κέρδη τους αυτόν τον χρόνο. Το πρώτο τρίμηνο του 2008 τα καθαρά κέρδη της Cargill έφτασαν το 1 δις δολάρια, 86% περισσότερα απ' όσο την ίδια περίοδο του προηγούμενου χρόνου, η ADM πέτυχε κέρδη 1,15 δις δολάρια (55% αύξηση) και η Bunge αύξησε κατά 189% τα κέρδη της. Οι κύριες εταιρίες σπόρων (Monsanto, Dupont, Syngenta) έχουν αναγνωρίσει την αυξανόμενη επέκταση των κερδών τους. Η Monsanto, η μεγαλύτερη εταιρία σπόρων και αγροχημικών, πέτυχε κέρδη 2.23 δις δολάρια (αύξηση 54%). Αντίστοιχα κέρδη έχουν οι κύριες βιομηχανίες χημικών λιπασμάτων, όπως η Mosaic Corporation (ιδιοκτησία της Cargill - αύξηση 1.200%) ή η Potash Corp (αύξηση 185,9%). Οι μεγαλύτερες εταιρίες επεξεργασίας τροφίμων, όπως η Nestle ή η Unilever, επίσης ανακοίνωσαν αύξηση των κερδών τους, αν και χαμηλότερη από αυτές των εταιρειών που ελέγχουν τα πρώτα στάδια της αλυσίδας. Στην ίδια τροχιά και οι μεγάλοι διανομείς τροφίμων όπως η Wal-Mart, η Tesco, η Carrefour, οι βασιλιάδες των υπεραγορών, που επιβεβαιώνουν ότι συνεχίζουν να αυξάνουν τα κέρδη τους.

τιμή του ρυζιού διπλασιάστηκε μέσα σε μια βδομάδα!

«Αυτό είναι το νέο πρόσωπο της πείνας... Υπάρχει φαγητό στα ράφια, αλλά οι τιμές οδηγούν τους ανθρώπους εκτός αγοράς. Υπάρχει ένα είδος ευπάθειας στις αστικές περιοχές που δεν έχουμε ξανασυναντήσει. Εκδηλώνονται αναταραχές εξαιτίας των τροφίμων, σε χώρες που ποτέ δεν είχαν εμφανίσει τέτοια φαινόμενα», (Τζοσέπ Σήραν επικεφαλής του Παγκόσμιου Προγράμματος Τροφίμων των Ηνωμένων Εθνών, The Guardian, 26-2-08). Στο κεντρικό Βερμόντ, τα φιλανθρωπικά συσστήματα που απόρων έχουν αυξηθεί το τελευταίο έτος κατά 133%, και κατά 180% των φτωχών εργαζομένων (Χαλ Κοέν, από το Συμβούλιο Κοινωνικής Δράσης του Βερμόντ, 20-2-08).

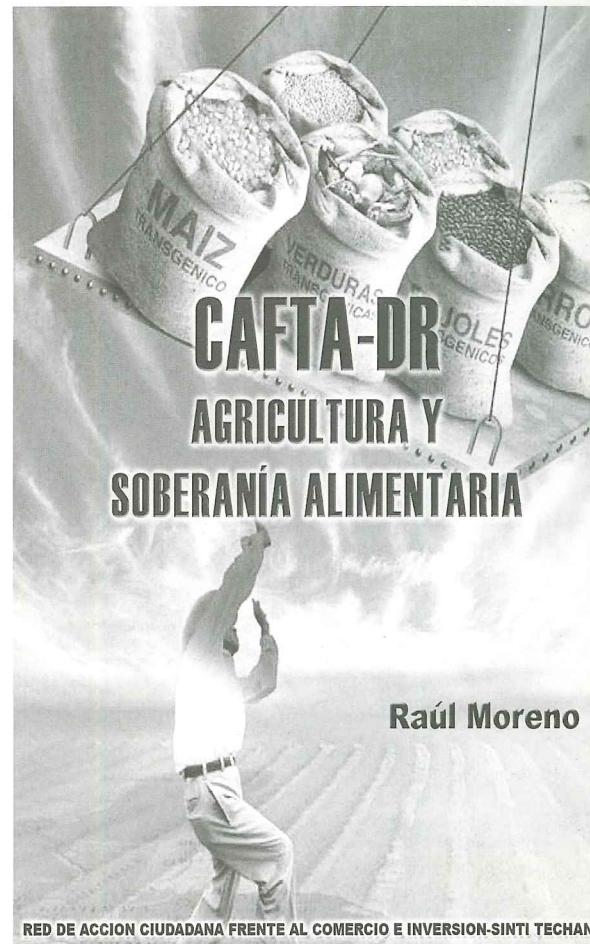
Στις αστικές περιοχές της Ευρώπης η μεσαία τάξη άρχισε να καλλιεργεί λαχανικά στους κήπους και τα μπαλκόνια της, και στην Ελλάδα εμφανίστηκαν οι Ρομπέν των σουπερμάρκετ.

Η αδυναμία πρόσβασης στα τρόφιμα έσπρωξε στις χώρες του Νότου, τους τελευταίους μήνες, χιλιάδες άτομα στον δρόμο. Διαδηλώσεις, απεργίες και διαμαρτυρίες επαναλήφθηκαν από τη μια ως την άλλη άκρη του πλανήτη. Στην Αϊτή (βλ. «αλάνα» τ. 8), στις 3 του Απρίλη, χιλιάδες διαδηλωτές έστησαν οδοφράγματα, κράτησαν φορτηγά που μετέφεραν ρύζι και το μοιράσαν στον κόσμο. Κυρίαρχο το σύνθημα «Πεινάμε». Στην Ακτή του Ελεφαντοστού, η αστυνομία επιτέθηκε σε γυναίκες που είχαν στήσει οδοφράγματα μπλοκάροντας σημαντικές αρτηρίες. Μεγάλες διαδηλώσεις μπροστά από το προεδρικό μέγαρο με το σύνθημα: «Πεινάμε». Στο Πακιστάν και την Ταϊλάνδη, ένοπλοι στρατιώτες εμπόδισαν τους πεινασμένους διαδηλωτές να αφαιρέσουν τρόφιμα από αποθήκες και καταστήματα... Την ίδια δυναμική είχαμε στη Βολιβία, την Ινδονησία, το Μεξικό, τις Φιλιππίνες, τη Μοζαμβίκη, το Περού, την Υεμένη, την Αιθιοπία...

Λόγοι για την άνοδο των τροφίμων

- Η κερδοσκοπία** στις προθεσμιακές αγορές και η αποθησαύρωση σε τοπικό επίπεδο. Η χρηματιστική κρίση των ΗΠΑ τον χειμώνα του 2008, οδήγησε τους κερδοσκόπους να ρίχνουν περισσότερα χρήματα στα τρόφιμα, έτσι ώστε να εκμεταλλευτούν αυτό που αποκαλείται «φαύλος κύκλος εμπορευματικών ανατιμήσεων». Φυσικά, ευημερούν όλες οι υπερεθνικές επιχειρήσεις που επεξεργάζονται αγροτικά προϊόντα, κατασκευάζουν διάφορα είδη τροφίμων, και συμμετέχουν σε ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής της βιομηχανοποιημένης γεωργίας. Τα εταιρικά κέρδη συνήθως αυξάνονται εν καιρώ ελλείψεων και ανατιμήσεων.

- Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου** και η έμφαση που έχει δοθεί στις καλλιέργειες των βιοκαυσίμων. Το 20% της σοδειάς καλαμποκιού των ΗΠΑ χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή αιθανόλης – διαδικασία που δεν αποφέρει πολλή περισσότερη ενέργεια από όση απορροφά (βλ. «αλάνα» τ. 7). Η μεγάλης κλίμακας εμπορική γεωργική παραγωγή βασίζεται στο

Raúl Moreno

RED DE ACCIÓN CIUDADANA FRENTE AL COMERCIO E INVERSIÓN-SINTI TECHAN

ΠΕΙΝΑ και δρόμοι αντίστασης

πλήρες αφέρωμα

μικρό αφιέρωμα πείνα και δρόμοι αντίστασης

ΑΝΔΡΟΙΔΑ
ένας κόσμος

πετρέλαιο και το φυσικό αέριο (από την κατασκευή και τη λειτουργία τρακτέρ και θεριστικών μηχανών, μέχρι την παραγωγή λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων).

- Λόγω της **αυξανόμενης παγκόσμιας ζήτησης κρέατος** μεγάλες ποσότητες καλαμποκιού και σόγιας χρησιμοποιούνται ως τροφή για βοοειδή, χοίρους και πουλερικά Η παγκόσμια παραγωγή κρέατος ήταν 71 εκατομμύρια τόνοι το 1961 ενώ το 2007 ανήλθε στα 284 εκατομμύρια. Το να ταιζουμε με σιτηρά τα ζώα είναι μια ιδιαίτερα σπάταλη επιλογή. Οι αγελάδες, για να αποφέρουν περίπου μισό κιλό κρέας, χρειάζονται τέσσερα κιλά καλαμπόκι, οι χοίροι δύο και τα κοτόπουλα ένα.
- Χώρες κομβικής σημασίας που ήταν **αυτάρκεις σε τρόφιμα** (Ινδία, Κίνα) –που σημαίνει ότι δεν εισήγαν τρόφιμα, παρόλο που πολλοί άνθρωποι υπέφεραν από πείνα– εισάγουν πλέον **μεγάλες ποσότητες τροφίμων**, καθώς μεγάλες καλλιεργούμενες εκτάσεις παραδίδονται σε διάφορα «αναπτυξιακά σχέδια».
- **Κλιματολογικές αλλαγές.** Ακραία καιρικά φαινόμενα όπως η ξηρασία στην Αυστραλία (μεγάλη χώρα εξαγωγής σιταριού), η αύξηση του αριθμού και της έντασης των κυκλώνων και των τυφώνων μειώνουν τις διαθέσιμες ποσότητες βασικών αγροτικών προϊόντων.

Η μακροπρόθεσμη, δομική κρίση της γεωργίας και των τροφίμων

Αυτή είναι η πιό σημαντική, υφίσταται εδώ και δεκαετίες και τρέφεται αλλά και τρέφει την σημερινή οξιά κρίση, κάνοντάς την αθεράπευτη εντός του συστήματος.

Η πολιτική της λεγόμενης **ελεύθερης αγοράς** δεν επιτρέπει σε έναν μικρό αγρότη να κερδίσει τα προς το ζην. Σύμφωνα με τον υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας της Αϊτής, «Δεν μπορούμε να επέμβουμε και να συγκρατήσουμε τις τιμές, διότι είμαστε αναγκασμένοι να συμμορφωνόμαστε με τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς.» (Reuters, 9-12-07). Την ίδια στάση είχε υιοθετήσει η αποικιακή Βρετανία ως απάντηση στο λιμό πατάτας στην Ιρλανδία, καθώς και σε λιμούς στην Ινδία, προς τα τέλη του 19ου αιώνα.

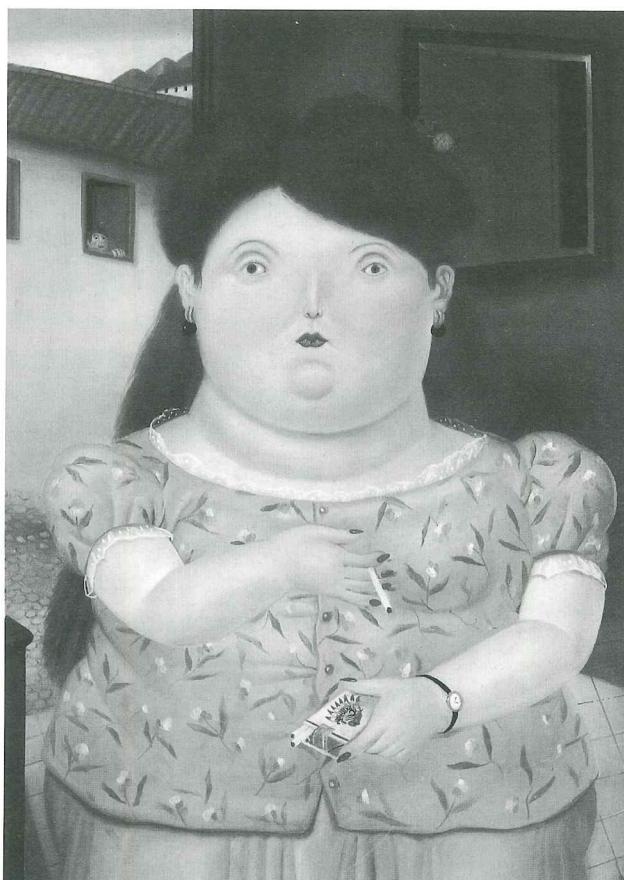
Οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές που έχουν επιβάλλει το Δ.Ν.Τ., η Π.Τ., ο Π.Ο.Ε. συντέλεσαν ώστε οι διατροφικές μας ανάγκες να περάσουν στα χέρια των πολυεθνικών της αγροβιομηχανίας. Σε αυτό το σύστημα της **βιομηχανοποιημένης γεωργίας** ένας μικρός αριθμός πολυεθνικών αγροτικών εταιρειών ελέγχει όλο το φάσμα της παραγωγικής και εμπορευματικής διαδικασίας των αγροτικών προϊόντων, από την πώληση σπόρων, λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, μέχρι την επεξεργασία τους, την εξαγωγή και την πώλησή τους μέσα από τις τεράστιες υπεραγορές. Είναι αισθητές επίσης οι

αρνητικές συνέπειες της διείσδυσης των μεγάλων αλυσίδων **σουπερμάρκετ**, που προτιμούν να έχουν δοσοληψίες με λίγες εταιρείες που καλλιεργούν σε μεγάλη κλίμακα, από όπου με πολλούς αγρότες, πράγμα που καταργεί τις παραδοσιακές αγορές.

Στις ΗΠΑ αλλά και σε ορισμένες χώρες της περιφέρειας η αυξανόμενη ζήτηση καλλιεργήσιμων εκτάσεων από τις εταιρείες προκαλεί την **αύξηση στην τιμή της γης** κι αυτός είναι ένας από τους παράγοντες που έχουν επιπταχύνει την καταστροφή των δασών και ιδιαίτερα του Αμαζονίου.

Η κυριαρχία των αγροτικών εταιρειών στην ύπαιθρο συνεπάγεται ένα **τεράστιο μεταναστευτικό ρεύμα** από την ύπαιθρο στις πόλεις του Τρίτου Κόσμου. Οι αγρότες ανα-

γκάζονται να εγκαταλείψουν την ύπαιθρο είτε λόγω της αδυναμίας πρόσβασης στη γη, είτε λόγω των χαμηλών τιμών πώλησης των προϊόντων τους. Συχνά, η γη τους έχει κλαπεί ως αποτέλεσμα της εισβολής των αγροτικών εταιρειών που διεκδικούν και καταλαμβάνουν όλο και μεγαλύτερες καλλιεργήσιμες εκτάσεις για να επεκτείνουν τις εντατικές μονοκαλλιέργειες. Σε αυτού τους είδους τις καλλιέργειες οι αγρότες απασχολούνται πλέον ως εργάτες γης.

Η πρόσβαση στην υγιεινή και ποικίλη διατροφή είναι βασικό ανθρώπινο δικαίωμα

Η παρούσα διάθεση της τροφής υποδηλώνει την ύπαρξη πολύ άνισων οικονομικών και πολιτικών σχέσεων, τόσο εντός κάθε χώρας, όσο και μεταξύ των χωρών. Ένα βιώσιμο και ασφαλές σύστημα τροφίμων απαιτεί μια διαφορετική και πολύ πιο δίκαιη σχέση μεταξύ των ανθρώπων. Όσο περισσότερο εμπλέκονται οι ίδιοι οι φτωχοί και οι αγρότες σε όλες τις προσπάθειες για την επίτευξη της διατροφικής ασφάλειας, και όσο περισσότερο παίρνουν ενεργό μέρος στη διαδικασία, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η πιθανότητα να επιτευχθεί διατροφική ασφάλεια με διάρκεια.

μετάφραση, επιμέλεια: Στέλιος Γαβριηλίδης

Πηγές: Crisis alimentaria – Ian Angus, El tsunami del hambre – Ester Vivar, Η παγκόσμια κρίση τροφίμων, αύτια και λύσεις - Φρεντ Μάγκντοφ, Monthly Review τ. 45.

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ Pobreza (φτώχεια)

του Eduardo Pavlovsky*, εφημερίδα Página 12

Πριν από μερικούς μήνες, έγραψα ένα άρθρο σε αυτή την εφημερίδα, το οποίο έλεγε: «Η πείνα δεν έχει μετριοπαθείς τακτικές. Η πείνα, είναι πεινασμένη». Δεν έχει χρόνο για αναμονή. Δεν μπορεί να γίνει πολιτικό παιχνίδι. Πριν λίγο καιρό, η κυβέρνηση, μέσω της πρωθυπουργού της, μας έδειξε ότι η φτώχεια μειώνεται σταδιακά και πως σήμερα βρίσκεται στο 20%. Οδεύουμε προς το καλύτερο.

Έχουμε φυλαγμένα 50 δισεκατομμύρια δολάρια. Η μακροοικονομία είναι ένας θρίαμβος της κυβέρνησης. Αλλά, μόλις τώρα, σε ένα αξιοθαύμαστο πολιτικό παιχνίδι, εμφανίζεται η φτώχεια στη χειρότερή της μορφή.

Δεν σταμάτησα να ακούω, δυο ή τρεις ώρες την ημέρα, τις μονότονες ομιλίες των δύο πλευρών της σύγκρουσης. Ποτέ δεν είχαν τόση ένταση. Ξαφνικά εμφανίστηκε μια εικόνα συγκινητική. Ήταν στην περιοχή Χοσέ Λεόν Σουάρες, σε μια μεγαλοπρεπή χωματερή όπου πετάνε τα απορρίματα. Θα υπήρχαν χιλιά άτομα βυθισμένα στα σκουπίδια, παιδιά, ενήλικες, κάποιοι διαλέγοντας και άλλοι τρώγοντας πεινασμένα τα υπόλοιπα που η άλλη κοινωνική τάξη πέταγε στα σκουπίδια. Ο δημοσιογράφος είπε πως η δυσοσμία ήταν ανυπόφορη. Όλοι, όμως, έτρωγαν. Καταβρόχθιζαν τα αποφάγια. Το φαγητό που δεν ανήκε σε κανέναν. Δεν έδειχναν δυστυχισμένοι. Ένας κύριος είπε: «Είναι ψέμα να πούμε πως υπάρχει πείνα σε αυτή τη χώρα. Όλοι μπορούμε να φάμε. Είναι θέμα αναζήτησης». Ο δημοσιογράφος τον ρώτησε αν είχε παιδιά και εκείνος απάντησε: «Έχω πέντε αλλά δεν τους αναγκάω να έρθουν εδώ. Η απόκτηση του φαγητού είναι ευθύνη του πατέρα. Σήμερα βρήκα σοκολάτα, νομίζω ότι είναι αγγλική, και κάποιες καλές μεριδες κρέατος». Ο δημοσιογράφος απομακρυνόταν από την δυσοσμία, από το ετοιμοθάνατο μιας πραγματικότητας που καμια φαντασία δεν θα μπορούσε να ξεπεράσει. Αυτό που έκανε ακόμα πιο αξιοπερίεργο το μακάβριο της κατάστασης ήταν ο συμβιβασμός. Κανένας διαμαρτυρόμενος. Αυτή η πείνα είναι πεινασμένη. Δεν ξέρει να διαμαρτύρεται ούτε να αγανακτεί. Ένα τμήμα του πληθυσμού, στη διάρκεια τριών γενεών, έχει μάθει ότι αυτός ο τρόπος να τρώει είναι φυσικός. Η εξαθλίωση έχει εσωτερικοποιηθεί ως κάτι το προφανές. Έτσι είναι ο κόσμος. «Οι μόνοι προνομιούχοι είναι τα παιδιά». Έχουν εσωτερικοποιήσει το γεγονός πως η ζωή είναι έτσι. Μέχρι και χαρούμενα πάνε στη χωματερή, όπως εκείνα τα δύο παιδιά που διεκδικούσαν δυο κομμάτια κοτόπουλο, γελώντας και χοροπηδώντας ανάμεσα στα δύσοσμα τρόφιμα.

μετάφραση: Βασιλική Γιαμαλή

* Δραματουργός και ψυχοαναλυτής

Προτάσεις της Via Campesina*

Το 1996, ο ΟΗΕ οργάνωσε το «Παγκόσμιο Διατροφικό Φόρουμ», μια σύνοδο για την παγκόσμια πείνα, στην οποία συμμετείχαν επίσημοι εκπρόσωποι από 185 χώρες, οι οποίοι υποσχέθηκαν την εξαφάνιση της πείνας και της αστίας. Υιοθέτησαν το πρόγραμμα «της διατροφικής ασφάλειας για όλο τον κόσμο» και μετά, βέβαια, δεν έκαναν τίποτα για να το πραγματώσουν.

Όπως είναι τυπικό σε παρόμοιες συνόδους, οι εργαζόμενοι που είναι αυτοί που θίγονται πραγματικά, αποκλείστηκαν από τις συζητήσεις. Έξω από την αίθουσα λοιπόν, η Via Campesina πρότεινε τη διατροφική κυριαρχία σαν μια εναλλακτική πρόταση απέναντι στη διατροφική ασφάλεια. «Η απλή πρόσβαση στα τρόφιμα δεν αρκεί: αυτό που απαιτείται είναι η πρόσβαση στη γη, στο νερό και στους φυσικούς πόρους και ο κόσμος που τον αφορά πρέπει να έχει δικαίωμα να γνωρίζει και να αποφασίζει πάνω στις διατροφικές πολιτικές. Η τροφή είναι υπερβολικά σημαντική για να εγκαταλειφθεί στην παγκόσμια αγορά και τους χειρισμούς των αγροεμπόρων: η πείνα στον κόσμο μπορεί να εξαλειφθεί μόνο μέσω της επανασύστασης μικρών και μεσαίων οικογενειακών μονάδων σαν κεντρικά στοιχεία της παραγωγής τροφίμων».

Στη Σύνοδο της Via Campesina, που πραγματοποιήθηκε στην Τζακάρτα της Ινδονησίας τον Απρίλη του 2008, μπροστά στη διατροφική κρίση που καλύπτει τις χώρες του Νότου αλλά και επεκτείνεται σταδιακά προς τις αναπτυγμένες χώρες, διατυπώθηκαν συμπεράσματα,

* Via Campesina (Αγροτικός Δρόμος), ενός φορέας που περιλαμβάνει περισσότερες από 120 μικρές οργανώσεις γεωργών και αγροτών από 56 χώρες, από το Κίνημα των Αγροτών χωρίς Γη (MST) της Βραζιλίας ως την Εθνική Γεωργών του Καναδά.

παραινέσεις και διεκδικήσεις, που ενσωματώθηκαν στο τελικό κείμενο της συνόδου: «Πρέπει να αναπτύξουμε συστήματα διαφοροποιημένης παραγωγής, συστήματα που να μην είναι εστιασμένα αποκλειστικά στις κύριες καλλιέργειες, όπως το καλαμπόκι, η σόγια, το ρύζι και το σιτάρι, αλλά να εντάξουμε τα τοπικά προϊόντα που έχουν, εδώ και χρόνια, εγκαταλειφθεί. Οι οικογένειες των μικρών αγροτών μπορούν να παράγουν μια μεγάλη ποικιλία τροφίμων που εγγυώνται μια εξισορροπημένη διατροφή και ορισμένα από τα πλεονάσματα να κατευθύνονται στις αγορές. Είναι μια προστασία απέναντι στην πείνα!»

Οι τιμές της εσωτερικής αγοράς πρέπει να εξισορροπήσουν σε ένα λογικό επίπεδο και για τους παραγωγούς και για τους καταναλωτές. Για να μπορούν οι παραγωγοί να πάρουν τιμές που καλύπτουν το κόστος παραγωγής και να εξασφαλίζουν κάποια αξιοπρεπή έσοδα αλλά και οι καταναλωτές να προστατεύονται από τις υψηλές τιμές. Πρέπει να καθιε-

ρώσουμε την άμεση πώληση από τους μικρούς αγρότες στους καταναλωτές.

Γ' αυτό, η γη θα έπρεπε να διανεμηθεί με τρόπο ισότιμο στους ανθρώπους που δεν έχουν γη και στις οικογένειες των χωρικών μέσω μιας αυθεντικής αγροτικής μεταρρύθμισης. Αυτή θα πρέπει να συμπεριλάβει τον έλεγχο και την πρόσβαση στο νερό, τους σπόρους, τις πιστώσεις και την κατάλληλη τεχνολογία. Πρέπει να επιτραπεί στους ανθρώπους να παράγουν εκ νέου τα δικά τους τρόφιμα και να θρέψουν τις δικές τους κοινότητες. Πρέπει να εμποδίσουμε να αρπάζουν τη γη και να επεκτείνουν τα κτήματα που προορίζονται για τη χρήση των μεγάλων αγροεταιριών. Χρείαζονται άμεσα μέτρα για να υποστηριχθούν οι μικροί αγρότες ώστε να αυξήσουν την αγροοικολογική παραγωγή τροφίμων. Οι εθνικές κυβερνήσεις δεν πρέπει να επαναλάβουν το λάθος να ευνοούν τις μεγάλες αγροτικές εταιρείες ώστε να επενδύουν σε μονάδες μαζικής παραγωγής τροφίμων.

Οι μικροί αγρότες είναι οι κύριοι παραγωγοί τροφίμων

Στη Via Campesina είμαστε πεισμένοι πως οι μικροί αγρότες μπορούν να θρέψουν τον κόσμο. Γ' αυτό, πρέπει να θεωρούνται βασικό κλειδί της λύσης. Με επαρκή πολιτική βούληση και την εφαρμογή προσαρμοσμένων πολιτικών, περισσότεροι μικροί αγρότες θα μπορούσαν εύκολα να παράγουν επαρκή τρόφιμα σε λογική τιμή. Η σημερινή κατάσταση δείχνει πως χρειαζόμαστε αλλαγές! Έχει φθάσει η στιγμή της διατροφικής κυριαρχίας!»

Εναλλακτικές δυνατότητες

Η Εστέρ Βίβας, μέλος της καταλανικής οργάνωσης Xarxa που δραστηριοποιείται στον τομέα της εναλλακτικής οικονομίας, προσθέτει τη ματιά και την εμπειρία των συνεδρητοποιημένων καταναλωτών:

«Οι χώρες πρέπει να είναι κυρίαρχες να αποφασίζουν τον βαθμό παραγωγικής τους αυτάρκειας και, παράλληλα, να δίνουν προτεραιότητα στην παραγωγή τροφής για την εσωτερική κατανάλωση, χωρίς εξωτερικές επεμβάσεις. Απέναντι στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές πρέπει να δημιουργήσουμε μηχανισμούς που θα επιτρέπουν να σταθεροποιήσουμε τις τιμές της αγοράς, να ελέγχουμε τις εισαγωγές, να καθιερώσουμε ποσοστώσεις και, σε φάσεις υπερπαραγωγής, να δημιουργήσουμε ειδικά αποθέματα για τις περιόδους που τα προϊόντα αυτά θα είναι περιορισμένα.

Στην ίδια γραμμή πρέπει να απορριφθούν οι πολιτικές που προωθούνται από τη Διεθνή Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, και οι διμερείς ή περιφερειακές συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου. Είναι αναγκαίο να τελειώνουμε με εκείνα τα όργανα κυριαρχίας Βορρά-Νότου, όπως είναι η πληρωμή του εξωτερικού χρέους, και να καταπολεμήσουμε την εξουσία των αγροτοβιομηχανικών εταιρειών.

Απέναντι στο μονοπάλιο της μεγάλης διανομής και των υπεραγορών, πρέπει να απαιτήσουμε την ομαλοποίηση και τη διαφάνεια σε ολόκληρη την αλυσίδα εμπορευματοποίησης ενός προϊόντος, με στόχο να γνωρίζουμε τι τρώμε, πώς έχει παραχθεί, τι τιμή έχει πληρωθεί στην προέλευση και τι στο τέλος. Η μεγάλη διακίνηση έχει πολύ αρνητικά αποτελέσματα στους αγρότες, στους προμηθευτές, στα δικαιώματα των εργαζομένων, στο περιβάλλον, στο τοπικό εμπόριο, στο πρότυπο κατανάλωσης... Για τον σκοπό αυτό πρέπει να αναπτύξουμε εναλλακτικές πρακτικές στον τόπο αγοράς: να ψωνίζουμε στην τοπική αγορά, να σχηματίσουμε κοοπερατίβες αγροοικολογικής κατανάλωσης, να φτιάξουμε μικρά δίκτυα εμπορευματοποίησης... κάνοντας θετική παρέμβαση στον χώρο και απαιτώντας άμεση σχέση με αυτούς που δουλεύουν τη γη.

Πρέπει να προχωρήσουμε προς μια κατανάλωση συ-

νειδητή και υπεύθυνη, γιατί αν óλος ο κόσμος κατανάλωνε, π.χ., óσο éνας πολίτης των ΗΠΑ, θα χρειάζονταν πέντε πλανήτες σαν τη γη για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του παγκόσμιου πληθυσμού. Άλλα η προσωπική αλλαγή δεν είναι αρκετή αν δεν συνοδεύεται από μια συλλογική πολιτική δράση βασισμένη, πρώτα απ' óλα, στην αλληλεγγύη ανάμεσα στην ύπαιθρο και την πόλη. Με éνα έδαφος χωρίς πληθυσμό και χωρίς μέσα, δεν θα υπάρξει κάποιος να δουλέψει τη γη και, συνεπώς, δεν θα υπάρχει κανένας για να μας δώσει τροφή. Η συγκρότηση ενός αγροτικού κόσμου αφορά και αυτούς που ζουν στις πόλεις.

Και, επίσης, είναι αναγκαίο να δημιουργήσουμε συμμαχίες ανάμεσα σε διάφορους τομείς που θίγονται από την καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση και να δράσουμε πολιτικά. Μια υγιεινή διατροφή δεν θα είναι δυνατή χωρίς μια νομοθεσία που θα απαγορεύει τα μεταλλαγμένα· η συνεχής καταστροφή των δασών δεν θα σταματήσει αν δεν καταδιωχθούν οι πολυεθνικές που εκμεταλλεύονται το φυσικό περιβάλλον... και για óλα αυτά είναι

σημαντικό να υπάρξει μια νομοθεσία που να δίνει προτεραιότητα και να επιβάλλει τις ανάγκες των ανθρώπων και του οικοσυστήματος πάνω από το οικονομικό κέρδος.

Η αλλαγή στην παραγωγή, τη διακίνηση και την κατανάλωση τροφίμων θα ήταν δυνατή μόνο στο ευρύτερο πλαίσιο ενός πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού μετασχηματισμού. Η δημιουργία συμμαχιών ανάμεσα στους καταπιεσμένους του κόσμου, αγρότες, εργάτες, γυναίκες, μετανάστες, νέους... είναι απαραίτητη συνθήκη για να προχωρήσουμε προς αυτόν τον "άλλο εφικτό κόσμο" που αναζητούν τα κοινωνικά κινήματα».

μετάφραση, επιμέλεια: Στέλιος Γαβριηλίδης

Πηγές: Crisis alimentaria – Ian Angus, El tsunami del hambre – Ester Vivas, Frente a la crisis alimentaria, que alternativas? – Ester Vivas, Via campesina propone salidas a la crisis actual de hambruna

ένας κόσμος

Η διατροφική κρίση που βρίσκεται σε εξέλιξη είναι μία από τις μεγάλες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι φτωχοί του κόσμου και ήδη βάζει σε δοκιμασία τόσο τα κοινωνικά και πολιτικά κινήματά τους όσο και τους τρόπους επιβίωσής τους. Όπως έχει γραφτεί τον τελευταίο καιρό, η áγρια κερδοσκοπία με τα εμπορεύματα είναι χειροπιαστή απόδειξη της παρακμής του καπιταλισμού, που πλέον μπορεί μόνο να επιβιώσει βασισμένος στη «συσσώρευση μέσω της αρπαγής». Εάν ο νεοφιλελευθερισμός είναι ο πόλεμος για να λεηλατηθούν οι φυσικοί πόροι ή τα δημόσια αγαθά, η σημερινή κερδοσκοπία με τα τρόφιμα μπορεί να κατανοηθεί ως ένας πόλεμος ενάντια στη ζωή

(των φτωχών), ένας βιοπολιτικός πόλεμος για την κυριαρχία επί των σωμάτων. Αν και οι πιο σοβαρές αναλύσεις στις οποίες βασιζόμαστε εντοπίζουν τις αιτίες της ανόδου των τιμών των τροφίμων, ωστόσο δεν καταφέρνουν ακόμη να προτείνουν λύσεις. Οι λύσεις δεν θα éρθουν από πάνω. Ένα πρόσφατο áρθρο του Ανίμπαλ Κιχάνο («αποαποικιοποίηση της εξουσίας: ο εναλλακτικός ορίζοντας») σημειώνει πως «ο σύγχρονος καπιταλισμός δεν παράγει πια ούτε θα παράξει περισσότερη απασχόληση, εκτός από «επισφαλή» και «ευέλικτη» εργασία, ούτε περισσότερες δημόσιες υπηρεσίες, ούτε περισσότερες ατομικές ελευθερίες». Οι εναλλακτικοί δρόμοι δεν θα éρ-

θουν, λοιπόν, ούτε από τα κράτη, ούτε από τους διεθνείς θεσμούς και οργανισμούς, των οποίων οι πράξεις, συχνά θεαματικές και μιντιακές, μόλις που βάζουν μπαλώματα σε συγκεκριμένες καταστάσεις αλλά ποτέ δεν δίνουν απαντήσεις σε βάθος.

Γ' αυτό θα ήταν αναγκαίο, σε πρώτο επίπεδο, να σταματήσουμε να θεωρούμε τα τρόφιμα ως προϊόντα χρηματιστηρίου ή, καλύτερα, ως ανταλλακτικές αξίες στην υπηρεσία της συσσώρευσης του κεφαλαίου. Όμως, δεν υπάρχουν ιδρύματα ικανά να το κάνουν μιας και σκοντάφτουν πάνω στις πολυεθνικές και τις κυβερνήσεις που τις στηρίζουν, ανάμεσα σ' αυτές βέβαια και οι λεγόμενες «προο-

δευτικές» του νότιου κώνου της ηπείρου μας. Η διατροφική ασφάλεια, που απαιτούν οι λαοί, εμφανίζεται σε κάποιες πρακτικές των από κάτω, όπως ο «Χωρίς Γή» της Βραζιλίας και ο νεοζαπατισμός της Τσιάπας, εναρμονισμένες με την εμπειρία εκατομμυρίων αγροτών και ιθαγενών που συνεχίζουν να καλλιεργούν τα χωράφια τους με ποικίλες καλλιέργειες. Για να το κάνουν αντιστέκονται στην επέκταση των μονοκαλλιεργειών και της στρατιωτικοποίησης, που είναι δυο πρόσωπα της ίδιας πορείας εξέλιξης.

Στις μεγάλες πόλεις, όπου ζει το μεγάλο μέρος του πληθυσμού της ηπείρου μας, επίσης προωθούνται εναλλακτικές μορφές στην κρίση των τροφίμων. Στις περιφέρειες πολλών λατινοαμερικανικών πόλεων αφθονούν τα κοινοτικά περιβόλια και οι καλλιέργειες τροφίμων, οικογενειακές ή συλλογικές, που θα είναι ο δρόμος που θα ακολουθήσουν εκατομμύρια φτωχών κατοίκων των πόλεων, καθώς θα βαθαίνει αυτό που μια κάτοικος της Πόλης Μπολίβαρ, προαστίου της

Νότου», επίκεντρο του κινήματος, στα ακαλλιέργητα χωράφια της γειτονιάς, στα ίδια τους τα σπίτια και στις ταράτσες τους. Η μεγαλύτερη καλλιέργεια βρίσκεται στον παιδικό κήπο, όπου οι γείτονες εναλλάσσονται στις εργασίες για να παράγουν βιολογικά τρόφιμα, που τα προσφέρουν στο κοινοτικό εστιατόριο όπου 400 παιδιά γλιτώνουν τον υποσιτισμό. Οι καλλιέργειες αποτελούν μέρος ενός προγράμματος διατροφικής βιοασφάλειας και περιλαμβάνει επίσης μια αγορά, που εγκαινιάστηκε πριν από λίγο καιρό, όπου οι αγρότες έρχονται να πουλήσουν άμεσα τα προϊόντα τους στους γείτονες, χωρίς να περνούν από ενδιάμεσους. Η ανά δεκαπενθήμερο αγορά είναι η βιώσιμη μορφή της συμμαχίας υπαίθρου-πόλης, ανάμεσα σε μικρούς αγρότες και παραγωγούς και καταναλωτές της πόλης, αλλά είναι, επίσης, ένας χώρος όπου οι φτωχοί αποκτούν σχέσεις μεταξύ τους, ετοιμάζουν κοινοτικά γεύματα, χορεύουν και τραγουδούν. Μια εικόνα αγοράς παρόμοιας με αυτή που μας κληροδότησε ο Φερ-

λιέργειες του κίνουα, δημητριακού των Άνδεων με εξαιρετική θρεπτική αξία, που συμπληρώνει τη λαϊκή διατροφή. Οι γείτονες αυτοτροφοδοτούνται σε κίνουα και δημιούργησαν την Κοινοτική Εταιρεία «Delicias del Sur», που καλλιεργεί, συσκευάζει και διακινεί το προϊόν. Η αγορά, που βρίσκεται στην πλατεία της συνοικίας, είναι το σκηνικό για ανταλλαγές σπόρων και «κύκλους λαϊκού εμπορίου» ανάμεσα σε παραγωγούς και καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένων και των κοινοτικών εστιατορίων της Πόλης Μπολίβαρ. Μια από τις συμφωνίες είναι να πρωθηθεί και το τρουέκε (ανταλλαγή σε είδος), ώστε κάθε παραγωγός να προορίζει το 5% της παραγωγής του στην ανταλλαγή χωρίς χρήμα, για να μπορούν όλοι να έχουν πρόσβαση σε άλλα τρόφιμα και προϊόντα.

Η διατροφική ασφάλεια αποτελεί μέρος μιας πορείας για τη δημιουργία εξουσίας από τα κάτω. Δεν αποτελεί απλώς ένα τεχνικό ζήτημα ή έναν τρόπο διακίνησης γνώσεων, όπως ισχυρίζονται οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Γι' αυτόν τον λόγο, στο Ποτοσί έχουν δημιουργήσει ένα επιλεκτικό κοινοτικό συμβούλιο και υπολογίζουν σε δεκάδες συντονιστές ανά οικοδομικό τετράγωνο, που φροντίζουν για τη σταθεροποίηση της κοινότητας. Αυτή η συγκρότηση εξουσίας επιτρέπει να προωθούν την παραγωγή αξιών χρήσης, που πριν ήταν περιορισμένες στον αυστηρό οικογενειακό χώρο, ώστε να φτάσουν να αποτελούν έναν από τους κυρίαρχους τρόπους παραγωγής στη συνοικία.

Μπορεί να ανταπαντήσει κανείς, και με το δίκιο του, πως πρόκειται για τοπικές εμπειρίες που δύσκολα μπορούν να επιλύσουν προβλήματα τόσο μεγάλα και εκτεταμένα όπως η διατροφική κρίση. Ωστόσο, ας μην ξεχνάμε πως οι μεγάλοι μετασχηματισμοί, όπως σημείωσε ο Υποδιοικητής Μάρκος στη Συνάντηση Ομπρύ τον περασμένο Δεκέμβρη:

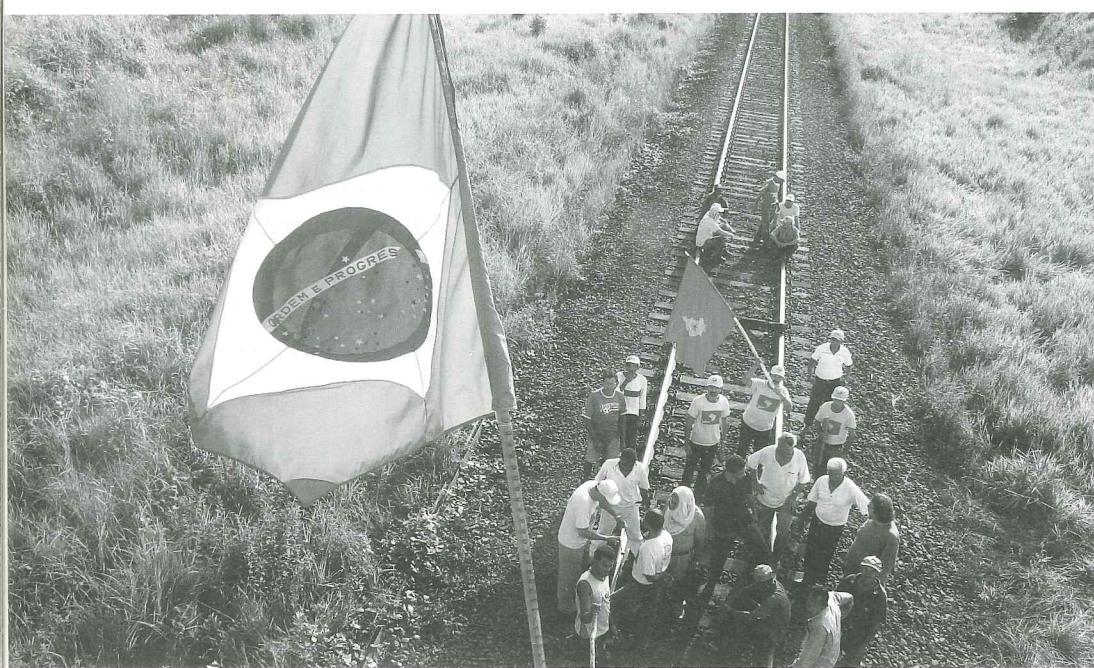
«δεν αρχίζουν από πάνω, ούτε με μνημειακά και επικά γεγονότα, αλλά με μικρές κινήσεις που εμφανίζονται ως ανάξιες λόγου για τον πολιτικό και τον αναλυτή των από πάνω».

Μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες για τα περιβόλια του Ποτοσί είναι οι καλ-

νάντ Μπροντέλ: ο χώρος της οικονομικής ζωής, διαφανής, με ελεγχόμενο ανταγωνισμό και μικρά κέρδη, το έδαφος των απλών ανθρώπων. Αυτός ο τύπος της αγοράς κυριολεκτικά συνθλίφτηκε από τον καπιταλισμό, όπου τα μονοπώλια αντικατέστησαν την οριζόντια επικοινωνία με τον κάθετο (κατακόρυφο) έλεγχο.

Μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες για τα περιβόλια του Ποτοσί είναι οι καλ-

μετάφραση: Αγγελική Στουπάκη

ΠΕΡΟΥ: τα λαϊκά συσσίτια

Το κίνημα των comedores (κοινοτικές κουζίνες), που έχει αναπτυχθεί στο Περού, δεν έχει το αντίστοιχό του σε λατινοαμερικανικό και παγκόσμιο επίπεδο. Μόνο στην πρωτεύουσα Λίμα, 500.000 άτομα τρέφονται σήμερα μέσω των λαϊκών συσσιτίων, τα οποία προετοιμάζει και διαχειρίζεται ένα κίνημα 150.000 γυναικών. Πρόκειται για μια μορφή συλλογικής οργάνωσης των από κάτω, μέσα από την οποία όχι μόνο αντιμετωπίζεται η επιβίωση των πιο φτωχών στρωμάτων αλλά, ταυτόχρονα, οι γυναίκες που συμμετέχουν εκπαιδεύονται σε οργανωτικές δραστηριότητες, πρακτικές δημοκρατίας, στο πώς να ξεπερνούν τις αντιπαραθέσεις τους αλλά και πώς να συμπεριφέρονται απέναντι σε οργανισμούς και τη γραφειοκρατία.

Τα πρώτα λαϊκά συσσίτια εμφανίστηκαν στο τέλος της δεκαετίας του '70 κατά τη διάρκεια μιας μεγάλης εκπαιδευτικής απεργίας. Οι εκπαιδευτικοί είχαν καταλάβει τα σχολεία. Σε ορισμένες λαϊκές γειτονίες οι γυναίκες ετοίμαζαν συσσίτια για τους καταληψίες απεργούς. Για βδομάδες τα σχολεία μετατράπηκαν σε χώρους πολιτικής συζήτησης, σε χώρους συνάντησης ανάμεσα στη συνοικία, το σχολείο και τους κοινωνικοπολιτικούς αγώνες της εποχής.

Στη συνέχεια, πολλές απ' αυτές τις γυναίκες προχώρησαν στη συγκρότηση συνοικιακών οργανώσεων με σκοπό να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα διατροφής των οικογενειών τους. Σημαντικό ρόλο στην οργάνωσή τους έπαιξαν προοδευτικοί ιερείς του ρεύματος της θεολογίας της απελευθέρωσης, που πρωθιόυσαν την αυτοβοήθεια και την αυτοοργάνωση. Η εμπειρία υπήρξε θετική και, στη συνέχεια, το κράτος άρχισε να εισχωρεί στο κίνημα των συσσιτίων με σκοπό να το προσεταιριστεί και δημιουργή-

θηκαν τα «επιδοτούμενα» συσσίτια, σε αντίθεση με τα αρχικά που παρέμεναν αυτοδιαχειριζόμενα.

Κατά τη δεκαετία του '80, η οικονομική κρίση που διαπερνούσε τη χώρα εκτόξευσε τον αριθμό των comedores. Το '89 είχαν φτάσει τις 3.000. Η νεοφιλελεύθερη διακυβέρνηση του Φουχιμόρι ενίσχυσε ακόμη περισσότερο το κίνημα. Σε μια απογραφή του 2003 καταγράφηκαν μόνο στη Λίμα 5.000 comedores. Σήμερα υπολογίζεται πως στα «λαϊκά συσσίτια» διατρέφεται το 7% του πληθυσμού της Λίμα.

Κάθε «λαϊκή κουζίνα» παράγει κατά μέσο όρο 100 μερίδες τη μέρα. Το 60% απόροφούν οι γυναίκες που συμμετέχουν στο εγχείρημα και οι οικογένειές τους: ένα 12% πηγάνει στις γυναίκες που μαγειρεύουν ως ανταμοιβή για τη δουλειά που κάνουν: ένα 10% δωρεάν σε άπορα πρόσωπα της γειτονιάς. Το υπόλοιπο 18% πουλίεται σε χαμηλή τιμή σε τρίτους. Οι γυναίκες που συμμετέχουν το αγοράζουν σε τιμή χαμηλότερη από ό,τι οι εξωτερικοί πελάτες. Με τα έσοδα από τις πωλήσεις των μερίδων αγοράζουν τα απαραίτητα τρόφιμα της επόμενης μέρας. Αρκετές φορές καταφεύγουν στη διοργάνωση φιέστας προκειμένου να καταφέρουν να αποκτήσουν ή να αντικαταστήσουν τον εξοπλισμό τους. Οι comedores λειτουργούν στη βάση της αλληλέγγυας οικονομίας και όχι της αγοράς και δεν υπόκεινται σε λογικές επιχειρήσεων. Δεν αποταμιεύουν ούτε μοιράζονται κέρδη στις γυναίκες που συμμετέχουν. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, μάλλον πρόκειται για

ένα σύστημα «στο οποίο οι φτωχοί επιδοτούν τους πιο φτωχούς, αφού το 10% των μερίδων προσφέρεται δωρεάν σε ανθρώπους που δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν».

Κάθε βδομάδα δύο-τρεις γυναίκες εναλλάξ αναλαμβάνουν το μαγείρεμα. Το ωράριο εργασίας τους ξεκινάει από τις εφτά το πρωί, όταν πηγαίνουν στην αγορά για να αγοράσουν τα τρόφιμα, και τελεώνει στις τρεις το μεσημέρι με την καθαριότητα του χώρου. Υπάρχει ακόμη μια Επιτροπή Περιφρούρησης που είναι επιφορτισμένη με τη προστασία των τροφίμων. Μόνο οι μαγείρισσες παίρνουν ως ανταμοιβή για τη δουλειά τους πέντε με δέκα μερίδες, ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών που έχει η καθεμιά αλλά, καθώς υπάρχει εναλλαγή στα πρόσωπα, επωφελείται το σύνολο των μελών που, κατά μέσο όρο, ανέρχεται στις 25 γυναίκες. Η συνέλευση είναι το όργανο στο οποίο παίρνονται οι αποφάσεις. Στον χώρο που στεγάζονται τα comedores συνήθως λειτουργούν και ορισμένα εργαστήρια συζητήσεων και ζύμωσης, ίδιαίτερα για την αντιμετώπιση της οικογενειακής βίας, του αλκοολισμού και των ναρκωτικών. Μέσα από την εμπλοκή τους στα comedores, οι γυναίκες αυτές κατέκτησαν τη δυνατότητα να βγουν από το σπίτι και από την απομόνωση μέσα στην οποία ζούσαν, έχουν ενισχύσει την αυτοεκπίμησή τους και έχουν αποστάσει τον σεβασμό των λαϊκών γειτονιών, μέσα στις οποίες πρωταγωνιστούν σε κάθε αγώνα που διεξάγεται.

μετάφραση, επιμέλεια: Στέλιος Γαβριηλίδης

ΚΟΥΒΑ

«είναι καιρός για
συνεταιρισμούς, συνεργασία,
περισσότερη αλληλεγγύη»

Συνέντευξη της «αλάνας» με τον **Μιγκέλ Σαλσίνες**, πρόεδρο του συνεταιρισμού αστικής γεωργίας «Αλαμάρ», Αβάνα, Κούβα.
Τη συνέντευξη πήραν ο Κώστας Παπαθωμόπουλος και η Ματούλα Παπαδημητρίου.

ΠΙΕΙΝΑ ΚΑΙ ΔΡΟΣΙΣΤΟΝΤΑΣ

μικρό αφιέρωμα

«Από το 1989 έως το 1992 έχουμε μια ελεύθερη πτώση της οικονομίας. Το ΑΕΠ πέφτει κατά 34%. Φανταστείτε ένα αεροπλάνο που ξαφνικά χάνει τους κινητήρες του. Ήταν μια πραγματική συντριβή»*. Με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης η Κούβα έχασε το 80% των εισαγωγών-εξαγωγών της. Οι εισαγωγές πετρελαίου έπεσαν από 14 εκατομμύρια τόνους τον χρόνο σε τέσσερις. Τα λεωφορεία σταμάτησαν, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας διακόπηκε, τα εργοστάσια έκλεισαν, το ρεύμα κοβόταν έως 16 ώρες τη μέρα. Η γεωργία κατέρρευσε, το φαγητό ήταν σπάνιο. Οι θερμίδες και οι πρωτεΐνες που κατανάλωνε ένας μέσος Κουβανός έπεσαν στο ένα τρίτο σε σχέση με τη δεκαετία του '80 και μέχρι το 1994 είχε χάσει κατά μέσο όρο 10 κιλά.

Με ελάχιστα πράγματα να φτάνουν απ' έξω και το ήδη πολυετές εμπάργκο των ΗΠΑ να σκληραίνει, οι λύσεις βρέθηκαν στο εσωτερικό της χώρας: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, μετακίνηση με δύο εκατομμύρια ποδήλατα και άμαξες, χρήση ζώων. Αποκεντρωμένη διατροφική ασφάλεια στη θέση της «πράσινης επανάστασης», γεωργία για την επιβίωση και όχι για την αγορά. Οικιακή παραγωγή, μικρής έκτασης βιολογικές καλλιέργειες, οργανικά λιπάσματα, περιβόλια σε ταράτσες και αυλές, κάθε είδους νησίδες δημιουργικότητας και συλλογικότητας.

Μέχρι το 1995 η έλλειψη τροφίμων είχε ξεπεραστεί και το σύστημα δωρεάν δημόσιας υγείας και εκπαίδευσης συνέχιζε να είναι πρώτη προτεραιότητα. Το 1996-97 η Κούβα παρήγαγε μεγαλύτερο αριθμό 13 βασικών ειδών διατροφής από ποτέ. Σήμερα, οι αστικές καλλιέργειες καλύπτουν το 80-100% των αναγκών σε φρούτα και λαχανικά. Χρησιμοποιούνται 21 φορές λιγότερα χημικά από ό,τι στο παρελθόν. Η κρίση ωφέλησε τελικά την υγεία των Κουβανών: τρώνε καλύτερα, λιγότερα λίπη και περισσότερα φρέσκα λαχανικά.

Η Κούβα ήταν η πρώτη χώρα που έδωσε λύσεις στην κρίση της πείνας, στην οποία σήμερα καλούμαστε να απαντήσουμε. Το παράδειγμά της αποδεικνύει ότι η λύση δεν είναι, όπως μας λένε, η διεθνής βοήθεια, οι εισαγωγές τροφίμων από χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, τα μεταλλαγμένα, οι μεγάλες πολυεθνικές, η βιομηχανοποιημένη γεωργία. Αντίθετα, «υπάρχουν απεριόριστες μικρές λύσεις, λύνεις ένα πρόβλημα εδώ, ένα εκεί και η ζωή καλυτερεύει. Οι κρίσεις, οι αλλαγές, τα προβλήματα, δίνουν έναυσμα για βιώσιμους, εναλλακτικούς τρόπους προσαρμογής στα νέα δεδομένα. Πρέπει να ξεκινήσουμε από το μηδέν και να

κάνουμε μικρά βήματα. Είναι καιρός για συνεταιρισμούς, συνεργασία, περισσότερη αλληλεγγύη. Ο κόσμος αλλάζει και πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο».*

Τη δεκαετία του '80, η φρέσκια σαλάτα δεν ήταν κάτι συνηθισμένο στο οικογενειακό τραπέζι των 100.000 κατοίκων του Αλαμάρ. Ήταν δε αδύνατο να βρουν λαχανικά χωρίς χημικά λιπάσματα. Οι χιλιάδες εξόριστοι από τη Νότια Αμερική που ζούσαν στο Αλαμάρ, εκτός από το να απολαμβάνουν την κουβανέζικη αλληλεγγύη, έπρεπε να προσαρμόσουν τις γαστρονομικές τους συνήθειες στο χοιρινό, τα φασόλια, το ρύζι και την τηγανητή μπανάνα.

Βρισκόμαστε στο κτήμα βιολογικής γεωργίας Αλαμάρ, 15 χιλιόμετρα από το κέντρο της Αβάνας. Γύρω μας 110 στρέμματα με κηπευτικά, φρούτα, θεραπευτικά φυτά, όσπρια, δέντρα, ζώα, πρωτοπόρα συστήματα ποτίσματος που δεν σπαταλούν νερό, παραγωγή κομπόστ, χώρος εκπαίδευσης για τα μέλη του συνεταιρισμού, σημείο πώλησης, εστιατόριο. Στο κτήμα αυτό, το 2007 παράχθηκαν πάνω από 300 τόνοι λαχανικών (από 20 που είχαν παραχθεί το 1999). Η παραγωγή φρούτων και άλλων οπωροκηπευτικών έχει σχεδόν τριπλασιαστεί και τα κέρδη του συνεταιρισμού από 102.000 πέσος το 1999, έφτασαν τα 1.650.000 το 2006. (Ο μέσος μισθός είναι 950 πέσος τον μήνα, τη στιγμή που μια καθηγήτρια Πανεπιστημίου παίρνει 500).

* Από το ντοκιμαντέρ «The Power of Community: How Cuba survived Peak Oil».

ανάποδα
ένας κόσμος

Ποια είναι η ιστορία της γεωργίας στην Κούβα;

Η Κούβα ήταν ανέκαθεν μια χώρα αγροτική. Τη δεκαετία του '60, το 80% του πληθυσμού έμενε στην ύπαιθρο και το 20% στις πόλεις. Η γεωργία ήταν πολύ παραδοσιακή και ελάχιστα εκμηχανισμένη. Με τη νίκη της επανάστασης άρχισε η διαδικασία εκμοντερνισμού της κουβανικής γεωργίας. Υπήρχε, όμως, ένα ιστορικό προηγούμενο: η μονοκαλλιέργεια. Στην Κούβα παράγονταν τρόφιμα για 40 εκατομμύρια άτομα αλλά το 38% αυτών ήταν σε μορφή ζάχαρης. Η οικονομία εξαρτιόταν από τη ζάχαρη. Στη μετεπαναστατική περίοδο συνεχίσαμε να παράγουμε ζάχαρη και να πάρνουμε από τις σοσιαλιστικές χώρες βασικά είδη διατροφής, δηλαδή ρύζι, φασόλια, λάδι κ.ά. Υπήρχε, λοιπόν, ένα σταθερό εμπόριο και ένα σταθερό επίπεδο ζωής. Με την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού κατέρρευσε και αυτή η εμπορική ανταλλαγή: μείναμε με τη ζάχαρη αλλά δίχως την επίσημη αγορά της και, βέβαια, χωρίς τρόφιμα από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης και χωρίς τη δυνατότητα να τα παράγουμε εμείς. Αργότερα δεν υπήρχαν ούτε καύσιμα, οπότε δεν μπορούσαμε να παράγουμε ούτε καν ζάχαρη, που είχε τότε ψηλή τιμή στην αγορά.

Παράλληλα, η Κούβα από το '60 έως το '90 απέκτησε μια νέα υψηλή τεχνολογία στη γεωργία, μέσω της «πράσινης επανάστασης». Ο πληθυσμός μετακινήθηκε αντίστροφα, από την ύπαιθρο στην πόλη, και φτάσαμε να έχουμε το 80% των κατοίκων στις πόλεις και 20% στην ύπαιθρο, αλλά πλέον σε μια ύπαιθρο με μεγάλες μηχανές θερισμού, μεγάλα συστήματα άρδευσης, κ.λπ.

Μέσα σε όλη αυτήν την κατάσταση υπήρχε όμως ένα στοιχείο, ας πούμε θετικό: το 1986, τη δεύτερη περίοδο της κυβέρνησής του, ο Ρήγκαν, στην προγραμματική πλατφόρμα του ρεπουμπλικανικού κόμματος, εισηγείται την εξάλειψη του κουβανικού μοντέλου, κάτι που προσπαθούν να κάνουν άλλωστε τόσα χρόνια. Με αφορμή αυτή την απειλή, η Κούβα λέει: αν μας αποκλείσουν, θα μείνουμε χωρίς πετρέλαιο. Πρέπει να δούμε πώς θα λειτουργήσουμε, να βρεθεί μια εναλλακτική λύση. Συνεργάζονται, λοιπόν, Πανεπιστήμια, κέντρα ερευνών, εταιρείες, στρατιωτικοί οργανισμοί και φτιάχνουν ένα σχέδιο για το πώς μπορούμε να λειτουργήσουμε χωρίς πετρέλαιο. Συγκεντρώνεται, έτσι, σε θεωρητικό επίπεδο, μια μεγάλη ποσότητα πληροφοριών για το πώς μπορεί να λειτουργήσει η οργανική, βιώσιμη γεωργία σε συνθήκες έλλειψης πετρελαίου.

Μέχρι τότε χρησιμοποιούνταν πολλά χημικά;

Βεβαίως, εδώ είχαμε την «πράσινη επανάσταση», μιλάμε για μισό εκατομμύριο τόνους λιπασμάτων και περίπου 25 χιλιάδες τόνους ζιζανιοκτόνων τον χρόνο, από τα πιο βλαβερά. Σε αυτό το οικονομικό και κοινωνικό τοπίο, το '90 τα πράγματα άρχισαν να περιπλέκονται, είχαμε σοβαρή έλλειψη πόρων, δεν είχαμε ανταλλακτικά, η κατάσταση όλο και επιδεινώνονταν. Στη μέση της δεκαετίας του '90 η γεωργία, και γενικότερα η χώρα, έπιασε πάτο. Το πιο δύσκολο ήταν ότι υπήρχε ένα επίπεδο ζωής πολύ ελκυστικό: παρόλο που δεν ζόσαμε πλουσιοπάροχα, είχαμε εξασφαλισμένα τρόφιμα, πολλές κοινωνικές παροχές. Όταν, λοιπόν, άρχισε η έλλειψη τροφίμων, ηλεκτρικής ενέργειας, πετρελαίου κ.λπ., δημιουργήθηκε ψυχολογικό στρες στους ανθρώπους. Το 1996

είχαν τελειώσει όλα τα υλικά και η κοινωνία ήταν έτοιμη να καταρρεύσει. Χωρίς την ΕΣΔΔ, τις ΗΠΑ, την Παγκόσμια Τράπεζα, την Τράπεζα Ανάπτυξης, τον Οργανισμό Αμερικανικών Κρατών, επιτέλους θα πεθάνουν, έλεγαν.

Σε αυτό το σκηνικό προβάλλει η αστική γεωργία, με μια κληρονομιά πολύ σημαντική. Δεν υπήρχε επαρκής συνείδηση για την εγκατάλειψη των χημικών αλλά ήταν κατανοητό ότι, αν δεν παράγουμε χωρίς χημικά, απλώς δεν θα υπήρχε τροφή. Και αυτό ήταν ένα κίνητρο για να αρχίσει ο κόσμος να νοιάζεται.

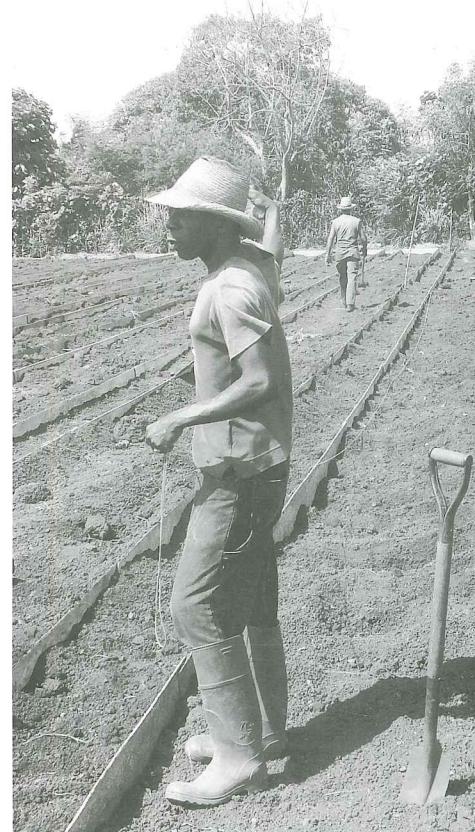
Πες μας λίγα λόγια για το κτήμα αστικής βιολογικής γεωργίας Αλαμάρ.

Πριν από 12 χρόνια ήμασταν εδώ τέσσερα μόνο άτομα σε μια περιοχή πολύ περιορισμένη, 800 τετραγωνικών μέτρων, χωρίς νερό, αλλά με όρεξη να δουλέψουμε. Αρχίσαμε να μιλάμε για τον νεοφιλελευθερισμό, για την εκμηχάνιση, για τα ζιζανιοκτόνα, έπρεπε να προσαρμοστούμε στη βιολογική καλλιέργεια... Είχαμε πολλές δυσκολίες στην αρχή. Από το να εφαρμόσουμε την επιστημονική γνώση που μας μεταδόθηκε από τα Πανεπιστήμια και τη διεθνή βιβλιογραφία, μέχρι τις συνθήκες εργασίας και τα προβλήματα παραγωγικότητας. Προσπαθούσαμε να πάμε μπροστά με ό,τι πόρους είχαμε. Και αρχίσαμε να έχουμε αποτελέσματα.

Σχεδιάσαμε μια αγορά από και για την ίδια την κοινότητα. Θέλαμε η κοινότητα να παράγει για την κοινότητα σε μια τιμή πολύ πιο αλληλέγγυα, χωρίς να πάψει να είναι επιχείρηση. Μια επιχείρηση όμως που βασίζεται στην αρχή του εμπορίου και όχι της κερδοσκοπίας.

Αλλάζουμε διαρκώς τις συνθήκες εργασίας, μειώσαμε το ωράριο, έχουμε πολλές κοινωνικές παροχές, αυξάνομαστε με έναν ρυθμό 16 ατόμων τον χρόνο. Από τέσσερις που ήμασταν στην αρχή, τώρα είμαστε 165. Υπάρχουν 38 γυναίκες, που προηγουμένως δεν είχαν τη δυνατότητα να εργαστούν γιατί η δουλειά ήταν μακριά από το σπίτι τους.

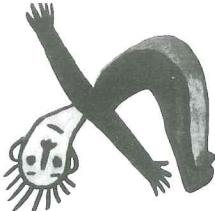
Μετά από 10 χρόνια δουλειάς, το εμπορικό κομμάτι είναι πολύ πιο αναπτυγμένο. Συνεχίζουμε να παράγουμε τεχνολογία και το ακαθάριστο εισόδημα, που ήταν 50.000 πέσος τον πρώτο χρόνο, είναι φέτος πάνω 5 εκατομμύρια, μια αρκετά καλή αύξηση παρόλο το εμπάργκο, τις ελλείψεις μας, τα προβλήματα στο κλίμα και άλλους παράγοντες. Αυτό σημαίνει ότι το μοντέλο της οργανικής αστικής γεωργίας είναι αναμφίβολα βιώσιμο. Έχουμε ελπίδα ανάπτυξης που βρίσκεται στα χέρια μας, γιατί η γη είναι ικανή να μας δώσει όσο τη δουλεύουμε. Αν βάλεις μεράκι και, κυρίως, ένα συλλογικό όραμα, είναι εφικτό.

Όλοι οι εργαζόμενοι ζουν στην κοινότητα;

Ναι, όλοι μένουμε σε απόσταση περπατήματος. Πέρα από το ότι παράγουμε βιολογικά προϊόντα για την κοινότητα, υπάρχει και κάτι άλλο ενδιαφέρον: το 30% των εργαζομένων είναι άτομα τρίτης ηλικίας. Τα άτομα αυτά μπορούν μια χαρά να δουλέψουν και, επιπλέον, θέλουν να δουλεύουν. Πριν ήταν σπίτι τους ή δούλευαν σε ένα εργοστάσιο και, ξαφνικά, έχουν τη δυνατότητα να πάνε περπατώντας στη δουλειά. Τώρα ζουν πιο υγιεινά, έχουν οικονομική και συλλογική βοήθεια, η αυτοεκτίμησή τους είναι μεγαλύτερη. Η αστική γεωργία στηρίζεται στην κοινωνική ανάπτυξη, πρώτα από όλα των μελών του συ-

νεταιρισμού. Έχει, λοιπόν, κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο.

Και πώς καθορίζεται η τιμή των προϊόντων;

Αυτό που παράγουμε εμείς το πουλάμε με βάση την αρχή της προσφοράς και της ζήτησης, γιατί, αν μειώσουμε πολύ την τιμή, υπάρχει ο κίνδυνος της μεταπάλησης σε υψηλότερη τιμή. Αυτά που αγοράζουμε από άλλους παραγωγούς τα πουλάμε στην τιμή που ορίζει το κράτος. Αγοράζουμε πράγματα που δεν παράγουμε, επειδή αν δεν έχουμε κάτι ο άλλος πρέπει να περιπατήσει πολύ για να το βρει. Όλα τα προϊόντα έχουν μια μέγιστη τιμή, μπορείς να τα πουλήσεις πιο φθηνά αλλά όχι πιο ακριβά. Και βέβαια υπάρχουν βασικά είδη διατροφής που δίνονται με δελτίο και στα 11 εκατομμύρια χωρίς διάκριση. Δεν επαρκούν αλλά δίνουν μια αίσθηση ισότητας και εξασφαλίζουν ένα μέρος της διατροφής. Ποσοτικά κανείς δεν πεινάει αλλά ποιοτικά λείπουν ακόμη αρκετά πράγματα.

Το εισόδημα των εργαζομένων συνδέεται με τις πωλήσεις;

Φυσικά. Ο συνεταιρισμός είναι ιδιωτική ιδιοκτησία και βασικός κανόνας του είναι ότι το 50% των κερδών αφιερώνεται στην ανάπτυξή του, μόλις αγοράσαμε υπολογιστές για παράδειγμα. Το άλλο 50% μοιράζεται ανάμεσα στα μέλη του. Νομικά είμαστε UBPC, δηλαδή Βασική Μονάδα Συνεταιριστικής Παραγωγής. Οι UBPC δημιουργήθηκαν το 1993, όταν παραχωρήθηκε δωρεάν η επικαρπία κρατικών κτημάτων σε συνεταιρισμούς. Αυτή τη στιγμή το 80% της γης είναι στα χέρια ιδιωτών, είτε μεμονωμένων, είτε ομάδων που τη δουλεύουν συλλογικά, σε αντίθεση με άλλες

κέρδη και το κράτος ελέγχει μόνο να μην υπάρχει διαφθορά, κακοδιαχείριση, παράνομες καλλιέργειες στο κτήμα. Υπάρχουν συνεταιρισμοί που έχουν μια κοινωνική δέσμευση με το κράτος, δίνουν δηλαδή ένα ποσοστό των προϊόντων τους σε νοσοκομεία, σε εκπαιδευτικά κέντρα, στον πληθυσμό. Αυτό γίνεται γιατί είναι μια ελεύθερη αγροτική αγορά αλλά πρέπει να προστατευθεί και το κοινωνικό κομμάτι. Εμείς πουλάμε ένα 10-15% σε κάποια κοινωνικά κέντρα και οργανώσεις, κυρίως όμως πουλάμε στην τοπική κοινωνία. Το βασικό σημείο πώλησης είναι εδώ, στο κτήμα.

Δεν είμαστε ούτε καν στη μέση του δρόμου από αυτό που θα θέλαμε να φτάσουμε. Θα θέλαμε μια βιβλιοθήκη, να μπορούν οι τεχνικοί να κάθονται σε έναν υπολογιστή, να μπορούν να ψάξουν πληροφορίες... έχουμε πολλά σχέδια.

Υπάρχουν παραδείγματα αστικής γεωργίας σε όλα τα αστικά κέντρα;

Αυτή τη στιγμή στην αστική γεωργία δουλεύουν 300.000 άτομα σε όλη τη χώρα. Στην Αβάνα υπάρχει ένα δίκτυο σημείων πώλησης που συνδέονται με συνεταιρισμούς και 300 Βασικές Μονάδες Συνεταιριστικής Παραγωγής, με διαφορετικά χαρακτηριστικά η καθεμία. Σε πολλές από αυτές δεν έχουν επιστήμονες, είναι άτομα που ξέρουν και τους αρέσει η γεωργία. Άλλες, όπως η Δική μας, έχουν ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό και έχουν πρόσβαση σε διεθνή προγράμματα.

Ποια είναι η σημερινή κατάσταση της κουβανικής υπαίθρου και οικονομίας;

Έχει μειωθεί η καλλιεργήσιμη γη, λίγοι άνθρωποι είναι στην ύπαιθρο, υπάρχει έλλειψη μηχανών, λιπασμάτων. Τώρα, όμως, με την αύξηση των τροφίμων, υπάρχει μια αλλαγή στη συνείδηση και μια αλλαγή στη στρατηγική. Η Κούβα δίνει ακόμη χιλιάδες εκατομμύρια δολάρια το χρόνο για εισαγωγή τροφίμων. Αυτή η κατάσταση αλλάζει σιγά σιγά και σκεφτόμαστε πώς θα παράγουμε εμείς ρύζι ή κοτόπουλο. Πρέπει, επίσης, να παρθούν πρόσθετα μέτρα που θα εξασφαλίσουν την παραμονή του ανθρώπου στην ύπαιθρο: αύξηση της αγροτικής σύνταξης, επιδοτήσεις, προστασία από φυσικές καταστροφές και επιδημίες. Υπάρχει ισχυρή πολιτική βούληση να αυξηθούν τα κέντρα παραγωγής τροφίμων.

Επίσης, η κατάσταση στη Νότια Αμερική έχει αλλάξει. Η ALBA (σ.τ.ψ.: Μπολιβαριανή Εναλλακτική για τις Αμερικές), για παράδειγμα, έχει δημιουργήσει μια πιο δίκαιη αγορά. Υπάρχει μια αργή βελτίωση της οικονομίας, μια ανάπτυξη, που δεν σημαίνει ότι μπορεί όλος ο κόσμος να αγοράσει επίπεδη τηλεόραση ή φούρνο μικροκυμάτων, αλλά η βιομηχανία παραγωγής υλικών έχει επαναδραστηριοποιηθεί, τα μέσα μεταφοράς έχουν βελτιωθεί.

Αυτό που συνέβη σε μας μπορεί να συμβεί και σε άλλες χώρες σε 50 ή σε λιγότερα χρόνια. Παρ' όλη τη βελτίωση, πρέπει να συνεχίσουμε την εξοικονόμηση πόρων, γιατί αυτό που συνέβη μας έχει διδάξει πολλά.

μετάφραση, επιμέλεια: Ματούλα Παπαδημητρίου

Δείτε: • Το ντοκιμαντέρ «The Power of Community: How Cuba survived Peak Oil» (με ελληνικούς υπότιτλους). Υπάρχει, μαζί με άλλες ταινίες για το σημερινό σύστημα παραγωγής τροφίμων, τα μεταλλαγμένα, τη βιομηχανοποίηση της τροφής και εναλλακτικές δυνατότητες, στην ταινιοθήκη του Σπόρου <http://sporos.org/tainiothiki> • τα βιντεάκια «Contrapartes: Vivero Alamar (La Habana, Cuba) και «Agricultura Urbana en Cuba» στο www.cubasolidaridad.org (στα ισπανικά)

Διαβάστε: • Το άρθρο του Peter Rosset «Cuba: A Successful Case Study of Sustainable Agriculture» (αγγλικά) στο www.foodfirst.org • Το αφιέρωμα στη διατροφική κρίση στο www.sodepaz.es (ισπανικά) • Το έντονο διάλογο, που συνεχίζεται στην Κούβα, για την αναδιάρθρωση του αγροτοκτηνοτροφικού τομέα και τη γη στο www.cubasolidaridad.org (ισπανικά)

εποχές που η γη ανήκε σε μεγάλες κρατικές αγροτικές εταιρείες. Η γη δεν κληρονομείται ούτε παρέχεται αοριστως. Παραχωρείται η επικαρπία, τη χρησιμοποιείς αλλά δεν μπορείς να την πουλήσεις.

Πώς λειτουργεί ο συνεταιρισμός;

Η συνέλευση εκλέγει ένα διοικητικό συμβούλιο που ενημερώνει και λογοδοτεί στα μέλη κάθε μήνα. Έχουμε τμήμα παραγωγής, οικονομικό κ.λπ. αλλά όλα τα θέματα συζητούνται στη συνέλευση. Έχουμε απόλυτη αυτονομία ως προς τις αποφάσεις. Καθορίζουμε τον μισθό μας, έχουμε

Μετανάστες

Κεντρική Αμερική - ΗΠΑ

Εξορίες, το πρώτο μέρος ενός μεγάλου ταξιδιού

του Σωτηρίου Ρούπαν

Δεν φεύγουν: τους σπρώχνουν.

Κανείς δεν μεταναστεύει επειδή το θέλει. [...]

οι απελπισμένοι φεύγουν τρέχοντας από τους πολέμους και τις ξηρασίες και την αδύναμη γη και τα μολυσμένα ποτάμια και τα άδεια στομάχια.

Οι πωλήσεις ανθρώπινης σάρκας είναι σήμερα οι πιο πετυχημένες εξαγωγές από τον Νότο του κόσμου.

Εδουάρδο Γκαλεάνο, *Τα παιδιά του δρόμου*

Είπες: «Θα πάγω σ' αλλη πόλη, θα πάγω σ' αλλη θάλασσα.

Μια άλλη πόλη θα θρεθεί καλύτερη απ' αυτή [...]»

Κωνσταντίνος Καβάφης, *Η Πόλη*

Είμαι μια ακτίδα στην θάλασσα φάντασμα στην πόλη η ζωή μου είναι απαγορευμένη λένε οι αρχές.

Μανού Τσάο, *Clandestino (Παράνομος)*

Πάντα από τον Νότο προς τον Βορρά, από το πιο νότιο Νότο του Μεξικού, διανύονται οι δρόμοι που οδηγούν στον Βορρά σε αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος. Εξόριστοι. Εκτοπισμένοι. Χιλιάδες Μεξικανοί και Κεντροαμερικανοί φεύγουν από τα σπίτια τους, όχι γιατί έτσι θέλουν αλλά από ανάγκη, αναζητώντας ένα καλύτερο μέλλον. Μερικές φορές βαδίζουν προς το αμερικανικό όνειρο, που δεν προσφέρει πολλά αλλά απαιτεί τα πάντα, στις Ηνωμένες Πολιτείες. Άλλες φορές ξεμένουν στο Μεξικό, σε μια μακύλα, χωρίς καν να περάσουν τα σύνορα. Από τον Νότο στον Βορρά, οι δρόμοι περπατιούνται, τόσο από τους μετανάστες που τους ζυμώνουν και αλλάζουν τη φυσιογνωμία τους, όσο και από κάποιους που βρήκαν έναν τρόπο για να ζήσουν κλέβοντας τους μετανάστες, τους πιο αδύναμους: όσους δεν έχουν χαρτιά, δεν έχουν χρήματα, δεν έχουν τίποτα. Εκατοντάδες Κεντροαμερικανοί δέχονται επιθέσεις από τις μεξικανικές αρχές στη διαδρομή τους προς τον Βορρά. Άλλοι διακινδυνεύουν στα σκουριασμένα βαγόνια ενός εμπορικού τρένου ή διασχίζοντας με τα πόδια την έρημο.

Από τον Νότο προς τον Βορρά, από τον κάμπο προς την πόλη, χιλιάδες αγρότες αναγκάζονται να μεταναστεύουν στις πόλεις. Όσοι έχουν τύχη γίνονται εργάτες, όσοι δεν έχουν μπαίνουν στις γραμμές των φαντασμάτων, αυτών που δεν υπάρχουν ούτε στις στατιστικές.

«Ήρωες» τους ονομάζει ο Τζον Μπέργκερ γιατί, ίσως, παρά τα όσα αφήνουν και παρά τους κινδύνους του ίδιου του ταξιδιού, προχωράνε αποφασισμένοι με ένα μικρό σακίδιο στον ώμο και τίποτα στις τσέπες.

Το μακρύ ταξίδι προς την εξορία

Κρεμασμένοι από τα βαγόνια ενός εμπορικού τρένου, εκατοντάδες άνθρωποι περιμένουν να πάρει μπροστά η μηχανή. Εδώ είναι η Αριάγα, στην Τσιάπας, Μεξικό, περίπου 300 χιλιόμετρα από τα σύνορα με τη Γουατεμάλα...

Οι άνθρωποι αυτοί έρχονται από την Ονδούρα, το Ελ Σαλβαδόρ, τη Νικαράγουα, τη Γουατεμάλα. Έχουν ήδη πολλές μέρες στον δρόμο και δεν σκέφτονται να μείνουν στο Μεξικό. Το Μεξικό είναι η γέφυρα που πρέπει να διασχίσουν για να φτάσουν στον προορισμό τους: τις Ηνωμένες Πολιτείες. «Μόλις περάσαμε τα σύνορα της Γουατεμάλας, μόλις τώρα αρχίζει το ταξίδι και εδώ αν δεν είσαι ξύπνιος τελειώνεις άσχημα», λέει ο Αουρέλιο, 26 χρονών, από την Ονδούρα, που είναι η τρίτη φορά που κάνει το ταξίδι, αφού τον απέλασαν τις δύο προηγούμενες φορές που το δοκίμασε, τη μία από την Οαχάκα του Μεξικού και την άλλη από τις Ηνωμένες Πολιτείες. «Φεύγω από τη μιζέρια, έχω παι-

ανάποδα
ένας κόσμος

διά να θρέψω. Κανείς δεν κάνει αυτό το ταξίδι γιατί έτσι του κάπνισε».

Οι άνθρωποι αυτοί πάνε αποφασισμένοι, δεν έχουν άλλη επιλογή και δεν έχουν σχεδόν τίποτα να χάσουν. «Αν είχα κάτι, ακόμα και λίγο να ήταν, αν μπορούσα να εξασφαλίσω τροφή στα παιδιά μου, με τίποτα δεν θα άφηνα το σπίτι μου. Ένας ήθελε να με χρεώσει 10 χιλιάδες δολάρια για να με περάσει από τα σύνορα, αν είχα τόσα λεφτά δεν θα έφευγα από το σπίτι μου», λέει ο Μάουρο από το Ελ Σαλβαδόρ. «Ήμουν αγρότης, αλλά κέρδιζα τέσσερα-πέντε δολάρια τη μέρα, αυτό δεν φτάνει σε κανέναν αν έχει οικογένεια, με ανάγκασαν να φύγω, έτσι είναι, αλλά εδώ πια κανείς, δεν σκέφτεται τι αφήνει πίσω, γιατί έτσι γίνεται πιο δύσκολος ο δρόμος».

Επιθέσεις, χτυπήματα, βιασμούς, κλοπές και ό,τι κακοποιήσεις μπορούμε να σκεφτούμε υποφέρουν καθημερινά οι Κεντροαμερικανοί μετανάστες που διανύουν τα 300 χιλιόμετρα που χωρίζουν τα σύνορα της Γουατεμάλας με την Αριάγα, απ' όπου θα πάρουν το τρένο για τον Βορρά.

Πρώτη στάση: Ταπατσούλα

Τα γεμάτα κάλους πόδια του Ρεϊνάλδο αποδεικνύουν τα χιλιόμετρα που έχει διανύσει. Φτάνει στην Ταπατσούλα της Τσιάπας, περίπου 30 χιλιόμετρα από τα σύνορα με τη Γουατεμάλα. Έφυγε από την Ονδούρα πριν από τρεις μέρες. Φτάνοντας στο Μεξικό, ο οδηγός του λεωφορείου του ζήτησε 100 πέσος για να μην τον παραδώσει στο τμήμα δίωξης μεταναστών. Κι έπειτα, σε μια διαδρομή που έπρεπε να κάνει περιπατώντας για να μην πέσει πάνω σε μπλόκο της δίωξης μεταναστών, δέχτηκε επίθεση όπου του πήραν ό,τι είχε πάνω του. Έτσι έφτασε στην Ταπατσούλα χωρίς δραχμή.

Πολλοί φτάνουν έτσι, χωρίς τίποτα. Η Λίλιαν, η Καρίνα, ο Γουόλτερ και ο Γιοβάνι, επίσης Ονδουρένιοι, δέχτηκαν επίθεση από την Ομοσπονδιακή Αστυνομία. Τους σταμάτησαν στον δρόμο, τους ξεγύ-

μνωσαν, τους έβαλαν χέρι και στο τέλος τους πήραν ό,τι χρήματα είχαν. Έπειτα τους άφησαν να φύγουν. «Το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι τα χρήματα», λέει η Λίλιαν που είναι η δεύτερη φορά που κάνει το ταξίδι. Την πρώτη φορά κατόρθωσε να φτάσει στις Ηνωμένες Πολιτείες, όμως την συνέλαβαν και την απέλασαν. Αυτή τη φορά είναι αποφασισμένη να φτάσει και να μείνει «στην άλλη πλευρά», για να μην συνεχίσει να κερδίζει πέντε δολάρια τη μέρα δουλεύοντας δέκα ώρες σε μια μακίλα ενδυμάτων που παράγει μάρκες όπως η «Fruit of the Loom» και η «Old Navy» στην Ονδούρα.

Χωρίς χρήματα, μόνο με έναν μικρό σάκο στην πλάτη, αυτοί οι μετανάστες δεν έχουν πολλές επιλογές. Φτάνουν στο Κέντρο για τους Μετανάστες στην Ταπατσούλα, που το διευθύνει ένας καθολικός παπάς. Στο Κέντρο αυτό τους φιλοξενούν για τρεις μέρες και δίνουν φαγητό σε όποιον το έχει ανάγκη. Οι με-

τανάστες από την Κεντρική Αμερική κάνουν μια στάση εδώ για να πάρουν τηλέφωνο τους συγγενείς τους και να τους στείλουν χρήματα μέσω της Western Union.

Η ομάδα με τους μετανάστες από την Ονδούρα, που είναι και οι περισσότεροι, είναι πολύ χαρούμενη. Κάνουν αστεία, γελάνε, αφηγούνται τις ιστορίες του ταξιδιού. «Εγώ έκλαψα όσο ήταν να κλάψω στην Ονδούρα, εδώ πια δεν θα κλάψω, προσπαθώ να μην σκέφτομαι τίποτα, μόνο να συνεχίσω, να περάσω στην άλλη πλευρά», λέει η Λίλιαν.

Μια κοινωνική λειτουργός από το Κέντρο για τους Μετανάστες λέει ότι είναι πολύ συνηθισμένο φαινόμενο οι γυναίκες σε αυτή τη διαδρομή να υφίστανται σεξουαλικές επιθέσεις, να τις βιάζουν. Επίσης, λέει, ότι «στον δρόμο μέχρι την Αριάγα έχουν εξαφανιστεί πολλές γυναίκες, για τις οποίες δεν γνωρίζουμε τίποτα. Δεν έχουν βρεθεί τα πιώματά τους, οπότε μάλλον τις έχουν απαγάγει και τις εξαναγκάζουν να δουλεύουν σε οίκους ανοχής σε διάφορα μέρη της χώρας». Παρ' όλα αυτά, «θα ήταν χαζό να τους πούμε να επιστρέψουν στις χώρες τους, φεύγουν από εκεί λόγω ανάγκης, από απόγνωση, και δεν θα έχουν ένα αξιοπρεπές μέλλον εκεί στον τόπο τους», λέει η κοινωνική λειτουργός.

«Εγώ δεν καταλαβαίνω γιατί η δίωξη μεταναστών στο Μεξικό θέλει τόσο να μας πιάσει. Εμείς δεν θέλουμε να μείνουμε στο Μεξικό, απλά περνάμε. Είπα σε έναν της δίωξης τον περασμένο χρόνο όταν με έπιασαν: «Εσύ με πιάνεις δέκα φορές κι εγώ δέκα φορές επιστρέφω, με πιάνεις εκατό φορές και εκατό φορές επιστρέφω, με περισσότερο κόσμο και με μεγαλύτερη όρεξη. Ό,τι και να κάνεις, εμείς θα συνεχίζουμε να κάνουμε αυτό το ταξίδι», λέει ο Χουάν Κάρλος από τη Νικαράγουα.

Η Μάιρα επίσης περιμένει χρήματα στην Ταπατσούλα. Και η δική της ομάδα δέχτηκε επίθεση κάπου στη διαδρομή. Είναι μάνα μόνη και άφησε στο Ελ Σαλβαδόρ τα τρία παιδιά της με τη μάνα της. «Κανείς δεν θέλει να αφήσει τη γη του, τα παιδιά του, την οικογένειά του και να διακινδυνεύσει τον βιασμό ή να μείνει χωρίς χέρια ή πόδια, αλλά αν δεν το κάνω τα παιδιά μου δεν τρώνε». Και η Μάιρα δούλευε σε μια μακίλα ενδυμάτων στο Ελ Σαλβαδόρ και κέρδιζε πέντε δολάρια τη μέρα. «Ένα φαγητό απλό, φτηνό, κάνει δυόμιση δολάρια και, αν βάλεις και τα μεταφορικά, γυρνούσα στο σπίτι με ένα ή δύο δολάρια για τις ανάγκες μας». Ένα ζευγάρι αθλητικών παπούτσιών Adidas ή Reebok, που φτιάχνονται στο Ελ Σαλβαδόρ, κοστίζει κάπου 100 δολάρια. Οι εργάτριες, που φτιάχνουν εκατοντάδες από αυτά κάθε μέρα, πληρώνονται πέντε δολάρια.

«Το βασικό πρόβλημα που είμαστε τόσο φτωχοί είναι ότι δεν έχουμε ούτε ένα κομμάτι γη, δεν έχουμε τίποτα. Από τον κάμπο περνάμε στο εργοστάσιο και συνεχίζουμε να είμαστε στο ίδιο χάλι».

«Η Ονδούρα είναι γεμάτη μακίλας», λέει η Ονόρια. «Εγώ δούλευα σε μία, ήταν κόλαση, αλλά δεν είχαμε άλλες επιλογές, γι' αυτό έφυγα». Η τοπική αστυνομία κυνήγησε την Ονόρια στην Ταπατσούλα και, πάνω στο τρέξιμο, εκείνη έπεσε και έσπασε το πόδι της. Οι αστυνομικοί, όταν είδαν ότι έπεσε, την έψαξαν, της πήραν ό,τι χρήματα είχε και την άφησαν εκεί..

Δεύτερη στάση: Ουίξτλα

Δεύτερη στάση μετά την Ταπατσούλα είναι στην πόλη Ουίξτλα. Εδώ οι μετανάστες περνάνε το βράδυ στο προαύλιο της εκκλησίας. Τους δίνουν στρώματα και νερό. Οι γείτονες τούς φέρνουν φαγητό. Ο Άξελ δέχεται το φαγητό αλλά λέει: «Πιστεύω ότι μας φοβούνται ή μας λυπούνται, μας δίνουν φαγητό αλλά δεν μιλάνε μαζί μας, σα να μην υπάρχουμε, σα να είμαστε επικίνδυνοι. «Είμαστε φτωχοί», λέει ο Γουόλτερ, «αλλά έχουμε αξιοπρέπεια». «Είναι σα να είναι κακό να είσαι φτωχός, σα να είναι λόγος για να μας συμπεριφέρονται άσχημα και, επιπλέον, τα λίγα που έχουμε μαζί μας θέλουν να μας τα κλέψουν», λέει η Λίλιαν.

Η Λίλιαν και η Καρίνα είναι 24 χρονών. Και οι δύο είναι μανάδες, μόνες, που άφησαν τα παιδιά τους σε συγγενείς. «Έγω ήμουν μέλος της Μάρα (συμμορία), της MS (Mara Salvatrucha), της πιο βαρβάτης, και είχα το baby μου, ένα μίνι ούζι. Η Μάρα σκότωσε τον άντρα μου γιατί ήταν μέλος της αντίταλης Μάρα, της 18». Η Λίλιαν θέλησε από πιο πριν να βγει από τη Μάρα αλλά δεν γινόταν, την βρήκαν και της είπαν ότι για να καθαρίσει θα πρέπει να σκοτώσει τον αδερφό της που είχε εισχωρήσει στην αντίταλη Μάρα. Δεν μπόρεσε να τον σκοτώσει, του είπε να φύγει και το ίδιο έκανε και η ίδια. Τώρα και οι δυο σχεδιάζουν να πάνε για δύο-τρία χρόνια στις Ηνωμένες Πολιτείες και μετά να επιστρέψουν στη χώρα τους με κάποια χρήματα. «Τώρα», επικένει η Λίλιαν, «δεν είναι ο καιρός για να νιώσουμε φόβο ή για να κλάψουμε. Θα έχουμε καιρό για να είμαστε θλιμμένες και πάλι».

«Τώρα έρχεται το πιο δύσκολο», λένε οι μετανάστες στην Ουίξτλα. «Τώρα πρέπει να κάνουμε το πιο δύσκολο κομμάτι της διαδρομής, είναι το μέρος που περισσότερο κλέβουν και βιάζουν». Περνάνε πολύ χρόνο συζητώντας τι ώρα να φύγουν, πού να σταματήσουν, πώς να υπερασπίσουν τους εαυτούς τους. Λένε ότι αυτοί που κάνουν τις επιθέσεις είναι καλύτερα οπλισμένοι κι από την αστυνομία και, αν δεν έχεις χρήματα, θυμώνουν και σου κλέβουν τα ρούχα, τα παπούτσια, τα πάντα.

Τρίτη στάση: Αριάγα

Στην Αριάγα φτάνουν πολλοί λιγότεροι απ' όσους ξεκίνησαν το ταξίδι. «Είναι σαν ένα μεγάλο φίλτρο αυτή η διαδρομή», λέει ένας μετανάστης από το Ελ Σαλβαδόρ, «όπου οι κλέφτες, η δίωξη μεταναστών και η αστυνομία, όλοι, παίζουν τον ρόλο τους». Για να αποφύγουν τα μπλόκα της δίωξης μεταναστών πρέπει να περιπατήσουν πολλά χιλιόμετρα.

Στο Κέντρο για τους Μετανάστες, στην Αριάγα, φτά-

νουν εκατοντάδες μετανάστες που περιμένουν ένα και μοναδικό πράγμα: το τρένο για τον Βορρά, που δεν έχει ούτε ωράριο ούτε μέρα προκαθορισμένη για την αναχώρηση. Ξέρουν μόνο ότι φεύγει κάθε τρεις περίπου μέρες.

Στο Κέντρο για τους Μετανάστες κάθονται, ξεκουράζονται, γιατρεύονται τις πληγές από τον δρόμο. Μόλις έφτασαν εκεί δύο νέες γυναίκες από τη Γουατεμάλα που στη διαδρομή τις βίασαν. Κάθονται χώρια από τους υπόλοιπους, χωρίς να μιλάνε, και τα πρόσωπά τους δείχνουν μια τεράστια θλίψη. Παρ' όλα αυτά θα συνεχίσουν το ταξίδι.

Η άφιξη στην Αριάγα σημαίνει το τέλος μιας φάσης του ταξιδιού και την έναρξη μιας άλλης, κατά την οποία θα διασχίσουν ένα μεγάλο μέρος του Μεξικού. «Έγω δεν φοβάμαι», λέει μια 39χρονη από το Ελ Σαλβαδόρ. «Ηδη ξέρουμε τι θα συμβεί, ξέρουμε τους κινδύνους, ξέρουμε πολλές ιστορίες γιατί από τα χωριά μας έχει φύγει πολύς κόσμος, κάποιοι δεν έχουν γυρίσει ή άλλοι έχουν γυρίσει ακρωτηριασμένοι».

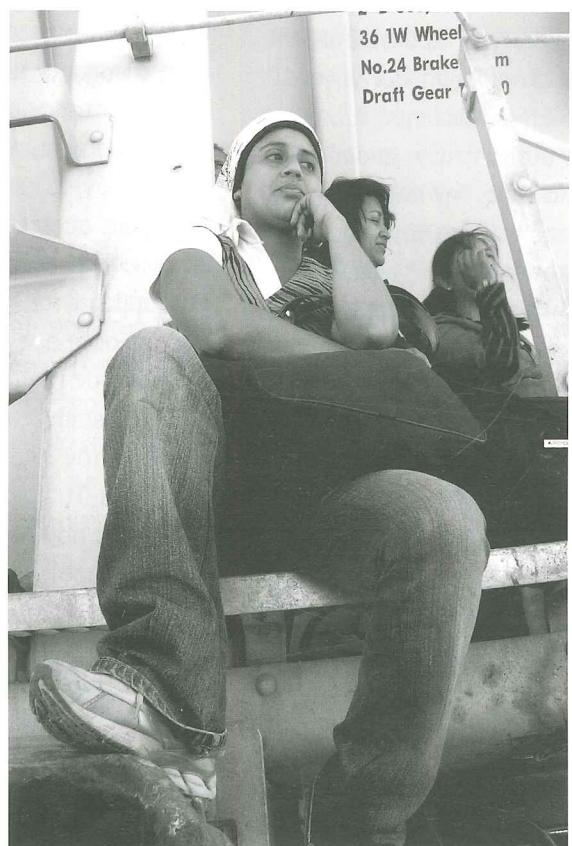
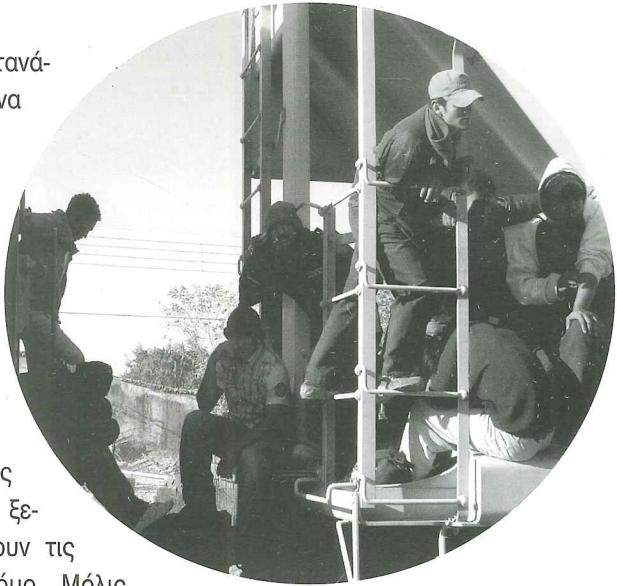
Οι γραμμές του τρένου περνάνε από την κεντρική πλατεία της πόλης και φαίνονται από την αγορά, από την εκκλησία και από τα ξενοδοχεία του κέντρου. Μια γυναίκα που δουλεύει σε ένα ξενοδοχείο από αυτά λέει ότι στην Αριάγα «ο κόσμος δεν θέλει τη δίωξη μεταναστών, είναι πολύ βάρβαροι, δεν σέβονται τίποτα, εδώ προσπαθούμε να βοηθήσουμε τον κόσμο που περνάει, ξέρουμε ότι έχει ανάγκη, ξέρουμε ότι δεν είναι αυτοί που κλέβουν και ασκούν βία».

Καθώς πέφτει το βράδυ κυκλοφορεί η φήμη ότι το τρένο θα αναχωρήσει τα ξημερώματα. Οι μετανάστες βγαίνουν και αναζητούν μια κρυψώνα κοντά στις γραμμές του τρένου. Όσο περνάει η ώρα, όλο και περισσότεροι μετανάστες, όλοι από την Κεντρική Αμερική, μαζεύονται και καταλαμβάνουν τις εγκαταστάσεις του σταθμού.

Το βράδυ περνάει και το τρένο δεν λέει να φύγει. Όλοι είναι αγχωμένοι. Αυτή η αναμονή μοιάζει αιώνια, μέχρι που ακούγεται το σφύριγμα της μηχανής. Όλοι τρέχουν στις γραμμές, ήδη έχουν περάσει ένα βράδυ ξάγρυπνοι. Τώρα χρειάζονται δυνάμεις για να κρατηθούν 18 ώρες ξύπνιοι πάνω στο τρένο, μέχρι τον επόμενο σταθμό, στην Οαχάκα.

Βρίσκουν χώρο στα βαγόνια εμπορευμάτων, κάθονται σε επικίνδυνα σημεία, αλλά δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Μια γυναίκα από τη Νικαράγουα λέει: «Τώρα φοβάμαι, δεν έχω ξανακάνει αυτό το κομμάτι της διαδρομής».

μετάφραση: Ελπίδα Νίκου

ανάποδα
ένας κόσμος

Καναδάς: γενοκτονία στα οικοτροφεία των ιθαγενών

Δύναμη και θάρρος

Χρειάζεσαι δύναμη για να κατακτάς
αλλά θάρρος για να αντιστέκεσαι.

Χρειάζεται δύναμη για να νιώσεις τον πόνο ενός φίλου
αλλά θάρρος για να αισθανθείς τον δικό σου πόνο.

Χρειάζεσαι δύναμη για να κρύβεις τα συναισθήματά σου
αλλά δύναμη για να μπορείς να τα δείξεις.

Χρειάζεται δύναμη για να αντέχεις τις καταχρήσεις
αλλά θάρρος για να τις σταματήσεις.

Χρειάζεται δύναμη για να αγαπήσεις
αλλά θάρρος για να αγαπηθείς.

Χρειάζεται δύναμη για να επιβιώσεις
αλλά θάρρος για να ζήσεις.

(ιθαγενικό ποίημα)

ανάποδα
ένας κόσμος

Το πρώτο ερέθισμα

«Για περισσότερο από έναν αιώνα, τα οικοτροφεία ιθαγενών χώρισαν πάνω από 150.000 παιδιά από τις οικογένειες και τις κοινότητες. Κατά τη δεκαετία του 1870, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση, προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της για την εκπαίδευση των γηγενών παιδιών, άρχισε να παίζει ρόλο στην ανάπτυξη και διοίκηση των σχολείων τους. Δύο κύριοι στόχοι των σχολείων αυτών ήταν η απομόνωση των παιδιών από τις οικογένειες και τα σπίτια τους, την παράδοση και τον πολιτισμό τους, και η αφομοίωσή τους από την κυρίαρχη κουλτούρα. Μάλιστα, κάποιοι προσπάθησαν "να σκοτώσουν τον Ινδιάνο στο παιδί". Σήμερα, αναγνωρίζουμε ότι αυτή η πολιτική της αφομοίωσης ήταν λάθος, έχει προκαλέσει μεγάλη βλάβη, και δεν έχει θέση στη χώρα μας. Είναι τραγικό, αλλά ορισμένα από αυτά τα παιδιά έχασαν τη ζωή τους ενώ φοιτούσαν στα οικοτροφεία και άλλα παιδιά δεν επέστρεψαν ποτέ σπίτι.»

Το απόστιασμα που διαβάσατε ήταν η αφορμή για να ασχοληθούμε με ένα από τα μεγαλύτερα εγκλήματα της σύγχρονης ιστορίας. Είναι ένα μέρος της επίσημης συγγνώμης που ζήτησε στις 11 Ιούνη του 2008 ο συντηρητικός πρωθυπουργός του Καναδά Στήβεν Χάρπερ από τις ιθαγενικές κοινότητες για ένα έγκλημα διάρκειας 128 χρόνων. Ας πάρουμε τα πράγματα όμως από την αρχή.

Οι απαρχές του εγκλήματος

Η εξόντωση του πληθυσμού των ιθαγενών (οι δύο μεγαλύτερες ιθαγενικές φυλές του Καναδά είναι οι Ινουίτ και οι Μίτις) είχε αρχίσει από τις αρχές του 1600, όταν ρωμαιοκαθολικοί ιεραπόστολοι ίδρυαν σχολεία όπου προσπαθούσαν να εκπολιτίσουν και να εκχριστιανίσουν τους ιθαγενείς ινδιάνους. Τα πρώτα μεγάλα σχολεία – οικοτροφεία ιδρύονται το 1800 στην περιοχή του Οντάριο και ακολουθούν άλλες περιοχές το

1807 και το 1820. Το 1889 με επίσημη κυβερνητική πράξη ιδρύεται το Canadian residential school system (καναδικό σύστημα σχολείου – κατοικίας) με στόχο την αφομοίωση των παιδιών των ιθαγενών. Ιδρύονται σχολεία – οικοτροφεία σε όλη τη χώρα όπου η φοίτηση θεωρείται υποχρεωτική. Για όσους από τους ιθαγενείς δεν πειθαρχούν, το κράτος δείχνει το σκληρό του πρόσωπο. Τα παιδιά αποσπώνται με τη βία από τις οικογενειακές κατοικίες και τις ιθαγενικές κοινότητες και οι γονείς συλλαμβάνονται και φυλακίζονται. Η αρπαγή γίνεται από οπλοφόρους μπάτσους που ορμούν με περιπολικά και απάγουν τα παιδιά από τους γονείς τους.

Στις περιοχές των λιμνών, στα βόρεια, η επιδρομή συνοδεύουταν από πλοιάρια που διέθεταν κανόνια και πολυβόλα. Τα παιδιά που άρπαζαν τα οδηγούσαν σε οικοτροφεία που βρίσκονταν πολύ μακριά από τον τόπο κατοικίας, ώστε να αποκοπούν από τους γονείς και τις κοινότητες. Η περιουσία των απείθαρχων γονιών και των κοινοτήτων αρπαζόταν από το κράτος και στη συνέχεια πουλιόταν σε πολυεθνικές οικοδομικές εταιρείες.

Σχολεία αφομοίωσης ή εξόντωσης;

Ας δούμε όμως πως ήταν αυτά τα σχολεία. Τα παιδιά με την είσοδό τους στο σχολείο εφοδιάζονταν με έναν αριθμό. Ο αριθμός αυτός αναγραφόταν στα ρούχα τους καθώς και σε όλα τα προσωπικά τους είδη. Στο σχολείο απαγορευόταν να μιλάνε τη μητρική τους γλώσσα και να εκφράζουν με οποιοδήποτε τρόπο την

ιθαγενική τους κουλτούρα. Η διδασκαλία γινόταν στην αγγλική ή τη γαλλική γλώσσα. Οι δάσκαλοι, που ήταν κυρίως ρωμαιοκαθολικοί ιερείς και καλόγριες, ήταν ιδιαίτερα αυστηροί με τα μικρά παιδιά των ιθαγενών. Η ελάχιστη εκφορά του ιθαγενικού λόγου και τρόπου έκφρασης είχε ως συνέπεια την άμεση και αυστηρή τιμωρία των παιδιών με σπάσιμο των δακτύλων τους, το κλείσιμό τους στην απομόνωση και τη στέρηση της τροφής. Η τροφή γενικά ήταν ελλιπής και οι συνθήκες διαβίωσης είχαν βασικές ελλείψεις. Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν η μεγάλη θνησιμότητα των παιδιών στα οικοτροφεία των ιθαγενών. Το ποσοστό αυτό φτάνει το 69% στις αρχές του 1900. Η ασθένεια που σάρωνε τα οικοτροφεία ήταν η φυματίωση. Και υπάρχουν μαρτυρίες αλλά και φωτογραφίες-ντοκουμέντα που αποδεικνύουν ότι τα παιδιά που είχαν τη νόσο δεν τα απομόνωναν ιατρικά από τα άλλα. Τα έφερναν σκόπιμα σε επαφή ώστε να μολυνθούν τα περισσότερα από τη νόσο. Ο γιατρός Πήτερ Μπράις που επισκέπτεται τα οικοτροφεία εκ μέρους του κράτους από το 1900 ως το 1910, δηλώνει το 1907: «Πιστεύω ότι οι συνθήκες που δημιουργήθηκαν υποχρεωτικά στα οικοτροφεία των ιθαγενών ευνοούν την εξάπλωση μολυσματικών ασθενειών. Η θνησιμότητα συχνά ξεπερνάει το 50% των παιδιών. Αυτό είναι ένα εθνικό έγκλημα». Τα παιδιά –αν επιβίωναν– δεν επέστρεφαν στις οικογένειές τους αλλά πολλές φορές δίνονταν σε ανάδοχες οικογένειες λευκών. Πολλά δεν είδαν ποτέ ξανά τους γονείς τους και τα αδέλφια τους.

Βασανιστήρια και στείρωση

Αρχίζουμε την παράγραφο με μια μαρτυρία της Σούζι Τζόουνς, οικότροφου στο Σολτ Σεντ Μέρι του Οντάριο. «Κάθε μέρα ήταν η ίδια. Μας ξυπνούσε ένα κουδούνι. Κάναμε τις δουλειές μας και παίρναμε πρωινό, το ίδιο κάθε μέρα. Ο χυλός είχε κόπρανα ποντικιού. Μέχρι σήμερα δεν τρώμε πρωινό. Δεν ήταν πολλά τα χρήματα για τη λειτουργία του σχολείου. Γεύμα και δεύποτε ήταν μια κατσαρόλα με σιμιγδάλι, και είχε σπάνια κρέας. Δεν υπήρχαν ποτέ φρούτα, εκτός από μία φορά τον χρόνο τα Χριστούγεννα. Η σφαλιάρες και το χτύπημα στο κεφάλι ήταν καθημερινό φαινόμενο. Αν κάποιος μας έκανε κάτι λάθος, όλοι έπρεπε να στηθούμε στη γραμμή και να δεχτούμε ένα χαστούκι. Τα παιδιά που κατουρίστηκαν στο κρεβάτι τα έδερναν με έναν ιμάντα. Μερικά παιδιά τα κλειδώναν σε ένα ντουλάπι κάτω από τις σκάλες για ώρες, αν έκαναν κάτι λάθος. Κάποιος με ρώτησε: "Γιατί δεν είσαι από τους πολίτες που εμπιστεύονται το εκπαιδευτικό σύστημα;" Είπα: "Πλάκα μου κάνετε, έτσι;" Δεν είχε ακούσει για τα οικοτροφεία. Όσο

για την απολογία της κυβέρνησης, είναι μια αναγκαστική συγγνώμη. Θα ήθελα να δω κάποια δράση μαζί με τη συγγνώμη. Θα ήθελα περισσότερη χρηματοδότηση για τον παραδοσιακό τρόπο επούλωσης των πληγών και το δικαστικό μας σύστημα. Θέλω τους κανόνες μας, αντί για τους κανόνες τους».

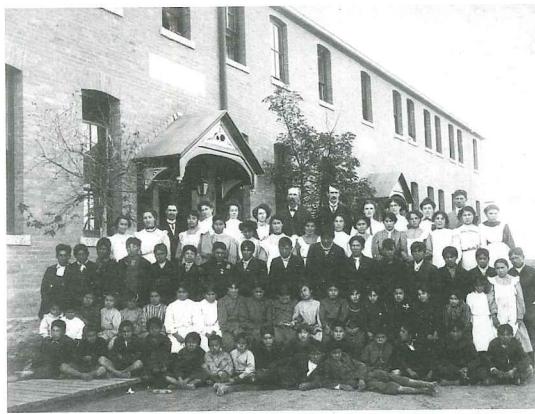
Αναφέραμε ήδη μερικούς τρόπους τιμωρίας των παιδιών. Η τιμωρία ήταν στην ημερήσια διάταξη και πολλές φορές γινόταν χωρίς αφορμές αλλά μόνο για τη διασκέδαση των «παιδαγωγών». Άλλες φορές αρκούσε ένα σφύριγμα ενός ινδιάνικου σκοπού για να δαρθούν άγρια τα παιδιά ή να κλειστούν στην απομόνωση. Ένας ηλικιωμένος αναφέρει ότι καθώς τα παιδιά παίρναν το μπάνιο τους στα λουτρά τους έριξαν κίτρινα και μαύρα φίδια και επεκράτησε πανικός. Την ώρα που τα παιδιά έπεφταν νεκρά από τα θανατηφόρα τσιμπήματα των φιδιών ακούγονταν δυνατά τα γέλια των δασκάλων που διασκέδαζαν το σόου που είχαν στήσει. Μια άλλη τιμωρία ήταν το δέσμιο στο κρεβάτι και διοχέτευση ηλεκτρικού

ρεύματος στα γεννητικά όργανα. Αυτό το πρωτότυπο ηλεκτροσόκ προκαλούσε εκτός από πόνο και την στείρωση στα αγόρια και δεν ήταν η μοναδική μέθοδος για αυτό τον σκοπό... Η στείρωση στα κορίτσια γινόταν με εισαγωγή στο νοσοκομείο και αφαιρέσεις με χειρουργικές επεμβάσεις. Παραθέτουμε εδώ τρεις μαρτυρίες για τις στειρώσεις. Πρώτα του Στιβ Τζον που φοίτησε στο οικοτροφείο της Γιουκόν: «Έχω εππά αδέλφια και κανείς από μας δεν μπορεί να τεκνοποιήσει έπειτα από την

ακτινοβολία που δεχτήκαμε στο σχολείο Καρκρός της Γιουκόν. Πήραν τον καθένα από μας και τον έβαλαν στο μηχάνημα ακτίνων X για δέκα ως είκοσι λεπτά. Μας διοχέτευσαν την ακτινοβολία ακριβώς στην περιοχή της λεκάνης. Ήμουν τότε δέκα ετών». Τώρα η μαρτυρία μιας γυναίκας, της Σάρα Μόντεστ, από το Βανκούβερ Άιλαντ, στις 12 Αυγούστου του 2000: «Ο γιατρός Τζέιμς Γκούντπραντ στείρωσε πολλές από τις γυναίκες μας... Το 1952 που επρόκειτο να παντρευτώ έναν παραδοσιακό αρχηγό της φυλής μας μου έλεγε συνεχώς ότι πρέπει να με εγχειρήσει προτού να μείνω έγκυος. Αυτό με φόβισε και ήθελα να επισκευτώ έναν άλλον γιατρό αλλά ο εκπρόσωπος της φυλής δεν με άφησε. Γέννησα λοιπόν την κόρη μου με μαιευτήρα τον Γκούντπραντ αλλά μετά τη γέννα πονούσα πολύ και αιμορραγούσα συνεχώς. Μετά έμαθα ότι μου είχε αφαιρέσει τις ωθήκες. Ακούστηκε ότι έπαιρνε από το κράτος τριακόσια δολάρια για κάθε ιθαγενή γυναίκα που στείρωνε». Και, τέλος, μια μαρτυρία ενός άνδρα που θέλει να μείνει ανώνυμος, από το Βανκούβερ, στις 18 Μάη του 2005: «Τον μεγάλο μου γιο τον στείρωσαν με εγχείρηση το 1975 σε ηλικία τεσσάρων ετών. Ήλθαν και τον πήρα από το σπίτι με εγώ ήμουν στα χωράφια. Τον μικρότερο γιο μου τον στείρωσαν στο νοσοκομείο της Βικτόρια το 1981. Το έκαναν αυτό για να μειώσουν τον πληθυσμό των ιθαγενών». Μεγάλος αριθμός στειρώσεων και άλλων ιατρικών πειραμάτων έγινε από το 1923 ως το 1969 στο νοσοκομείο Bella Bella.

Πειραματόζωα και σεξουαλική κακοποίηση

Στα οικοτροφεία εκτός από τη φυματίωση που σκόπιμα εξαπλωνόταν και τις στειρώσεις σε αγόρια και κορίτσια, η ηγεσία της εκκλησίας άσκησε και πειραματικό... επιστημονικό έργο. Μετάδωσε και άλλες μολυσματι-

κές ασθένειες που στο παρελθόν είχαν αποδειχτεί ότι θερίζουν τους ινδιάνους. Αυτό το πέτυχε με διαφορετικές μεθόδους. Μια από αυτές ήταν η προσθήκη μικροβίων στο ρόφημα και το φαγητό των παιδιών. Μια άλλη πιο ανατριχιαστική είναι ότι μάζεψε τις μολυσμένες κουβέρτες και τα σεντόνια που είχαν απομείνει στις ιεραποστολές και απέστειλε το υλικό στα σχολεία για να μολυνθούν τα παιδιά. Και φυσικά μετά τη μόλυνση δεν λάμβαναν κανένα μέτρο αλλά, όπως έκαναν και με τη φυματίωση, άφηναν τα άρρωστα παιδιά να κοιμούνται και να συναναστρέφονται με τα υγιή ώστε να μολυνθούν και αυτά. Επίσης, με τις ευλογίες του κρά-

τους, χρησιμοποιήσε τα παιδιά σαν πειραματόζωα για τη δοκιμή νέων φαρμάκων. Ο Σάντι Μίτσελ αναφέρει ότι σε ηλικία δέκα ετών τον τιμώρησαν γιατί δεν μιλούσε αγγλικά, οδηγώντας τον σε εργαστήριο με ινδικά χοιρίδια, όπου έκαναν και σε αυτόν τα ίδια πειράματα με τα ζωάκια του εργαστηρίου. Ο τρόπος λοιπόν εξόντωσης των ιθαγενών στα οικοτροφεία είχε ποικιλία και φαντασία. Φυματίωση και μολυσματικές νόσοι, θάνατοι ή ανεπανόρθωτες βλάβες από πειραματικά φάρμακα και για τους υπόλοιπους στείρωση. Και αυτά δεν ήταν όλα όπως θα δούμε στην επόμενη παράγραφο. Όμως οι παπάδες δάσκαλοι άσκησαν και ένα άλλο σπορ μέσα στα οικοτροφεία. Εκτός από τη σωματική επιδόθηκαν και στη σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών. Από το 1970 άρχισαν να γίνονται καταγγελίες ιθαγενών (και των δύο φύλων) που φοίτησαν στα σχολεία ότι βιάστηκαν από τους δασκάλους τους. Πολλές από τις κοπέλες έμειναν έγκυες. Από αυτές άλλες υποχρεώθηκαν σε αναγκαστικές εκτρώσεις (πολλές έχουν γίνει στο Γενικό Νοσοκομείο της Δυτικής Ακτής που βρίσκεται δίλα στο οικοτροφείο Πορτ Αλμπέρνι) ενώ άλλες γέννησαν αλλά τα μωρά θανατώθηκαν αμέσως από τους διευθύνοντες τα σχολεία. Σε αρκετές περιπτώσεις δολοφονήθηκαν ή αυτοκτόνησαν και οι μητέρες τους. Για το θέμα αυτό υπάρχει σήμερα επιτροπή δικηγόρων που εξετάζει κάθε περίπτωση και το κράτος καταβάλλει αποζημιώσεις. Οι βιαστές όμως και οι δολοφόνοι δεν έχουν τιμωρηθεί. Οι παπάδες δάσκαλοι δεν δίστασαν να κάνουν και τους προαγωγούς ανηλίκων. Όπως είναι σήμερα επιβεβαιωμένο (αφού βρίσκεται σε δικαστική ανάκριση) οι δάσκαλοι προμήθευαν στο Κλαμπ Βανκούβερ ανήλικα παιδιά –αγόρια κυρίως– για να διασκεδά-

σουν με αυτά οι θαμώνες του κλαμπ. Η μεταφορά γινόταν στις μία με τρεις τη ξημερώματα.

Δολοφονίες και ομαδικοί τάφοι

Έχουμε ήδη αναφερθεί σε θανάτους από επιδημίες και ιατρικά πειράματα. Όμως αυτά δεν ήταν οι μοναδικές αιτίες για τις απώλειες στα οικοτροφεία. Τα μικρά παιδιά υποχρεώνονταν σε άσκηση καταναγκαστικής εργασίας για να διατηρήσουν ή και να επεκτείνουν τις εγκαταστάσεις των οικοτροφείων. Μερικά δεν άντεχαν τη σκληρή εργασία και πέθαιναν από εξάντληση. Επίσης αναφέρονται και θάνατοι από τη βίαιη συμπεριφορά των παιδαγωγών. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε μερικές δολοφονίες: 1) του Άλφρεντ Γκρέι, το 1938 στο Αχουσάτ (μαρτυρία του Στάνλεϊ Σαμ) 2) Μέσι Σω, το 1946 στο Πορτ Αλμπέρνι (μαρτυρία του Άλφρεντ Κάλγουελ) 3) Μάργκαρετ Στιούαρτ, το 1939 μια μοναχή την έσπρωξε στο κενό από το μπαλκόνι του τρίτου ορόφου στο οικοτροφείο του Κουπερ Άιλαντ.

Και μια μαρτυρία του Στίβεν Χ. από το οικοτροφείο του Σαν Πολ, στο βόρειο Βανκούβερ. «Όταν ήμουν έξι ετών είδα τη δολοφονία ενός μικρού κοριτσιού από μια μοναχή μπροστά στα μάτια μου. Η μοναχή λεγόταν αδελφή Πιέρ και το πραγματικό της όνομα ήταν Έθελ Λινν. Το κοριτσάκι που δολοφονήθηκε ήταν η Ελέιν Ντικ, πέντε ετών. Η αδελφή τής έδωσε ένα γερό κτύπημα στο λαιμό και ακούστηκε ένα φοβερό σπάσιμο. Έπεισε στο πάτωμα και έμεινε ακίνητο. Πέθανε μπροστά μας. Τότε η αδελφή μάς διέταξε να απομακρυνθούμε από το άψυχο κορμάκι και να πάμε πίσω στην τάξη μας. Αυτό συνέβη το 1966». Τα νεκρά παιδιά από τις αρρώστιες, τις επιδημίες και τις δολοφονίες τα έθαβαν σε μυστικές τοποθεσίες. Κύριος στόχος του κινήματος των ιθαγενών είναι να αποκαλυφθούν οι τοποθεσίες των ατομικών και ομαδικών τάφων. Μέχρι τώρα έχουν

βρεθεί είκοσι οκτώ ομαδικοί τάφοι με σώματα των παιδιών των οικοτροφείων. Σκελετοί έχουν βρεθεί ακόμα σε τοίχους των σχολείων, σε αποθήκες κάρβουνου στις αυλές των σχολών, ακόμα και σε λίμνες.

Το κλείσιμο του τελευταίου οικοτροφείου και μια αχτίδα ελπίδας

Το κίνημα για την καταγγελία των οικοτροφείων άρχισε τη δεκαετία του 1960 με το μεγάλο κίνημα της αμφισβήτησης. Σημαντικό ρόλο στον αγώνα για το κλείσιμο των οικοτροφείων έπαιξαν οι χίπις του Καναδά. Τα σχολεία – οικοτροφεία άρχισαν να αμφισβητούνται και να κλείνουν το ένα μετά το άλλο. Οι τρόφιμοι άρχισαν σιγά σιγά να μιλάνε και να καταγγέλλουν τα εγκλήματα που έγιναν στα σχολεία. Η πορεία ήταν μεγάλη και τα προβλήματα που δημιούργησαν για περισσότερο από

έναν αιώνα τα οικοτροφεία άρχισαν να φαίνονται στην κοινωνική ζωή της χώρας. Οι απόφοιτοι των κολλεγίων, αμόρφωτοι, χωρίς οικογένεια, μητρική γλώσσα και κουλτούρα, στείροι, άρρωστοι και ανάπτηροι, αποτέλεσαν το μέρος του πληθυσμού που κοιμόταν στους δρόμους, κατανάλωνε αλκοόλ και επαιτούσε. Το τελευταίο σχολείο που έβαλε λουκέτο ήταν το Γουάιτ Καλφ (Λευκό μοσχάρι), το 1998. Συνολικά 128 χρόνια διήρκησε ο μεσαίωνας των οικοτροφείων ιθαγενών στον Καναδά. Λειτούργησαν 142 οικοτροφεία όπου φοίτησαν 150.000 χιλιάδες παιδιά και επιβίωσαν μόνο τα 80.000 από αυτά. Το μόνο θετικό που απέμεινε από αυτήν την ιστορία είναι ένα σχολείο που υπάρχει μέχρι σήμερα. Πρόκειται για το πρώην οικοτροφείο Blue Quills στο οποίο οι ιθαγενείς έκαναν κατάληψη το 1970 και μετά από δραματικές γενικές συνελεύσεις αποφάσισαν να διατηρήσουν και να το μετατρέψουν σε σχολείο εκπαίδευσης των παιδιών τους. Σε αυτό τα παιδιά μαθαίνουν τη γλώσσα και την κουλτούρα τους, ενώ τους παρέχεται και υψηλού επιπέδου γενική μόρφωση. Φυσικά λειτουργεί ως κολλέγιο και όχι ως οικοτροφείο. Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει και πανεπιστήμιο και θεωρείται από τα καλύτερα στη αμερικανική ήπειρο. Στόχος του είναι να βγάλει όσο το δυνατόν περισσότερους ιθαγενείς επιστήμονες που θα βοηθήσουν το ιθαγενικό ζήτημα στον Καναδά. Να σημειώσουμε ότι στις δραματικές συνελεύσεις του Blue Quills το 1970 κανένας ιθαγενής δεν είχε τελειώσει πανεπιστή-

μιο, κανένας δεν είχε απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μόνο ένας είχε τελειώσει τη Β' λυκείου.

Επίλογος

«ο καλύτερος τρόπος για να ειπωθεί ένα λευκό "συγγνώμη" είναι να αφήσουν οι λευκοί αυτήν την ήπειρο και να επιστρέψουν στην Ευρώπη από όπου ήρθαν ως λαθρομετανάστες από το 1492...»

Καναδικό ιθαγενικό κίνημα The Mexica Movement

Μιχάλης Ανιτσάκης

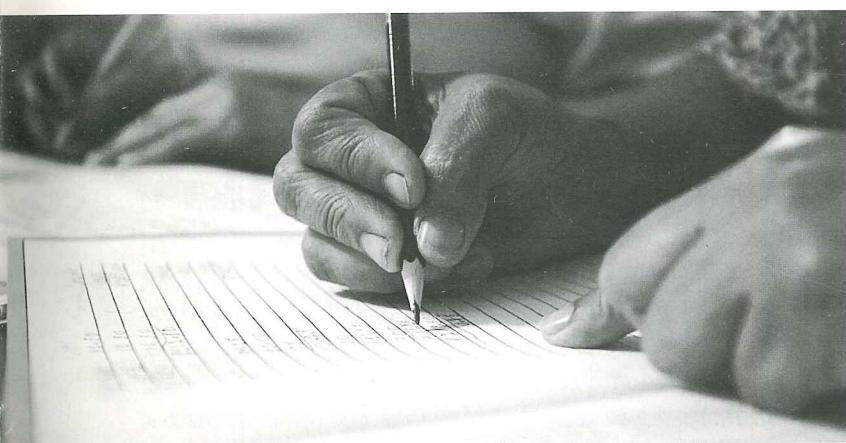
Ταινίες: *One of many* (2004) των Jo Béranger και Doris Buttignol. Μέσα από το οδοιπορικό της Σάλλι Τίσιγκα, πρώην τροφίμου οικοτροφείου, ξεδιπλώνεται η ιστορία των οικοτροφείων μέσα από μαρτυρίες επιζώντων και των απογόνων τους. Το ντοκιμαντέρ δείχνει κινητοποιήσεις ιθαγενών για τη γη τους και για την αποκάλυψη των ομαδικών τάφων. Σημαντικές οι σκηνές με τα δρώμενα ιθαγενείκης κουλτούρας στο Blue Quills. *Unrepentant* (2007) του Kevin Annet. Ο Kevin Annet είναι ένας πρώην παπάς που έχει αφοσιωθεί στην αποκάλυψη των εγκλημάτων του καναδικού ολοκαυτώματος, όπως το αποκαλεί ο ίδιος. Η εκκλησία τον απέλυσε, πλήρωσε και το διαζύγιο για να τον χωρίσει η γυναίκα του, αλλά αυτός συνεχίζει να μάχεται στην πρώτη γραμμή για να αποκαλυφθούν όλα τα εγκλήματα. Στο ντοκιμαντέρ περιγράφονται η ιστορία των οικοτροφείων και οι αγώνες των ιθαγενών. (Στο διαδίκτυο, στο λήμμα Canadian residential school system της Wikipedia, κάνοντας κλิก στο Unrepentant κατεβαίνει ολόκληρο).

Βιβλία: Kevin Annett, *Hidden from History: The Canadian Holocaust*, (2005). Jean Barman, και άλλοι (1986) *Indian Education in Canada*. Churchill Ward, *Kill the Indian, Save the Man, The Genocidal Impact of American Indian Residential Schools*. John S. Milloy, (1999). "A National Crime": the Canadian Government and the Residential School System, 1879 to 1986.

Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις Ειδήσεις

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ: προσπάθεια για μείωση του αναλφαβητισμού

Η κυβέρνηση της Γουατεμάλας υποδέχτηκε στις 15 Οκτώβρη 30 ειδικούς από την Κούβα για να μεθοδεύσουν το γνωστό πρόγραμμα "Yo sí puedo" «Μπορώ και εγώ» κατά του αναλφαβητισμού. Το πρόγραμμα αυτό έχει ήδη εφαρμοστεί με επιτυχία στη Βενεζουέλα και τώρα εφαρμόζεται στην Βολιβία και τη Νικαράγουα.

Στόχος είναι να μειωθεί το ποσοστό αναλφαβητισμού που τώρα είναι πάνω από 30% στο 12%. Στο πρόγραμμα θα πάρουν μέρος 1.200.000 αναλφάβητοι. Στόχος είναι να μάθουν να γράφουν και να διαβάζουν όχι μόνο την ισπανική γλώσσα αλλά και τις ιθαγενικές γλώσσες σε κάθε φυλή. (Ο Κουβανός ειδικός Ρολάνδο Μπαρρόσο δήλωσε: «η μέθοδος αυτή μπορεί να εφαρμοστεί και σε διαλέκτους των Μάγιας, όπως στη διάλεκτο Μαμ»).

Η εμπειρία του κουβανέζικου συστήματος έχει εφαρμοστεί σε 15 χώρες της Λατινικής Αμερικής και σε 22 σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό έχει επιτρέψει να μάθουν ανάγνωση και γραφή πάνω από 2 εκατομμύρια άτομα.

Μιχάλης Ανιτσάκης

άνας κόδων
ένας κόδων

50 Φτιάχνουν έναν κόσμο
όπου εμείς δεν χωράμε

55 Ποίοπον: Οιώμι Πεγιότε

56 espejos (καθρέφτες)

1. Το ψευδώνυμο Φερρέζ
βγαίνει από το
Βιργουλίνο Φερρέρα,
του διάσημου ληστή
κανγκασέριο Λαμπιάο,
και το Z του ηγέτη των
μαύρων Ζουμπί.

Φτιάχνουν έναν κόσμο όπου εμείς δεν χωράμε

Συνέντευξη του Κρίτωνα Ηλιόπουλου με τον Φερρέζ

Ο Φερρέζ¹ ζει και δουλεύει στη φαβέλα Καπάο Ρεδόντο, στη νότια περιφέρεια του Σάο Πάουλο, από τις πρώτες στη λίστα της "εγκληματικότητας". Δεν είναι ηγέτης κανενάς κινήματος ή πολιτικής οργάνωσης, είναι συγγραφέας με πλούσιο λογοτεχνικό έργο και πολύ δραστήριος. Συνεργάζεται με το περιοδικό Caros Amigos. Δύο μυθιστορήματά του έχουν γίνει διάσημα, το Καπάο Πεκάδο (Καπάο Αμαρτία) και το Πρακτικό Εγχειρίδιο του Μίσους. Έργα του έχουν μεταφραστεί και παρουσιαστεί σε χώρες όπως η Ισπανία, η Γαλλία, η Γερμανία και η Ιταλία.

Ο Φερρέζ γράφει από το γκέτο. Γράφει πάντα με τη σκέψη στους ανθρώπους γύρω του, για να τους δώσει φωνή, είναι αυτό που θα λέγαμε άλλοτε «στρατευμένος». Η τέχνη του έχει συγκεκριμένο κοινό, κοινωνικά αίτια και στόχους. Δεν θέλει να εκφράσει προσωπικές ανάγκες αλλά συλλογικές.

Ανήκει σ' ένα ρεύμα που έχει ονομαστεί «Περιθωριακή Λογοτεχνία».

Ο Φερρέζ έδωσε για την «αλάνα» το ανέκδοτο κείμενό του, «Άιμα στη σημαία της Βραζιλίας».

Ο Φερρέζ δεν ζει από τη λογοτεχνία. Ωστόσο, η επαγγελματική του δραστηριότητα είναι επίσης στο πλευρό της «περιφέρειας». Το 1999 δημιούργησε μια μάρκα, σύμβολο της φτωχογειτονιάς, μια ετικέτα για ρούχα, καπέλα, αυτοκόλλητα, τα οποία πραγματικά έγιναν μόδα και αποφέρουν έσοδα. Το σήμα 1dasul κυκλοφορεί παντού στο Σάο Πάουλο, με το χαρακτηριστικό 1 να σχηματίζει έναν φοίνικα (σχέδιο άλλου συνεργάτη). Μπορείς να το αγοράσεις μόνο αν πας στο Καπάο Ρεδόντο.

«Το 1dasul, προέρχεται από την ιδέα ότι όλοι είμαστε ένας, έχουμε το ίδιο ιδανικό, είμαστε στον ίδιο αγώνα για την αξιοπρέπεια των νότιων προαστίων.

»Οι ιδιοκτήτες της εξουσίας πλάθουν σύμβολα, αγάλματα, εμείς θέλουμε τα δικά μας σύμβολα, έχουμε τους δικούς μας ήρωες».

«Ενάντια στη μαζική παραγωγή, που κυριαρχεί και αποξενώνει περισσότερο όλους εμάς που μας αποκαλούν "κοινωνικά αποκλεισμένους", για να δείξουμε ότι ο λαός της περιφέρειας-φαβέλας-γκέτο έχει θέση στην ιστορία, η Περιθωριακή Λογοτεχνία αντιπροσωπεύει την κουλτούρα αυτού του λαού που αποτελείται από μειονότητες, αλλά είναι η πλειοφηφία. Υπερασπίζουμε και διαμαρτυρόμαστε, έχουμε το δικό μας λεξιλόγιο που είναι πολύτιμο... είμαστε ήδη αρκετοί... κατακτάμε τον δικό μας χώρο.

... Το όνειρό μας δεν είναι τα πρότυπα, δεν είναι ο υπάλληλος που γίνεται αφεντικό, δεν θέλουμε αυτό, όχι...

Θα σπάσουμε τον κύκλο του φέματος για "ίσα δικαιώματα", τη φάρσα του "όλοι είναι ελεύθεροι", ξέρουμε ότι δεν είναι έτσι, το ζούμε στους δρόμους, κάτω από τα βλέμματα των μπάτσων που πληρώνονται για να μας θυμίζουν ότι ανήκουμε στις τάξεις που ονομάζονται με τα γράμματα: C,D,E».

Από το κείμενο «Λογοτεχνική Τρομοκρατία» 2005, εκδ. Agir.

Η συζήτηση έγινε σ' ένα μπαρ της συνοικίας, περίπου 30 χλμ. από το κέντρο, κοντά στο μαγαζάκι με βιβλία, δίσκους, καπέλα, μπλουζάκια, μπρελόκ και άλλα αντικείμενα με το σήμα-σύμβολο. Στην είσοδο του μπαρ, επιδεικτικά ένοπλοι, στέκονταν δύο της στρατιωτικής αστυνομίας. Στα είκοσι μέτρα, το ακάλυπτο ρέμα με τα απόβλητα της περιοχής. Είναι μεσημέρι και τα λεωφορεία ξεφορτώνουν στη στάση μπουλούκια παιδιών που διανύουν καθημερινά πάνω από 10-15 χλμ. για να πάνε σε σχολεία μακριά από τη φαβέλα.

Πώς ένα παιδί της φτωχογειτονίας άρχισε ν' ασχολείται με τη λογοτεχνία;

Η πρώτη μου επαφή ήταν τα κόμικ, Σούπερμαν, Σπάιντερμαν. Διούλευα στο φούρνο και αγόραζα περιοδικά. Το πέρασμα στη λογοτεχνία έγινε γρήγορα. Το πρώτο βι-

βλίο που ήρθε στα χέρια μου το επέστρεψα στον τύπο που μου το δάνεισε χωρίς να το διαβάσω. Μετά μου δάνεισε άλλο, τη Μαντάμ Μποβαρύ, και το διάβασα.

Πόσων χρόνων ήσουν τότε; Δώδεκα. Άλλα ενθουσιάστηκα. Φοβερό βιβλίο, είπα. Μετά έπεισε στα χέρια μου ο Ντέμιαν, του Έσσε. Έτσι άρχισα να συχνάζω σ' ένα παλαιοβιβλιοπωλείο. Μόλις έπαιρνα το βδομαδιάτικο, κάθε σαββατοκύριακο αγόραζα ό,τι μεταχειρισμένο έβρισκα φτηνό. Μ' άλλα λόγια, διάβαζα ό,τι έβρισκα, κανένας δεν μου υπέδειξε τίποτα. Κριτήριο της πρώτης σχέσης μου με τη λογοτεχνία ήταν το τι ήταν φτηνότερο στα μεταχειρισμένα.

Πότε σκέφτηκες να γράψεις για πρώτη φορά;

Από μικρός έγραφα, μου άρεσε. Ποιήματα, ιστορίες με σουπερ-ήρωες. Θυμάμαι ένα πρώτο, ας πούμε, σημείο καμπής. Είχα γράψει μια έκθεση και ο δάσκαλος είπε «αυτό δεν είναι έκθεση, είναι διήγημα».... Ήταν καμία δεκαριά σελίδες. Το θέμα ήταν πώς θα ντύνονταν οι άνθρωποι στο μέλλον. Έγραφα ότι ανακάλυψαν πως δεν υπάρχει ο θεός, για επιστημονικά πειράματα, υπόγειες πόλεις, για ανθρώπους που δεν έμεναν στο φως του ήλιου... επιστημονική φαντασία.

Είχες επιρροές από την οικογένειά σου; Είχαν σχέση με τη λογοτεχνία, τα γράμματα; Η μάνα μου πουλούσε πετσετάκια της κουζίνας και πάνω έραβε στιχάκια. Ο πατέρας μου διάβαζε Κορδέλ².

Ήταν από τα Βορειοανατολικά;

Ναι, ο πατέρας μου από την Μπαΐα. Η μάνα μου από τη Μίνας. Ο πατέρας μου μ' έβαζε να του διαβάζω τις ιστορίες του Κορδέλ γιατί δεν τα κατάφερνε καλά. Με τον καιρό γέμισα ένα σωρό τετράδια. Τα παιδιά έπαιζαν στο δρόμο, εγώ έμενα στο σπίτι κι έγραφα. Είχα ένα γραφειάκι, τακτοποιούσα τα περιοδικά, τα βιβλία, ήταν παιχνίδι, δεν φανταζόμουν ότι ήταν λογοτεχνία. Ο πατέρας μου μ' έβαζε να του διαβάσω τη Βίβλο, εγώ έπαιρνα ένα απόσπασμα κι έφτιαχνα μια ιστορία

Μετά το σχολείο τι έκανες; Πού δούλευες; Συνέχισες να γράφεις;

Πάντα δούλευα. Πήγαινα σχολείο και δούλευα. Η οικογένειά μου είναι πολύ φτωχή, δουλεύω από τα δώδεκα.

Τι δουλειές; Διάφορες. Για πρώτη φορά σε μπακάλικο, μετά σε μπαρ και μετά στο φούρνο, όπου έμεινα τέσσερα χρόνια.

Πότε συνειδητοποιείς ότι γράφεις κάτι διαφορετικό; Πότε άρχισες να γράφεις για το «περιθώριο», αυτό που ονομάζεις «περιθωριακή λογοτεχνία»;

Το 1997 δούλευα σε μια εταιρεία. Μου χρηματοδότησαν αυτοί την έκδοση μιας ποιητικής συλλογής. Στην παρουσίαση ήταν 30 άτομα, όλα από τη φαβέλα. Ήρθαν μόνο επειδή ήταν φίλοι μου... Τα ποιήματα είχαν σχέση με κοινωνικά προβλήματα αλλά δεν ήταν κατασταλαγμένα... Τότε αποφάσισα ότι πρέπει να γράψω κάτι γι' αυ-

τούς, για τη γειτονιά. Ένα μυθιστόρημα που να μιλάει για τους ανθρώπους για τους οποίους κανένας δεν μιλάει... Έγραψα το Καπάο της Αμαρτίας, που ήταν το πρώτο μου βιβλίο που εκδόθηκε από εκδοτικό οίκο.

Πιστεύεις ότι έχεις δημιουργήσει ρεύμα;

Πολλά παιδιά στη φαβέλα γράφουν. Τα παιδιά με βλέπουν σε μια παρουσίαση βιβλίου μου εδώ, στη γειτονιά, μετά μπορεί να με δουν στην τηλεόραση, σ' ένα κεντρικό βιβλιοπωλείο. Όμως με βλέπουν εδώ, κάθε μέρα στη φαβέλα, είμαι σαν αυτούς. Καταλαβαίνουν ότι το γράψιμο δεν είναι μόνο για την ελίτ, δεν χρειάζεται να είσαι «ντόκτορ» για να γράψεις.

Ποιο είναι το βασικό κίνητρο όσων γράφουν για την «περιφέρεια»;

Για τη ζωή μας εδώ κανένας δεν μιλάει. Αυτά που βλέπουμε στην τηλεόραση δεν έχουν καμία σχέση μ' εμάς, με την καθημερινότητα. Τι σχέση έχουν τα σήριαλ με εμάς εδώ;

Είναι κείμενα διαμαρτυρίας; Ναι, ωστόσο υπάρχουν κείμενα δικά μας που δεν θα τα χαρακτήριζα ακριβώς διαμαρτυρία. Μα έχουν μια δύναμη, μια μαχητικότητα, π.χ. ένα τραγούδι επαναλαμβάνει «πάμε στο Παλμάρες, πάμε στο Παλμάρες³». Δεν λέει πολλά αλλά μεταδίδει μια δύναμη για πάλη, φαίνεται ότι πρέπει να δώσουμε μάχη. Υπάρχει όμως και η διαμαρτυρία. Άλλωστε το βλέπεις από τους τίτλους, π.χ. Πρακτικό Εγχειρίδιο του Μίσους.

Στην Ευρώπη λ.χ. υπάρχει η εντύπωση ότι η «φαβέλα» είναι ένας τόπος απρόσιτος, με συνεχή πόλεμο, όπου όλοι είναι εγκληματίες, όλοι στο εμπόριο ναρκωτικών. Ωστόσο, έρχεται κανείς και βλέπει ότι εδώ ζουν οι άνθρωποι που πασχίζουν για το μεροκάματο, οικοδόμοι, δάσκαλοι, οδηγοί λεωφορείων, μικροέμποροι... Πιστεύεις ότι η λογοτεχνία και ο κινηματογράφος ευθύνεται για τη στρεβλή εικόνα;

Κοίταξε, διαβάζεις πέντε διηγήματα του Μπουκόφσκι όπου δεν συμβαίνει τίποτα, κι ένα άλλο όπου γίνονται διάφορα τρομερά πράγματα σε μια μέρα. Χτυπάει μια πόρνη, η πόρνη τον μαχαιρώνει στον δρόμο και μετά καταλήγει μεθυσμένος σ' ένα χαντάκι. Μετά πας στη Νέα Υόρκη, βλέπεις μια πόρνη και φοβάσαι ότι αν περάσεις δίπλα της θα σε μαχαιρώσει. Σου μένει η χειρότερη εικόνα για τη Νέα Υόρκη.

Στα βιβλία μου έχει οικοδόμους, ευαγγελιστές, μικροπωλητές που πάνε στα φανάρια να δουλέψουν, έχει και τύπους που κλέβουν. Τι μένει;

2. Φυλλάδια με λαϊκές ιστορίες, τυπωμένα ερασιτεχνικά που πουλιούνται στις λαϊκές αγορές στα Βόρεια και Βορειοανατολικά της Βραζιλίας.

3. Οι μαύροι δούλοι της Βραζιλίας που το έσκαζαν, έφτιαχναν αυτοδιοικούμενες κοινότητες σε απόμερες περιοχές, τα λεγόμενα «κιλόμπο» – ορισμένα επιβιώνουν ως σήμερα. Το Παλμάρες ήταν το γνωστότερο και το μεγαλύτερο «κιλόμπο» της Βραζιλίας που είχε ζωή γύρω στα 100 χρόνια. Ο τελευταίος του ηγέτης, ο Ζουμπί, έμεινε στην ιστορία ως σύμβολο του αγώνα των μαύρων.

Η εικόνα του κλέφτη είναι πιο ισχυρή, κυριαρχεί. Το έγκλημα έλκει τους συγγραφείς αλλά και τους αναγνώστες. Άλλωστε κατά κάποιο τρόπο κι εδώ οι τύποι του εγκλήματος είναι οι πιο δυνατοί. Ο κόσμος δεν κρατάει τον βιοπαλαιστή, τον μεροκαματιάρη, προτιμάει να δει τον εγκληματία.

Έχεις μπλεξίματα με τη δικαιοσύνη. Σε κατηγορούν ότι στα κείμενά σου «υπερασπίζεις το έγκλημα». Μίλησε λίγο γι' αυτό.

Έγραψα ένα άρθρο στην εφημερίδα Φόλια, ένα διήγημα. Ήταν σαν να αφηγείται τη ληστεία του ρολογιού ρόλεξ του Χούκ (διάσημος τηλεπαρουσιαστής), ο ίδιος ο κλέφτης. Ήταν μυθοπλασία, με τίτλο «Σκέψεις ενός “πορτοφολά”. Μου έκαναν αγωγή για «υπεράσπιση του εγκλήματος», με τραβάνε στα δικαστήρια. Φαντάσου, σαν να έκαναν δίωξη στον Γρασιλιάνο Ράμος για το «Αναμνήσεις από τη φυλακή» και τόσα λογοτεχνικά έργα με πρωταγωνιστές εγκληματίες.

Οι «καγκασέιρος» στα Βορειοανατολικά ήταν «εγκληματίες», σαν αυτούς που ονομάζουν «τρομοκράτες» ή «օργανωμένο έγκλημα». Σήμερα είναι κάτι σαν «εθνικοί ήρωες», τουριστικό αξιοθέατο, υπάρχουν άπειρα κείμενα τα οποία σχεδόν τους εξυμνούν.

Το έγκλημα είναι μέρος της ζωής μας, σε κλέβουν στον φούρνο, στο σοκάκι, θα σου την πέσουν στη γωνία, όλοι αυτοί είναι γύρω μας, μας απειλούν αλλά δεν είναι τέρατα που βγήκαν από τίποτα. Στα κείμενά μου μελετώ τη σκέψη τους, ο καθένας έχει την ιστορία του. Δεν πρόκειται να πάρω πίσω από το κείμενό μου τίποτα. Θα με καταδικάσουν μάλλον σε υποχρεωτική εργασία στην κοινότητα, όμως αυτό για μένα δεν είναι τιμωρία, συνέχεια προσφέρω εθελοντική εργασία για την κοινότητα.

Δηλαδή; Ομιλίες, μαθήματα, έχουμε βιβλιοθήκη στη φαβέλα που τη φροντίζω εγώ, η δουλειά μου με τη μάρκα *1dasul* κ.λπ.

Θεωρείται «αδίκημα» το διήγημά σου, όμως η αστυνομία σκοτώνει τρία άτομα την ημέρα κατά μέσο όρο – με στοιχεία δικά της. Οι εφημερίδες λένε ότι τα θύματα είναι «εγκληματίες». Ποιος τους δίκασε; Ποιος τους καταδίκασε στην ποινή του θανάτου; Δεν είναι αυτό υπεράσπιση του εγκλήματος των αστυνομικών να σκοτώνουν όποιον αυτοί δικάζουν και καταδικάζουν;

Οι φτωχοί είναι πάντα οι ένοχοι και ό,τι προορίζεται για τους φτωχούς είναι το χειρότερο. Το ίδιο και η δικαιοσύνη. Ένα παράδειγμα: ένας φτωχός κι ένας πλούσιος πληρώνουν τα ίδια χρήματα για μια ιδιωτική αισφάλεια υγείας. Όταν θα πάνε στο νοσοκομείο δεν θα έχουν την ίδια αντιμετώπιση, δεν θα έχουν τους ίδιους γιατρούς. Πληρώνεις τα ίδια λεφτά, εκεί έχεις καλή περίθαλψη κι εδώ έχεις άθλια. Το ίδιο συμβαίνει και με την παιδεία, με τη δικαιοσύνη. Και δεν μπορείς να πεις τίποτα, δεν δικαιούσαι να μιλάς.

Όταν με δικάζουν για «υπεράσπιση του εγκλήματος» στέλνουν μήνυμα σε όλους να το βουλώσουμε. Σου λένε «Σκάσε, γιατί θα καταδικαστείς». Από την άλλη, σ' ένα πρόγραμμα στην τηλεόραση, μεγάλης

ακροαματικότητας, ο παρουσιαστής φωνάζει «σκοτώστε τους ληστές», «ο κλέφτης πρέπει να πεθαίνει», «δεν θα πληρώνουμε φυλακές για καθάρματα».

Θυμήθηκα τον απόστρατο αξιωματικό και βουλευτή που δήλωσε πρόσφατα για τα βασανιστήρια της δικτατορίας, ότι το λάθος ήταν ότι βασάνιζαν ενώ έπρεπε να σκοτώνουν. Δεν τον κατηγόρησαν για «υπεράσπιση του εγκλήματος»... Εδώ το σημαντικό είναι η περιουσία, η ιδιοκτησία. Η παραβίαση της ιδιοκτησίας είναι σοβαρότερο αδίκημα από τον φόνο. Στη δική μου υπόθεση το αδίκημα είναι μια φράση που λέει το κλεφτρόν: «είναι καλή μπίζνα το ρολόι του τύπου». Διότι σύμφωνα με τον νόμο ένας πιτσιρικάς που σπάει το τζάμι ενός αυτοκινήτου για να πάρει το κασετόφωνο μπορεί να τιμωρηθεί με μεγαλύτερη ποινή από κάποιον που κλέβει το αυτοκίνητο. Υπάρχει «παραβίαση» περιουσίας με το σπάσιμο του τζαμιού, είναι δύο τα αδικήματα. Η υπεράσπιση της δικτατορίας δεν είναι αδίκημα...

Και η καταδίωξη του κράτους ενάντια στο χιπ-χοπ είναι στην ίδια κατεύθυνση. Το κράτος τούς βάζει όλους στο ίδιο καζάνι με τους εγκληματίες. Πάνε να κάνουν μια συναυλία, έρχεται η αστυνομία και βρίσκει χήλιες δύο αφορμές να την απαγορεύσει, τάχα δεν καλύπτουν τις προϋποθέσεις, φταίει το ένα καλώδιο, το φως, ο ήχος κ.λπ. Κοίταξε, τα βιβλία μου τα μοιράσαν σε σχολεία, η κυβέρνηση αγόρασε βιβλία μου για να τα μοιράσει. Δεν είμαι εγώ που στερώ το σχολείο από τα παιδιά, δεν φταίω εγώ που δεν έχουν ψωμί να φάνε το πρωί, δεν τα βγάζω εγώ στον δρόμο να ζητιανεύουν, δεν καταργώ εγώ τα δι-

καιώματα του πολίτη και την αξιοπρέπεια. Δεν πείθω κανέναν να πάει να κλέψει γιατί δεν τον κάνω εγώ να πεινάει. Το σύστημα κάνει τον κλέφτη. Το ίδιο το σύστημα υποστηρίζει το έγκλημα, διότι δεν δίνει ευκαιρίες, σε πετάει σε ένα μέρος που είναι για να πεθαίνεις. Η περιφέρεια είναι για να πεθαίνεις, όχι για να ζεις. Αν δεν έχεις ένα γήπεδο, ένα σινεμά, τίποτα, τι έχεις να κάνεις; Μπορείς να πάρεις ναρκωτικά για να πεθάνεις. Και πώς να ξεφύγει ο πιτσιρικάς; Δεν σου επιτρέπεται να γίνεις δημοσιογράφος, συγγραφέας. Αν καταφέρεις να γίνεις σκουπιδιάρης πάλι ευχαριστημένος να είσαις.

Επιπλέον, το «περιθώριο» παράγει μπόλικο χρήμα γι' αυτούς. Χωρίς το «περιθώριο» δεν μπορεί ο μικροαστός να πουλάει κλεμμένα και παράνομα προϊόντα. Πολλοί κερδίζουν από το περιθώριο, κερδίζει ο πολιτικός, κερδίζει ο τύπος που πληρώνει για να καταστρέψει τον ανταγωνιστή του, αυτός που κάνει λαθραία εισα-

γωγή και δεν πληρώνει το 30% φόρο για να έχει σχολείο το παιδί του. Δες τι γίνεται με τα ναρκωτικά. Η αστυνομία συντηρεί τα «πόστα» γιατί τα πόστα συντηρούν την αστυνομία. Χωρίς περιθώριο δεν έχει φτηνό εργατικό δυναμικό, δεν έχει ψωμί ούτε για τον μπάτσο, ούτε για τον δικαστή, ούτε για τον εισαγγελέα. Το σύστημα χρειάζεται τον περιθωριακό για να γεμίζουν οι φυλακές, για να μπορεί ο διευθυντής των φυλακών να είναι ιδιοκτήτης της εταιρείας που προμηθεύει τη φυλακή. Ο περιθωριακός είναι σημαντικό κομμάτι, πολύτιμο προϊόν.

Φτιάχνουν έναν κόσμο όπου εμείς δεν χωράμε. Χρειάζονται περισσότερο χώρο για γήπεδα γκολφ, μεγαλύτερα διαμερίσματα. Μένει μόνο το γκέτο για τους αποκλεισμένους.

Βλέπεις κάποιο δρόμο για βελτίωση της ζωής του κόσμου που περιγράφεις; Κάποιον αγώνα ενάντια στο σύστημα, ενάντια στον καπιταλισμό;

Θα έρθει στιγμή που οι αποκλεισμένοι θα ξεσηκωθούν, το βλέπω σ' όλο τον κόσμο. Εγώ γράφω εννιά χρόνια, ποτέ δεν φαντάστηκα ότι ένας τύπος από την Ελλάδα θα ερχόταν να μου πάρει συνέντευξη. Υπάρχουν κινήσεις, άτομα που ενώνονται. Πιστεύω στα κοινωνικά κινήματα, σ' όσους έχουν δράση, στους πανκ, στους αναρχικούς, στους ανθρώπους που έχουν ιδεολογία και θέλουν ν' αλλάξει αυτή η κατάσταση. Εδώ στο Καπάο κάνουμε μποϊκοτάζ στη Nike, στην Adidas, στη Reebok, δεν θα δεις κανένα να φοράει τέτοιες μάρκες. Είναι αποτελεσματικό, το πιστεύω. Γιατί να πληρώνεις ένα σωρό λεφτά για παπούτσια κι αυτά τα λεφτά να μην επιστρέφουν με κανένα τρόπο στην περιφέρεια, να μην έχουμε ούτε ένα γήπεδο; Εγώ έφτιαξα τη δική μου μάρκα και ο κόσμος την προτιμάει. Νομίζω ότι είναι όλο και περισσότερα τα άτομα που σήμερα λένε όχι, δεν θα πάω στο Mak Ntόναλντ, δεν θα φάω αυτά τα σκατά...

Βλέπεις κάποιους συμμάχους; Η εκκλησία, κόμματα, συνδικάτα, κοινωνικές οργανώσεις;

Υπάρχουν. Η καθολική εκκλησία έχει δράση στις κοινότητες, είναι άνθρωποι από τη φαβέλα, προσφέρουν έργο, κάνουν μια διανομή τροφίμων, όταν φτάνει κάποια βοήθεια. Επίσης η Ουμπάντα έχει θετικό ρόλο, το καντομπλέ. Οι ευαγγελιστές είναι οι χειρότεροι. Πιστεύουν ότι ο κόσμος τελειώνει και αυτοί θα σώσουν το ποίμνιο. Όσο χειρότερη είναι η κατάσταση τόσο το καλύτερο γι' αυτούς. Άλλωστε είναι μπλεγμένοι με το σύστημα, κα-

τεβαίνουν στις εκλογές, έχουν επιχειρήσεις, ένα σωρό λεφτά, απάτες. Είναι πολύ επικίνδυνη η χειραγώγηση του κόσμου από τους ευαγγελιστές. Παίρνουν τα παιδιά, τα κάνουν πάστορες και τους βάζουν να κλέβουν τα λεφτά του κόσμου στο όνομα του Κυρίου. Κι ο πιτσιρικάς νιώθει ισχυρός, σπουδαίος, πουλάει την εφημερίδα της εκκλησίας, γίνεται διάκονος, νομίζει ότι κάτι κάνει. Κι εκμεταλλεύονται ένα σωρό κόσμο.

Οι πολιτικοί δεν ξέρουν τι είναι σήμερα η περιφέρεια, μερικοί μιλούν για την περιφέρεια, ή μας τηλεφωνούν για να μας χρησιμοποιήσουν στις εκλογές, αλλά δεν έχουν καμία αληθινή επαφή με τον κόσμο εδώ. Ο πολιτικός δεν ξέρει καν την πόλη, αυτός πάει από τις κεντρικές λεωφόρους, δεν ξέρει τι υπάρχει παραέξω. Και θέλουν να μας χρησιμοποιήσουν (τους συγγραφείς, τους διανοούμενους), μας θέλουν για να παριστάνουμε τους «πρέσβεις της φτώχειας». Και μας πιάνει

λύσσα, γιατί εμείς δεν έχουμε αυτό τον στόχο, εμείς θέλουμε να δώσουμε φωνή σ' όσους δεν έχουν φωνή. Μα υπάρχουν ορισμένοι, άτομα σαν εμένα, που κατεβαίνουν υποψήφιοι στις εκλογές, που ενσωματώνονται και συνεργάζονται μ' αυτούς. Μπαίνουν στο παιχνίδι. Είναι πράγματι μεγάλη η φτώχεια, πολλές οι ελλείψεις, δύσκολο ν' αντισταθείς. Όταν σου τυχαίνει η ευκαιρία λες «εγώ θα πάω, αδερφέ». Όμως οι πολιτικοί που μιλούν στο όνομα της περιφέρειας δεν ανήκουν πραγματικά στον δικό μας κόσμο.

Και ο Λούλα; Ο Λούλα έχει τη «θωράκιση» της φτωχολογίας, ο κόσμος τον λατρεύει γιατί μιλάει την ίδια γλώσσα, είναι ένας από εμάς, είναι λαός. Μια φορά ο Τζιλμπέρτο Ζιλ μίλαγε δύο ώρες και κανένας δεν έφευγε, πεινούσαν, ήταν μεσημέρι, κανένας δεν είχε φάει μεσημεριανό κι έμεναν όρθιοι να τον ακούσουν μέχρι το τέλος. Και ο Λούλα βγήκε και του είπε: «άλλη φορά να λες στον κόσμο να φέρνει και το φαγητό του μαζί».

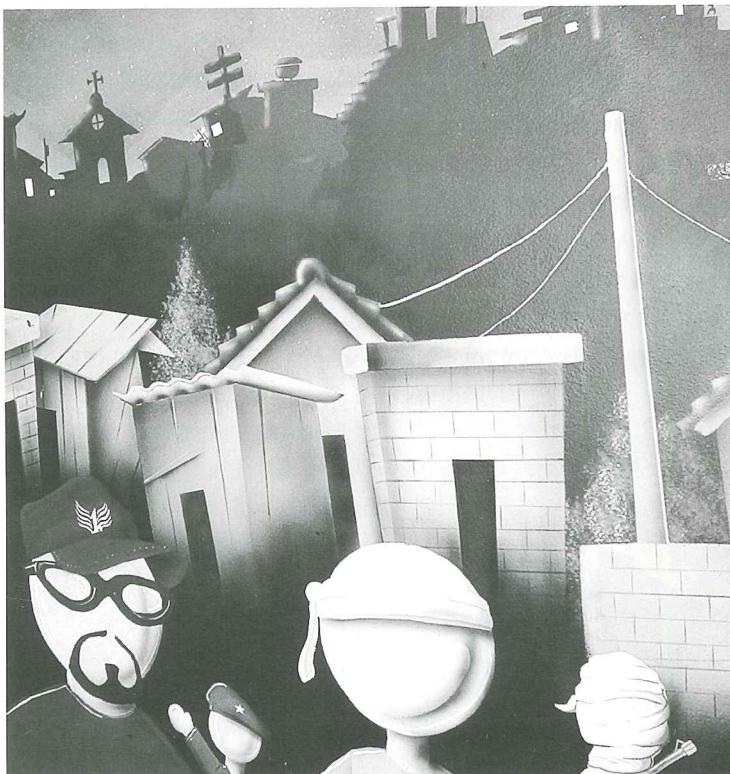
Δεν έκαναν πολλά πράγματα, η πολιτική του δεν είναι αυτή που περιμέναμε, όμως η επικοινωνία βελτιώθηκε. Ο Φερνάντο Ενρίκε (πρόεδρος πριν τον Λούλα) που ήταν κοινωνιολόγος, δεν μπορούσε να επικοινωνήσει με τον λαό. Μιλούσε και ο κόσμος δεν καταλάβαινε τίποτα.

Και σε διεθνές επίπεδο με ποιους θα συμφωνούσες;

Για μας οι ζαπατίστας, π.χ., είναι ήρωες, έχουμε αφίσες στα σπίτια μας... Είχα έναν φίλο που ήταν φανατικός με τον Μάρκος και τους ζαπατίστας και σκοτώθηκε σε απόπειρα ληστείας. Ήταν κλεφτρόνι αλλά είχε τον Σουμπ Κομαντάντε Μάρκος σαν θεό.

Υπάρχει κόσμος που ενδιαφέρεται για τους ζαπατίστας;

Κυρίως τα άτομα που συνδέονται με τη ραπ, το χιπ-χοπ, το νέο ροκ.

Στη Βολιβία οι φτωχοί έχουν εχθρό τη βραζιλιάνικη Εταιρεία Πετρελαίου, οι Βραζιλιάνοι πλούσιοι είναι σε διαμάχη με τη Βολιβία για να μην τους ακριβύνει τις τιμές του αερίου.

Στη διαμάχη «Βραζιλιάνων» με «Βολιβιάνους» η «περιφέρεια» με ποιον είναι;

Για εμάς, για την περιφέρεια, ο πλούσιος Βραζιλιάνος είναι χειρότερος εχθρός από τον Αμερικάνο. Είναι πιο γουρούνι από τον Αμερικάνο, είναι δίπλα μας, εμείς του ψήνουμε το ψωμί για να το φάει ζεστό το πρωί, εμείς πάμε τον γιο του στο σχολείο, εμείς του καθαρίζουμε το σπίτι, του καθαρίζουμε τον κώλο. Είναι πιο ηλίθιος από τον Αμερικάνο, είναι βλάκας, γιατί όλα τα πράγματα έχουν ένα όριο. Έχουν σπίτια με τείχη, θωρακισμένα αμάξια, φρουρές, αλλά δεν πετυχαίνουν τίποτα, δεν γλιτώνουν από εμάς. Μας έχει ανάγκη για να του καθαρίζουμε το σπίτι. Θα έλεγα ότι ο βραζιλιάνικος λαός είναι πολύ υπομονετικός, δεν αντιδρά, Με μια έννοια, και ο λαός είναι καπιταλιστής. Ονειρεύονται να αγοράσουν ένα αμαξάκι, ένα κινητό, και μόλις το αγοράσουν βολεύονται.

Εδώ έχουμε μια ομάδα ραπ, την Κεντρική Φράξια, τον Εδουάρδο. Αυτοί πράγματι μιλούν για άλλο πράγμα. Κάτι διαφορετικό. Έναν διαφορετικό κόσμο για όλους, όχι να γίνουμε σαν αυτούς. Εγώ θα μπορούσα να μετακομίσω σε μια πολυκατοικία, σε περιφραγμένο ιδιόκτητο σπίτι. Επέλεξα να μείνω στη φαβέλα. Έχω καλύτερο σπίτι, μπορώ ν' αγοράζω παιχνίδια για την κόρη μου, αλλά είμαι εδώ. Με τα ίδια προβλήματα, το ρέμα, τα σκουπίδια, τον μεθυσμένο γείτονα.

Βλέπω τη Βολιβιάνα που δουλεύει στα χωράφια και μιλάει με σοβαρό πολιτικό λόγο, βλέπω έναν αγρότη του MST και λέω ότι αυτός ο κόσμος αξίζει. Κι άλλοι τελειώνουν πανεπιστήμια και δεν μπορούν να διακρίνουν τον ένα πολιτικό από τον άλλον. Μια αγρότισσα έχει βαθύτερη πολιτική σκέψη από πολλούς σπουδασμένους εδώ. Έκανα μια ομιλία στη FAAP (ένα ιδιωτικό πανεπιστήμιο για την ελίτ) και κανένας δεν κατάλαβε τίποτα. Λες και ήμουν από άλλον πλανήτη. Ούτε συμφωνία, ούτε διαφωνία. Καμία επικοινωνία.

Οι Βολιβιάνοι ξεκίνησαν μια διεκδίκηση που θα φτάσει μακριά, δεν τελειώνει απλά. Πιστεύω ότι κι εδώ θα έρθει μια μέρα που ο κόσμος θα πει «φτάνει, ως εδώ, δεν πάει άλλο».

Εξήγησε για τη μάρκα *1dasul*, για το σύμβολο, το μαγαζί, τα ρούχα. Τι ακριβώς είναι;

Ξέρεις τι μανία έχουν οι πιτσιρικάδες με τις μάρκες, παπούτσια, ρούχα... κάποια στιγμή είπαμε να πάψουμε να πληρώνουμε όλους αυτούς.

Γιατί να πρέπει να δίνουμε 300 για ένα μπλουζάκι που κάνει 30; Για τη μάρκα. Και γιατί να μη φτιάξουμε τη δική μας μάρκα. Στην αρχή τυπώναμε μπλουζάκια, φράσεις από βιβλία μου, από ραπ, το όνομα της φαβέλας, ενάντια στην καταπίεση. Μετά φτιάχαμε μπρελόκ, καπέλα, αυτοκόλλητα... Έγινε μόδα. Πολλοί προσφέρθηκαν να δουλέψουν. Μια γυναίκα έλεγε εγώ έχω ραπτομηχανή, άλλος έλεγε ξέρω να φτιάχνω χυτήριο για μπρελόκ, άλλος κάτι άλλο. Κι έβγαζαν περισσότερα λεφτά. Η γυναίκα με τη ραπτομηχανή, πληρώνεται 0.90 το κομμάτι, μ' εμάς θα πληρωθεί 2 ρεάλ. Κι έχει την ευχαρίστηση να το φοράει μετά ο γιος της.

Αυτό δεν είναι καπιταλισμός; Δεν είναι αυτό που κατακρίνεις;

Είναι, πράγματι. Δεν το αρνούμαι. Όμως είναι λίγο πιο δίκαιος. Τα κέρδη γυρίζουν στη φαβέλα, μένουμε εδώ, όσοι δουλεύουν παίρνουν καλύτερους μισθούς. Σε μια εταιρεία με 40 μαγαζά ένας υπάλληλος παίρνει 200 ρεάλ, σ' εμάς παίρνει 400. Οι περισσότεροι είμαστε συνεταίροι.

Είστε πολλοί συνέταιροι;

Τώρα τα έχουμε μοιραστεί. Εγώ έχω το μαγαζί εδώ, άλλος δουλεύει στα CD, άλλοι έχουν το σάιτ και το ίντερνετ. Εγώ δεν τα θέλω όλα δικά μου, ο σωστός καπιταλιστής τα θέλει όλα δικά του, έτσι δεν είναι; Δεν θέλω να γίνω πλούσιος, το μαγαζί είναι μια δουλειά σαν όλες τις άλλες. Πιστεύω όμως ότι προσφέρει κάτι για την αξιοπρέπεια και τη συνείδηση του κόσμου στη γειτονιά. Κάποιος φοράει ένα μπλουζάκι, ο άλλος τον βλέπει και λέει, «α τι ωραίο, πού το βρήκες», δεν το πουλάνε πουθενά αλλού, πρέπει να πας στο Καπάο για ν' αγοράσεις.

Φυσικά δεν γίνεται να ζήσω με τη λογοτεχνία... Κάτι άλλο πρέπει να κάνω, σίγουρα. Θα μπορούσα να πουλήσω τη μάρκα, να κάνω διανομή, να επιδιώξω να γίνω πλούσιος, να κάνω μεγάλες επιχειρήσεις. Δεν θέλω. Μου αρκεί μια πιο άνετη ζωή, ένα ξεκούραστο Σαββατοκύριακο. Αυτό είναι όλο. Και επιλέγω να μείνω στη φαβέλα. Μου αρέσει να έρχεται ο κόσμος εδώ, ν' αγοράζει. Έχει μια προσωπική σχέση μαζί μου, με γνωρίζει, τον γνωρίζω.

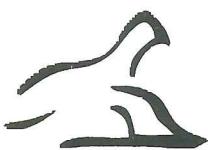
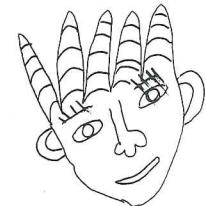
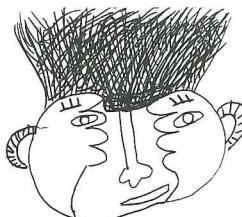
μετάφραση: Κρίτων Ηλιόπουλος

www.ferrez.com.br

Otomi Peyote Οτόμι Πεγιότε

Hombre peyote	Άντρα πεγιότε	Συγγραφέας Χνιαχνιου – ΟΤΟΜΙ
Mujer peyote	Γυναίκα πεγιότε	της Temoaya. Επαρχία Μεξικού.
Dame una vasija	Δώσε μου ένα κιούπι	
Con música y viento	Με μουσική και άνεμο	
Espíritu de los cerros	Πνεύμα των βουνών	Εκπρόσωπος της εθνότητας
Espíritu de la Sierra Gorda	Πνεύμα της Σιέρρα Γκόρντα	αυτής στη συζήτηση για
Vengan con nosotros	Ελάτε μαζί μας	τον πολιτισμό στο 1ο Ιθαγενικό
A la danza del peyote	Στο χορό του πεγιότε	Φόρουμ, στο Σαν Κριστόμπαλ
Encendamos los ocotes	Ας κάψουμε τα ξύλα	(Τσιάπας, 1/1/1996),
Despertemos flauta y tambor	Να ξυπνήσουμε τη φλογέρα και το ταμπούριο	συνεργάτης σε ραδιοφωνικές
Que vengan los Señores	Για να έρθουν οι Κύριοι	εκπομπές, περιοδικά
Que vengan los sueños	Για να έρθουν τα Όνειρα	και βιβλία για την ιθαγενική
Entre nopales y espinas	Ανάμεσα σε νοπάλες και αγκάθια	ποίηση, πρόεδρος της Εθνικής
Corre nuestra vida	Κυλάει η ζωή μας	Ένωσης Συγγραφέων
Sangre del peyote	Αίμα του πεγιότε	σε Ιθαγενικές Γλώσσες (2006).
Otomi peyote	Οτόμι πεγιότε	
Despertemos a nuestros viejos	Ας ξυπνήσουμε τους Γερόντους μας	
Los que fueron juzgados	Που έφυγαν καταδικασμένοι	
Por ser peyotes viejos	Επειδή ήταν Γέροντες Πεγιότες	
Por ser mensajeros	Επειδή ήταν Αγγελιοφόροι	
Abre la puerta	Άνοιξε την είσοδο	
Espíritu de la sierra	Πνεύμα της οροσειράς	
Bebamos el fuego del cerro	Να πιούμε τη φωτιά του βουνού	
Seamos sueños del Gran Espíritu	Να γίνουμε όνειρα του Μεγάλου Πνεύματος.	
Thaayrohyadi Bermudez de la Cruz	Thaayrohyadi Bermudez de la Cruz	

Σημείωση από συζήτηση με τον συγγραφέα

Το πεγιότε είναι ένας μικρός κάκτος που εμφανίζεται με τη βροχή και χάνεται (βυθίζεται) με την ξηρασία. Οι Ουϊτσόλες και οι Οτόμι το χρησιμοποιούν σαν «φυτό της γνώσης» που ανοίγει νέους δρόμους επικοινωνίας. Κατά τη διάρκεια της ισταντικής κατάκτησης, οι εκπρόσωποι της Ιεράς Εξέτασης θεώρησαν όλες τις σχετικές ιεροτελεστίες ως διαβολικές και κυνήγησαν και σκότωσαν όσους σχετίζονταν με αυτό. Αργότερα το πεγιότε θεωρήθηκε ως παραισθησιογόνο και η χρήση του απαγορεύεται μέχρι σήμερα. Στην περιοχή όπου ζουν οι Ουϊτσόλες, που αντιστάθηκαν πιο αποτελεσματικά

στην ισταντική εισβολή, η χρήση του πεγιότε συνεχίζεται μέχρι σήμερα και αποτελεί κεντρικό θέμα στις ιεροτελεστίες τους. Αντίθετα, στην περιοχή των Οτόμι που βρίσκεται πολύ κοντά στην πόλη του Μεξικού, η παράδοση αυτή χάθηκε μαζί με την καταστροφή της γης όπου φύονταν. Οι περισσότεροι Οτόμι ζούνε σήμερα σε άθλιες συνθήκες σε παραγκουπόλεις της περιφέρειας του Μεξικού, ενώ μόνο αυτοί που παρέμειναν στα βουνά συνεχίζουν κάποιες παραδόσεις. Με το ποίημα αυτό, ο ποιητής καλεί στην αναγέννηση και διάδοση αυτών των παραδόσεων.

μετάφραση: Κρίστη Πετροπούλου

espejos (καθρέφτες)

Εδουάρδο Γκαλεάνο

Πρόκειται για «κάποια επεισόδια της ανθρώπινης περιπέτειας στον κόσμο», όπως λέει ο ίδιος ο Γκαλεάνο. Είναι κομμάτια από το καινούριο του βιβλίο «espejos» (καθρέφτες). Στην πραγματικότητα, ένα μάθημα ιστορίας που δεν διδάχθηκε ποτέ σε κανένα επίσημο σχολείο του κόσμου.

Οταν εκδιώχθηκαν από τον παράδεισο ο Αδάμ και η Εύα καταφύγανε στην Αφρική, όχι στο Παρίσι. Λίγο καιρό αργότερα, όταν ήδη τα παιδιά τους είχαν βγει στους δρόμους του κόσμου, εφευρέθηκε η γραφή. Στο Ιράκ, όχι στο Τέξας.

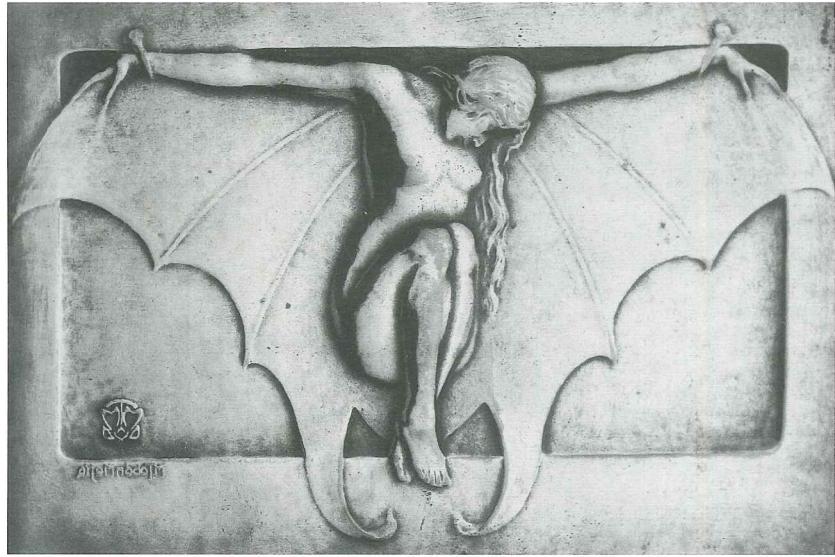
Και η Άλγεβρα επινοήθηκε στο Ιράκ. Τη θεμελίωσε ο Μοχάμεντ Αλ Χαρίσμι, πριν από 1200 χρόνια. Και οι λέξεις αλγόριθμος και αριθμός προέρχονται απ' το όνομά του.

Τα ονόματα συνήθως δεν συμπίπτουν μ' αυτό που ονομάζουν. Στο βρετανικό μουσείο, ας πούμε, τα γλυπτά του Παρθενώνα αποκαλούνται «μάρμαρα του Έλγιν», αλλά είναι γλυπτά του Φειδία. Έλγιν λεγόταν ο Αγγλος που τα πούλησε στο μουσείο.

Οι τρεις καινοτομίες που έκαναν δυνατή την ευρωπαϊκή αναγέννηση, η πυξίδα, το μπαρούτι και η τυπογραφία, είχαν εφευρεθεί από τους Κινέζους, οι οποίοι είχαν εφεύρει σχεδόν όλα όσα ξαναεφευρέθηκαν από τους Ευρωπαίους.

Οι Ινδοί γνώριζαν πριν απ' όλους ότι η γη είναι στρογγυλή και οι Μάγιας είχαν δημιουργήσει το ακριβέστερο ημερολόγιο όλων των εποχών.

δεν παρίστρει ο άνερος

Το 1493 το Βατικανό δώρισε την Αμερική στην Ισπανία και παρέδωσε τη μάυρη Αφρική στην Πορτογαλία, «ώστε τα βάρβαρα έθνη να υπαχθούν στην καθολική πίστη». Την εποχή εκείνη, η Αμερική είχε 15 φορές περισσότερους κατοίκους από την Ισπανία και η μάυρη Αφρική 100 φορές περισσότερους από την Πορτογαλία. Όπως είχε διατάξει ο Πάπας, τα βάρβαρα έθνη υποτάχθηκαν. Και πολύ μάλιστα.

Το Τενοτσιτλάν, το κέντρο της αυτοκρατορίας των Αζτέκων, ήταν κτισμένο πάνω στο νερό. Ο Ερνάν Κορτές γκρέμισε την πόλη, πέτρα την πέτρα και με τα συντρίμμια έκλεισε τα κανάλια στα οποία έπλεαν 200.000 κανό. Αυτός ήταν ο πρώτος πόλεμος του νερού στην Αμερική. Σήμερα το Τενοτσιτλάν ονομάζεται Πόλη του Μεξικού. Εκεί όπου έτρεχε το νερό τρέχουν τ' αυτοκίνητα.

Το πιο ψηλό μνημείο της Αργεντινής αναγέρθηκε προς τιμήν του στρατηγού Ρόκα, ο οποίος τον 19ο αιώνα εξόντωσε τους ιθαγενείς της Παταγωνίας.

Η πιο μεγάλη λεωφόρος της Ουρουγουάης φέρνει το όνομα του στρατηγού Ριβέρα, ο οποίος τον 19ο αιώνα εξόντωσε τους τελευταίους ιθαγενείς Τσαρού.

Οτζων Λοκ, ο φιλόσοφος της ελευθερίας, είχε μετοχές της Royal Africa Company, η οποία αγόραζε και πουλούσε σκλάβους.

Την αυγή του 15ου αιώνα, ο πρώτος των Βουρβόνων, ο Φιλιππος ο 5ος, εγκαίνιασε τη βασιλεία του υπογράφοντας ένα συμβόλαιο με τον εξάδελφό του, τον βασιλιά της Γαλλίας, για να πουλάει η Compagnie de Guinée μαύρους σκλάβους στην Αμερική. Κάθε μονάρχης έπαιρνε 25% των κερδών. Ονόματα μερικών από τα δουλεμπορικά πλοία: Βολτέρος, Ρουσσώ, Ιησούς, Ελπίδα, Ισότητα, Φιλία.

Δύο από τους ίδρυτες Πατέρες των Ηνωμένων Πολιτειών χάθηκαν μεσα στην ομήλη της επίσημης ιστορίας. Κανείς δεν θυμάται τον Ρόμπερτ Κάρτερ ούτε τον κυβερνήτη Μόρρις. Ο Κάρτερ ήταν ο μόνος υπέρμαχος της ανεξαρτησίας που απελευθέρωσε τους δούλους του. Ο Μόρρις, συγγραφέας του Συντάγματος, αντιτάχθηκε στην παράγραφο που ορίζε ότι ένας δούλος ισθιδυναμούσε με τα 3/5 ενός κανονικού ανθρώπου.

Η «Γέννηση ενός Έθνους», η πρώτη υπερπαραγωγή του Χόλυγουντ, προβλήθηκε το 1915 στον Λευκό Οίκο. Ο πρόεδρος Γουντρους τη χειροκρότησε όρθιος. Ήταν ο συγγραφέας των κειμένων της ταινίας, ενός ρατσιστικού ύμνου στην Κου Κλουξ Κλαν.

Μερικές χρονολογίες:

- Από το έτος 1234 και στη διάρκεια των επτά επόμενων αιώνων, η καθολική εκκλησία απαγόρευσε να ψάλουν οι γυναίκες μέσα στους ναούς. Οι φωνές τους ήταν ακάθαρτες, εξαιτίας εκείνης της ιστορίας με την Εύα και το προπατορικό αμάρτημα.
- Το έτος 1783, ο βασιλιάς της Ισπανίας έβγαλε διάταγμα ότι δεν ήταν απιώτικές οι χειρωνακτικές εργασίες, τα αποκαλούμενα «ποταπά επαγγέλματα», τα οποία μέχρι τότε συνεπάγονταν την απώλεια του τίτλου ευγενείας. Μέχρι το έτος 1986 ήταν νόμιμη η τιμωρία των παιδιών στα σχολεία της Αγγλίας, με λουριά και βέργες.

Στο όνομα της ελευθερίας, της ισότητας και της αδελφοσύνης, η γαλλική δημοκρατία εξέδωσε το 1793 τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη. Τότε η επαναστάτρια Ολυμπία ντε Γκουζ πρότεινε τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων της Γυναικάς και της Πολίτισας. Αποκεφαλίστηκε στη λαιψητόμο.

Μισό αιώνα μετά, μια άλλη επαναστατική κυβέρνηση στη διάρκεια της Πρώτης Κομούνας του Παρισιού, καθίερωσε την καθολική ψηφοφορία. Ταυτόχρονα αρνήθηκε το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες, ομόφωνα, με μία εξαίρεση: 899 ψήφοι κατά, μία υπέρ.

Hχριστιανή αυτοκράτειρα Θεοδώρα ποτέ δεν είπε ότι είναι επαναστάτρια, ούτε τίποτα τέτοιο. Ωστόσο, πριν από 1500 χρόνια η βυζαντινή αυτοκρατορία υπήρξε χάρη σ' αυτήν ο πρώτος τόπος του κόσμου όπου η έκτρωση και το διαζύγιο έγιναν δικαιώματα των γυναικών.

O στρατηγός Οδυσσέας Γκραντ, νικητής στον πόλεμο του βιομηχανικού βορρά ενάντια στον δουλοκτητικό νότο έγινε κατόπιν πρόεδρος των ΗΠΑ.

Το 1875, αντιδρώντας στις βρετανικές πιέσεις, απάντησε: Σε 200 χρόνια, όταν θα έχουμε πάρει από τον προστατευτισμό όλα όσα μπορεί να μας προσφέρει, θα υιοθετήσουμε την ελευθερία του εμπορίου. Έτσι, το έτος 2075, το πιο προστατευτικό έθνος του κόσμου θα υιοθετήσει την ελευθερία του εμπορίου.

O λούτι, ο Λαφυρούλης, ήταν ο πρώτος σκύλος πεκινουά που έφτασε στην Ευρώπη. Ταξίδεψε στο Λονδίνο το 1860. Οι Άγγλοι τον βάφτισαν έτσι, γιατί ήταν μέρος των λαφύρων που άρπαξαν από την Κίνα κατά τους δύο μακροχρόνιους πολέμους του οπίου.

Η Βικτώρια, η βασίλισσα έμπορος ναρκωτικών, είχε επιβάλλει το όπιο με τους κανονιοβολισμούς. Η Κίνα είχε μετατραπεί σ' ένα έθνος οπιομανών στο όνομα της ελευθερίας, της ελευθερίας του εμπορίου.

Στο όνομα της ελευθερίας, της ελευθερίας του εμπορίου, η Παραγουάνη εξοντώθηκε το 1870. Μετά από έναν πόλεμο που κράτησε 5 χρόνια, η χώρα αυτή, η μοναδική χώρα της Αμερικής που δεν χρώσταγε μια δεκάρα σε κανέναν, εγκαινίασε το εξωτερικό της χρέος. Στα ερείπια που ακόμα κάπνιζαν, έφτασε, από το Λονδίνο, το πρώτο δάνειο. Προορίζόταν να πληρώσει μια τεράστια περιουσία στη Βραζιλία, την Αργεντινή και την Ουρουγουάη. Η δολοφονημένη χώρα πλήρωσε τις χώρες φονιάδες, για τον κόπο που έκαναν να την σκοτώσουν.

Oι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν ανθρώπινα δικαιώματα στις ΗΠΑ. Το 1886, το Ανώτατο Δικαστήριο επέκτεινε τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ιδιωτικές εταιρείες, και αυτό εξακολουθεί να ισχύει.

Λίγα χρόνια αργότερα, υπερασπίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα των επιχειρήσεών τους, οι ΗΠΑ εισέβαλαν σε δέκα χώρες και σε διάφορες θάλασσες του κόσμου.

Τότε ο Μαρκ Τουαίνης επικεφαλής της Αντιμπεριαλιστικής Ένωσης, πρότεινε μια καινούρια σημαία, με νεκροκεφαλές στη θέση των αστερών. Και ένας άλλος συγγραφέας, ο Άμπροζ Μπιρς, δήλωσε: «Ο πόλεμος είναι ο δρόμος που διάλεξε ο Θεός για να μας διδάξει γεωγραφία».

Tα στρατόπεδα συγκέντρωσης γεννήθηκαν στην Αφρική. Οι Άγγλοι εγκαινίασαν το πείραμα και οι Γερμανοί το ανέπτυξαν. Κατόπιν, ο Χέρμαν Γκέρινγκ εφάρμοσε στη Γερμανία το μοντέλο που ο πατέρας του είχε δοκιμάσει το 1904 στη Ναμίπια. Οι δάσκαλοι του Γιόζεφ Μένγκελε είχαν μελετήσει, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης της Ναμίπιας, την ανατομία των κατώτερων φυλών. Τα πειραματόζωα ήταν όλοι νέγροι.

Aπό τον Χίτλερ δεν έλειπαν οι φίλοι. Το ίδρυμα Ροκφέλερ χρηματοδότησε φυλετικές και ρατσιστικές έρευνες της ναζιστικής ιατρικής. Η Κόκα Κόλα λάνσαρε τη Φάντα, εν μέσω του πολέμου, στη γερμανική αγορά. Η IBM κατέστησε εφικτή την ταξινόμηση και αναγνώριση των Εβραίων και αυτό υπήρξε το πρώτο επίτευγμα μεγάλης κλίμακας του συστήματος των διάτρητων καρτών.

Eπιχειρήσεις μάρκετινγκ. Στόχος είναι η κοινή γνώμη. Οι πόλεμοι πωλούνται με ψέματα όπως τα αυτοκίνητα. Το 1964, οι Ηνωμένες Πο-

λιτείες εισέβαλαν στο Βιετνάμ, γιατί το Βιετνάμ είχε επιτεθεί σε δύο πλοία των ΗΠΑ στον κόλπο του Τονκίνο. Όταν ο πόλεμος είχε ήδη εξοντώσει εκατομμύρια Βιετναμέζων, ο υπουργός άμυνας, Ρόμπερτ Μακναμάρα, αναγνώρισε ότι η επίθεση του Τονκίνο δεν έγινε ποτέ.

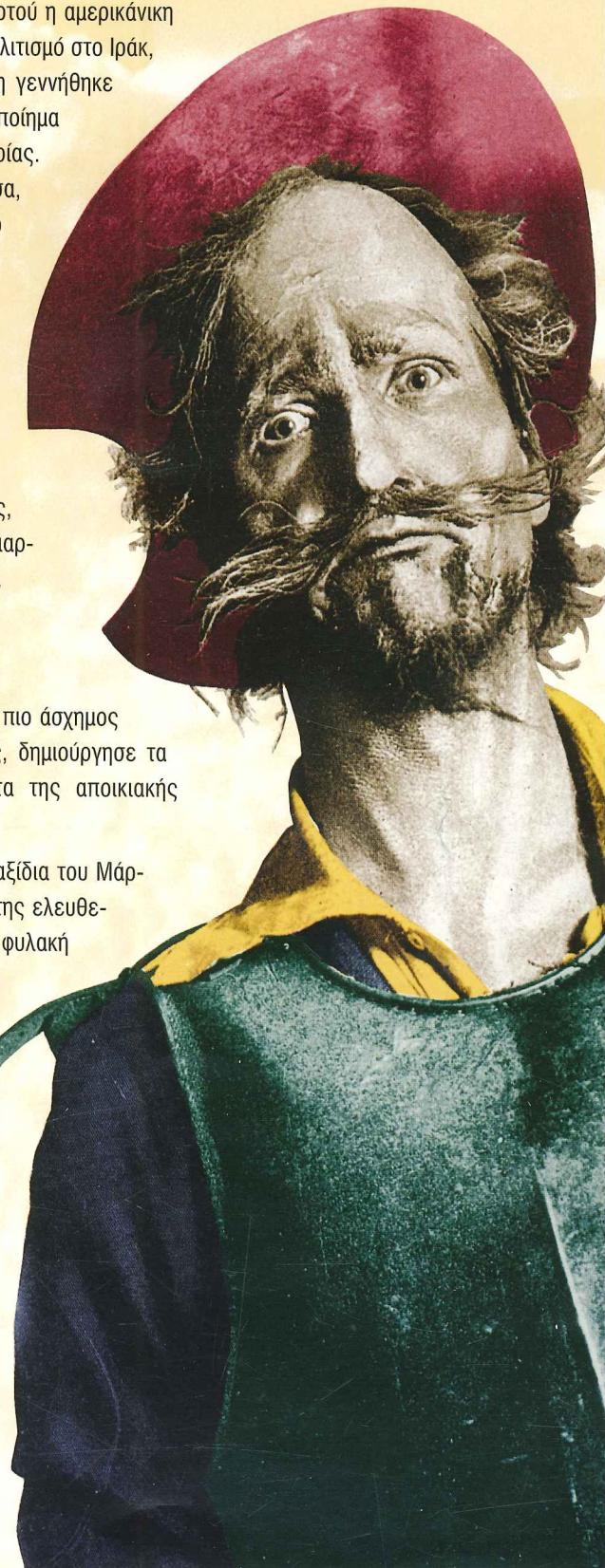
Σαράντα χρόνια αργότερα, η ιστορία επαναλήφθηκε στο Ιράκ.

Xιλιάδες χρόνια προτού η αμερικανική εισβολή φέρει τον Πολιτισμό στο Ιράκ, στη βάρβαρη αυτή γη γεννήθηκε το πρώτο ερωτικό ποίημα της παγκόσμιας ιστορίας. Σε σουμερική γλώσσα, γραμμένο σε πηλό, το ποίημα αφηγούνταν τη συνάντηση μιας Θεάς και ενός βοσκού. Η Ινάνα, η Θεά, αγάπησε εκείνη τη νύχτα σαν να ήταν θνητή. Ο Ντουμούζι, ο βοσκός, έγινε αθάνατος όσο διαρκούσε εκείνη τη νύχτα.

Παράδοξα:

- Ο Αλεϊζαντίνιο, ο πιο άσχημος άντρας της Βραζιλίας, δημιούργησε τα πιο όμορφα αγάλματα της αποικιακής εποχής.
- Το βιβλίο με τα ταξίδια του Μάρκο Πόλο, περιπέτεια της ελευθερίας, γράφτηκε στη φυλακή της Γένοβας.
- Ο Δον Κιχώτης, άλλη περιπέτεια της ελευθερίας, γεννήθηκε στη φυλακή της Σεβιλλης.
- Ήταν εγγόνια σκλάβων οι μαύροι που γέννησαν την τζαζ, την πιο ελεύθερη από τις μουσικές.
- Ένας από τους καλύτερους κιθαρίστες της τζαζ, την πιο γάνος Τζάνγκο Ράινχαρτ, είχε μόνο δύο δάκτυλα στο αριστερό του χέρι.
- Δεν είχε χέρια ο Γκριμό ντε λα Ρεϊνιέρ, ο μεγάλος δάσκαλος της γαλλικής κουζίνας. Με γάντζους κατάφερνε να γράφει, να μαγειρεύει, να τρώει.

μετάφραση: Αγγελική Στουπάκη

Άλλος Κόσμος, Άλλος Δρόμος: Κάτω και Αριστερά

ΠΡΩΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΗΣ ΟΡΓΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ

Εκεί ψηλά, οι από πάνω, δοκιμάζουν να επαναλάβουν την ιστορία τους.
Θέλουν πάλι να μας επιβάλλουν το δικό τους ημερολόγιο, ημερολόγιο θανάτου, τη δική τους γεωγραφία, γεωγραφία καταστροφής.

Όταν δεν μας ξεριζώνουν από τις ρίζες μας, τις καταστρέφουν.

Τη δουλειά μας κλέβουν, τη δύναμή μας.

Τους κόσμους μας, τη γη, τα νερά και τους θησαυρούς της, χωρίς ανθρώπους, χωρίς ζωή αφήνουν.

Οι πόλεις μάς καταδιώκουν και μας εκτοπίζουν.

Ο κάμπος πεθαίνει και μας πεθαίνει.

Και το ψέμα μετατρέπεται σε κυβερνήσεις και οι στερήσεις όπλο γίνονται για τους στρατούς και τις αστυνομίες τους.

Στον κόσμο είμαστε παράνομοι, χωρίς χαρτιά, ανεπιθύμητοι είμαστε.

Καταδιωγμένοι. Γυναίκες, άντρες, παιδιά και γέροι πεθαίνουν στον θάνατο και στη ζωή πεθαίνουν.

Εκεί ψηλά, οι από πάνω, κηρύπτουν για τους κάτω, την υποταγή, την ήττα κηρύπτουν, την παράδοση και την παραίτηση.

Εδώ κάτω μένουμε χωρίς τίποτα.

Μόνο οργή. Αξιοπρέπεια μονάχα.

Δεν υπάρχει αυτή για τον πόνο μας, πέρα από το αυτί όσων είναι σαν κι εμάς

Ο κανένας είμαστε.

Μόνοι είμαστε. Μόνοι με την αξιοπρέπεια και την οργή μας. Οργή και αξιοπρέπεια οι γέφυρές μας, οργή και αξιοπρέπεια τα λόγια μας. Ας ακούσουμε ο ένας τον άλλον λοιπόν. Ας γνωριστούμε τότε.

Να θεριέψει η οργή μας και ελπίδα να γίνει.

Ρίζα να γίνει ξανά η αξιοπρέπεια και νέο κόσμο να γεννήσει. Είδαμε και ακούσαμε.

Μικρή είναι η φωνή μας για να γίνει ηχώ αυτός ο λόγος, μικρή και η ματιά μας για τόση και τόσο αξιοπρεπή οργή.

Να ειδωθούμε, να κοιταχτούμε, να ακουστούμε:

Αυτό μας λείπει.

Αλλιώτικοι είμαστε, αλλιώτικες. Το άλλο είμαστε.

Αν ο κόσμος δεν έχει τόπο για μας, τότε άλλο κόσμο να φτιάξουμε. Δίχως άλλα εργαλεία, μονάχα

την οργή μας,

δίχως άλλο υλικό

απ' την αξιοπρέπειά μας.

Να συναντηθούμε μας λείπει,

να γνωριστούμε μας λείπει.

Λείπει ο, τι λείπει...

Όλο το κείμενο της ανακοίνωσης
θα το βρείτε στο www.indy.gr

ΜΕΞΙΚΟ 26/12/2008 - 4/1/2009